SİVAS BELEDİYESİ 1828

ÂŞIK TALİBÎ ÇOŞKUN

Dr. Doğan KAYA

buruciye yayınları

2. Baskı

ÂŞIK TALİBÎ COŞKUN

Doğan KAYA

buruciye yayınları
Sivas - 2013

BURUCİYE YAYINLARI
No: 45

ÂŞIK TALİBÎ COŞKUN

Doğan Kaya

ISBN:
978-605-5564-15-5

DİZGİ/KAPAK
ASİTAN YAY. MATB. REK. HİZ. LTD. ŞTİ.
Eskikale Mh. Elif Sk. Cerit Ap.
Kat:3 Daire: 5 SİVAS
0346 225 03 41
bilgi@asitan.com

BASKI
Kalkan Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
0 312 341 92 34
ANKARA

DAĞITIM
BURUCİYE YAYINLARI

Sultanşehir Kültür Sanat Derneği
Belediye Sitesi / SİVAS

İÇİNDEKİLER

A. HAYATI-ÂŞIKLIĞI-ŞAHSİYETİ 1
1. Hayatı 1
a. Yaşadığı devir 1
b. Memleketi, soyu. doğumu 2
c. Tahsili, evliliği, geçim durumu 3
d. Ölümü 16
2. Âşıklığı 16
a. Bade içmesi, aşkı âşıklığı 16
b. Mahlas alışı 20
c. Saz ile ilgisi 21
d. Âşıklarla karşılaşması 22
3. Şahsiyeti 22
a. Fizikî ve ruhî yapısı 22
b. İnancı ve tarikatı 25
B. EDEBÎ VE FİKRÎ YÖNÜ 28
1. Şiirlerin teknik yapısı 28
a. Şekil ve ölçü 28
b. Kafiye 32
c. Dil ve üslup 34
2. Şiirlerdeki konular 41
3. Şöhreti ve etkisi 42
a. Etkilendigi Âşıklar 42
b. Etkilediği Âşıklar 42
4. DIĞER TALIBÎLER 42
5. ŞAİRNAMELERDE TALİBÎ COŞKUN 43
C. TALİBÎ COŞKUN'UN ŞİİRLERİ 45
KENDİSİ İLE İLGİLİ ŞİİRLER 45
1-Ayağımı Kıra Kıra 45
2-Kırık Derdi 47
3-Sılaya Hasret 49
4-Levh-i Kalem Böyle Çalmış Yazımı 51
5-Gül Gitti 53
6-Keklik Emine'den Talibî'ye 54
7-Elim Attım Boşa Gitti 55
8-Aslım 56
9-Atatürk'ü Göremedim 57
10-Mahkemeye Dilekçe 59
11-Var Benim 60

12-Satılmayan Kitaplar 61
13-Kırık Tutmuyor 62
14-Benimdir 64
15-Yoktur 65
16-Başıma Gelmedik Haller mi Kaldı 66
DİLEK, ÖĞÜT ŞİİRLERİ 69
17-Niyaz 69
18-Getir Malını Meydana 70
19-Yokuş Çıkma Düze Yanaş 71
AŞK ŞİİRLERİ 73
20-Emine 73
21-Yarin Tatlı Dillerine 75
22-Vardım O Yarin Köyüne 77
23-Nerden Düştüm Emine'nin Aşkına 78
24-Nazlı Yari Kaçırmışlar 79
25-El Gibi 81
26-Eminem Aklıma Düştü 82
27-Ta Küçükten Beri Düştüm Sevdana 83
28-Güzel 84
29-Uslan Emine'm 85
30-N'ideyim 87
31-Kaç Senedir Yar Yüzüne Hasretim 88
32-Talibî'yim 89
33-Talibî Mahkemede 90
34-Belki Seni Bana Yazar Yaradan 91
35-Bana Yar Olmadın 92
36-Sevdadan Sen Yılmaz mısın 93
37-Doğru Bir İfade Veremez misin 94
38-Ele Gül Oldun 95
39-Güler Geçer 96
40-Güzelleri Pay Ettiler 98
41-Yel Estikçe Dalgalanır 100
42-Emine'ye Mektup 101
43-Geliyor 103
44-Ey Melek Bakışlı 104
45-Üç Koca Değiştin 105
46-Yoktur 106
47-Üç Gündür 107
48-Dedim Dedi 108
49-Emine Dediğin Bir Köylü Kızı 109
TABİAT ŞİİRLERİ 110
50-Meyveler 110
51-Ağaç Bayramı 112
52-Son Bahar Kış Hakkında 113

53-Bende Sizin gibi Düştüm Figana 114
54-İlk Bahar Hakkında Methiye 115
DERT- ŞİKÂYET ŞİİRLERİ 116
55-Gurbet Ellerde 116
56-Benim Hatırımı Sayan Olmadı 117
57-Varım Olaydı 118
58-Olsaydı 119
59-Anne Mezarını Ziyaret 120
60-Ağlayı Ağlayı 122
61-Gariplik 124
62-Nöbetçi Onbaşıya 126
63-Yol Başa Gitti 127
64-Ayrılık 128
65-Yoksulluk 129
66-Deli Gönül 130
67-Coştum Ağlarım 131
68-Tımar 132
69-Kara Bahtım 133
70-Geldim 134
71-Kaderim 135
72-Giderim 136
73-Şikâyet 137
74-Geriden 139
75-Boyuna Baktım Yürürken 140
76-Son Bahar 142
77-Kâr Sizin Olsun 143
78-Her Şey Yeni 144
79-Bilemediler 145
80-Çok Feryat Eyledim İşitmediler 147
81-Zamandan Şikâyet 148
82-Olmuyor 150
83-Aslı Belli Arkadaşlar Nic'oldu 151
84-Eş Bulunur mu 152
85-Ben Söylerim Hakikati 153
86-Felek Yarası 155
87-Yaralarım Sızılıyor 156
88-Zengin-Fakir 158
89-Usandım 159
FİKRÎ DEYİŞLER 160
90-Bu Dünyada 160
91-Ne Uyursun 161
92-Ne Lezzeti Olur Fani Dünyanın 162
93-Ölüm 164
94-Hakk'a Tapan Âşıklar 165

MİLLÎ HİSLENİŞLER 166
95-Atatürk'ün Vasiyeti 166
96-Kıbrıs'ta Rum Zulmü 167
97-Ata'mızın Emeği 168
98-Cumhuriyet Abidesi 169
99-Türkçe 170
100-Anıtkabir'i Ziyaret 171
101-Atatürk'ün Geldiği Gün 172
102-Aslanlar 173
103-Ne Kadar Şerefli Vatanımız Var 174
104-Kahraman Türkoğlu Yıldızın Parlar 175
TAŞLAMA-YERGİ ŞİİRLERİ 176
105-Beddua 176
106-Melek misin? 178
107-Seçip de Yiğidin Merdini Bilmez 179
108-Sonradan Görmeler 180
109-Emine'ye 181
DESTANLAR 183
AĞIT DESTANLAR 185
110-Kardaş Acısı 185
111-Bu Nasıl Dert 187
112-Ata'ya Ağıt 189
BELDELERLE İLGİLİ DESTANLAR 190
113-Pınarbaşı 190
114-Altındağ 192
115-Adana Destanı 194
116-Adana'da Garipler Destanı 200
117-İzmir 202
118-Ankara Bahçeleri 203
119-Mersin 208
120-Nevşehir 210
121-Hisarcık 212
122-İncesu 214
123-Suşehri 215
124-İstanbul 217
125-Kayseri'de Pazar 219
126-Bünyan 222
127-Yenişehir 223
128-Samsun Destanı 225
129-Şen Ol Konya 228
130-Develi- Yahyalı 230
131-Develi 231
132-Mersin Valisine Şikâyetname 232
133-Kayseri 234

134-Yeşilhisar 236
135-Adana 237
136-Hacılar 239
137-Karadeniz Destanı 240
DUA DESTANLARI 242
138-Ya Rabbi 242
139-İhsanın Boldur Ya Rabbi 244
140-Sen Bizi Ayırma Dinden İlahi 246
141-Yakarış 248
142-Dilek 250
OLAY DESTANLARI 252
143-Deprem Destanı 252
144-Adapazarı Depremi Destanı 265
145-Zelzele ve Seylap Destanı 268
146-Boz Öküz Destanı 279
147-Düğünde Kırılan Ayağına 281
148-Gurbette Fakirlik Destanı 287
149-Soğuk Destanı 289
KIZ / KADIN DESTANLARI 291
150-Köylü Kızları 291
151-Kızlar Destanı 293
152-Uzunyayla Çeçen Kızları Destanı 295
153-Ahlâksız Kadınlar Hakkında 298
154-Kadınlar 300
155-Tiyatro Kızları 302
156-Kızlar 304
KIŞİLERLE İLGİLİ DESTANLAR 305
157-İsmet Paşa'ya 305
158-Ahmet 306
159-Zübeyr Onbaşı 307
160-Sabiha Gökçen 308
161-İzmit Lisesi Müdürü 309
KURUM VE TESİSLERLE İLGİLİ DESTANLAR 311
162-Köprü Destanı 311
163-Devrim Kurumu Destanı 315
164-Gazi Çiftliği Destanı 318
165-Çubuk Barajı 326
166-Kızılay 328
MİLLÎ DUYGULARLA SÖYLENMİŞ DESTANLAR 330
167-Ata'nın Ölümü 330
168-Savaş Destanı 335
169-Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep Savunması 338
170-Milli İnkılap Destanı 340
171-Ata'nın Eserleri 348

172-Ankara 350
173-Türk Askeri 351
174-Balkan Harbi 353
175-Kıbrıs Destanı 356
176-Osmanlı 366
177-54 Topçu Alayı 369
178-Kahramanlık Duyguları 370
179-Meydan Bizimdir 372
180-Makarios 374
181-Yassıada Destanı 380
182-Şehitler Destanı 384
183-Kore Harbi Şehitleri Destanı 385
SOSYAL KONULU DESTANLAR 392
184-Balo 392
185-Eczane Destanı 394
186-Zamane Destanı (Divani destan) 397
187-Dünyanın Hali 404
188-Zamane Destanı 407
189-Evsizlik 409
190-Bekârlık 415
191-Karı-Koca Destanı 417
192-Bilardo 419
193-Pazar Destanı 421
194-Zengin-Fakir Destanı 423
195-Heyet Odasında 425
196-Hastalar 427
YOLCULUK DESTANLARI 429
197-Kayseri'de Kış Destanı 429
198-Ankara'dan Ayrılış Destanı 432
199-Otobüs Yolculuğu 434
200- Dolaştı Dünyayı Aldı Eline (Seyahatname) 436
KARŞILAŞMALAR 457
201-Fatma Bulut- Talibi Coşkun 457
202-Güldane Tozak- Talibî Coşkun 460
203-Behcet Kemal Çağlar'a 462
204-Behcet Kemal'in Talibî'ye Cevabı 463
205-Talibî-Orhan Karşılaşması 464
206-Ek Şiir - Hz. Muhammed'e Methiye 467
E. KELİMELER VE DEYİMLER 468
KAYNAKÇA 478
NOTALAR 481
FOTOĞRAFLAR 483

SUNUŞ

Âşık Talibî; 20 Haziran 1902 yılında Sivas'ın Altınyayla (Tonus) ilçesinde dünyaya geldi. Asıl adı Hacı Bektaş'dır. Talibî'nin babasının adı Mustafa annesinin adı Meryem'dir. Talibî henüz 7 yaşında iken babası tifo hastalığından vefat eder. Talibî dört kardeşiyle birlikte yetim kalıyor. Talibî'nin gerçek manada halk aşığı olup dillere destan şiirlerini söylemesi, O'nu diyar diyar gezdiren Keklik Emine'ye olan aşkı olmuştur. Talibî, Sivas'ın dolayısıyla ülkemizin yetiştirdiği büyük âşıklardan birisidir. Ömür boyù Türkiye'de deyim yerindeyse, hemen hemen gitmedik yer bırakmayan Talibî, kendisinden söz edilirken "İkinci Evliyâ Çelebi" yahut "XX. yüzyılın Evliyâ Çelebi'si" gibi sıfatlarla anılır. Bunun yanında o "Aşkın Pehlivanı" yahut "Turizm Halk Şairi" gibi sıfatları da kullanmıştır. Sohbetlerinde sık sık 67 il, 455 ilçe ve belde, 10.000 köy gezdiğini gururla ifade etmiştir. Talibî hayatının çoğunlunu Ankara'da geçirmiştir. Bir rivayete göre bir şairler bayramında "Coşkun" soyadını bizzat M. Kemal ATATÜRK vermiştir. Cumhuriyetimizin 10. Yıldönümü Cumhuriyet Bayramını kutlarken Ankara Ulus meydanında Atatürk'ün huzurunda elinde Türk Bayrağı, kalbinde vatan aşkı, dilinde kahramanlık duyguları milli zafer dikkatini celbederek sevgi ve teşekkürlerini işiten Recep Peker bir takdirnâme yazısıyla ödüllendirmiş ve 10. yıl bayram madalyası ve Afyon Zafer madalyası, İzmir, Çanakkale gibi bulunduğu cephelerin madalyaları göğsüne takılmıştır. Tüm fotoğrafların da bu madalyalar vardır.

28 Mayıs 1974 Tarihinde Talibî Coşkun'a Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi tarafından önemli bir belge verilmiştir. Bu belgede Türkiye'nin hala en büyük tarih otoritesi kabul edilen Prof. Dr. Faruk Sümer hocanın da imzası vardır. Aynı Fakültenin Prof. Dr. Hamit Dereli, Prof. Dr. Ahmet E. Uysal, Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Dr. Kenan Akyüz gibi önemli hocalarının da imza koyduğu bu tarihi belge iddia ediyorum; Türkiye tarihinde hiçbir ozan ya da halk aşığına verilmemiştir.

"Talibî Coşkun, çok yönlü, içli ve felsefî görüşleri olan bir şairimizdir. Çok seyahat eden ve ilhamlarını memleketin çeşitli konularından alan bu halk ozanımızın zengin bir dili ve kuvvetli bir ifade tarzı vardır. Hayat görüşü orijinal ve ince mizah ve hiciv kabiliyeti, hazırlıksız manalı şiirler söylemekteki mahareti pek şayan-ı dikkattir. Bugün 75 yaşında olmasına rağmen on binlerce mısra tutan şiirinin büyük bir kısmını hâlâ hafızasında tutabilmektedir. Bu bakımdan belki dünyada eşine az rastlanır bir kabiliyettir."

12 Mart 1976 günü evinin yakınındaki bir kahvede otururken, birden yere yığılır ve orada vefat eder. Ertesi günü, Ankara'da yayımlanan Şafak adlı gazetede şu haber çıkar: "Halk Edebiyatımızın tanınmış ve sevimli simalarından Sivaslı halk ozanı Talibî (Hacı Bektaş Coşkun) Ankara'da vefat etmiştir..." Talibi dünyaya garip gelmiş, seyyah olarak yaşamış ve garip olarak ölmüştür. Bir dörtlüğünde

"Talibî derki nolurum
Mekânı nerde bulurum
Korkarım garip ölürüm
Mezarımı bilen olmaz"

Biz de bir grup kültür dostu arkadaşımızla 2007 yılında Sivas merkez de "Âşık Talibi Coşkun Kültür Derneği"ni kurduk. Şu ana kadar 5 kez Altınyayla ve Sivas merkezde "Âşık Talibi Coşkun Anma ve Kültür Şöleni" düzenledik. En son " 6. Talibi Coşkun Anma programını " Sivas Belediyesi ile birlikte gerçekleştirdik. Türkiye'de ilk olarak "Yetim Şiir Şöleni 2010" düzenledik. "Yetim Şiirleri Antolojisini" hazırladık. 2008 yılında derneğimiz adına "Sivas Kültür Dergisi"ni yayımlamaya başladık ve dergimiz hamd olsun 12. sayısına ulaştı. Bu eseri hazırlayan Dr. Doğan Kaya Beye teşekkür ediyorum. Bu eserin basımını gerçekleştiren Sivas Belediye Başkanımız Sayın Doğan ÜRGÜP Beyefendiye çok teşekkür ediyorum. Sivas'taki tüm kültürel çalışmalara sahip çıktığı için de ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Hasan COŞKUN
Âşık Talibi Coşkun Kültür Derneği Başkanı
Sivas Kültür Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

ÖNSÖZ

Âşıklar yöresi olarak bilinen Sivas'ta bugünkü tespitlerimize göre 690 kadar âşık yetişmiştir. Bunların içinde, âşık edebiyatı alanında kendisine yer bulabilmiş önemli temsilciler de vardır. Pir Sultan, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet Üstadım, Ruhsatî, Minhacî, Âgâhî, Kemterî, Serdarî, Er Mustafa, Veli, Meslekî, Emsalî, Talibî Coşkun, Âşık Veysel, Ali İzzet, Baharözlü Feryadî, Seyit Yalçın, Seyit Türk, Mihmanî, Zakirî, Sefil Selimî, İsmetî, Kul Gazi, Musa Merdanoğlu, Coşarî, Ali Dayı ve Gürünlü Gülhanî bunlardan bazılarıdır.

Bu âşıkların bir kısmı muhtelif kalemlerce kitap halinde değerlendirilmiştir. Pir Sultan Abdal, Veli ve Kul Himmet Üstadım İbrahim Aslanoğlu; Ali İzzet Özkan İlhan Başgöz; Serdarî Kadri Özyalçın-Kemal Gürpınar; Meslekî Eflatun Cem Güney; Tabibî Alpaslan Ayral; Feryadî Kutlu Özen- Kadir Pürlü; Seyit Yalçın, Ali Şahin Canozan, Ali Dayı Kadir Pürlü tarafından kitaplaştırılırken, Ruhsatî Eflatun Cem Güney ve Doğan Kaya, Minhacî Kemal Gürpınar ve Doğan Kaya, İsmetî, Zakirî ve Coşarî de yine tarafımızdan kitap haline getirilmiştir. Ne var ki, aradan geçen bunca zaman içerisinde Âşık Veysel ve Talibî hakkında bir kitap yazamamak içimizde hep ukde olarak kalmıştır. Şükürler olsun ki, bu iki büyük âşık hakkında yaptığımız çalışmayı tamamlamış bulunuyoruz. Geç olsa da içimize sinecek bir çalışmanın rahatlığı ile bu kitabı ilim âleminin hizmetine sunuyoruz.

Talibî, Sivas'ın dolayısıyla ülkemizin yetiştirdiği büyük âşıklardan birisidir. Bu bakımdan mutlaka yazılması gerekirdi. Ancak onun hemen her gittiği yerde (Ankara, İstanbul, İzmir, Eskişehir, Konya, Sivas, Kayseri, Adana, Samsun...) kitaplar bastırması işimizi zorlaştırıyordu. Bu bakımdan yıllarca söz konusu kitapları temin etmekle vaktimiz geçti. Gerekli dokümanı topladığımız kanaatine ulaştığımızda da elinizdeki bu kitabı yazmaya başladık. Şurasını da söyleyelim ki, rahmetli Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal tarafından Amerika'ya gönderilen dokümanları görme imkânımız olmadı. Bu bakımdan kitaptaki şiirlerin Talibî'nin şiirlerinin tamamı olduğunu söylememiz mümkün değildir. Fakat hemen hemen tamamına yakınının var olduğunu herhalde söyleyebiliriz.

Kitap Önsöz ve Kısaltmalardan sonra (A. Hayatı-Âşıklığı-Şahsiyeti, B. Edebî ve Fikrî Yönü, C. Talibî Coşkun'un Şiirleri, D. Kelimeler ve Deyimler) olmak üzere dört kısma ayrılmıştır ve en sonuna da Kaynakça ve Talibî'nin notalı parçaları ile temin edebildiğimiz fotoğrafları eklenmiştir.

Şiirlerin metni verilirken, hakkında bilgi bulabildiklerimizin hikâyeleri, söyleniş sebepleri yazılarak onlara ayrı bir kıymet kazandırıldı.

Kültürümüzde kitapların yazılması kadar basılması da önemli bir konudur. Bu cümleden olarak elinizdeki kitabın basılmasını sağlayan Sivas Belediye Başkanı Sayın Doğan Ürgüp ve Başkan Danışmanı Sayın Mustafa Saydam'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Ayrıca Talibî'nin iki şiirin notasını yazan kardeşim Sayın Uğur Kaya'ya ve kitabın basılmasını yürekten destekleyen Sayın Hasan Coşkun'a ve tüm emeği geçenlere şükranlarımı arz ediyorum.

Aşkıyla, şiirleriyle, hatıralarıyla kültürümüzde derin izler bırakan Talibî'ye Allah'tan rahmet diliyorum. Ümit ederim ki, onu bu çalışmayla edebiyatımızda hak ettiği yere getirmiş oluruz. Nur içinde yatsın.

Doğan KAYA
Sivas, 2013

A- HAYATI-ÂŞIKLIĞI-ŞAHSİYETİ

1. Hayatı (1898-12 Mart 1976)

a. Yaşadığı devir

Talibî, Sivas'ın Altınyayla ilçesinde doğmuştur. Altınyayla'nın eski ismi Tonus olup Talibî doğduğu vakit Altınyayla, Şarkışla'ya bağlı bir köy idi.

Talibî'nin doğum tarihi ihtilaflıdır.

Nüfus kaydında kimliği ile ilgili şu bilgiler yer almaktadır:

Soyadı	: *Coşkun*,
Adı	: *Hacı Bektaş*,
Baba adı	: *Mustafa*,
Ana adı	: *Meryem*,
Doğum Yeri	: *Şarkışla*,
Doğum Tarihi	: *1320*,
Mezhebi	: *İslâm*,
Medeni hali	: *Zeliha ile evli.*
Vilâyeti	: *Sivas*,
Kazası	: *Şarkışla*,
Köyü	: *Altunyayla*,
Hane no	: *113*,
Cilt no	: *29-2*,
Sayfa no	: *118*.[1]

Görüldüğü gibi nüfus cüzdanında 1320 yazılıdır. Bu tarih miladi olarak 1904 yılına tekabül eder. Ancak o vakitler nüfus kimlik belgelerinin ve doğum tarihlerinin zamanında yapılmadığını göz önüne alırsak, 1904 yılını ihtiyatlı karşılamamız gerekir. Belki Nüfus kimliğindeki bu bilgilerden dolayı *Büyük Ölüm Acısı*, *Erciyes Yaylası*, *Felek Yarası*, *İlâveli Ankara Destanı*, İnkılap Sesi, *Trakya Destanı*, *Zelzele Seylap Destanı* adlı kitaplarda doğumu 1904 olarak kaydedilmiştir.

Talibî, sağlığında 5. 12.1974 yılında bastırdığı Kıbrıs Destanı adlı kitabın 19 sayfasında yer alan;

---

[1] *Sivas Folkloru*, S. 43, Ağustos 1976, s. 20.

Dünyada kendimi beyhude yordum
Aklı karalı çok günleri gördüm
Tamam yetmiş yedi yaşıma girdim
Ak alnımın kara yazıları var

ifadesinde, gerekse destanın sonundaki; *"1314 doğumlu muharebelerin Topçu Askeri, yaşlı halk ozanı Talibî Coşkun (20.9.1974)"* ibaresinde baktığımızda, doğumunun kendisinin söylediği 1898 yılı ortaya çıkmaktadır. A. E. Uysal de kendisinden aldığı bilgiye dayanarak doğumunu 1898 olarak gösterir.[2]

Doğum tarihinin 1898 olduğunu söyleyen Talibî, başka şiirlerinde ise bu tarihle uyuşmayan bilgilere yer verir. Sözgelişi; Erzincan Depremi üzerine 1940 yılında yazdığı şiirde;

Talibî Coşkun der olmadı vadim
Tamam otuz altı yaşıma değdim
Şarkışla'nın Tonus köyünde doğdum
Sözün nihayeti nihan ağlıyor

demektedir. Bu duruma göre doğum tarihinin1896 yılı ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan 1950'de Adana'ya gider ve bu tarihte 45 yaşında olduğunu söyler:

Yaşım kırk beş Adana'yı ilk görüş
Mürşidin arabul irşada eriş

Sene bin dokuz yüz elli yılında
Âleme bir şöhret verin Adana

Bu durumda ise, Talibî'nin 1905 yılında doğduğu ortaya çıkmaktadır. Sırrı Yalçın da gününü de belirterek doğum tarihi olarak 13 Eylül 1905 tarihini vermektedir.[3]

Acaba Talibî'nin doğum tarihi olarak yazılan/söylenilen 1896, 1898, 1900, 1904 ve 1905 tarihlerinden hangisi Talibî'nin doğum tarihidir. Herhalde, bu kadar çelişki içinde *doğum tarihi* olarak, Talibî'nin ömür boyu söylediği **1898** tarihini kabul etmek durumundayız.

b. Memleketi, soyu, doğumu

Talibî'nin asıl adı Hacı Bektaş'tır. Sülalesi Karabağdatoğulları olarak bilinir. Tüccar olan dedesi Hasan Hüseyin'in isminin halk tarafından Hassük olarak

---

[2] Ahmet Edip UYSAL, "Sivaslı Halk Ozanı Âşık Talibî'de Mizah", *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. II, Ankara, 1976, s. 351.

[3] Sırrı, YALÇIN, *Talibi Coşkun*, Sivas, 1935, s. 3.

telaffuz edilmesinden dolayı sülale adı Hassükler şeklinde anılır. Aile yaklaşık 200 yıl önce Bağdat'tan Altınyayla (Eski adı; Tonus)'ya gelip yerleşir.

Babası, Bekir Ağa'nın oğlu Mustafa, annesi de Taşlıhüyük köyünden Seyitler sülalesinden Meryem'dir.

Talibî'nin ismini dedesi Hacı Hasan Hüseyin koymuştur. Yoz tüccarlığı yapan dedesi, Haymana'dan Sivas'a dönerken yolu, Hacıbektaş'a uğrar. Halkın büyük sevgi ve yardımından etkilenip orada torunu olduğunda adını Hacı Bektaş koyacağına dair kendi kendine söz verir. Sivas'a döndükten sonra Talibî, doğar. O da verdiği sözü yerine getirir.

Mustafa ve Meryem'in Hacı Bektaş'tan başka Ahmet, Mehmet, Bekir ve Fadime isminde dört çocuğu daha vardır.[4]

Adı Hacı Bektaş olan Talibî'nin soyadı Coşkun'dur. 1934'yılında soyadı kanunu gereğince herkes bir soyadı alırken, Talibî de bu ismi kendisine soyadı olarak seçmiştir. Şair Coşkun Ertepınar, bir sohbette bana Talibî'ye soyadını kendisinin verdiğini söylemişti. Bunu da belirtmeden geçmeyelim.

c. Tahsili, evliliği, geçim durumu

Talibî, çocukken annesi tarafından Başyayla köyünde Bekir Hoca'ya okumaya gönderilir. Önceleri, Talibî istenileni veremez, bir rüyadan sonra üstün yetenekler kazanarak farklı bir şekilde uyanır.

"Birgün hocası Talibî'yi falakaya yatırıyor ve bir güzel dövüyor, yüklüğün altına atıyor. Talibî, burada yatarken uyuyor. Rüyasında, Hacımıstıklar'ın sokaktan geçerken kendisine bir bardak bade (şerbet) sunuluyor. Bunu içiyor. Bu olaydan sonra Talibî, adeta bülbül gibi şakıyor ve hafız gibi Kur'an okumaya başlıyor. Hocası sıkıştırıyor. Nasıl olup da aniden Kur'an okumaya başladığını soruyor. Talibî de rüyasında yaşadığı olayı anlatınca, hocası hayretler içerisinde kalıyor. Talibî, bu anda hocasının gözdesi oluyor. Büyük oğlu Hüseyin Coşkun'un anlattığına göre; 'Talibî, ezan okuduğu ya da salâ verdiği zamanlar, insanlar hayranlıkla dinler ve mest olurlardı.' Talibî'nin halk âşıklığına giden serüveni burada başlamıştır."[5]

On üç yaşındayken Birinci Dünya Savaşında babası tifo hastalığına yakalanır ve kurtulamaz; Sivas'ın Karacalar köyüne defnedilir. Bunun üzerine Talibî, dört kardeşi ile birlikte (Ahmet, Mehmet, Bekir, Fadime) yetim kalır. En büyükleri Talibî'dir. Çocuklukları yoksullukla geçer. Talibî, bir yandan çobanlık bir yandan da rençperlik yaparak annesinin ve kardeşlerinin geçimini üstlenir. Talibî, o günkü durumunu bir şiirinde şöyle dile getirir

On üç yaşımda da fikire daldım

---

4 Hasan COŞKUN, "Bilinmeyen Yönleriyle Âşık Talibî Coşkun", *Revak*, Sivas, 2001, s. 239.

5 Hasan COŞKUN, a. g. m., s. 239.

Babam şehit oldu ben yetim kaldım
Umur başa düştü perişan oldum
Ağlayıp yumardım iki gözümü

Talibî, küçükken bir müddet hocaya gider, Arap alfabesini, daha sonra da kendi kendine Latin alfabesini öğrenir. Sesinin güzel olduğu söylenir. Bir ara köyünde imamlık da yapmıştır.

Talibî'nin babası Mustafa ile Taşlıhüyük köyündeki dayısı Kara Ömer birbirlerini çok severler. Talibî doğduğu gün babası yine Taşlıhüyük köyündedir ve doğum haberini orada alır. Bu arada sohbet ederken Mustafa, Kara Ömer'in kızı Emine ile Talibî'yi beşik kertmesi ederler.

On dört-on beş yaşlarında Talibî'nin, dayısının kızı Emine'ye olan sevgisi artar. Ancak dayısı Kara Ömer, yetim ve fakir olan Talibî'ye kızını vermekten vazgeçer. Bu sırada Emine'ye gelen dünürcü sayısı gittikçe artmaktadır. Çünkü güzelliği dillere destan bir kızdır. Hatta Yozgat, kayseri gibi illerden dahi dünür gelenler dahi olur. (Geniş bilgi için bkz. *Bade içmesi, aşkı, âşıklığı*). Kara Ömer, kızı Emine'yi, Talibî'nin kızının adını dillere düşürdüğünden çıkan dedikoduları önlemek için yeğeni Şükrü'yle evlendirir.

Ondan iyice umudu kesilen Talibî; yaşnamesinde;

On yedide everdiler kendimi
Kimse benim gibi nara yandı mı
Her taraftan bağladılar bendimi
Sararıp da soldurdular benzimi

dediği gibi on yedi yaşında evlenir. Eşi Zahey lakabıyla da bilinen Kürkçüyurdu köyünden Zeliha'dır. Bu evlilikten Hüseyin, Mustafa ve Kuddusi adlarında üç oğlu olur. Zeliha çocuklarını yoksulluk içerisinde büyütür. Torunu Hasan Coşkun; *"Merhum babam Hüseyin'in bizzat bana çektikleri sıkıntıları anlatırken, gözyaşları içerisinde kaldığını üzülerek hatırlıyorum."*[6] derken o günlerin ne derece çileli olduğunu aktarır. Çocuklarından şu anda Kuddusi Coşkun hayattadır ve Ankara'da yaşamaktadır. Zeliha, 1963'te vefat eder.

Eşi zaman zaman Talibî'ye; *"Emine'yi mi, yoksa beni mi çok seviyorsun?"* diye sorarmış. O da; *"Canım! Tabiiki seni seviyorum. Onu bahane edip kitap bastırıyorum, sizin paranızı tedarik ediyorum, anlasana."* diye kadını avuturmuş.

Talibî'nin başından bir çok evlilik geçer. Hatta halk otuz kere evlendiğini rivayet eder. Vefat etmeden önce oğlu Hüseyin'e Ankara'da bir kızının, Çanakkale'de de bir oğlunun olduğu söylemiştir.

Öldüğü zaman, Ağrılı Şaziye adlı birisi ile evlidir.

---

[6] Hasan COŞKUN, a. g. m., s. 240.

Talibî, 19-20 yaşlarında iken anneleri Meryem vefat eder ve birkaç ay sonra da Talibî, askere gider.

Askerlik eğitimini Konya'da, Birinci Ordu Kumandanı Fahrettin Paşa'nın emrinde 5. Topçu Alayında yapar ve ilk altı ay sonra İzmir'e dağıtım olur. Bir yıl burada kaldıktan sonra Sivas'a dağıtım olur[7] Cumhuriyetin ilanından sonra, yaşnamesinde;

Yirmi dört yaşımda kurtardı Hüda
Vatanın borcunu eyledim eda
Milletim uğrana canlarım feda
Memlekete çevirdim ben yüzümü

dediği gibi 24 yaşındayken tezkiresini burada alır. Askerlik hizmeti sonrası Emine'yle vuslata eremediğinden dolayı Talibî'nin dirliği-düzeni bozulur. Mutluluğu farklı zevklerde arar. Hatta içki içer, kumar oynar. Kardeşleri bundan rahatsız olur. Evdeki eşyaların elden çıkacağı düşüncesine kapılırlar ve Talibî'yle mal varlıklarını bölüşüp yollarını ayırırlar. Talibî'nin asıl sıkıntısı bu günden sonra başlar.

Tamam girdim yirmi yedi yaşıma
Neler geldi şu gençlikte başıma
Bu hale geldim düşüne düşüne
Hançer vurup doğradılar sinemi

Kardaşlar ayırdı yok idi suçum
Çok fukara düştüm kalmadı geçim
Çimenli yaylam yok görünmez göçüm
Kayıp ettim ördeğimi kazımı

diyerek kendisini teskin etmeye çalışır. Talibî'nin erkek kardeşleri, sonraki yıllarda ayrı ayrı tarihlerde vurularak öldürülürler. Bir ara;

Gardiyanlık için istida verdim
Şu on beş kuruşluk pul boşa gitti

deyişinden anladığımıza göre gardiyan (infaz görevlisi) olmak için dilekçe verirse de isteğine kavuşamaz.

Gerek geçim, gerekse Emine'nin kocası Yusuf tarafından öldürülme korkusu Talibî'yi gurbete sürükler. Onun gurbete çıkışının bir başka sebebi de Talibî'nin; *"Belki Emine'ye benzer birini bulurum veya para kazanıp zengin olarak köye döner, Emine'yi alırım."* düşüncesi olmuştur. Nitekim Ankara'da Emine'ye

---

[7] Sırrı, YALÇIN, a. g. e., s. 7.

benzeyen ve adı da Emine olan biriye evlenmiştir. Böylelikle, 1938 yılında başlayan gurbet hayatı, ölüm tarihi olan tarihi 1976 yılına kadar sürer.

Önce henüz gelişmekte olan Ankara'ya gider, bir müddet orada kalır. Ankara'dayken sık sık Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesine gider, oradaki öğretim üyeleriyle ve öğrencileriyle görüşme imkânı bulur.

Talibî, geçimini genellikle okullarda ve sinemalarda okuduğu şiirlerden kazandığı para ile sağlamaya çalışır. Şiirlerini kendisine has nağmelerle terennüm etmiştir. Saz çalmadığı halde, bu parayı kazanma başarısı Talibî'nin şiirlerinin gücü, etkisi ve hitabet yeteneği ile açıklanabilir.

Para kazanmak için kimilerine yazdığı şiirler, kabul etmek gerekir ki, sanattaki gücünü olumsuz yönde etkilemiştir. Bu konuda, 1936 yılında Coşkun Ertepınar; "Karnını doyurmak için şuna buna, önüne gelen kıravatlıya kuru, soğuk medhiyeler yazdı... Bu suretle biz de onu kaybettik."[8] sözleriyle dikkat çekmişse de sesini duyuramamıştır. Belki de köyünde kalsaydı, gelenek çerçevesinde daha kalıcı şiirler yazacaktı.

Bunun yanında, yurdun muhtelif yörelerinde bastırdığı kitaplar da Talibî'ye maddeten önemli destek sağlar.

Hayatta en büyük arzularından birisi de Mustafa Kemal Atatürk'le tanışmak, elini öpmek olan Talibî, maalesef bu muradına kavuşamaz. Şiirlerinde devamlı Atatürk'ün yüceliğini ve değerini ortaya koyar.

İzmir muharebesinde çektiğin zahmetlerin
Gölgende şehit oldu sevgili evlatların
Hayatımız varlığımız bu senin nimetlerin
Bizi böyle yaşatırdı Ata'mızın varlığı
Hiç bir zaman unutulmaz yiğitliği erliği

Bazen de Atatürk'ün ağzından millete şöyle hitap eder:

On yedi milyon fidanı bir tarlada yetirdim
Baş ucunda bekçi oldum gece gündüz oturdum
Sizin için memlekete çok eserler getirdim
Kana kana sular için bir pınarım var size

Talibî, Atatürk'ün 1938'de vefat etmesi üzerine;

Var mı ulu Gazi gibi
Yeni çıkan yazı gibi
Ben bir emlik kuzu gibi
Atam diye meliyorum

---

[8] Coşkun ERTEPINAR, "Talibi", *Ortayayla*, S. 1, Mayıs 1936, s. 23.

diyen Talibî, 17 Kasım günü intiharı dahi düşünür. Bir bardak zehir, hazırlar. Odanın kapısını içeriden kilitler. Kendi kendine ölümünden sonra olabilecek şeyler, hayatın acımasızlığı, manevi baskı ve ulvi düşünceler arasında düşünceleri dağınıktır. Bu sırada açık pencereden gelen rüzgârın da etkisiyle uykuya dalar. Rüyasında Evliya Çelebi'yi görür. Evliya, rüyasında ona Kur'an-ı Kerim okur sonra; *"Üzülme sen de benim gibi seyahate çık, kendini avutursun. Hayatına kıyma."* diye öğütlerde bulunur. Rüyanın etkisiyle birden uyanan Talibî, zehri içmediğine memnun olur. Rüyasını Pertev Naili Boratav'a anlatır ve ondan Evliya Çelebi'nin kim olduğunu öğrenir. Bu rüyadan sonra artık onun seyahat dolu yılları başlar.[9] Belki de Talibî, bu özelliğiyle edebiyatımızda, gezgin halk şairleri içinde, en ön safta yer alan birisidir. Ömür boyu Türkiye'de deyim yerindeyse, hemen hemen gitmedik yer bırakmayan Talibî, kendisinden söz edilirken *"İkinci Evliyâ Çelebi"* yahut *"XX. yüzyılın Evliyâ Çelebi'si"* gibi sıfatlarla anılır. Bunun yanında o *"Aşkın Pehlivanı"* yahut *"Turizm Halk Şairi"* gibi sıfatları da kullanmıştır.

Sohbetlerinde sık sık 67 il, 455 ilçe ve belde, 10.000 köy gezdiğini gururla ifade etmiştir. Ahmet Edip Uysal, Talibî'nin vefatından sonra Ankara'daki Ulucanlar Caddesindeki 58 numaralı evine gittiğinde ülkenin hemen her yerindeki okul müdürlerinin kendisine program yapma izni verdiği sayısız kâğıt gördüğünü ifade etmiştir ki, bu da bize yukarıdaki rakamlar kadar olmasa da Talibî'nin sayısız pek çok yeri dolaştığını teyit etmektedir. Bu yazılar bugün Kültür Bakanlığı HAGEM Arşivindedir.

Talibî, geçimini sağlamada en büyük kolaylığı ve desteği Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi öğretim üyelerinden görür. Fakültenin söz konusu öğretim üyeleri, âşığın gittiği yerde yardım görmesini kolaylaştırmak için şu belgeyi verirler:

"İlgili Makamların Dikkat Nazarına

28 Mayıs 1974

Halk Edebiyatımızın mümtaz simalarından Sivaslı Halk Ozanı Talibî Coşkun, verdiği eserlerle, memleketin her bucağında yaptığı gezilerde memleket konularından aldığı ilhamlarla yazdığı ve irticali olarak da söyleyebildiği binlerce değerli şiir ve sözleriyle 50 yıldan beri kendini vatan sathında tanıtmış ve sevdirmiş çok ilgi çekici bir şahsiyettir. Kendini Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde her fırsatta zevkle dinledik ve şiirlerini kendi ağzından banda aldık. Bir çok seferler Fakültemiz öğrenci grupları huzurunda şiirlerini okuyan ve ibret alınacak birçok

---

9 Ahmet Edip UYSAL, "Talibî Coşkun'un Kişiliği", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43, 8.1976, s. 4.

maceralarla dolu hayatını şiirle anlatan Talibî Coşkun, gerek bizleri ve gerekse öğrencilerimizi, şiirlerinin samimiyeti, zengin mizah duygusu ve vanlı şahsiyeti ile unutamayacağımız bir şekilde etkilemiştir.

Talibî Coşkun, çok yönlü, içli ve felsefî görüşleri olan bir şairimizdir. Çok seyahat eden ve ilhamlarını memleketin çeşitli konularından alan bu halk ozanımızın zengin bir dili ve kuvvetli bir ifade tarzı vardır. Hayat görüşü orijinal ve ince mizah ve hiciv kabiliyeti, hazırlıksız manalı şiirler söylemekteki mahareti pek şayan-ı dikkattir. Bugün 75 yaşında olmasına rağmen onbinlerce mısra tutan şiirinin büyük bir kısmını hâlâ hafızasında tutabilmektedir.Bu bakımdan belki dünyada eşine az rastlanır bir kabiliyettir.

Yukarıda belirttiğimiz özellikleri dikkat nazarına alarak, bütün edebiyat severlerin, memleket kültürüne değer veren aydınlarımızın, öğretmenlerimizin ve idarecilerimizin bu kıymetli ozanımızı öğrencilere ve halka tanıtmakta önayak olmalarını ve kendisine ellerinden gelen yardımı esirgememelerini, kültür ve edebiyat namına kendilerinden rica ederiz.

Saygılarımızla.

Fakülte Dekanı Prof. Osman Ersoy, Prof. Hamit dereli, Prof. Ahmet E. Uysal, Prof.Afet İnan, Prof. Kenan Akyüz, Prof. Faruk Sümer, Prof. Engin Uzmen, Doç. Sami Perliel, Cahit Öztelli."[10]

Ahmet Edip Uysal, Talibî'ye yardım etmiş kişilerin başında gelir. Sağlığında Talibî'nin bütün şiirlerini toplama başarısını göstermiştir. Fırsat buldukça onu fakültede derslere götürmüş, âşığa yardım etmenin yanı sıra, yeni nesle onu tanıma imkânını sağlamıştır. Talibî'nin Uysal'ın gönlünde müstesna bir yeri vardır. Onunla ilgili en sağlıklı bilgilere sahiptir ve pek çok hatırası vardır.

"Talibî'de kuvvetli bir güldürü ve hiciv kabiliyeti vardı. Sivas'ta balo salonundan atılışını, Kayseri'de kaldığı hana borcunu ödemek için çok sevdiği mavi çuha elbiselerini nasıl satmak zorunda kaldığını, Tarsus'ta çarşı kâhyası ile destanlarını makamla söyleyerek satmak istemesi üzerine nasıl dövüştüğünü gayet komik bir üslupla şiir halinde söylerdi.

Talibî, gerçek anlamda bir halk filozofu idi ve muazzam hafızası halk bilgisinin çeşitli türleri ile dolu idi.

Sesinin çok güzel olduğuna inanır, birçok şiirlerini profesyonel şarkıcılara söyletip plaklar doldurttuğundan, milyonlar kazandığından, fakat kendisinin bunlardan hiçbir gelir sağlıyamadığından acı acı yakınırdı.. Bu şirketleri dava edeceğini söyler dururdu, fakat bu arzusunu gerçekleştirememişti.

---

[10] *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43, s. 9.

Son yıllarda memleket çapında gezilerini sürdüremez olmuştu, ancak Ankara içindeki ilkokul, ortaokul ve askeri birlikleri dolaşabilmekteydi.

Talibî, her fırsatta, Atatürk'ün topçu askeri olduğundan gururla bahseder savaş hatıralarını anlatır, bunlarla ilgili kahramanlık şiirlerini okurdu.

Öğrenci olaylarının artığı yıllarda üniversitelerin kendisini eskiden olduğu kadar büyük ilgi ile dinlememelerinden şikâyet ederdi. Hele çok sevdiği Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanının (yanılmıyorsam 1969 yılında) 'Bizim modası geçmiş bir ozanı dinleyecek vaktimiz yok. Bizim gerçekleştirecek büyük davalarımız var.' Demesi kendisini çok üzmüştü. O yine de şahsi gayreti sayesinde dinleyici bulabiliyordu."[11]

Talibî'nin hemen hemen bütün hayatı çile ile geçer. Bilhassa gurbette aç ve parasız kaldığı çok günler olmuştur. Arzu edip de alamadığı, imrenip de yiyemediği günlerin sayısı çoktur.

Yırtık elbiseyle hayat geçirdim
Ziynetli kumaşı giyinen gelsin

Oruç tuttuk iftarlık yok
Okundu akşam ezanı

Yoldaş yoktur yaren yoktur
Bir tas suyu veren yoktur

Bir tutam ot yardan atan deveyi
Nerde koydun hıyar ile ayvayı
Paran yok Talibî n'iden meyvayı
Beyhude zahmeti verdin lisana

Talibî, 1939'da ihtiyat askeri olarak tekrar vatani vazifeye çağrılır. 54 Alay Kumandanı Hakkı Tuncay'ın emrinde 1944 yılına kadar orada kalır. Mareşal Fevzi Çakmak'ın teftiş için Edirne'ye gelmesi sırasında, onun huzurunda kahramanlık şiirleri okuması üzerine hediyeler alır ve çavuşluğa terfi eder.

Terhis olduktan sonra bir müddet İstanbul'da kalır. Çok insana güzellikler sunan bu şehir, Talibî'ye zindan olur, umduğunu bulamaz ve oradan ayrılıp Ankara'ya döner.

1945 yılında Erzurum'dan Sivas'a gelirken, Divriği ilçesinde gece vakti tren kazası geçirir ve daha önce kırılmış olan sol bacağı ezilir, sakat kalır. Zaten

---

[11] Ahmet Edip UYSAL, a. g. m., s. 5.

daha önce de Tonus (Altınyayla)'ta iken bacağı kırılmıştır. Hatta bilinçsiz kişiler yüzünden kangren olma tehlikesini bile yaşar. "Düğünde Kırılan Ayağına" başlıklı şiirde geniş bilgi verdiğimizden, aynı bilgileri burada tekrarlamak istemiyoruz. Ancak bu konuda söylediği şiirlerden parçalarda onun ne derece korkulu ve acılı günler yaşadığını tahmin edebilmekteyiz.

Geceler yarı bölündü
Sahur davulu çalındı
Sağa sola dönmez oldum
Yanlarım göz göz delindi

Beklerim şafak atmıyor
Bu gün horozlar ötmüyor
Sol bacağım küt kırıldı
Haftalar geçti tutmuyor

Bu yaralar yoşur m'ola
Yorgan açsam üşür m'ola
Karanlık dünyada kaldım
Acep bir gün ışır m'ola

Gökten bir yıldız sağıldı
Boynum bacaya eğildi
Kırık yaman sızılıyor
Uyku gözümden dağıldı

Dertliler bana dert katın
Hem öksüzüm hemi yetim
Zor imiş bacak kırığı
Kurşun yarasından çetin

Sargılarım çözülüyor
Yüreciğim eziliyor
Üç gün uyku uyumadım
Yaralarım sızılıyor

Deli gönül duramadı
Muradına eremedi
Kır Mahmut'u ulaştırın
Mevlût Hoca saramadı

.....
On ay oldu yatağımdan kalkmadım
Hapis oldum içeriden çıkmadım
Yalan dünyaya bir daha bakmadım
Nic'oldu yeşilim allarım eyvah
.....
Kırık tutmuyor ki kalkıp gezeyim
Balta verin dizlerimi ezeyim
Mezarım taşına böyle yazayım
Zalim dertten öldüğümü bilsinler

Ağaç değil ustalara ulatsam
Kiriş değil çemberlere dolatsam
Canım acır parmağımı kanatsam
Ben ölünce dilik dilik dilsinler

Öznegi çürümüş kavak mı idin
Sabun kalıbından kevek mi idin
Güneşte kurumuş gevrek mi idin
İster acısınlar ister gülsünler
.....
Mevlût Hoca saramadı vahdında
İpleri gevşetti garaz tahtında
Bir davam var Kır Mahmut'un hakkında
Üçüncü bir cerrah aramıyorum

Başım fırlanıyor ayak gitmiyor
Gönlüm hükmediyor gücüm yetmiyor
Değneklerim alsam dizim tutmuyor
Şimdi ayak üstü duramıyorum

Talip kışı geçir baharı gözle
Derdini pek deşme yaranı gizle
Duyanlar sevinir düşmanın fazla
Kimselere haber veremiyorum

Talibî, Ahmet Kutsi Tecer'in, 5-7 Kasım 1931 tarihinde Sivas'ta yaptığı *I. Sivas Halk Şairleri Bayramı*na katılma imkânı bulur. Mecburî hizmet için 1930'da

Sivas'a gelen Ahmet Kutsi Tecer, burada, Sivas Lisesi edebiyat öğretmeni Vehbi Cem (Aşkun) ve müzik öğretmeni Muzaffer (Sarısözen) ile tanışır. Önce "Halk Şairlerini Koruma Derneği" kurar ve başkanlığına Belediye Başkanı Hikmet (Işık) Bey'i getirtir. Halk türkülerinin, hikâyelerinin ve âşıklarının harman olduğu Sivas'ta derneğin tüzüğünde de yer aldığı gibi derhal bir âşıklar programı yapmayı düşünür. Halkın oldukça ilgi gösterdiği Âşıklar Bayramına; *Revanî, Meslekî, Veysel, Suzanî, Süleyman, Karslı Mehmet, Müştak, Yarım Ali, Talibî, Yusuf, San'atî, Ali* gibi âşıklar katılır. Üç gün süren Bayram sonrası Tecer, iştirak eden âşıklara *"Halk Şairi"* olduklarına dair bir kâğıt verir. Bu belge, gezici âşıklara gittikleri yerlerde çok kolaylıklar sağlar. Program sonrasında âşıklara 10'ar lira verilir. Bu, o günün şartlarında, oldukça iyi denebilecek bir meblağdır.

Gittiği yerlerdeki ve burada başına gelen hadiseleri şiirlerine konu edinen Talibî, bir bakıma o günlerden zamanımıza ışık tutmuştur.

Sene bin dokuz yüz ell'iki temmuz
Ben de yeni geldim Samsun'a henüz

Kayseri'de tamam sekiz ay kaldım

Konya'dan yürüdük İzmir'e kursa
İptida eyleyip başladık morsa
Okuduk hat nokta oturduk derse
Çok zekavet geldi bu şirin cana

Benim ne bağım var ne de bostanım
Vilâyetim belli hem Sivas'tanım
Kıbrıs yadigârı iş bu destanım
Seyyah ozanın çok gezileri var

Talibî, yaşlılığında, eskisi gibi seyahate çıkamaz. Artık yaşlanmış ve yorulmuştur. Ankara'ya yerleşmeye karar verir ve Ulucanlar Caddesi, 58 numarada bir ev kiralar.

Gezilerini ve hayatını çoğu zaman şiirlerine konu eden Talibî, hep bedbaht, şanssız, çilekeş, mücadele azmini yitirmiş biri olarak karşımıza çıkar.

Beni Ankara'ya düşürdün felek
Bulamam yatacak yer deli gönül
Yataksız yorgansız şaşırdın felek
Issız viraneye gir deli gönül

Bir ev tuttum sıvaları dökülmüş
Çatısı yok tahtaları sökülmüş
Eğri büğrü direkleri dikilmiş
Cesaret et burda dur deli gönül

Üç penceresi var bir camı yoktur
Sağlam yeri pek az kırığı çoktur
Bardağı tabağı fincanı yoktur
Şimdi felaketi gör deli gönül
.....
Şehirden köyüme köyden şehire
Gidip gele gele yoldan usandım
Düştüm soğuklara kışa bahara
Dereden tepeden belden usandım

Bir zaman şehirli bir zaman köylü
Bir zaman bekârlık bir zaman evli
Bir zaman zayıftım bir zaman tavlu
Vefasız zamandan yıldan usandım
.....
Talibî Coşkun der çok seyyah gezdim
Vefasız dünyadan usandım bezdim
Nihayet Samsun'a bir destan yazdım
Kalpleri coşturur sözü Samsun'un

Ankara'da geçimini zar-zor sağlamaktadır. Kara günler saçını ağartmış, gurbet yüzünü güldürmemiştir.

Tezden ağardı saçlarım
Kara günler göre göre

Yürümedim şu dünyada bağlıyım
Hemi karalıyım hemi ağlıyım

Tonus'ta büyüdüm rençper oğluyum
Gurbette ak ettim siyah saçları

Hayatının hemen hemen tamamı çileli geçen Talibî, hep başkalarına gıpta etmiştir, gönlü daima gamlı olmuştur.

Fidan oldum büyümedim
Yeşil yaprak giyemedim
Ben bir ekmek yiyemedim
Dudağım var dişim yoktur

Gönlümün gamı gitmiyor
Kalbimin demi gitmiyor
Ektiğim mahsul bitmiyor
Yağmurum yok yaşım yoktur

Ne belâlı başta kaldım
Baharı yok kışta kaldım
Senelerce boşta kaldım
Eller gibi işim yoktur

Kendi değeri bilinmemiş, işi hep aksine gitmiştir. Çektiği azap dolu günler, ona hayatı anlamsız kılmıştır.

Saraydan düşmüştüm mermer taş idim
Beni bir yapıya koyan olmadı

Eller gibi suyum arka gitmiyor
Bir kutu kibrite gücüm yetmiyor

Evvel hoşlanırdım süsten çalımdan
Şimdi saçlarımı taramıyorum

Altınyayla'da belli bir şanı şerefi olan Talibî, maalesef gurbette çoğu defa aynı ilgiyi ve takdiri bulamaz ve tabii bu durumdan haklı olarak yakınır.

Ülkeler içinde ülkem var idi
Deryalar yüzünde dalgam var idi
İnsanlar yanında gölgem var idi
Eğildi bir yana dallarım eyvah

Talibî Coşkun der yıkıldım yere
Kimsem yok kaldırıp koluma gire
Anam babam yok ki nasihat vere
Pek yalnızdır sağım sollarım eyvah

Evvel bizi bilmeyenler tanırdı
Kazamız içinde zengin denirdi
Odamızda türlü yemek yenirdi
Şeker gitti şerbet gitti bal gitti

Çaresizlik birgün canına tak eder ve şair Behçet Kemal Çağlar'a mektup yazar. Mektubun bir bölümünde şunları söyler: *"Beyefendi! Siz beni unuttunuz; diğer şairleri destekleyip ihya ettiniz. Ben de memnun oluyorum. İşittim ki, geçenlerde Âşık Veysel geceleri tertiplediniz. Bu gibi pek çok toplantılar yaptığınızı işitiyorum. Yalnız beni de bu toplantılara çağırabilirsiniz. Bu hususta sana biraz darginim. Tabiki gönül umduğuna küser.*[12]

Behçet Kemal Çağlar'ın gereken yardımı gösterip göstermediği meçhulümüzdür. Ancak Talibî, ona mektup yazma cesaretini, Çağlar'ın kendisine daha önce yardım etmesinden almıştır. 1938 yılında Şair Behçet Kemal Çağlar'ın destekleriyle Ankara Halkevi, Sırrı Yalçın'ın, 1935'te çıkardığı Talibi Coşkun adlı kitabından külliyetli miktarda alır ve o güne göre önemli denebilecek 250 lira verir. Kendisine; *"Bu parayı Sivas Valiliğine gönderiyoruz, oradan al ve gereken ihtiyaçlarını sağlamak suretiyle çiftinle çubuğunla uğraş. Ayda bir deyişini de Ülkü dergisine gönder, sana karşılığında on lira verilecek."* denilir.[13] Talibî, bu parayı alır, ancak Ankara'ya geri döner ve meşhur "Ankara Destanı"nı bastırarak sokaklarda satmaya başlar. *Turizm Halk şairi Talibî Coşkun* ve *İlâveli Ankara Destanı* adlı kitaplarda yer alan bilgilere göre, bir ara Ankara Valisi Nevzat Tandoğan, ona Belediye Su İşlerinde şehirdeki çeşmeleri kontrol etme vazifesiyle iş verirse de Talibî bu işte çok çalışmaz. Talibî'ye destek olan zevat arasında Dahiliye Vekili Şükrü Kaya'yı Kamuran Bozkır'ı da zikredebiliriz. Cumhuriyetin Onuncu Yıl Bayramı dolayısıyla yazdığı destandan dolayı Recep Peker, Talibî'ye takdirname ve madalyalar verir.[14] Gezdiği yerdeki pek çok Vali, kaymakam ve okul müdürlerinden de yardım görmüştür. Bunlardan birisi de Osman Atilla'dır.[15] Zelzele Seylap destanının basılmasında Ilgaz'ın Dumlupınar köyünden Arif oğullarından Ömer oğlu Ali Yıldırım ve arkadaşları maddi yardımları olmuştur[16] Bu ve buna benzer örnekleri daha da çoğaltabiliriz.

---

12 Kutlu ÖZEN, "Halk Şairi Talibî Coşkun", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 47, 12. 1976, s. 21.
13 Vehbi Cem AŞKUN, "Talihsiz Ozanımız Talibî Garip Öldü", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43, 8.1976, s. 6.
14 Konyalı Molla Hünkârzade Sezai Gülep, *İnkılâp Sesi*, Samsun, 1961, s.2.
15 Osman, ATİLLA, "Talibî Coşkun Üzerine", *Türk Folklor Araştırmaları Yıllığı 1976*, Ankara, 1977, s. 354
16 Fazıl, OYAT, *Zelzele Seylap Destanı*, Ankara, 1944, s. 17.

d. Ölümü

Ölümünden birkaç gün önce Ankara'da bir askeri birlikte yine şiirler okur, program sonrasında kendisine 600 lira verirler. **12 Mart 1976** günü evinin yakınındaki bir kahvede otururken, birden yere yığılır ve orada vefat eder. Ertesi günü, Ankara'da yayımlanan Şafak adlı gazetede şu haber çıkar: *"Halk Edebiyatımızın tanınmış ve sevimli simalarından Sivaslı halk ozanı Talibî (Hacı Bektaş Coşkun) Ankara'da vefat etmiştir..."*

Çok gezmesi, Talibî'yi ister istemez;
Talip Coşkun bir gün candan üzülür
Dili durur hem elleri büzülür
Kiminin gurbete kabri kazılır
Kim bilir ki nerde kalır ölümüz

Talibî Coşkun der "Ben de n'olurum
Korkarım gurbette sefil ölürüm

Talibî der ki n'olurum
Mekânı nerede bulurum
Korkarım garip ölürüm
Namazımı kılan olmaz

dörtlüklerinde de ifade ettiği gibi gurbette kimsesiz öleceği fikrine götürür.

Öldüğünde, cebinden birkaç gün önce kazandığı para çıkmıştır. Yegane serveti de bu para ve ömür boyu göğsünde gururla taşıdığı altın madalya ve diğer madalyalar olmuştur. Bu para ile kefeni alınır ve cenazesi birkaç kişinin yardımıyla Ankara Karşıyaka Mezarlığında, Ada G-8'de, 343 nolu mezara defnedilir.

2. Âşıklığı

a. Bade içmesi, aşkı, âşıklığı

Talibî, -kendi ifadesine göre- badeli bir âşıktır. On dört- on beş yaşlarında rüyasında bade içmiş; Taşlıhüyük köyünden dayısın kızı Emine'ye âşık olmuştur. Konu ile ilgili olarak, 1965 yılında İbrahim Aslanoğlu'na şunları anlatmıştır:

"On dört yaşında mal çobanlığı yaparken şiire başladım. Bu şöyle oldu: bir rüya gördüm. Cennet misali bir yer. Âlim kılığında beş-altı kişi toplanmış, aralarında konuşuyorlar. Sonra beni aralarına sesleyip bir bardak şerbet verdiler. Arkasından da Emine'yi gösterip:

-Bunu tanıyor musun?

diye sordular. Nasıl tanımam? İçim yandı ama söyleyemedim.İlk şiirim 'Ben de sizin gibi düştüm figana / Bir yol ağlar bir yol gülerim dağlar' *diye başlayan uzun bir koşmadır. Bunu altı kimseye söylemedim. Ondan sonra yere, göğe söyledim. Emine'ye olan düşkünlüğüm, herkes tarafından duyuldu, türkülerim işitildi. Âşık diye tanındım. Fakat bu adın söylenmesini istemiyordum. Çünkü kızın anası bazen kirli bir bez görse; 'Âşık torbasından düşmüş.' derdi. Âşıklar topladıklarını bu torbaya koyarlarmış. O kadar ki, torba kirden simsiyah olurmuş. Âşık sözü, köyde bu torbayı hatırlatır. Emine duyarsa benden gönlü geçer düşüncesi ile bana âşık demelerini istemedim."*[17]

Talibî, gönül verdiği kızı, -başka köyde olduğundan- sık sık göremez. Emine gönlünün sultanıdır, eşi gelmemiş bir güzeller güzelidir.

Kendi güzel hiç dengini bulamaz
Kendine kim yardır onu bilemez
.....
Emine güzeller güzelidir:
Sensin güzellerin başı
Kudretten çekilmiş kaşı
Telli turna tavus kuşu
Yerden göğe toz Emine

Bu da gönlündeki yangını büyütür. Annesini dünür gönderirse de, olup bitenlerden dolayı Talibî'ye kızgın olan dayısı, red cevabı verir. 19-20 yaşlarında annesini kaybeder. Üstelik askerlik dolayısıyla o yöreden ayrılınca, içindeki ateş kor gibi yakar. Talibî'nin terhis olduğunu duyan kızın babası, Emine'nin adının ortalığa yayılmasını daha fazla önlemek için, kızını alelacele diğer bacısının oğlu Şükrü'ye nişanlar. Birkaç ay sonra da düğün yapmıştır. Düğünü Talibî de gider. Gelinciler Emine'yi alıp giderken kendisini daha fazla tutamayıp ve şunları söyler:

Sabah olur kır at kişner yemine
Sırmalı başlığı takın gemine
Bugün gelin biner Keklik Emine
Bulmadın eşini yanarım sana

Kapısından sular akar durulur
Emine'yi gören gözler vurulur
Mor belikler ak gerdana örülür
Bulmadın eşini yanarım sana[18]

---

[17] Kutlu ÖZEN, "Halk Şairi Talibî Coşkun", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43, 8.1976, s. 12.
[18] Fazıl Oyat, *20 Halk Şairi*, İstanbul, 1948, s. 30.

Sevdiğinin başkasına verilmesi Talibî'ye çok dokunur; boynu bükük köyüne döner. Artık hayat onun için bir çilehane olmuştur.

Aradan çok geçmeden Altınyayla'nın zenginlerinden olan Yusuf, yeğeni Kör Osman'a Emine'yi kaçırtır.

Bir söylentiye göre Osman Emine'yi kendisi için kaçırmıştır. Zira bir düğünde güreş yaparken Emine'yi görmüş ve ona âşık olmuştur. Onu kaçırdıktan sonra dayısı Yusuf'a emanet eder. Yusuf ile Osman Emine için çok münakaşa eder. Yusuf onu ölünceye kadar kendisine eş edinir Öldükten sonra, Emine, Sivas merkezinde birisiyle daha evlenmiştir.[19]

Talibî, ilk defa kızın babasıyla yani dayısıyla birlikte hareket eder, Şarkışla adliyesine gidip suç duyurusunda bulunur. Arkasından;

Nazlı yari kaçırmışlar
İzlerini süren var mı
Yolculardan habar alın
Yazılarda gören var mı

Gayret edin müfrezeler
Emine'm nerde gezeler
Düşmanlar beni cezalar
Bana kuvvet veren var mı

Jandarmalar tüfek takın
Yollara dikkatli bakın
Dağları ateşe yakın
Emine'yi gören var mı

Talibî der biliyorum
Düşmanlardan yılıyorum
Yana yana ölüyorum
Kefenimi saran var mı

diyerek endişelerini ve içinin yangınını dile getirir. Osman, yakalanır ve tutuklanır. Talibî, Emine'nin kaçırılışını şiirlerine sık sık konu eder.

Benim sözüm hepisine
Düşmanların tabisine
Emine kız gelin olmuş
Kör Osman'ın kapısına

---

[19] Hasan COŞKUN, a. g. m., s. 240.

Talibî Allah'ın emri
Tükensin düşmanım ömrü
Cazılar ortaya almış
Öğüt veren Deli Kumru

Maalesef Talibî, sevip de alamayan binlerce gençten birisidir. Ömür boyu Emine'ye olan aşkında hep kor halde kalmıştır.

Ben fidanlar diktim gülün dermedim
Kırdı dallarını yel aldı gitti

Kovaladım bir kınalı geyiği
Ben avında gezdim el aldı gitti

Yusuf, evli birisi olduğu halde ikinci eş olarak Emine'yi yanına alır. Yusuf, uzun boylu birisi olduğundan, onu Emine'nin gözünde küçük düşürmek için ona *"Zırıl"* lakabını takar Artık etrafta *"Zırıl Yusuf"* olarak bilinir.

Emine metires hem de nikahsız
Zırıl'ın elinden alamadılar

Talibî, sık sık Emine'nin evine gidip türküler söyler. Hatta Yusuf'un adamları onu yakalayıp döğmek isterlerse de kadınlar araya gidip engel olurlar. Emine'yi görmek için Talibî bir ara dürbün dahi alır. Ancak dürbünü daha sonra Zırıl Yusuf'u döğen Karakol Kumandanına hediye eder. Talibî, Emine'yi Yusuf'un yanında mutsuz ve solgun görür. Halbuki onun en rahat edeceği yer Talibî'nin yanıdır.

Yaylasına vardım Emine'm n'olmuş
Yıkılmış bağları gülleri solmuş
Düşman pençesinin altına almış
Bir kuzuyu kurttan ayıran yoktur

Çoğu zaman Talibî'nin Emine'ye kızdığı da olmuştur. Bütün olanlar, kendisine hayır cevabı verdiğinden kaynaklanmıştır.

Kör Osman'ı gökten kaptın
Sonra Zırıllara taptın
Doğru yoldan niye saptın
Ben ararım iz Emine
.....
Kanun iradeyi vermiş eline
Ele kuzu olur bize kurt olur

Üç koca değiştin tamam üç ayda
Dördünc'ayda kocaların dört olur
Osman düdük çalar Zırıl bir kayda
Bu sefer ki varacağın Kürt olur

Keklik Emine'nin hasretine dayanamayan Talibî, onu görmek için bir başka yolu daha dener. Sık sık, üzerine 16 kuruşluk pul yapıştırılmış, dava vekillerine yazdırılmış iki satırlık bir şikâyet dilekçesi işini kolaylaştırır. Bu yolda pek çok para harcar. Emine mecburen mahkemeye çağrılır, Talibî de böylelikle kısa süreli de olsa, onu görme fırsatını bulur. Talibi ile Keklik Emine'ye Talibî'nin mahkemesi olduğu zaman mahkeme salonu hıncahınç dolar. Ömür boyu Emine'nin hasretiyle yanar ve onu başkalarına kaptırmanın sıkıntısını yaşar.

Bile idim davalara girmezdim
Boynum eğip divanlara durmazdım
Emine'yi düşmanlara vermezdim
Eğer mahkemede dayım olsaydı

Emine'nin kaçırılışından dolayı mahkemeye verilen Yusuf ve yiğeni Osman'ın davasına davacı ve şahit olarak gidip ifade verir. Sivas Mahkemelerine nakledilen davanın karara bağlanması yıllarca devam eder. Bu arada Zırıl Yusuf, Talibî'yi vurması için bir adam dahi tutar. Ancak kiralık katil Talibî'ye acır, vurmaktan vazgeçer.

Talibî, köyünde kendi çiftinde çubuğunda yoksul birisi iken, içindeki aşk ateşi, onu, tüm ülke insanının tanıdığı Âşık Talibî Coşkun eder. Onu coşkulu halk şairi yapan da içindeki yangın ve çektiği ıstıraptır. Âşık edebiyatının en duygusal, samimi ve güzel örnekleri arasında yer alan şiirler, böylelikle vücut bulur.

b. Mahlas alışı

Talibî Taşlıhüyük köyüne giderken rastladığı kızlara *"Belki Seni Bana Yazar Yaradan"* ayaklı şiiri söyler. İçlerinde maşukası Emine de vardır. Hitabın kendisine olduğunu gayet iyi bilmektedir, ama kendini bilmezliğe verir. "Hacı Bektaş bana niye böyle diyor, yoksa bana mı talip?" deyince, onlar da; "He ya, sana talip." derler. Bu hadise kısa zamanda etrafta duyulur. Rastlayanlar hep; "Neyin talibisin?" diye sorarlar. O da;

Bana "Neye Talip" dersin
Ben kızların talibiyim

Kara kaş altında oynar
O gözlerin talibiyim

diye cevap verir. Artık herkes onu, Hacı Bektaş değil de Talibî diye çağırmaya başlar.

Şiirlerinde Talibî kelimesi esas olmak üzere konu ve şiir tekniğini sebebiyle beş farklı mahlas kullanmıştır. Bunlar; **Talibî, Talip, Talibî Coşkun**, **Talip Coşkun** ve **Coşkun Talip**'tir. Diğer taraftan otuz yedi şiirinde ise mahlas kullanmamıştır. Bu, gelenekte çok az karşımıza çıkan bir hadisedir. Geleneği gayet iyi bilen birisi olan Talibî'nin, sağlığında bastırdığı kitaplarda böyle bir hatayı fark etmemesi, bizler için önemli bir eksikliktir.

Bunun haricinde Talibî, maşukası Keklik Emine'nin adına da şiirler söylemiştir ve bu şiirlerin sayısı üçtür. Talibî, gayet tabiidir ki bu şiirlerde Emine mahlasını kullanmıştır. Zira araştırdığımız kadarıyla Emine'nin âşıklığı ve şiirleri yoktur. Bu şiirler Talibî'ye aittir.

c. Saz ile ilgisi

Talibî, irticali olan, fakat saz çalamayan bir şairdir. Bu tarzı ile Sivas yöresi âşıklarından *Ruhsatî, Minhacî, Meslekî, Emsalî, Baharözlü Feryadî ve Tabibî* ile benzerlik gösterir.

Talibî'nin;

Talip der bağrım delinir
Arasam nerde bulunur
On iki telden çalınır
O sazların talibiyim
.....
Kayalar başında sazlarım kaldı
Güzeller peşinde gözlerim kaldı
Kıyıda kenarda izlerim kaldı
Yare haber sala sala gidiyom
.....
Talibî yalanlar doğru söz oldu
Eli keman oldu dili saz oldu
Zemherinin kışı ona yaz oldu
Şu Zırıl Yusuf'u üşütmediler
.....
Ben senden kesmem gümanı
Ne ettin hem din-imanı

Senin elinde kemani
Ben çalarım saz Emine

Bu karametli baş kara taş değil
Bu dert bana hayal değil düş değil
Elimde bağlamam gönlüm hoş değil
Takatım yok dokunam tellerine

ifadelerine bakıp onun saz çaldığı zannedilebilir. İşin aslı, Talibî saz çalmamıştır ve bu sözleri geleneğin gereğinden dolayı söylemiştir.

Halkın saz çalana rağbet ettiğini, saz çalmayan ancak kendisini kastederek çok güzel şiiri olan âşıkları bülbül olarak niteler.

Kız oynatıp çalgı çalmak tamamdır bu Sivas'ta
Bülbülleri küstürmüşler güle konmaz bu sene

d. Âşıklarla karşılaşması

Âşıklık geleneğinde en dikkati çeken hususlardan birisi âşık karşılaşmalarıdır. Ne var ki, pek çok âşıkta gördüğümüz bu husus Âşık Talibî'de karşımıza çıkmaz. Yöresinde ve gittiği yerlerde çevresinde derin izler bırakmış olan Talibî'nin elimizde bir karşılaşma metni yoktur. Acaba karşılaşma yapmamış mıdır, yoksa, yaptığı karşılaşmalar tespit edilememiş midir? Kanaatimize göre Talibî karşılaşma yapmamıştır. Çünkü, böyle bir şey vuku bulmuş olsaydı, onu tanıyanlar mutlaka bunu yaşatırdı veya en azından hadiseyi teyit ederlerdi. Bunun yanında böylesine ünlü biri ile yapılan karşılaşmanın en azından birkaç tanesi, mutlaka ağızdan ağıza yaşatılırdı.

Kitabımızın metinler bölümünde 200-203 numara ile gösterdiğimiz şiirlerden 200 (Fatma Bulut-Talibî) ve 201. (Güldane Tozak- Talibî) şiirler Talibî Coşkun'un kendisinin tertip etmiş ve sohbetlerini şiirleştirme yoluna giderek, karşısındaki kişinin sözlerini de karşılaşma yapıyormuş gibi yansıtmıştır. 202 ve 203 numaralı şiirler ise Behcet Kemal Çağlar'la Talibî'nin mektup yolu ile ortaya koydukları şiirlerdir.

3. Şahsiyeti

a. Fizikî ve ruhî yapısı

Talibî, uzun boylu, geniş omuzlu, kalın pazulu güçlü kuvvetli biridir. Gençliğinde 90 kg.'da güreş tutarken, 1945 yılında bir tren kazası geçirince eskisi gibi hareket kabiliyetini yitirir ve artık bu tarihten sonra kilo almaya başlar.

Uysal, bir koyunu tek başına yiyebilecek yapıda olduğunu belirtir.[20] Boyu 1.78 m. olan Talibî'nin orta yaşlarda ve yaşlılık devresinde, kilosu 120 kg. dan aşağı düşmez. Çok sevdiği fötr şapkasını hiç başından çıkarmamış, daima gururla taşıdığı madalyaları göğsünün vazgeçilmez bir aksesuarı olmuştur.

Sol bacağı iki defa kaza geçirir (Şiir no 4, 87, 147). Pehlivan cüssesinin zıddına hassas bir ruha sahip olan Talibî'nin alkol ve sigara gibi alışkanlıkları olmamıştır. Ancak başına gelen talihsizliklerden dolayı hayata hep karamsar gözle bakmıştır.

Çok kuvvetli hafızası olup kafasında binlerce dörtlüğü hıfzetmiştir. Yirmi-otuz sene önce söylediği bir şiiri, sanki o gün yazmış gibi bir çırpıda okuyabilmiştir. On yıl önce söylediği sözleri, o anda söylüyormuş gibi kelimesi kelimesine aynen söyleme yeteneğine sahiptir. İrticalen şiir söyleyebilmekle beraber, bazen de geceleri söylediği şiirleri gündüz tekrarlayarak hafızasına alır.[21]

Kadir kıymet bilen birisi olan Talibî, kendisine yardımcı olanlara daima saygı duymuş, her vesile ile onların iyiliklerinden söz etmiştir. Yardımcı olmayan kişileri ise yermekten çekinmemiştir. Nadir olmakla beraber, kimi insanlara beddualarda da bulunmuştur. Bastırdığı kitapları satmakta zorlanınca, Sivas'ta Avunduk Hüseyin, Müştabak Bey ve Hayri Bey gibi Sivas'ın zenginlerinin yanına gider, ancak onlar kayıtsız kalırlar. Bu durumda olup biteni ve duygularını talibî, şöyle dile getirir:[22]

Tab oldu eserim çıktı meydana
Satılmıyor neden bilemiyorum
Koltuğumda kitap çıktım seyrana
Darendeli gibi dolanıyorum

Dedim birer tane alın ahali
Kimi ucuz diyor kimi pahalı
Kimi akıllı der kimisi deli
Kalburdan gözerden eleniyorum

Şu Avunduk cüzdanını açamaz
Şu Müştebak beş kuruştan geçemez
Diğer komserler der gözüm seçemez
Şu baylar der para bulamıyorum

---

[20] Ahmet Edip UYSAL, "Talibî Coşkun: Bir Halk Şairimizin Portresi", *Çele*, S.24, 1965.
[21] İlâveli Ankara Destanı, 1939, s. 17.
[22] İlâveli Ankara Destanı, 1939, s. 17.

Girdim muhasebe-i hususiye
Ham di Bey dedi davran keseye
Hayri Bey benziyor kara köseye
Korkumdan içeri giremiyorum
.....
Konuşmak istedim ben lisenizde
Bir dilekçe verdim size Müdür Bey
Bu sebepten kaldım endişenizde
İzin vermediniz bize Müdür Bey

Verdiğin sözleri geri çevirdin
Kuru ümit ile yalan savurdun
Çok atlattın haftaları devirdin
Bunu kesecektin kısa Müdür Bey
.....
Hak bazı kullara hazine verir
Çok zengin lortlar var tersine yürür
Bir fakir el açsa beş kuruş vermez
Beş dakka zevkine bin lira verir

Talibî, şiirlerinde sık sık talihsiz olduğunu hatırlatır. Kendisiyle özdeşleşen şiirinde Talibî'yi böyle bir tavır içinde görürüz.

Güneş gibi şahsım olsa
Devlet gibi tahtım olsa
"Gazi" gibi bahtım olsa
Yine bana gelen olmaz

Güller açsam bağlar gibi
Gazel döksem çağlar gibi
Altın olsam dağlar gibi
Kıymetimi bilen olmaz

Hazne dolu akçem olsa
Türlü kumaş bohçam olsa
Yalan dünya bahçem olsa
Benden bir gül alan olmaz
.....

Dünyaya geleli çok ziyan gördüm
Kazanın zenginler kâr sizin olsun
Talihim yar olup görmedim yardım
Çok edin malları var sizin olsun

Talibî, taşıdığı âşık sıfatını hakkıyla yerine getiren, ahlaklı, olgun, inandığı ve söylediği gibi yaşayabilen birisidir. Bu konuda Osman Atilla'nın tespitleri şöyledir:

"Talibî namuslu bir âşıktı. Şiir kudreti üstündü. Başkalarının deyişlerini kendine mal etmek gibi bir adiliğe hiç düşmemiştir; tertemiz, pırıl pırıl bir âşık! O zamanlar Ülkü (Mecmuasının idarehanesi)'ye gelenlerden Ali İzzet, onun için 'Talibî, hepimizden kuvvetli bir âşıktır.' derdi. Gerçekten; söyleyişi, hicvi kuvvetli idi."[23]

b. İnancı ve tarikati

Talibî, gerek şiirlerinde gerekse onun hakkında bize bilgi veren kişilerin ifadelerine göre samimi bir Müslüman'dır. Herhangi bir tarikata bağlı olmamakla beraber ihlasla yaşamıştır. Allah'ın büyüklüğünü, namazı, Peygamberin sünnetini, kabir âlemini daima hatırında tutmuştur.

Söyle Hak kelâmı dönder dilleri
Gidersin cennete tutma yolları
Firdevs-i alâda gonca gülleri
Nasip olup derer m'ola elimiz

Beş vakti eda et terk etme sünnet
Allah kulum desin Peygamber ümmet
Bizlere yapılmış cehennem cennet
Acep hangisine düşer yolumuz

İbadet et bu dünyada dururken
Dizin tutup her işleri görürken
Melekler kabirde sual sorarken
O zaman döndersin Mevlâ'm dilimiz

Bu kadar halis duygular içinde olan Talibî'nin bazen çektiği sıkıntılar yüzünden isyana düştüğü de olur.

---

[23] Osman, ATİLLA, a. g. bildiri, s. 353.

Beni kul yarattın kıymet vermedin
Bir zenginlik şeref ziynet vermedin
Eller gibi türlü nimet vermedin
Çok düşürdün tükenmez çöllerine
.....
Ben sana taparım doğru yol diye
Sen bana bakmazsın adi kul diye
Hazinene koyman beni pul diye
Tahtında oturan devletlerin var

Fakir koydun beni bir mal vermedin
Bülbül ettin beni bir gül vermedin
Zindana bıraktın bir yol vermedin
Ben aciz kuluna zulmetlerin var

Ancak söylediklerinin farkına varır ve pişmanlık duyarak, Allah'ın yüceliğine sığınır.

Hazret-i Adem'dir bizim atamız
Ondan sonra kara toprak ötemiz
Biz günahkâr kuluz çoktur hatamız
Ya Rabbi çok şükür nimetlerin var

Tanrı bize göster doğru yolunu
Cennetteki yeşilini alını
İmandan ayırma Talip kulunu
Kâinat üstünde kanatların var

Kimi zaman feleğe sitem eder, başına gelenlerin sebebini de onda bulur.

Yüceyim zannetme daim alçaksın
Bir temiz işin yok miskin kaderim

Zerrece insafı olur gavurun
Katı gavurlardan azgın kaderim

Şansım beni hıyar gibi doğruyor
Cellat bıçağından keskin kaderim

Talibî yeri geldiğinde ibadetini etmiş, ancak cennet cehennemin bu dünyada olduğunu görmüştür.

Çok ibadet ettim cennet var diye
Cehennem ve Cennet nar bu dünyada

Hakk'ın gösterdiği yola gitmeli
Yaramaz nefsini kesip atmalı
Dünyadan ahreti uzak tutmalı
Kazanırsan cennet nur bu dünyada

Bu sözleriyle sanki bize;

Karac'oğlan der ki her sözüm haktır
Yiğit olmayanın yalanı çoktur
Cehennem yerinde hiç ateş yoktur
Her kul ateşini bile götürür

diyen Karacaoğlan'ı hatırlatır.

Bu örnekler bilgiler çerçevesinde onun, inanç yönüyle herhangi bir tarikata bağlı olmayan fakat saf, samimi ve halisane duygularla Allah'a bağlı bir kul olduğunu söyleyebiliriz.

B- EDEBÎ VE FİKRÎ YÖNÜ

1. Şiirlerin teknik yapısı

a. Şekil ve ölçü

Talibî'nin şiirlerinin geneline baktığımızda, şiirlerini 8, 11 ve 15 hece ile söylediğini görürüz. Bunlardan en fazla olanları da 11 heceli şiirlerdir.

Şiirler, şekil olarak üç farklı yapıdadır.

Koşma tipi şiirler : Talibî'nin en fazla yazdığı şiir şeklidir. Genellikle ilk dörtlüklerin kafiye düzeni **abab** yahut **abcb** şeklindedir.

Gece yatar iken gaflet halinde	**a**
Bu gün Emine'nin düşünü gördüm	**b**
Çayırda oturmuş mendil elinde	**a**
Ağlamış gözünün yaşını gördüm	**b**
.....	
Çekildi ordular cepheler doldu	**a**
Her yerde açılmış meydanımız var	**b**
Düşmanın askeri yere döküldü	**a**
Şef İsmet İnönü bakanımız var	**b**
.....	
Ta küçükten beri düştüm sevdana	**a**
Unutma sevdiğim belle sen beni	**b**
Yiğit olan yiğit soyundan belli	**c**
Bahçe gülü gibi dalla sen beni	**b**
.....	
Kaç senedir yar yüzüne hasretim	**a**
Bir yol bu tarafa bak da göreyim	**b**
Gelir geçer kapınızdan bakardım	**c**
Oturma ayağa kalk da göreyim	**b**

Bu şiirlerin diğer dörtlüklerinin ilk üç dizesi kendi arasında dördüncü dizeler ise ayak şeklindedir. Bazı şiirlerinin ilk dörtlükleri ise, **aaab** şeklindedir.

Söylesem sözümden anlayan yoktur	**a**
Kulağını tutup dinleyen yoktur	**a**
Yeni geldim beni tanıyan yoktur	**a**
Arada gezerim öksüzler gibi	**b**

Kuvveti dağlardan aşar	**a**
Şavkısı dünyaya düşer	**a**
Gölgesinde millet yaşar	**a**
Bundan ibret alıyorum	**b**

Talibî'nin Kore Harbi Şehitleri Destanı ise, farklı yapıda bir şiirdir. Şöyleki, toplam 54 dörtlük olan bu destanın ilk 8 dörtlüğü **aaaa, bbbb, cccc...** şeklinde; son altı dörtlük ise **aaba** şeklinde mani tipinde kafiyelidir.

Mani tipi şiirler: Genellikle 7 heceli olarak bildiğimiz ve **aaba** kafiye düzeninde olan maniler, Talibî'de 8 ve 11 olmak üzere iki cepheli olarak görülür. 8 ve 11 heceli mani tipi şiirler, elbetteki anonim halk şiirimizde de kullanılan şekillerdir. Sözgelişi; bekçi manileri 8, Eğin yöresinde *Alagözlü* ya da *Kömürgözlüm* denilen maniler 11 hecelidir.

Talibî'nin *Felek Yarası, Yaralarım Sızılıyor, Emine'ye, Kardaş Acısı, Bu Nasıl Dert, Düğünde Kırılan Ayağına, Gurbette Fakirlik Destanı, Soğuk Destanı* başlıklı şiirleri 8, *Kadınlar* ve *Zengin-Fakir* adlı şiirleri ise 11 heceli **aaba** kafiye düzeninde dörtlüklerden oluşan şiirlerdir.

Bentlerden oluşan şiirler

Talibî, on üç şiirini bentlerle vücuda getirmiştir. Şekil olarak bent kısmı üç dize, bağlantı kısmı ise iki bazen de üç dize olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunları şu şekilde gruplandırabiliriz:

Bent kısmı üç, bağlantı kısmı iki (**3+2**) dize olan şiirler:

11 heceli olanlar: *Uslan Emine'm, Bende Sizin gibi Düştüm Figana, Kahraman Türkoğlu Yıldızın Parlar, Ata'ya Ağıt, Adana Destanı, Kızlar, Balkan Harbi* başlıklı şiirler bu tarzda söylenmiştir.

15 heceli olanlar: *Ata'mızın Emeği, Ata'nın Ölümü, Ata'nın Eserleri* başlıklı şiirleri divani tarzda ve 3+2 düzenindedir.

Bent kısmı üç, bağlantı kısmı iki (**3+3**) dize olan şiirler:

8 heceli olanlar: *Güler Geçer, Cumhuriyet Abidesi* başlıklı şiirler 8 heceli olup, 3+3 =6 dize şeklindedir.

11 heceli olanlar: *İhsanın Boldur Ya Rabbi* başlıklı şiir bu tarzda ortaya konulmuştur.

Talibî'nin geleneğe uyarak yedi heceli şiirlerde 4+3; 8 heceli şiirlerdi 4+4 veya 5+3; 11 heceli şiirlerde de 6+5 yahut 4+4+3 duraklarını kullanmıştır. Ancak bütün şiirlerinde bunu uyguladığın söyleyemeyiz. Çünkü *duraksız* söylediği bir hayli mısra vardır. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

Mahkemede vefasız yari gördüm
.....
Fedakârımız kahramana geldim
.....
Şu dünyada hatırım sayılmadı
.....
Bir gül koparan geri bırakıyor
.....
Böylesi mal düşmesin fukaraya
.....
Saniye kız oyuna hazırlandı
.....
Yine bir emir almış Yüzbaşıdan
.....
Bakkallarda çoğaldı etiketler
.....
Baktım ki bana yüreği acıyor
.....
Biz ordumuzla iftihar ederiz
.....
Söz verdi yalan savurdu Yunanlar
.....
Belli olmaz bu mahkemenin sonu
.....
Bazıları gezer düşüne düşüne

Talibî'nin şiirlerinde ölçü bakımından azımsanmayacak derecede vezin kusurları vardır. Bunu, şiirlerini irticalen çok hacimli şiirler vücuda getirmesine bağlayabiliriz. Rastladığımız kusurları şöyle gruplandırabiliriz:

1. Şiirin aslı 11 hece olduğu halde bazı mısralar 10 hecelidir.

Dağlar oynadı denizler coştu
.....
Bu köprülerin bir öz tekesi
.....
Altmış ton altın tez kayıp oldu

2. Şiirin aslı 11 hece olduğu halde bazı mısralar 12 hecelidir.

İş yolunu almazsa handa yat uzan
.....

Ömer Çavuş hırslandı yattı uyudu
.....
Bu kapı senin değil devlet kapısı
.....
Cepheye yürüdü şanlı Türk alayı
.....
Düvenönü zengin mahallenin biri
.....
Halık'a arzuhal ettim niyazımı

Âşıklar, çeşitli özellikleriyle edebiyatımızda yer alır ve kendilerinden söz ettirirler. Kimileri karşılaşma dalında, kimileri güzelleme, taşlama, dert vs. konularında, kimileri de destan, türkü, hikâye anlatma ve tasnifi konusunda ön plana çıkarlar. Meseleye bu açıdan baktığımızda Talibî'yi bir **destan şairi** olarak niteleyebiliriz. Nitekim, o, pek çok destan yazmakla kalmamış, belki de edebiyatımızın **en hacimli destan**larını ortaya koyanlardan biri olmuştur. Hatta destanların içinde seyahatname olarak yazdığı *Dolaştı Dünyayı Aldı Diline* adlı şiiri, 161 dörtlüktür ve bu, âşık edebiyatının en hacimli destanıdır. Bu açıdan önemli gördüğümüz şiirler ve dörtlük/bent sayıları şunlardır:

Adana Destanı	: 33 bent
Ankara Bahçeleri	: 34 dörtlük
Deprem Destanı	: 89 dörtlük
Dolaştı Dünyayı Aldı Diline	: 160 dörtlük
Evsizlik	: 37 dörtlük
Gazi Çiftliği Destanı	: 50 dörtlük
Kıbrıs Destanı	: 77 dörtlük
Kore Harbi Şehitleri Destanı	: 54 dörtlük
Köprü Destanı	: 26 dörtlük
Makarios	: 42 dörtlük
Milli İnkılap Destanı	: 58 dörtlük
Samsun Destanı	: 21 dörtlük
Yassıada Destanı	: 27 dörtlük
Zamane Destanı	: 43 dörtlük (Divani tarzda)
Zelzele ve Seylap Destanı	: 73 dörtlük

b. Kafiye, Redif, Ayak

Âşık şiirinde, bilindiği gibi ağırlıklı olarak yarım kafiye kullanılır. Talibî de bu açıdan, gelenekten farklı düşmez, şiirlerinde büyük oranda yarım kafiyeyi ön planda tutar. Her ne kadar tam ve kısmen de zengin kafiyeye yer vermişse de bu, genel durumu değiştirmez.

Yarım kafiye:

*Binaları sağlam hep çini ta**ş**-lı*
*Sokakları gezdim iniş yoku**ş**-lu*
*Halılar dokunur elvannakı**ş**-lı*
Mezatta satılan yerini gördüm
.....
*Fedakârlığı çok millet yo**l**-unda*
*Namı söyleniyor halkın di**l**-inde*
*Makamında hem telefon e**l**-inde*
Kalbi dolu vatan millet sevgisi

Tam kafiye:

*Bu dert bana alayında ü**st** oldu*
*Ele kutnu kumaş bize po**st** oldu*
*Bizi koydu düşmanlara do**st** oldu*
Bu yarin aklına şaştım ağlarım

*Her zaman aşkının eser rüzg**ar**ı*
*Bülbül gibi ötsem ah ile z**ar**ı*
*Mihnet ile geçti ömrümün v**ar**ı*
Erişti zevale şu kara bahtım

Zengin kafiye

*Al kana boyanır dağlar y**azı**-lar*
*Cephelere şehit düşer b**azı**-lar*
*Çok elsiz ayaksız malul g**azi**-ler*
Canını bu yola satan Kızılay
.....
*Askeriyeden memur oldu her ma**kam***
*Albaylar Yarbaylar Vali Kayma**kam***
*Ordumuz düşmandan alır inti**kam***
Kalplerinde dolu vatan sevgisi

Talibî'nin şiirlerinde **redif**ler, genellikle hem ek ve hem de kelime olarak kendini gösterir. Bunların en fazla kullanılan şekli ise, kafiyeden sonra sadece eklerle vücuda getirilen rediflerdir. Ek ve kelimenin birlikte kullanıldığı redifler-le, redifin kullanılmadığı dörtlükler çok nadirdir.

Sadece eklerden oluşan redifler:

*Her taraf bunaldı kış erken çök-**tü***
*Kurtları kuşları hep kırda dök-**tü***
*Nice fukaranın belini bük-**tü***
Yakacağa para yetmiyor bu yıl
.....
*Büyük subaylar hep memur ol-**dular***
*Merkezlerde birer müddet kal-**dılar***
*Sonra eski yerlerine gel-**diler***
Ordunun şerefi vatan namusu

Hem ek hem de kelime şeklinde görülen redifler:

*Dağ başında gezmek yol-**dan iyiymiş***
*Bir çiçeği sevmek gül-**den iyiymiş***
*Evde yavan ekmek bal-**dan iyiymiş***
Yiyecek bir lokma payım olsaydı
.....
*Ben bu sevdalara tutul-**maz idim***
*Ben bu hayatlara atıl-**maz idim***
*Olura olmaza utul-**maz idim***
Şahsımı tutacak zorum olsaydı

Sadece kafiye olan redifi olmayan dörtlükler:

*Bu şehiri gezemedim bu dö**nüş***
*Kafa dengi bulamadım bir ta**nış***
*Çarşıları şirin caddesi ge**niş***
Esnafı çalışır hep iş başında
.....
*Kimi zati binek kimisi mi**ri***
*Kiminin gövdesi hayvandan i**ri***
*Kim'ileri durur kimisi ge**ri***
Kendime göre bir hayvan ararım

Bunların yanında irticalen şiir söylemenin doğurduğu sebeplerden dolayı kafiye yönünden kusurlu olan dörtlüklere de rastlarız. Bu kusurlar, kafiyenin bulunmadığı ancak ses zenginliğinin sözde rediflerle sağlandığı dörtlükler olarak kendini gösterirler.

Akdeniz üstünde döner gemiler
Çifte minareli meşhur camiler
Parklarda oturan nazlı hanımlar
Hayran oldum dudu dilli yarene
.....
Havuzdan etrafa sular saçılır
Damla damla çimenlere serpilir
Yine gönlüm güzellere tutulur
Düşemedim bir dilberin peşine

Talibî, şiirlerinin çoğunu **döner ayak**la vücuda getirmiştir. Bir başka deyişle, **tek ayaklı** şiirleri döner ayaklı şiirlerine nazaran oldukça azdır.

Şiirlerde, genellikle ayaklar sağlam olmakla beraber, bazı şiirlerinde birtakım kusurlar da mevcuttur. Sözgelişi, *Ankara Bahçeleri* adlı şiirde, ayakta *boşuna, aşina, peşine* gibi kelimeler birden fazla kullanılarak **ayak tekrarı** yapılmıştır.

Samsun Destanı adlı şiir; *"Bir ulu deryadır özü Samsun'un ayağı"* ile başlamıştır. Ancak şiirin bazı dörtlüklerinde ayaktaki kafiyeye uyulmamış, farklı dörtlüklerin sonunda;

*Önünde Karadeni**z**-i Samsun'un*
*Temizdir milleti e**l**-i Samsun'un*
*Temiz otelleri ha**n**-ı Samsun'un*

örneklerinde olduğu gibi kafiye z, l, n gibi seslerle tesis edilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde, *Gazi Çiftliği Destanı* ve *Hastalar* gibi destanlarda da Talibî **ayaktan çık**mıştır.

c. Dil ve üslup

Âşıkların edebiyatımıza dolayısıyla kültürümüze yaptıkları en önemli katkı şüphesiz Türkçe'ye hizmetleridir. Az kelimeyle derin anlamlı sözler söylemeleri onların başta gelen vasıflarıdır. Duygu ve düşüncenin şiir tekniğiyle birleşmesiyle ortaya çıkan sözler, bir bakıma onların gücünü ve büyüklüğünü belirler. Konuya bu açıdan baktığımızda Talibî'yi usta âşıklar sınıfına koyabiliriz.

İşte Talibî'nin bu vadide söylediği birkaç söz:

Milletimi nazar ettim Ankara'nın dağından
Vatan için bir mum yaktım yüreğimin yağından
.....
Bende bülbül gibi ötmek isterim
Karşımda kırmızı bir gül olmalı
.....
Yüreğim pek dertli sözüm ağlıyor
Ak kâğıtta kara yazım ağlıyor
Gözüm ağlamazsa sözüm ağlıyor
Bakın kafirlerin zulümatına
.....
Matem mi tutuyor dumanlı dağlar
Baykuşlar ötüyor viran mı bağlar
Evlâtlar can verir analar ağlar
Gördükçe sızlıyor yürek başları
.....
Kızlar kalbur olsa ben de elensem
Kızlar pınar olsa ben de sulansam
İpek olup ince bele dolansam
Ebrişimden olsam şalı kızların
.....
Hep kızlar denize dalmış yüzüyor
Bir kısmı soyunmuş gerdan çiziyor
Bazıları ağ mermere benziyor
Sudan çıkan billur gibi parlıyor

Talibî, şiirlerinde, kimi zaman aynı kelimeyi aynı dörtlüğün dizelerinin başında **tekrar** ederek anlatımına akıcılık katar.

Sana benzer idi cilvesi nazı
Sana benzer idi hem kaşı gözü
Sana benzer idi kırmızı yüzü
Senin gibi gözlerini süzüyor
.....
Kimi sarhoş olmuş yarini arar
Kimi meraklanmış sigara sarar
Kimisi gölgede saçını tarar
Kimi kakül kimi zülüf çalıyor

.....
O senin nüfusun yükselip kalkan
O senin kuvvetin su gibi akan
O Devlet Reisi yüce Başbakan
O büyük Millî Birlik Komitesi
.....
Kimini murada tezden yetirir
Kimini yaşatmaz yere batırır
Kimisini altın köşkte yatırır
Kimisinin döşeğini çul eder

Talibî'nin gücünü belirleyen ve halkın beğenisini sağlayan öğelerden birisi de şiirlerinde özlü ifadelere yer vermesidir. Bu, gerçekten her âşıkta bulunması gereken bir husustur. Halk, düşüncelerinin, duygularının, içinde bulunduğu dünyanın tercümanı olarak gördüğü âşıkları, genellikle bu yönünü özellikle önem verir. Nitekim Talibî, yeri geldiğinde hemen her konuda özlü sözleri kullanarak âşıklığın gereklerinden birisini yerine getirmiştir.

Zenginlerin bir çiçeği göl olur
Fukaralar altın bulsa pul olur
Fukaranın akıllısı del'olur
Zenginlerin delileri vel'olur
.....
Hasır yakışır mı tüccar yüküne
Boncuk yakışır mı elmas dengine
Cingen kızı yakışır mı zengine
.....
Ananın yurdunu tutmaz analık
Odanın yurdunu tutmaz danalık
Çuhaya yakışmaz çuldan yamalık
.....
Aslanın yerine kedi yatar mı
Bülbülün yanında baykuş öter mi
Ağanın yurdunu köle tutar mı
.....
Dünya cennet olur zengin olursan
Cehenneme döner fakir kalırsan

Her çiçeğe arı konar
Ayrı ayrı bala gider

Altını sarrafa bozdur
Başka yerde pula gider

Kız evlâdı ocak yakmaz
O da bir gün ele gider

Mal kazanan haram ile
Âhırında sele gider

Talibî'nin şiirlerinde azımsanmayacak derecede yöresel kelimeler ve deyimler bulunmaktadır. Bunlar, veznin/ölçünün ve kafiyenin tesisinde önemli rol oynamıştır. Aşağıda kaydettiğimiz kelimelerin kitabi yazılışı göz önüne alınsa, ölçünün ve kafiyelerin değişeceğine şüphe yoktur. O yüzden bu kelimeleri âşığın kullandığı tarzda yazmak yerinde bir davranış olur. Sözgelişi; *hepisi, yoğudu, mahşerece "mahşere kadar", ölenece "ölene kadar", duruyon, düşüyon, zorumuş, hasiretlik, yalınız, metires, söyleyi söyleyi, döğüşü döğüşü, görünü görünü, bitirem, edek, helallaşak, bohçalıyak, fırçalıyak, konuşak, çalışak, kazancınan, döğmeyinen, taşınan, sabahınan, görün "görürsün", isten "istersin", diyon "diyorsun", den "deyin"* gibi bu tarz kelimelerden bazılarıdır.

Diğer taraftan Talibî'nin şiirlerinde bazı **kelimeler** her iki şekilde de yani hem **mahalli** hem de **yazı dili**ne uygun tarzda yer almıştır bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz: *daire- dayre, demokrat-demokırat, etraf- etiraf, hem-hemi, kalabalık- kalaba, mahalle-mahle, Makarios-Makaryos, radyo-iradiyo, rençper-irençper, rüzgâr-ürüzgâr, Yassıada- Yass'ada, zayiat-zâyat.*

Talibî'nin şiirlerinde **ses düşmesi** ve **ses türemesi** hadislerine sıkça rastlanır.

Ses düşmesi genellikle ağza bağlı bir özelliktir. Bu bakımdan ses düşmesini kusur olarak düşünemeyiz. Bu, iki şekilde karşımıza çıkar:

a. Tek ses düşmesi:

Şiirlerde, en fazla bu tarzda ses düşmesi görülür. Genellikle ünlü ile biten kelimeden sonra ünlü ile başlayan kelime olduğu zaman vuku bulur ve ilk ses düşme eğilimini gösterir.

Postabaşı mektubumu *haval'et*
.....
Hak'kat görüyoruz bu hünerleri
.....
Kim'ileri durur kimisi geri
.....
Tamam *alt'ay* yattım gül rengim soldu
.....
Bir ufacık çay idi *büy'dü* sel oldu
.....
Koruy'cusu Haziret-i Alidir
.....
Daha *alt'aylık* sabidir
.....
Bunların arası on *dak'ka* çeker
.....
*Tarl'etmişle*r dereleri çukuru
.....
Kimi balık satar kimi *kuz'eti*
.....
Sene bin dokuz yüz *ell'iki* temmuz
.....
Kim'uyku uyurdu dalmış gaflete
.....
O yarin dizine yatıp *uy'madım*
.....
İnşallah *iy'olur* bunun ötesi
.....
İdareyi *el'almadı* valisi
.....
Şu yerler yarılsa da *esk'adamlar* çıksalar
.....
Bozulmuş geliyor *Osmanl'uşağ*ı
.....
Karanlıkta *çorb'içerken* eli değmez kaşığa

Bazen de vurgusuz orta hece ünlüsünün düşmesi şeklinde ses düşmesine şahit oluruz:

İy'ce belle dedi adım Hatice

.....

Kimi ileride kimi *ger'liyor*

.....

Bazıları yayan gidip *yor'luyor*

.....

Bu vatan aşkına *hey'canımız* var

.....

Avcuna bir sayacak yok

b.Çift ses düşmesi:

Çok az olmakla beraber, çift sesin düştüğü durumlar da olmuştur.

Emir geldi Türkler *ta'ruza* kalkın (taarruza)

.....

Koğuş *temizli'ne* dikkatli bakın (temizliğine)

.....

Kalmamış *esk'ağların* bir kısmı (eski ağaların)

Anadolu ağzında sıkça karşımıza çıkan kelimelerde **ses türemesi** hadisesi, Talibî'nin şiirlerinde de görülür. Ses türemesi, bir kusur olmakla beraber, âşık şiirinde bu gibi hadiseleri kusur olarak görmemek gerekir. Bu, iki şekilde kendisini gösterir.

1. Ünlü türemesi : Bilhassa l ve r ünsüzü ile başlayan kelimelerde görülür.

Ürüzgâr savurdu teleklerimi

.....

Urum'un heznesin değer

.....

Irafta dizili kirli şişesi

.....

Iradyo başında makam beğenmez

.....

Nuruna *ilâyık* cemalim yoktur

.....

Derman arar dertlilerin *hepisi*

2. Kelime ortasında ünlü türemesi de ağız özelliğine bağlı olup çok sayıda karşımıza çıkmaktadır.

Şehirlerde *apartıman* beğenmez

.....

Benim sözüm *hepisine*

.....

Hasta *yalınız* yatıyor

.....

Etirafa ilan eder gazete

.....

Madalıya koptu kaldı tokası

.....

Mescit *medirese* büyük Kayseri

.....

Azırail baş ucunda duruyor

.....

Ne *telgıraf* kalmış ne de telefon

.....

Anaya babaya *hasiret* kalan

.....

Tercan batmış *Trabuzon* ağlıyor

.....

Zelzele farklandı *Amasiya'da*

.....

Ben de asker oldum *Trakıya'da*

.....

Göğsünde *kuduret* yıldızı parlar

.....

Bir nüfusa ne veriyor hemen altı *metire*

.....

Gurbette ölenler *hasiret* kaldı

Bir örnekte de kelime sonunda ünsüz türediğini görmekteyiz. "Kavga" anlamındaki niza kelimesi Talibî'nin şiirinde (nizah) şeklindedir.

Eksik olmaz düvellerin *nizahı*

2. Şiirlerdeki konular

Gezdiği yerledeki cami, köprü, medrese, türbe, kale gibi tarihi eserler; ırmak, göl, deniz, bağ, bahçe, park, mağara gibi tabiat parçaları; olaylar, ahlakî, dinî ve sosyal konular Talibî'nin ele aldığı konuların temel noktasını teşkil eder. Bunları şiirlerinde gayet ustalıkla yansıtırken, hemen her çağda ve her kafadaki insana hitap etme başarısını göstermiştir. Elbetteki, bunda sade, zengin halk Türkçesinin önemli bir payı vardır.

Olayları, durumları kanaat ve düşüncelerini en ince ayrıntılarına kadar ustalıkla anlatabilen, hiç bir ayrıntıyı ve güzelliği gözden kaçırmayan Talibî, yeri geldiğinde kişi ve kurumları, iğneleyici ve keskin zekası sayesinde en acımasız şekilde hicveder.

Onun belirgin vasıflarından birisi de realist olmasıdır. Hayati Develi, bu konudaki tespitini şöyle ortaya kor:

"Şiirlerinde mücerret teşbihlere, istiarelere az rastlanan Talibî, gördüklerini bir fotoğraf makinesi sadakatiyle ve bunlar karşısında kendi ruhunun duygulanışlarına pek az yer vererek, realist diyebileceğimiz bir tarzda tasvir etmiştir. Bilhassa gezdiği yerler için söylediği şiirler böyledir:."[24]

Talibî, pek çok konuda şiirler söylemiştir. Bunları şu başlıklar altında toplayabiliriz:

Kendisi ile İlgili Şiirler (1-16)
Dilek, Öğüt Şiirleri (17-19)
Aşk Şiirler (20-49)
Tabiat Şiirleri (50-54)
Dert- Şikâyet Şiirleri (55-89)
Fikrî Deyişler (90-94)
Millî Hislenişler (95-104)
Taşlama-Yergi Şiirleri (105-109)
Destanlar
-Ağıt Destanlar (110-112)
-Beldelerle İlgili Destanlar (113-137)
-Dua Destanları (138-142)
-Olay Destanları (143-149)
-Kız/Kadın Destanları (150-156)
-Kişilerle İlgili Destanlar (157-161)
-Kurum ve Tesislerle İlgili Destanlar (162-166)

---

[24] Hayati DEVELİ, "Âşık Talibî Coşkun'a Dair", *Türk Folkloru*, C. V, S. 58, 5.1984, s. 28.

-Millî Duygularla Söylenmiş Destanlar (167-183)
-Sosyal Konulu Destanlar (184-196)
Yolculuk Destanları (197-200)
Karşılaşmalar

3. Şöhreti ve etkisi

a. Etkilendiği Âşıklar

Talibî, kışın köy odalarında ve düğünlerde, sık sık şiirleri söylenen Karacaoğlan, Ruhsatî ve Erzurumlu Emrah'tan etkilenmiştir.

Hasretlik var bu sevdanın ucunda
Ben yarimi göremedim üç gündür
Bu uzakta değil köyün içinde
Evlerine varamadım üç gündür

Yine felek harbi vurdu sineme
Deldi yüreğimi dağlayı dağlayı
Ayağımı bir beygire kırdırdı
Köşede koydu ağlayı ağlayı

dörtlüklerinde rastladığımız ayaklar, Ruhsatî'de ve Emrah'ta da karşımıza çıkar. Onun Boz Öküz Destanı (146) da yine bize Ruhsatî'yi hatırlatmaktadır. Bu örnekleri daha da çoğaltmamız mümkündür.

Etkilendiği Âşıklar

Talibî'nin derin anlamda herhangi bir âşığı etkilediğini maalesef söyleyemiyoruz. Ancak, Şarkışla ve Altınyayla civarında yetişen âşıklar üzerinde etkisi olduğunu söylememiz mümkündür.

4. DİĞER TALİBÎLER

Tespitlerimize göre edebiyatımızda **Talibî** mahlasını kullanan **dört âşık** vardır. Birincisi Sun'î'nin şairnamelerinde sözünü ettiği âşıktır.

Hancı Esir *ibâdetde ziyâde*
Âşık Halil *kılmış yayın küşâde*
Çarkçı Halil *de kadir icâde*
Talibî *nevreste* ***Kaddî*** *sürâhî* (Sun'î)

İkincisi Zileli **Talibî** (1720?-1813)'dir ve bu Talibî'den, Gubarî;

Tâhirî Tuhûrî *ol kân-ı vefâ*
Talibî Tarîkî Tayrî Mustafa
Tarzî Tarikatî *eyleyip safâ*
Tab'î Tâberî*'nin açıktır bahtı*

şeklinde, şairnamesinde söz eder.

Talibî mahlasını kullanan diğer iki âşık ise Sivaslıdır. Bunlardan birisi bu kitaba konu olan Talibî Coşkun, diğeri de halen hayatta olan Sivas'ın Hocabey köyünden olan Talip Kılıç (1934-)'tır.

5. ŞAİRNAMELERDE TALİBÎ COŞKUN

XX. yüzyılın önemli âşıklarından olan Talibî, şairname yazan diğer âşıklarca da bilindiği için çeşitli özellikleriyle bu tip şiirlerde söz konusu edilmiştir. *Bekir Güzeldağ, Devranî, Gürünlü Gülhanî, Kul Gazi, Recep Kızılkaya, Talip Kılıç, Veysel Cehdi Kut* ve *Yılmazoğlu* gibi âşıklar yazdıkları şairnamelerde onu şöyle değerlendirmişlerdir:

Ruhsatî*'n var* ***İcadî****'yle* ***Cehdî****'dir*
Talibî*'n var güzellerin ahdidir*
Minhacî*'yle gençliğimin bahtıdır*
Türkülerde sorulursun Sivas'ım (Bekir Güzeldağ)

Ruhsatî*'dir âşıkların serdarı*
Feryadî *kalır mı bunlardan geri*
Koca ***Talibî****'nin bellidir yeri*
Coşar bozbulanık selimiz bizim (Devranî)

Ağlıyor ***Şah Turna, Veysel, Derdimend***
Tâlibi Coşkun'*un makamı gurbet*
Hani mühür gözlüm ey ***Ali İzzet***
Benim gibi ***Âşık Gülhânî'****si var* (Gürünlü Gülhanî)

Hüseyin Kaçıran, *Âşık* ***Eminî***
Zülfikar Divânî *almış demini*
Talibî, Kul Sâdî *duysun* ***Selmânî***
Sözüm yalan ise alan olmasın (Gürünlü Gülhanî)

Niceleri oldu aşkın mağlubu
***Hacı Bayram Veli** hem **Şeyh Galib**'i*
*Emine'ye çok yalvardı **Tâlibi***
Bir Zırıl Yusuf'a fellendi gitti (Kul Gazi)

Alperenler Battal Gazi eyleşti
***Pir Sultan**lar **Ruhsatî**ler söyleşti*
***Talibî**ler **Feryadî**ler dertleşti*
Dertlilerin derdi oldun Sivas'ım
Âşıkların yurdu oldun Sivas'ım (Recep Kızılkaya)

Şın ***Şenlik**'le garip gönlüm şenlendi*
Sad ***Sadık**'ın koşmaları ünlendi*
Dad ***Dadaloğlu** da iskân eyledi*
Tı ***Talibî** ile murat almadım* (Talip Kılıç)

***Sanatî**'dir benim orda sevgilim*
***Ali Coşkun** figan eden bülbülüm*
***Feryadî**'dir benim Çin'de sevgilim*
***Talip Coşkun** Emine'ye merhaba* (Veysel Cehdi Kut)

Rüstem Alyansoğlu, Âşık Müdamî
Efkarî Daimî** bir de **İlhamî
Zülalî, Mihnetî, Talip, Feymanî
Dem vurdu gittiler sıra bizimdir (Ali Yılmazoğlu)

C- TALİBÎ COŞKUN'UN ŞİİRLERİ
KENDİSİ İLE İLGİLİ ŞİİRLER

-1-

Ayağımı Kıra Kıra

Gafil kaza gezdirmedi
Ayağımı kıra kıra
Yere yıktı sezdirmedi
Pençesini vura vura

Bu ne kaza bu ne belâ
Yürütmüyor doğru yola
Allah vermesin her kula
Oldu yürek pare pare

Kırıldı kemikler saptı
Sızladı damarlar koptu
Doktor ameliyat yaptı
Dizlerimi yara yara

Hasta yatan kardeşlerim
Durmaz akar göz yaşlarım
Tezden ağardı saçlarım
Kara günler göre göre

Doktorlar geldi yanıma
Baktılar akan kanıma
Takdir benim ak alnıma
Yazı yazdı kara kara

Ağır hastalar geliyor
Derece kırkı buluyor
Yavrular deyip ölüyor
Hıçkırıp can vere vere

Talibî der akar kanım
Sızlanıyor tatlı canım
Döşeğe yapıştı tenim
Bir karara dura dura
(İA)

-2-

Kırık Derdi

Talibî, ayağı kırılıp yatağa düşünce, Keklik Emine'nin eline kına yaktığını, Zırıl Yusuf'un taşa kurşun attığını, hatta sargıcılara para verip yarayı kötü bağlatmak için uğraştıklarını haber alır. Bunun üzerine duyguların şöyle dile getirir.

Allah kimseye bu derdi vermesin
Canın alsın ayağım kırmasın
Şu Keklik Emine beni görmesin
Sevinir kına yakar ellerine

Ya Rabbi bu aşkı sen bana verdin
Yollarımı kestin dizimi kırdın
Ben murat diledim sen ceza verdin
Sahip böyle bakar mı kullarına

Bu işi âdil Hak doğru görmedi
Yanlış değdi taş yerine varmadı
Zerrece bülbüle meyil vermedi
Dadandı yabani kuş güllerine

Bu karametli baş kara taş değil
Bu dert bana hayal değil düş değil
Elimde bağlamam gönlüm hoş değil
Takatım yok dokunam tellerine

Evvel gider Emine'yi görürdüm
Karşısında sevda ile yürürdüm
Bazı gelir geçer holta vururdum
Uzadı gidemem yar yollarına

Beni kul yarattın kıymet vermedin
Bir zenginlik şeref ziynet vermedin
Eller gibi türlü nimet vermedin
Çok düşürdün tükenmez çöllerine

Doğruyu eğr'eden bu da hak mıdır
Ellere medet var bana yok mudur
Bir kuru can verdin o da çok mudur
Bak bir yol Talibî'nin hallerine
(FY/25-26)

-3-

Sılaya Hasret

Ayağı kırıldığında Talibî, Sivas Valisi B. Akif İyidoğan'a durumunu anlatan manzum bir mektup gönderir. Vali, onun durumuyla ilgilenir ve Şarkışla Kaymakamına haber göndererek Talibî'yi Sivas'a göndermesini rica eder. Mevsim kış olduğu için kızak hazırlanır, ancak âşık için tehlikeli olacağı düşüncesiyle bundan vazgeçilir. Bu durum karşısında Talibî ayağı iyileşinceye kadar köyünde kalır. Duygularını şöyle ifade eder:

Bir yıldır Sivas'a varamaz oldum
Bu sene kapandı yollarım eyvah
Akif İy'doğan'ı göremez oldum
Hasretle lal oldu dillerim eyvah

Ayağım kırıldı vücudum hasta
Kanatsız kuş gibi kaldım pusuda
Ateş yok ki yanlarımı ısıda
Soğuktan titriyor tenlerim eyvah

Kurtlar kuşlar hep kendini gizliyor
Sağ olanlar bahar yazı gözlüyor
Vücudum titriyor yaram sızlıyor
Viraneye döndü yerlerim eyvah

Dönder çark-ı felek sen derde dönder
Kimi mısmıl olur kimisi mundar
Altımda kalmadı el kadar minder
Satıldı çuvalım çullarım eyvah

Evvel çok zengindim eller görürdü
Elim çalışırdı dizim yürürdü
Benim nasibimi Allah verirdi
Gitti şeker şerbet hallarım eyvah

On ay oldu yatağımdan kalkmadım
Hapis oldum içeriden çıkmadım
Yalan dünyaya bir daha bakmadım
Nic'oldu yeşilim allarım eyvah

Has toprak gerek ki mahsul bitire
Memleket gerek ki millet yetire
Dilediğimi yazdım bir tek satıra
Kalemi tutmuyor ellerim eyvah

Şu düşmanlar beni malûl gördüler
Keklik Emine'ye müjde verdiler
Bülbül idim kanadımı kırdılar
El elinde kaldı güllerim eyvah

Ülkeler içinde ülkem var idi
Deryalar yüzünde dalgam var idi
İnsanlar yanında gölgem var idi
Eğildi bir yana dallarım eyvah

Talibî Coşkun der yıkıldım yere
Kimsem yok kaldırıp koluma gire
Anam babam yok ki nasihat vere
Pek yalnızdır sağım sollarım eyvah
(FY/224-25)

-4-

Levh-i Kalem Böyle Çalmış Yazımı

Talibî, sol ayağındaki kırığın aradan iki ay geçmesine rağmen hâlâ düzelmemesi üzerine umutsuzluğa kapılır ve şunları söyler.

Levh-i kalem böyle çalmış yazımı
Büktü ayağımı kırdı dizimi
Huzur-ı Mevlâ'ya tuttum yüzümü
Hak kabul etmiyor dileklerimi

Sargılar bağladım yakılar düzdüm
Yaralar yağlardım canımdan bezdim
Körpe çocuk gibi beledim çözdüm
Felek zay eyledi emeklerimi

Attan düştüm sol bacağım kırıldı
Tutturamadılar tekrar sarıldı
Sargıcı Kır Mahmut bana darıldı
Eğri bağlamışlar kemiklerimi

Bekimiyor kırıkların oynağı
Kavuşmuyor kemiklerin kaynağı
Ustalar yapmıyor koltuk değneği
Cerrahlar bilmiyor kırıklarımı

Çark-ı felek bir yol doğru dönmüyor
Yüreğimde bir ateş var sönmüyor
İki ay ayağın şişi inmiyor
Ellere giydirdin keliklerimi

Dünyada gezmeye doymaz iken
Keyfimden zevkimden uyumaz iken
Yerlere basmaya kıyamaz iken
Torlara düşürdüm topuklarımı

Felek yollarıma bir kement attı
Kuş gibi uçarken tuzağa tuttu
Genç yaşımda beni ihtiyar etti
Elime veren yok değneklerimi

Evvel eller gibi kaçıp gezerdim
Ufacık taşlara basıp ezerdim
Dağlar dolaşırdım yollar keserdim
Tuzağa düşürdüm ayaklarımı

Feleğin yüreği demir taş gibi
Canları yakıyor hem ateş gibi
Talibî kanatsız garip kuş gibi
Ürüzgâr savurdu teleklerimi
(FY/16-18)

-5-

Gül Gitti

Felek beni cellatlara soydurdu
İşlik gitti şalvar gitti şal gitti
Hayatımı cıbırlığa uydurdu
Pantol gitti para gitti pul gitti

Yiğit idim güzellere bakardım
Arif idim her bir telden çakardım
Zengin idim altın saat takardım
Saat gitti sırma gitti tel gitti

Evvel bizi bilmeyenler tanırdı
Kazamız içinde zengin denirdi
Odamızda türlü yemek yenirdi
Şeker gitti şerbet gitti bal gitti

Ben paranın arkasını kesmezdim
Boynum eğip hiç kimseye küsmezdim
Yalın ayak yer yüzüne basmazdım
Potin gitti çorap gitti çul gitti

Şu genç ömrüm nasıl geçti bilmedim
Arayıp da hakikati bulmadım
Kocayorum daha murat almadım
Gençlik gitti devir gitti yıl gitti

İşte gençlik böyle yandı yakıldı
Ayağıma lale zincir takıldı
Viran oldu bizim bağlar yıkıldı
Bahçe gitti bülbül gitti gül gitti
(AEU/24)

-6-

Keklik Emine'den Talibî'ye

Yanıldım da düştüm düşman içine
Yare bir haberi duyuramadım
Beni aldattılar cazı düşmanlar
Dost olup da yari kayıramadım

Geyik idim kement ile tutuldum
Güzel idim kötülere satıldım
Kuzu idim aç kurtlara katıldım
Yakamı tuttular ayıramadım

Selli Zırıl yamacıma dolaştı
Maymun gibi benim ile güreşti
Sümbül saçlarıma mikrop bulaştı
Elimi vurup da sıyıramadım

Emine der ayılara ellendim
Ak gül idim hayvanlara dallandım
Coşkun sular gibi akıp göllendim
Tuttular bendimi koyuramadım
(TC/46-47)

-7-

Elim Attım Boşa Gitti

Elim attım boşa gitti
Bir dal bulup tutamadım
Karanlıkta iz azdırdım
Yol bulup da gidemedim

Emine bir emlik kuzu
Bana meyil vermez cazı
Zırıl tilki ben bir tazı
Çok kovdum da yetemedim

Her işim gitti tersine
Bak şu Talib'in işine
Emine'nin ağ göğsüne
Baş koyup da yatamadım
(DK)

-8-

Aslım

Talibî, Konya'da askerlik hizmetini yaparken hastalanır. Bunun üzerine hastaneye kaldırılır. Hastanede yatarken aşağıdaki şiiri söyler. Dr. Zeki Bey, bunun üzerine âşığa üç ay tebdil-i hava (hava değişikliği) raporu verir ve Talibî'nin memleketine gitmesini sağlar (Ayrıca Bkz. 122. şiir)

Söyleyin aslımı anlasın beyler
Peygamber-i zişan ümmetindenim
Türk'ün isimine verildi ervah
Atamız Adem'dir şanlılarındanım

Huzur u divana uğradı yolum
Meclis-i irfanda söylemez dilim
Uçmadım sılaya kırıldı kolum
Gurbette fakir yollulardanım

Çağlayıp akarım bendimi tutman
Ben yapı taşıyım kenara atman
Siz beni hariçten adam zannetmen
Dinimiz bir olan Sünnî erdenim

Yüreğim yaralı aşka dayandım
Aktı çeşmim al kanlara boyandım
Sevgili Türk ocağında uyandım
Ta ezelden beri şanlılarındanım

Talibî yürekten yağın eritir
Babamız düşmandan bizi korutur
Her devlete bir hükmünü yürütür
Kahraman evlâdı kinlilerdenim
(TD/24)

-9-

Atatürk'ü Göremedim

Bir sene kadar Ankara'da kalan, ne kadar uğraşsa da Atatürk'ün huzuruna çıkmayı başaramaz. Sonunda bu şiiri yazar.

Bir senedir Ankara'da
Atatürk'ü göremedim
Görenler erdi murada
Atatürk'ü göremedim

Şahin gibi göğe uçar
Üstümüze kanat açar
Şimşek gibi gelir geçer
Atatürk'ü göremedim

Farıdı gönlüm farıdı
Eridi gönlüm eridi
Benim dileğim var idi
Atatürk'ü göremedim

Çoklarına boyun büktüm
Yalvarıp derdimi döktüm
Bunca yıllar emek çektim
Atatürk'ü göremedim

Şehitler evinde Gazi
Meleşiyor koyun kuzu
Yüreğimden çıkmaz sızı
Atatürk'ü göremedim

Derin deryalara daldım
Yoruldum yollarda kaldım
Ben bu niyet ile geldim
Atatürk'ü göremedim

Mektup atsam ele girmez
Kalem mahsus alır vermez
Talibî murada ermez
Atatürk'ü göremedim
(BÖA/ 14)

-10-

Mahkemeye Dilekçe

(Şarkışla Müdde-i Umumisi (Savcısı) Kamer Bey'e)
Müdde-i umumdan bir dileğim var
Adaletçe bir iş görene geldim
Mürüvvetli baydan bir muradım var
Dertlilere derman verene geldim

Geldim siz Bay'ımın ziyaretine
Ricam budur Bay'ın âli zatına
Şarkışla mahkeme riyasetine
Ulu bir makamda durana geldim

Buna razı olmaz kahraman Gazi
Kanunlara emir buyurdu sizi
Elimden aldılar bir gelin kızı
Dertlilere derman verene geldim

Ulu Cumhuriyet inkılap devri
Adalete gider yolları doğru
Muradın almayan yırtılır bağrı
Ulu bir makamda durana geldim

Talibî der Bay'ım ricam bu size
Sivas Vilâyeti Şarkışla kaza
Tevkife emir ver görsün bir ceza
Herkesin cürmünü verene geldim
(TC/38)

-11-

Var Benim

İy'adam dünyada iy'lik kazanır
Ta ezelden belli soyum var benim
Destursuz bağlara el mi uzanır
Aslından tertipli huyum var benim

Koğa koğa yar ardından yeterim
Tuzak kurar bir yazıda tutarım
Ben avcıyım sana kurşun atarım
Elimde ok ile yayım var benim

Deseler ki bunun aslı nereli
Elim yazı yazar dilim töreli
Şirin mescidi var ak minareli
Büyük Tonus gibi köyüm var benim

Beyaz tülbent gibi hasa değilim
Yüzü çapar kendi köse değilim
BacAğı bir karış kısa değilim
Bakın ceran gibi boyum var benim

Talibî der ben de coşar kaynarım
Talihim yok bu dünyayı neylerim
Geniş meydan bulur cirit oynarım
Aslı Arabistan tayım var benim

(FO/33-34)

-12-
Satılmayan Kitaplar
Tab oldu eserim çıktı meydana
Satılmıyor neden bilemiyorum
Koltuğumda kitap çıktım seyrana
Darendeli gibi dolanıyorum

Dedim birer tane alın ahali
Kimi ucuz diyor kimi pahalı
Kimi akıllı der kimisi deli
Kalburdan gözerden eleniyorum

Şu Avunduk cüzdanını açamaz
Şu Müştebak beş kuruştan geçemez
Diğer komserler der gözüm seçemez
Şu baylar der para bulamıyorum

Bazı baylar elin atar keseye
Hiç bir vakit minnet etmez kimseye
Bazı kitaplar kaldı veresiye
Şimdi bir ucunu bulamıyorum

Girdim muhasebe-i hususiye
Hamdi Bey dedi ki davran keseye
Hayri Bey benziyor kara köseye
Korkumdan içeri giremiyorum...

Talibî karayı aktan seçiyor
Ömrümün çağları boşa geçiyor
Herkes şimdi para diye kaçıyor
Ben dünyadan lezzet alamıyorum
(TC/48)

-13-

Kırık Tutmuyor

Ayağının kırılması Talibî'ye sıkıntılı anlar yaşatır, hatta bu yüzden intihar dahi etmek ister, ancak şeytana uymaz, bundan vazgeçer. Acısını şöyle dile getirir:

Kırık tutmuyor ki kalkıp gezeyim
Balta verin dizlerimi ezeyim
Mezarım taşına böyle yazayım
Zalim dertten öldüğümü bilsinler

Ya Rab kimseyi şeytana uydurma
Kendi parmağıyla gözün oydurma
Sebebini halk et cana kıydırma
İntihar etmek zor doğru ölsünler

Ağaç değil ustalara ulatsam
Kiriş değil çemberlere dolatsam
Canım acır parmağımı kanatsam
Ben ölünce dilik dilik dilsinler

Öznegi çürümüş kavak mı idin
Sabun kalıbından kevek mi idin
Güneşte kurumuş gevrek mi idin
İster acısınlar ister gülsünler

Açılmıyor dileklerin kapısı
Derman arar dertlilerin hepisi
Bu kul işi değil Allah yapısı
Doktorlar da buna çare bulsunlar

Allah büyük vazgeçer mi kulundan
Ayırmasın ayağından elinden
Ah kırıldım bir beygirin nalından
Kaderimden bir intikam alsınlar

Talip derde derman arar habire
Dayanamaz tahammüle sabıra
Evme bir gün indirirler kabire
Musallada namazımı kılsınlar
(FY/22-23)

-14-

Benimdir

Eski şairlerin kaba sözleri
Cumhuriyet devri zaman benimdir
Şimdi bu zamane yosma kızları
Gerdandan emdirir aman benimdir

Şöyle bir zamanki geçti elime
Altın halka gibi taktım koluma
Bir zamanda buldum ben ikbalimi
Kalbimde neler var aman benimdir

Hatıramda o sevdanın hayali
Yandı yüreciğim bunu diyeli
Üstü çifte telli sarı boyalı
Elinde çaldığın keman benimdir

Gezsem dünyayı bir uçtan bir uca
Önümüzde gençlik sonumuz koca
Anadolu'daki dağlardan yüce
Erciyes diyor ki duman bendimdir

Nice bahçeler var domurcuk güllü
Altın kafesler var çifte bülbüllü
Nice yaylalar var sarı sümbüllü
Çukurova diyor çimen benimdir

Müslüman olanlar bunu demeli
Haramı koyup da helâl yemeli
Herkesin kalbine göre ameli
Talibî diyor ki iman benimdir
(TC/29-30)

-15-

Yoktur

Hayatta belli bir işi olmayan Talibî'ye, çevresindekiler; "Bu kadar atani sözler söyleyen ve tarihi yazılar yazan bir halk şairi olduğun halde hala evki sahibi olamadın." demeleri üzerine şunları söylemiştir:

Ayaklarım yol bilmiyor
Yürütecek başım yoktur
Beklerim bahar gelmiyor
Tükenecek kışım yoktur

Fidan oldum büyümedim
Yeşil yaprak giyemedim
Ben bir ekmek yiyemedim
Dudağım var dişim yoktur

Gönlümün gamı gitmiyor
Kalbimin demi gitmiyor
Ektiğim mahsul bitmiyor
Yağmurum yok yaşım yoktur

Ne belâlı başta kaldım
Baharı yok kışta kaldım
Senelerce boşta kaldım
Eller gibi işim yoktur

Bahtım kara şansım bağlı
Bu dertten yüreğim dağlı
Ben bekârım eller evli
Yanımda bir eşim yoktur

Talibî der ki yasım var
Kader ile bir bahsim var
Eğlenecek kafesim var
Avlanacak kuşum yoktur
(İAD/28)

-16-

Başıma Gelmedik Haler mi Kaldı

Başıma gelmedik haler mi kaldı
Derdim zincir oldu sayır düzünü
Dokuz anamın karnında yattım
Dünyaya gelince açtım gözümü

Doğunca dediler bir ad söyleyek
Sabah namazında dilek dileyek
Getirin kundağı bunu beleyek
Getirdiler beşiğimi bezimi

Bir yaşıma değdim "Bebek" dediler
Teknede yıkayıp teştte yudular
İki yaşda ılıngaca kodular
Görenler dedi "Bu yatan kuzu mu"

Kınalı beşiğe girip salladım
Bebek oldum yeşil giyip allandım
Üç yaşımda yavaş yavaş dillendim
Kulak verip dinlediler sözümü

Dört yaşımda yümeye başladım
Yeryüzünde sürünmeye başladım
Beş yaşımda serçeleri taşladım
Bu sefer seyrana diktim gözümü

Altısında hizmet ettim bir zaman
Dediler ki "Böyle giderse yaman
Yedi yaşa değdim başıma duman
Hiç kimse çekmezdi benim nazımı

Sekizimde çalışmaya yeltendim
Bana gülüştüler elden utandım
Dokuzumda çalışmadan usandım
Daim yatar uzatırdım dizimi

On yaşıma kadar nazlı büyüdüm
Koyu gölgelerde yattım uyudum
On birimde türlü libas giyindim
O zamanlar yerdim parmak üzümü

On ikide seferberlik kuruldu
Cümle asker bir araya derildi
Her birisi bir yazıda kırıldı
Atamadım yüreğimden sızımı

On üç yaşımda da fikire daldım
Babam şehit oldu ben yetim kaldım
Umur başa düştü perişan oldum
Ağlayıp yumardım iki gözümü

On dört yaşımda da su gibi coştum
Fehm edip karayı hem aktan seçtim
On beş yaşolunca tam aşka düştüm
Bu sefer elime aldım kalemi

On altı yaşımda döndüm bülbüle
Hayran oldum bahçedeki bir güle
Ya Rab bu sevdayı verme her kula
Ben Allah'a doğru tuttum özümü

On yedi de everdiler kendimi
Kimse benim gibi nara yandı mı
Her tarafta bağladılar bendime
Sararıp da soldurdular benzimi

On sekiz yaşımda şaştı yolumuz
Gitti servetimiz n'olur halimiz
On dokuz yaşında soldu gülümüz
Yana yana mahveyledim özümü

Yiğirmide getirdiler künyeyi
Bana zehrettiler fani dünyayı
Ben dolandım Karaman'ı Konya'yığ
Yirm'ikide ararlardı izimi

Tamam girdim yiğirmi üç yaşıma
Askerlikte neler geldi başıma
Cezalı fermanı taktı döşüme
Halık'a arzuhal ettim niyazımı

Yirmi dört yaşımda kurtardı Hüda
Vatanın bocunu eyledim feda
Milletin uğruna canlarım feda
Memlekete çevirdim ben yüzümü

Yirmi beş yaşımda geldim haneme
Eyvah hasret gittim garip anama
Yirm'altıda hançer sineme
Kardaşlarım ayırdılar rızkımı

Tamam girdim yirmi yedi yaşıma
Neler geldi şu gençlikte başıma
Bu hale geldim düşüne düşüne
Hançer vurup doğradılar sinemi

Kardaşlar ayırdı yok idi suçum
Çok fukara düştüm kalmadı geçim
Çimenli yeylam yok görünmez göçüm
Kayıp ettim ördeğimi kazımı

Talibî de der ki sözüm nihayet
Arzuhalim Mengüç Bey'e şikâyet
.....
.....
(DK, MA)

DİLEK, ÖĞÜT ŞİİRLERİ

-17-
Niyaz
Hazret-i Allah'ım bir hakim olsa
Şu benim davamı göremez m'ola
Cemi mahlukattan bir heyet kursa
Birisi bana hak veremez m'ola

Benim aklım ermez böyle sırlara
Ağlayıp yüzümü sürsem yerlere
Münacat eylesem peygamberlere
Zalimden hakkımı soramaz m'ola

Bölük bölük gelse huri kızları
Hak kabul eylese o niyazları
Emine'ye tesir etse sözleri
İfadeyi doğru veremez m'ola

Ya Rabbi sen kayır bu aciz kulu
Sahipler sahibi uludan ulu
Nice devi kesen Hazret-i Ali
Zırıl'ın boynunu vuramaz m'ola

Muhammet Mustafa bir nida kılsa
Evliya enbiya cem olup gelse
Cümle melekler de şahidim olsa
Yine hak yerini bulamaz m'ola
(AEU/22; SYG/113-114)

-18-

Getir Malını Meydana

Dostundan alır nispeti
Düşmana vermez fırsatı
Onu söyleyen Ruhsatî
Getir malını meydana

Erenler yola düzülür
Hakkında ayet yazılır
Burada cevher bozulur
Saçma pulunu meydana

Daha sen çocuksun körpe
Başına takarlar torba
Yokuştur gidemem sarpa
Düşür yolunu meydana

Ahmak durma aç gözünü
Bu yana çevir yüzünü
Konuşma saçma sözünü
Atma dilini meydana

Serçeye şahin tutulmaz
Mercana boncuk katılmaz
Burada pekmez satılmaz
Akıt balını meydana

Sözün hatasına kalma
Gücenip fikire dalma
El oğluna sahip olma
Getir dölünü meydana

Talibî yalvar Hüda'ya
Varma dünyada hataya
Kendi bağından hedaye
Getir gülünü meydana
(SYG/39-40)

-19-

Yokuş Çıkma Düze Yanaş

Hocam sen günaha girme
Kör şeytana aman verme
Kimsenin kalbini kırma
Yokuş çıkma düze yanaş

Gel oku şu kâğıdımı
Dinle benim ağıdımı
Elim öp al öğüdümü
Sarpa gitme düze yanaş

İçeri gel dışta kalma
Kebap gibi şişte kalma
Nasihat al kışta kalma
Baharı gör yaza yanaş

Sen bir dilek dile de gel
Bülbül gibi çilede gel
Düdülerim mele de gel
Davar gibi tuza yanaş

Sen imtihan olamazsın
Aşk ehlini bulamazsın
Bu tellerden çalamazsın
Keman alma saza yanaş

Adın Mahmut Tataroğlu
Cıncık boncuk satar oğlu
Çamurlara batar oğlu
Yolunu bul ize yanaş

Bülbül gibi ötemezsin
Güller gibi bitemezsin
Sen nasihat tutamazsın
Haber anla söze yanaş

Talip Coşkun tatlı söyle
İlim deryasını boyla
Senin kalbin olsun yayla
Gülünen nevruza yanaş
(SYG/19-21)

AŞK ŞİİRLERİ

-20-

Emine

Yusuf, karısı Emine'nin evden dışarı çıkmasını yasaklar. Onu ancak pencereden gören Talibî şunları söyler:

Benim derdimi deftere
Kalem ile yaz Emine
Bana nispet yad ellerde
Savrularak gez Emine

Doğru yoldan niye şaştın
Düşmanlar eline geçtin
Yol ayrıldı sarpa düştün
Ormanlarda az Emine

Elim yetip gözüm görmez
Düşman bana fırsat vermez
Eski devran ele girmez
Ümidini üz Emine

Düşürme kendini dara
Güzelsin dengini ara
Ak gerdana sarı lira
Birer birer düz Emine

Telli pencereden bakar
Ak göğsüne altın takar
Senin derdin beni yakar
Yüreğimde köz Emine

Kör Osman'ı gökten kaptın
Sonra Zırıllara taptın
Doğru yoldan niye saptın
Ben ararım iz Emine

Ben senden kesmem gümanı
Ne ettin hem din-imanı
Senin elinde kemani
Ben çalarım saz Emine

Bu sözlerin yarar dedin
Birbirine sarar dedin
Kavlimize karar dedin
Arada var söz Emine

Sensin güzellerin başı
Kudretten çekilmiş kaşı
Telli turna tavus kuşu
Yerden göğe toz Emine

Bir gün felek seni yakar
Eller cenazene bakar
Karanlık mekâna sokar
Seni bir top bez Emine

Seni mahşerde bulurum
Orda intikam alırım
Talibî der ben ölürüm
Kabirimi kaz Emine
(TC/36-37)

-21-

Yarin Tatlı Dillerine

Talibî Çevirme köyünde gördüğü bir kızı Emine'ye benzetir ve onu şöyle över.

Bu sevdadan cayar mıyım
Güzel sana ayar mıyım
Acep ben de doyar mıyım
Yarin tatlı dillerine

Ben yari gayet öğsem
Karşısında boyun eğsem
Seher yeli gibi değsem
Zülüfünün tellerine

Kaşını bir yana eğer
Urum'un heznesin değer
Çevirme'de koyun sağar
Bakın beyaz kollarına

Koṇuştum hatırı şinas
Bunu gören alır muraz
Dişler inci dudak kiraz
Doyamadım dillerine

Çoban koyunu getirir
Külek önüne oturur
Dönüm ile süt getirir
Bakın ince yollarına

Güzeli ederim metin
Tepemden çıkıyor tütün
Suna boylu keklik hatun
Sarılaydım bellerine

Talibî bir daha görse
Bahçede gülünü derse
Cenab-ı Hak murat verse
Aşkı olan kullarına
(SYG/33-34)

-22-

Vardım O Yarin Köyüne

Kadir Mevlâ'm nasip etti
Vardım o yarin köyüne
Elinden bir tas su içtim
Benziyor zemzem suyuna

Elâ gözler sürmelenir
Al dudaklar hurmalanır
Selvi gibi ırgalanır
Vuruldum yarin boyuna

Helkeyi koluna takar
Yürümesi yürek yakar
Döner cemaline bakar
Elinde yeşil ayine

Helke doldu suyu taşar
Yari gördüm aklım şaşar
Sağa sola şavkı düşer
Benzer Mevlâ'nın ayına

Suyu aldı döndü geri
Yürü suna boylu yürü
Cennet-i âlâ'da huri
Konar köşkün sarayına

Daracık sokağa kondu
Yönü bu tarafa döndü
Yine bu gün yürek yandı
Vuruldum yarin boyuna

Talibî der güzel sakın
Yürürken boyuna bakın
Kanatlıya geldi yakın
Sallandı girdi evine
(AEU/17; SYG/31-32)

-23-

Nerden Düştüm Emine'nin Aşkına

Nerden düştüm Emine'nin aşkına
Şu benim kafamı döğen olmadı
"Zırıl Yusuf senden ağa" dediler
Beni Emine'ye öğen olmadı

Emek çektim şu yolları boyladım
Aşka düştüm şu sözleri söyledim
Çok mahkemelere rica eyledim
Benim gibi boyun eğen olmadı

Zırıl Yusuf buna ne kadar evdi
Geleni geçeni başından savdı
Şu Zırıl Yusuf da geleni sevdi
Bunu mahkemeden kovan olmadı

Talibî der görür gözün yumalı
Allah'tan bulasın bunu demeli
Boynuna takmalı ince zimeli
Şu Zırıl Yusuf'u kovan olmadı
(TC/44-45)

-24-

Nazlı Yari Kaçırmışlar

Nazlı yari kaçırmışlar
İzlerini süren var mı
Yolculardan habar alın
Yazılarda gören var mı

Kessem yolun başlarını
Ayıtlasam taşlarını
Ak gerdanda saçlarını
Tel tel edip ören var mı

Bu yolların yolcusuyum
Güzellerin kolcusuyum
Ben bir dilber avcısıyım
Şu dağlarda ceran var mı

Azdırmışlar yollarını
Susturmuşlar dillerini
Gerdanında güllerini
Birer birer deren var mı

Gayret edin müfrezeler
Emine'm nerde gezeler
Düşmanlar beni cezalar
Bana kuvvet veren var mı

Ben dağları aşıyorum
Yar yitirdim ölüyorum
Güller gibi soluyorum
Gelip haber veren var mı

Jandarmalar tüfek takın
Yollara dikkatli bakın
Dağları ateşe yakın
Emine'yi gören var mı

Talibî der biliyorum
Düşmanlardan yılıyorum
Yana yana ölüyorum
Kefenimi saran var mı
(AEU/7-8; SYG/27-28)

-25-

El Gibi

Şu güzelin adı Esme
Darılıp da bana küsme
Kendini köşeye kısma
Kapıya çık sen el gibi

Seni gıybetine sordum
Yolunun üstüne durdum
Bir çala yüzünü gördüm
Hemen savuştun yel gibi

Kendisi esmer benizli
Seherdeki yıldız gözlü
Kara kaş kırmızı yüzlü
Açılmış gonca gül gibi

Âşıklar sefayı çeker
Güzeller belimi büker
Dili tatlı sözü şeker
O yanakları bal gibi

Dağlarda yatan evliyâ
Yalvardım Gani Mevlâ'ya
Boyu da benzer selviye
Uğrünür şıvga dal gibi

Ey gönül derdi tazele
Güller yakışır gazele
Benim gördüğüm güzele
Hizmet eylesem kul gibi

Talibî bu sıra yaslı
Her yerde bellidir aslı
Bunu söyleyen Tonuslu
Öter dili bülbül gibi

(AKT/8, VCA)

-26-

Eminem Aklıma Düştü

Emine'm aklıma düştü
Yine derdim tazelendi
Altı sene dava çaldım
Tatlı canım cezalandı

Yola gitti yele yele
Güller gibi sola sola
Boşa gidip gele gele
Taşlı yollar tozalandı

Avukatlar beni yordu
Haklı davam haksız oldu
Kuru ağaç meyve merdi
Pamuklar hep kozalandı

Talibî der gücüm yetmez
Şansım bana yardım etmez
Tabip gelse derdim bitmez
Yaralarım gözelendi
(DK)

-27-

Ta Küçükten Beri Düştüm Sevdana

Ta küçükten beri düştüm sevdana
Unutma sevdiğim belle sen beni
Yiğit olan yiğit soyundan belli
Bahçe gülü gibi dalla sen beni

Bu tatlı canıma nasıl kıyarsın
Aradaki el sözüne uyarsın
Bir yol ikrar verir bir yol cayarsın
Aşağı yukarı salla sen beni

Dudak vursam şu kırmızı yüzlere
Meraklıyım o sendeki gözlere
Bazı bazı el değmedik kızlara
Yadigâr diyerek yolla sen beni

Kötülere ağ göğsünü çözdürme
Tomurcuk gülleri ele bozdurma
Ben seni severim sen de sezdirme
Bildirme yadlara kolla sen beni

Talibî der yardan dilek dileyim
Sırma saçlarını ele dolayım
Şu çengelli zülüflerin olayım
Al yanak üstüne telle sen beni
(TC/33-34)

-28-

Güzel

Talibî, Edirne'de gezerken gördüğü bakkal kızına şunları söyler:

Dükkânına vardım neler satıyor
O beyaz elleri elma tartıyor
Kız seni gördükçe ömrüm artıyor
Beni ırmak gibi boş ettin güzel

Dükkânına vardım meyve almaya
Adviye başladı bana gülmeye
Yanakları benzer yalın elmaya
Sen alıp satmayı baş ettin güzel

Evvel elma tarttı sonra kirazı
Yüzüne bakmadan durdu terazi
Göğsünün üstünde olsam mırazı
Kaşını oynattın göz ettin güzel

Oturdu masaya defteri açtı
Göğsünün şevkini kalbime düştü
Eğil bir öpeyim yüreğim geçti
Bu kadar cilveyi naz ettin güzel

Gökteki güneşe benzer seması
Cennette huriden almış teması
Şimdi sensin bu kalbimin aynası
Karanlık dünyayı ışıttın güzel

Çiçekten naziksin gülden narinsin
Şekerden tatlısın candan şirinsin
Ümidim var güzel benim yarimsin
Divane gönlümü boş ettin güzel
(TD/9-10)

-29-

Uslan Emine'm

Ceylan oldun yad ellerde gezersin
Gayri dile düştün seslen Emine'm
Sarpa düştün bir avcıdan tezersin
Çimenli dağlara yaslan Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Çiğdemli'den aştım poyraz sazağı
Taramış zülfünü turna tozağı
Düşmanlar bu yola kurmuş tuzağı
Yalçın kayalara yaslan Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Haydin Emine'min izini sürek
Yolu ıramadan yüzünü görek
Emine de yoktur zerrece yürek
Düşman kapısına yaslan Emine'm
Gayri dile düştün uslan Emine'm

Güzelsin kadrini bilmedin ahmak
Yüz lirayı değer sana bir bakmak
Ağ göğsün üstüne liralar takmak
Türlü ziynet ile süslen Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Emine'mi yanıltmışlar bazılar
Nasıl aldatmışlar küplü cazılar
Bana haber verin dağlar yazılar
Telli turna gibi seslen Emine'm
Gayri deli olma uslan Emine'm

Şaşırdın Emine'm şaşırdın yolu
Bir kara cingene koklattın gülü
Burda beğenmezdin kaymağı balı
Arpa ekmeğiyle beslen Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Kör Osman'ın evi ağıl köşesi
Ne mangalı olur ne de maşası
Irafta dizili kirli şişesi
İsli duvarlara yaslan Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Kulpu yok bir bakraç kırık tencere
Bulgur bulamaz ki kata pancara
Karanlık köşede yıkık pencere
Ağıl köşesinde paslan Emine'm
Gayri dile düştün uslan Emine'm

Emine gibi bir güzel yoğudu
Kandırmış cazılar vermiş öğüdü
Yine bulamadın baba yiğidi
Cingen kucağına yaslan Emine'm
Gayrı dile düştün uslan Emine'm

Babası yalvarır ayağa kalkmaz
Arkasına döner yüzüne bakmaz
Senin bu ettiğin mahşerde çıkmaz
Ulu mahkemede seslen Emine'm
Gayri dile düştün uslan Emine'm

Talibî Coşkun der bu sözüm yeter
Elmanın iysini ayılar yutar
Unutmam ben bunu mahşere kadar
Şimdi bu dünyada seslen Emine'm
Gayri dile düştün uslan Emine'm
(AEU/4-5; SYG/7-8)

-30-
N'ideyim
Mahkemede vefasız yari gördüm
Beni öldürmeye gelmiş n'ideyim
Bizi koydun düşmanları güldürdün
Yaramaz fikire dalmış n'ideyim

Emine güzelin hali kalmamış
El değmiş petekte balı kalmamış
Kırmızı yanakta gülü kalmamış
Çiğdem çiçek gibi solmuş n'ideyim

Emine eski güzelliği n'ettin
Kadrimi bilmedin bir pula sattın
Kendini düşmanlar içine attın
Sevdası bağrımı delmiş n'ideyim

Emine'nin yanakları al idi
Dili şeker dudakları bal idi
Çimenli bahçede gonca gül idi
Hayvanın birisi yolmuş n'ideyim

Talibî der kazdırsalar mezarım
Yeşil ottan görülmese üzerim
Yarim mahşerece sende nazarım
Dünyada çilesi dolmuş n'ideyim
(DK)

-31-

Kaç Senedir Yar Yüzüne Hasretim

Kaç senedir yar yüzüne hasretim
Bir yol bu tarafa bak da göreyim
Gelir geçer kapınızdan bakardım
Oturma ayağa kalk da göreyim

Elimi tutmaya elin kalmamış
Dilimi tutmaya dilin kalmamış
Alıp koklamaya gülün kalmamış
Mor menevşe gibi kok da göreyim

Öldürürsün beni gayri nazlanma
Giyinip kuşanıp böyle süslenme
Haber geldi köşelere gizlenme
Kapıdan dışarı çık da göreyim

Ağla benim Keklik Emine'm ağla
Talip Coşkun gibi sen durma çağla
Gayri şu Zırıl'ı mezata bağla
Başına bir yular tak da göreyim
(DK)

-32-
Talibî'yim
Bana "Neye Talip" dersin
Ben kızların talibiyim
Kara kaş altında oynar
O gözlerin talibiyim

Gel yanıma tanışalım
Kendimizi danışalım
Tatlı sözle konuşalım
O sözlerin talibiyim

Çok düştüm yarim ardına
Bir zaman yanıp derdine
Benzer ayın on dördüne
O yüzlerin talibiyim

Talip der bağrım delinir
Arasam nerde bulunur
On iki telden çalınır
O sazların talibiyim
(TC/4-5)

-33-

Talibî Mahkemede

Gece yatar iken gaflet halinde
Bu gün Emine'nin düşünü gördüm
Çayırda oturmuş mendil elinde
Ağlamış gözünün yaşını gördüm

Sabah oldu hep yürüdük kazaya
Bizi celp ettiler ağır cezaya
Hepimiz bir olduk durduk hizaya
Sağdan Emine'ni kaşını gördüm

Üçü birden içeriye girdiler
Huzur-ı hakime karşı durdular
Ale'l-usul ifadeyi verdiler
Uzattı boynunu başını gördüm

Emine bilmez ki engin yüceyi
Beraber getirmiş Zırıl kocayı
Mübaşir yüzünden aldı peçeyi
Al dudağı inci dişini gördüm

İpek gibi elden ele üzülmüş
Mercan gibi koldan kola düzülmüş
Yad el değmiş düğmeleri çözülmüş
Ne kadar da beyaz döşünü gördüm

Talibî der ifademiz kurtuldu
Bu gün yarı gördüm yürek yırtıldı
Üçü bir çıktılar kapı örtüldü
Sonraki bakmada peşini gördüm
(AEU/6-7; KTOZD/5; TC/39)

-34-

Belki Seni Bana Yazar Yaradan

Talibî, bahar mevsiminde Taşlıhüyük köyüne giderken, tarlalarda yemlik toplayan kızları görür. Bir su kaynağının başında onlarla bir araya gelir. Kızlar, ondan bir türkü söylemesini isterler. İçlerinde maşukası Emine de vardır. Talibî, kızları kırmaz ve şunları söyler:

Yüce dağ başında pınar gözüsün
Sürüden seçilmiş emlik kuzusun
Güzellerin başı yayla kızısın
Belki seni bana yazar Yaradan

Seni gördüm evvel bahar yaz iken
O güzellik sende cilve naz iken
Güller gonca iken teller saz iken
Belki seni bana yazar Yaradan

Elâ göz üstüne eğmedir kaşı
Aklımı alıyor gerdan kırışı
Yaylanın çiçeği bülbülün eşi
Belki seni bana yazar Yaradan

Nasip olsa yine gitsem yaylaya
Doya doya baksam suna boyluya
Senin için yalvarırım Mevlâ'ya
Belki seni bana yazar Yaradan

Yarim gider kızlar ile düğüne
Gerdanının şevki düşer önüne
Bilmiyorum bu güzelin sonu ne
Belki seni bana yazar Yaradan

Talibî derdine derman bulmuyor
Âşıklar dünyada murat almıyor
Bu zamanda dilek kabul olmuyor
Belki seni bana yazar Yaradan
(AEU/3; SYG/5-6)

-35-

Bana Yar Olmadın

Bana yar olmadın Keklik Emine
Dost olup yüzüne güleni bilmen
Divane gönlümü farıdamadım
Ateşine yanıp öleni bilmen

Senin gibi yoktur daha vicdansız
Hakikatın yoktur başın dumansız
Nasıl düşmanlara taptın imansız
Boynuna sarılmış yılanı bilmen

Çiçekliyayla'dan Tunus'a indin
Sen bu düşmanları dostun mu sandın
Düşmana avlandın sözüne kandın
Hakikatı bilmen yalanı bilmen

Ne duruyon yamacımda el gibi
Bulanı bulanı aktın sel gibi
Baharda açılmış taze gül gibi
Aşkından sararıp solanı bilmen

Halk içinde beni eyledin nadim
Düşmanın elinden almaktı va'dim
Çok memurlara boynumu eğdim
Geriden davanı çalanı bilmen

Talibî der yüreğime büyüyor
Bizim dostumuz düşmana uyuyor
Herkes şimdi ipliğini boyuyor
Desiseyi bilmen plânı bilmen
(TC/42-43)

-36-

Sevdadan Sen Yılmaz mısın

Sana acıyorum Talibî Coşkun
Daha bu sevdadan sen yılmaz mısın
Beyhude arkama düşüyon şaşkın
Sevdanın yolunu hiç bilmez misin

Benim aşkım senden ezel uyurdu
Senin aşkın dünyalara duyurdu
Düşman beni bu dünyada ayırdı
Ahrette arayıp da bulmaz mısın

Bir Zırıl'a ben saçımı kestirdim
Yanlış yere mühürümü bastırdım
Affet bu dünyada seni küstürdüm
Yarın mahşer yerine gelmez misin

Bir gün olur harap olur yuvamız
Geçer fırsat kabul olmaz duamız
Gel mahşere kalsın gayrı davamız
Bu dünyada defteri silmez misin

Ben bilirim sen murada ermedin
Benim ile hiçbir alıp vermedin
Bir dünyada hiçbir vefa görmedin
Huzurullah'da dava çalmaz mısın

Emine der ölsem beni yusalar
Talibî'nin bu sevdiği deseler
Cenazemi musallaya kosalar
Gelip de namazımı kılmaz mısın
(TC/41-42)

-37-

Doğru Bir İfade Veremez misin

Yine mahkemede bir dava açsam
Doğru bir ifade veremez misin
Huzur-ı hakimde bir yemin etsem
Sen bu hakikate eremez misin

Ölenece bu davamız çalınsın
Yemin edek ifademiz alınsın
Sen vebalde kalma taze gelinsin
Doğru ikrarında duramaz mısın

Cindarlığım olsa seni büy'lesem
Okuyup da dillerini bağlasam
Saçlarını birer birer düğlesem
Dahi bu Zırıl'dan ıramaz mısın

Şu Keklik Emine arar eşini
Zırıl Yusuf bırakmıyor peşini
Eller için sürmelemiş kaşını
Bana da bir zülüf taramaz mısın

Emine sen beni ateşe yaktın
Talibî Coşkun'u himinden yıktın
Aşkın zincirini boynuma taktın
Bunu mahşerece kıramaz mısın
(DK)

-38-

Ele Gül Oldun

Biz sana ne yaptık Keklik Emine
Bize zehir oldun ele bal oldun
Bahçemizde bittin Keklik Emine
Bize diken oldun ele gül oldun

Sürüden ayrılmaz cins olan davar
Sütü temiz olan aslını sever
Kendi tabisine varmağa ever
Bizi koydun rakiplere mal oldun

Bizde deli oldun ellerde uslu
Ben bir Kerem oldum sen de bir Aslı
Yüzlerim gülmüyor yaslıyım yaslı
Bize kara oldun ele al oldun

Ben de ala idim düşmandan öcü
Yandı yüreciğim yoktur ilacı
Gözümün nurusun başımın tacı
Bize duldası yok ele dal oldun

Ben de varsam Ankara'nın içine
Seyran etsem Atatürk'ün tacına
Senin için çıksam dar ağacına
Bize zimel oldun ele şal oldun

Güzelliğin meşhur sanki Güneşsin
Cemalini gören gözler kamaşsın
Mikroplar elinde türlü kumaşsın
Ele ipek oldun bize çul oldun

Talip Coşkun kaderine küsüyor
Emine'den umudunu kesiyor
Acı poyraz gibi deli esiyor
Ele dulda oldun bize yel oldun
(AEU/6; SYG/14-15; TC/45-46)

-39-

Güler Geçer

Emine düşmana tapmış
Bize nispet güler geçer
Cazıları yar eylemiş
Gayri bizden yılar geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer

Zülüfleri tozak tozak
Ben yarimden oldum uzak
Yollarıma kurmuş tuzak
Ayağımı dolar geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer

Emine'm aynan parlıyor
Zalimler seni kolluyor
Ak memeler gül terliyor
Mendilinen siler geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer

Bu Emine'nin türküsü
Güzelliği hak vergisi
Saçlarında tel örgüsü
Zülüfünü çalar geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer

Âşıklar çalar sazları
Yürekte yanık sözleri
Emine'nin gül yüzleri
Kocadıkça solar geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer

Talibî der nazarımda
Otlar bitse üzerimde
Kalbur ile mezarımda
Toprağımı eler geçer
Zalim düşmanların cevri
Yüreğimi deler geçer
(AEU/5-6; SYG/5-6)

-40-

Güzelleri Pay Ettiler

Şarkışla'da gezer idim
Bir havadis hay ettiler
Eller muradına erdi
Güzelleri pay ettiler

Bir şeyde olmadı ahtım
Soldu gitti kara bahtım
Çok güzele türkü yaktım
Emeğimi zay ettiler

Kız ayrılmaz anasından
Ana geçmez sunasından
Zahir bu da senesinden
Bu kaçmayı huy ettiler

Benim ilen kaçan yoktur
Bade versem içen yoktur
Şahin ile uçan yoktur
Serçeleri toy ettiler

Elimdeki yanan çakmak
Böyle m'olur yare bakmak
Şimdiki güzeller ahmak
Kocaları tay ettiler

Ana baba dinleyen yok
Bu işleri kınayan yok
Şimdi asıl tanıyan yok
Azgınları soy ettiler

Ben güzellere tutundum
Kızlar elinden satıldım
Çölden çöllere atıldım
Beni bir ok yay ettiler

Talip Coşkun dertli söyler
Erken kalkan yolu boylar
Şimdi değişildi huylar
Şerbetleri çay ettiler
(AEU/10; SYG/30-31)

-41-

Yel Estikçe Dalgalanır

Koyunlar düzülür berçe
Ak kolunda altun sırça
Allı bürük ipek perçe
Yel estikçe dalgalanır

Kaşını gözünü süzer
Bu gün beni candan üzer
Ağ gerdana altın düzer
Yanakları elmalanır

Oturur berin başında
Yedi benler var döşünde
Kalem oynuyor kaşında
Ela gözler sürmelenir

Kaşını kaldırır bakar
Sinemi odlara yakar
Yanağından ballar akar
Dudakları hurmalanır

Fistan giyer allı basma
Al yanağı zülüf kesme
Suna boylu kendi yosma
Selvi gibi ırgalanır

Be hey Talibî ne dersin
Güzele gönül katarsın
Kara toprağa yatarsın
Birgün üstün gölgelenir
(İA)

-42-

Emine'ye Mektup

Talibî, askerdeyken birgün rüyasında Keklik Emine'yi görür. Uyanınca şu şiiri söyler, mektup olarak gönderir.

Aldım kalemi başladım harfe
Yare mektup koydum gümüşten zarfa
Felek yollarımı düşürdü sarpa
Mektubum o yardan bir haber getir

Emine'm yollara kolcu bekitsin
Gözlerinden kanlı yaşlar akıtsın
Gizli bir adama seni okutsun
Mektubum o yardan bir haber getir

Mektubum sen de gör Tonus elini
Sıkıca tut nazlı yarin elini
İyice sor hatırını halini
Mektubum o yardan bir haber getir

Yarim gelsin postaları yoklasın
Alıp mektubumu bir yol koklasın
Söylemesin sırlarımı saklasın
Mektubum o yardan bir haber getir

Postabaşı mektubumu haval'et (ses düşmesi)
Mektubum sen durma doğru yare git
Selâm söyle hatırını sual et
Mektubum o yardan bir haber getir

Rüyamda gördüm ki hasta yatıyor
Seherde uyandım şafak atıyor
Gözlerim o yare hasret gidiyor
Mektubum o yardan bir haber getir

Keklik Emine'm de kendin üzdü mü
Hilâl gibi kaşlarını süzdü mü
Benim mektubuma cevap yazdı mı
Mektubum o yardan bir haber getir

Tâlibî der otlar kabarmadı mı
Kızlar bana çiçek koparmadı mı
Zırıl Yusuf daha gebermedi mi
Mektubum o yardan bir haber getir
(AEU/8-9; KTOZD/3-4; TD/7-8)

-43-

Geliyor

Emine'm hoş geldin Sivas eline
Mahkemeye geldi durdu salona
Güzelliğin düşmüş halkın diline
Al yanağa zülüf düzmüş geliyor

Yürüdükçe zülüfleri tellenir
Tellendikçe yanakları allanır
"Bu Keklik Emine" diye dillenir
Ellerin diline düşmüş geliyor

Vadesiz bir ecel gelecek değil
Gonca güllerimiz solacak değil
Talibî bu dertten ölecek değil
Benim kabrimi kazmış geliyor
(DK)

-44-

Ey Melek Bakışlı

Talibî, Konya'da tanıştığı öğrenci bir kıza şunları söyler:

Ey melek bakışlım sakın kendini
Feleğin kahrından bir nazar olur
Muhabbet güllerin lutf eyle bana
O vakit bahçeler gülizar olur

Güzel senden gitmez aşkın sevdası
Mahşerde görülür bunu davası
Harap eder bu gönlümün sevdası
Akıbet sonunda intizar olur

Seçilmiş bir tane güller içinden
Ayrılmışlar hurilerin göçünden
Bir nişan ver bana sümbül saçından
Saklarım her daim bergüzar olur

Söylemez bir kelam durur lal gibi
Lebi şekerlenmiş sızma bal gibi
O güzellik bir gün solar gül gibi
Yutar kara toprak bir mezar olur

Talibî der her sözlerim yerinde
Üç yıldır askerim Konya şehrinde
Gönlümün süruru senin kahrında
Yanar bu vücudun tarumar olur
(TD/25)

-45-

Üç Koca Değiştin

Üç koca değiştin tamam üç ayda
Dördünc'ayda kocaların dört olur
Osman düdük çalar Zırıl bir kayda
Bu sefer ki varacağın Kürt olur

Kendi güzel hiç dengini bulamaz
Kendine kim yardır onu bilemez
Mahkemede babasını bilemez
Ölenece yüreğime dert olur

Eğer ki bir dilber sana yar olsa
Düşmanı dilemez namus ar olsa
Yıkılsa yaylası hali yar olsa
Kervan konar göçer belli yurt olur

Talip yanar Emine'nin haline
Yiğit bulamaz ki gire koluna
Kanun iradeyi vermiş eline
Ele kuzu olur bize kurt olur
(DK)

-46-

Yoktur

Bir arzuhal yazdım yüce makama
Elime bir ferman buyuran yoktur
Firkatli kahirli benim sözlerim
Birini ağyara duyuran yoktur

Emine'm görünmez tozda dumanda
İzlerini gördüm sulu çimende
Cumhuriyet devri nazik zamanda
Yardım edip beni kayıran yoktur

Yaylasına vardım Emine'm n'olmuş
Yıkılmış bağları gülleri solmuş
Düşman pençesinin altına almış
Bir kuzuyu kurttan ayıran yoktur

Bir yıl oldu şu Emine kaçalı
Göremedim düşmanlara geçeli
Elleri kınalı yüzü peçeli
Duvağı yüzünden sıyıran yoktur

Talip bülbül iken güle ağlamış
Elin bahçesine sular çağlamış
Felek benim kaderimi bağlamış
Kırıp zincirini koyuran yoktur
(TC/40)

-47-

Üç Gündür

Hasretlik var bu sevdanın ucunda
Ben yarimi göremedim üç gündür
Bu uzakta değil köyün içinde
Evlerine varamadım üç gündür

Yana yana ölür sevdaya düşen
Muradını alır yare kavuşan
Yari gördüm zülüfleri perişan
Ben saçımı taramadım üç gündür

Ekine gidiyor elinde orak
Yarimi görünce aldı bir merak
Ekinler kurumuş tarlalar ırak
Bir halını soramadım üç gündür

Yarim pek çalışkan irençper kızı
Benzini soldurmuş tarlanın tozu
Arayı açıyor ellerin sözü
Bir haberi veremedim üç gündür
(AEU/5; SYG/8-9)

-48-

Dedim Dedi

Dedim tatlı nedir dedi dilimdir
Dedim ince nedir dedi belimdir
Dedim gonca nedir dedi gülümdür
Dedim dersem ne var dedi olur mu

Dedim kaşın kara dedi sürmeden
Dedim dudakların dedi hurmadan
Dedim o saçların dedi sırmadan
Dedim örsem ne var dedi olur mu

Dedim yıldız nedir dedi gözlerim
Dedim şirin nedir dedi sözlerim
Dedim yanak nedir dedi yüzlerim
Dedim sorsam ne var dedi olur mu

Dedim kız nerdesin dedi kör müsün
Dedim seveceğim dedi yar misin
Dedim elim durmaz dedi tor musun
Dedim yorsam ne var dedi olur mu

Dedim vebalim al dedi boynuma
Dedim bedduam var dedi kaynıma
Dedim beni gizle dedi koynuma
Dedim girsem ne var dedi olur mu

Dedim yayla nedir dedi köyümdür
Dedim suna nedir dedi boyumdur
Dedim cilve nedir dedi huyumdur
Dedim görsem ne var dedi olur mu

Dedim Talip Coşkun dedi bellisin
Dedim söz bilmiyom dedi dillisin
Dedim kulaç nedir dedi kollusun
Dedim sarsam ne var dedi olur mu
(AEU/3/4, SYG/6-7)

-49-

Emine Dediğin Bir Köylü Kızı

Emine dediğin bir köylü kızı
İlahiyi bilmez gazeli bilmez
Ellerin sevdiği adam sarrafı
Çirkinleri bilmez güzeli bilmez

Garip bülbül derler dertli kuş idi
Bahçedeki gonca güle eş idi
Emine'm de görse iki çeşidi
Kırmızıyı bilmez düz alı bilmez

Allah Talibî'ye muradın verse
Keklik Emine'yi bir daha görse
Çimenli bahçenin içine girse
Gonca gülü bilmez gazeli bilmez
(DK)

TABİAT ŞİİRLERİ

-50-
Meyveler
Otuz iki meyve bellidir ismi
Her bir meyveden alıpyiyene
Elinde olup da yalan dünyada
Acırım alıp yemedim diyene

Hanfisi meyvelerin başıdır
Elma armut birbirinin eşidir
Erik meyvelerin mayahoşudur
Aman çok yiyip de varma ziyana

Meyveyi çok yemek nefise garez
Parası olanlar almalı biraz
Vişnenin yamağı kırmızı kiraz
Baharda satılır alıp yiyene

Ayva, inap bilmem inciri yedim
Hurmanın lezzeti ne güzel dedim
Üzümü yiyince hemen susadım
Suyu çokça içip kandım diyene

Yaş meyvenin mevsimi gelir geçer
Bakkallar mezatta hasını seçer
Mideye temizlik veriyor reçel
Eski şeyler faydalıdır insana

Zengin olanların çoktur parası
Kaymağınan bal yemenin sırası
Helva şeker kesmesinin şiresi
Aferin dördünü yeyip doyana

Kavun karpuz yesek yürek soğudur
Vücudunda harareti dağıdır
Lezzetli meyvenin bunlar sonudur
Karpuzun mehengi çıkmış ayana

Kaysı armut hoşaf olur yemeğe
Pestil yesek pek yakışır damağa
Lahana turşusu onun yamağı
Doldurup da bir çanağa koyana

Dutun iyisi sandıkta satılır
Ceviz içi parmak üzüme katılır
İncaz dedikleri yüke tutulur
Herkes alır parasına kıyana

Bir yandan kestim bir yana yamadım
Bilmediğim meyveleri demedim
Çilek badem çoklarını yemedim
Hiç birisi selâm vermez bu yana

Fındık hafif yemiş gayeten nazlı
Fıstık dedikleri peynirden tuzlu
Bilmediğim çoktur kalanı gizli
Aferin dediler bunu sayana

Bir tutam ot yardan atan deveyi
Nerde koydun hıyar ile ayvayı
Paran yok Talibî n'iden meyvayı
Beyhude zahmeti verdin lisana

SK/151-152

-51-

Ağaç Bayramı

Ağaç Bayram'oldu Nisan Bir idi
Herkesi bir sevinç aldı yürüdü
Topraklar kabardı karlar eridi
Evvel bahar nurlandırdı yerleri

Bahara eriştik vatan dostları
Şeneltin kalpleri atın yasları
Saz santurla davul zurna sesleri
Hak'kat görüyoruz bu hünerleri

Ağaçlar dikmeli nisan ayında
Sular akıtmalı dere boyunda
Bayramı kutladık Sincan köyünde
Seyran ettik yazı yaban kırları

Her çeşit ağacı yetiştirmeli
Milleti çalışkan alıştırmalı
Toprağı sıkıca karıştırmalı
Tarlada hazine anahtarları

Zengin olur bu sanata tapanlar
Emek verip irençperlik yapanlar
Birgün olur kalkar karasabanlar
Kolaylaşır irençperin zorları

Talip Coşkun elden çıktı muradın
Hem hayatın gitti hem de kredin
Şehirli oldun köylülerden ıraldın
Böyle mi severdin irençperleri
(SYG/17-18)

-52-

Son Bahar Kış Hakkında

Yine geldi son baharın mevsimi
Dağlara kar yağdı yollar perişan
Kış geldi ağaçlar döktü gazeli
Sevinin üstünde dallar perişan

Yolunu azdıran bulamaz kapı
Orada tükenir dizinin tapı
Ürüzgâr eser de savurur tipi
Dereler tepeler beller perişan

Kışın atlı yaya yola düzülür
Ağacın dalında kuşlar büzülür
Son bahar gelmiştir bağlar bozulur
Üstüne kar yağmış güller perişan

Ben severim öğüdümü tutanı
Cevherini erbabına satanı
Çayır çimen turnaların vatanı
Şimdiden buz tutmuş göller perişan

Talibî şükür et bu gün de kalmaz
Şu gurbet insanı evine salmaz
Hiç kimse kimsenin derdimi bilmez
Benim gibi nice kullar perişan
(TC/27-28)

-53-

Bende Sizin gibi Düştüm Figana

Ben de sizin gibi düştüm figana
Bir yol ağlar bir yol gülerim dağlar
Tonus'un toprağı vatanım yurdum
Her zaman tarafın çalarım dağlar

Tonus dağlarında şehitler yatar
Sağında solunda bülbüller öter
Menekşe sümbülü çiçekler biter
Hemi ağlar hemi gülerim dağlar

Kara Tonus şu dağların büyüğü
Ziyarete geldim Arap Peyiğ'i
Hak yoluna kurban kessem geyiği
Sizden muradımı dilerim dağlar

Düğnükkaya derler başı bir kümbet
Davullu Dede'den olsa bir himmet
Ziyarete kılsam farz ile sünnet
Koyun kuzu gibi melerim dağlar
Sizi delik delik delerim dağlar

Yüce kaya derler serin yel derler
Yel estikçe otlar boynunu eğer
Sağ olana yine gelirse bahar
Orada bir namaz kılarım dağlar
Kalbur olur sizi elerim dağlar

Talibî Coşkun gayeten nazar
Görünen dağlara derdini açar
Uzaktan dumanlı görünür Tecer
Sizi duman gibi dolarım dağlar
Bende muradımı dilerim dağlar
(AEU/20; SYG/41-42)

-54-

İlk Bahar Hakkında Methiye

Tarih 1933 bu bahar
Cumhur bu zamana ne güzel uymuş
Ne kadar ziynetli şu büyük şehir
Çalgılar kemane ne güzel uymuş

Her sabah her seher yelleri değer
Al yeşil çiçekler boynunun eğer
Bu sene baharda rahmet çok yağar
Çayır da çimene ne güzel uymuş

Şu bizim yaylalar gayeten serin
Ötüşür turnalar gölleri derin
Enginler sıcakta yüceler serin
Dağlar da dumana ne güzel uymuş

Al yeşil renklerden dağların tacı
Yaylaya çekilir sunanın göçü
Her çiçekten olur derdin ilacı
Dertli de dermana ne güzel uymuş

İlkbahar gelince çiğdem seçilir
Coşkun sular akar güller açılır
Güz ayı gelince ekin biçilir
Düven de harmana ne güzel uymuş

Talibî de bu gün olurum hasta
Azrail çağırır kulağım seste
Ya Rab nasıl olur ahir nefeste
İmanda Kurana ne güzel uymuş
(TC/26-27)

DERT- ŞİKÂYET ŞİİRLERİ

-55-

Gurbet Ellerde

Talibî, askerlik hizmeti sırasında Konya'dan İzmir'e sevk edilirken duygularını şöyle dile getirir.

Sevkıyat oldukça sılada gönlüm
Ucuz iskân oldu bu tatlı canım
Kuru tahtalardan ağrıdı yanım
Yorgansız döşeksiz gurbet ellerde

İki turna bir kafeste ötüşür
Gurbette yüreğim yanar tutuşur
Validem sen beni aklına düşür
Kendim gurbet elde gözüm yollarda

Yatamadım kara kara düşlerden
Aşamadım boranlardan kışlardan
Bir haber alayım uçan kuşlardan
Acep ne haber var bizim ellerde

İzmir'in arkası bir yüce dağdır
Etrafı meyveli çimenli bağdır
İzmir civarında canlarım sağdır
Söyler mi analar bizi dillerde

Talip der bülbüller verir avazı
Gayet hoştur bizim elin havası
Mor sümbüllü yayla Tonus ovası
Ötüşür turnalar bizim göllerde
(TC/7-8)

-56-

Benim Hatırımı Sayan Olmadı

Saraydan düşmüştüm mermer taş idim
Beni bir yapıya koyan olmadı
Şu yaylada güzellerin başıydın
Benim hatırımı sayan olmadı

Düşemedim yiğitlerin merdine
Konamadım yaylasına yurduna
Kendi bilmez ben yanarım derdine
Yasa yandığımı diyen olmadı

Kader böyle şaşırdılar yolumu
Felek kırdı kanadımı kolumu
Şu Tonus'ta soran yoktur halimi
Kara güllerimi sayan olmadı

Gidip hükümete davamı çalma
Sen beni ağlatıp intizar alma
Mevlâ'yı seversen kusura kalma
Sana yandığımı diyen olmadı

Yitirdin mi cebindeki kalemi
Unuttun mu söylediğin kelamı
Niye göndermedin tanrı selâmı
Serin sözün bana beyan olmadı

Sevda verdin bana şu genç yaşında
Gece gündüz gezdin benim peşimde
Bu gün gece seni gördüm düşümde
Yandım ateşine ayan olmadı

Emine der çıka idim yüceye
N'ola ezel danışaydım hocaya
Yanıldım da vardım Zırıl kocaya
Böyle yüreğime büy'yen olmadı
(TC/43-44)

-57-

Varım Olaydı

Keşke şu devirde zengin olaydım
Yokluk olmayaydı varım olaydı
Emine'yi düşmanlardan alırdım
Koynumda kuvvetle param olaydı

Ben bu sevdalara tutulmaz idim
Ben bu hayatlara atılmaz idim
Olura olmaza utulmaz idim
Şahsımı tutacak zorum olsaydı

Talibî Coşkun der okur yazardım
Yana yana çiğdem gibi bozardım
Eller gibi sevinerek gezerdim
Emine yanımda yarim olsaydı
(DK)

-58-

Olsaydı

Halk, Talibî Ankara'dayken niçin buralara geldiğin sorar. Bunun üzerine Talibî düşüncelerini şöyle dile getirir:

Ben bu Ankara'ya gelir mi idim
Beni kayıracak köyüm olsaydı
Her adama muhtaç olur mu idim
Yavan ekmek bir tas suyum olsaydı

Dağ başında gezmek yoldan iyiymiş
Bir çiçeği sevmek gülden iyiymiş
Evde yavan ekmek baldan iyiymiş
Yiyecek bir lokma payım olsaydı

Bir iş vermediler karın doyracak
Layık görmediler hizmet buyracak
Koca Ankara'da beni kayracak
Eğer bir bayanım bayım olsaydı

Bile idim davalara girmezdim
Boynum eğip divanlara durmazdım
Emine'yi düşmanlara vermezdim
Eğer mahkemede dayım olsaydı

Talibi Coşkun der alıp satardım
Bülbül olup gül dalında öterdim
Hiç sapıtmaz ben avımı tutardım
Elimde ok ile yayım olsaydı
(İAD/25-26)

-59-

Anne Mezarını Ziyaret

Ağlayı ağlayı geldim mezara
Ziyaret eyledim burda anamı
Münacat eyledim Cenab-ı Hakk'a
Kadir Mevlâ'm koyma darda anamı

Anadan ayrılmak gayet zorumuş
Ak kolları kara yerde çürümüş
Mezarın üstünü otlar bürümüş
Yine gördüm kara yerde anamı

Ben'unutmuş yer altında yatıyor
Baş ucumda çifte kuşlar ötüyor
Toprak evran olmuş adam yutuyor
Yine gördüm kara yerde anamı

Karanlık mekânın yoktur bacası
Ne engini olur ne de yücesi
Arife gününde bayram gecesi
Bırakma Ya Rabbi narda anamı

Sen gideli devir döndü dolanır
Yalan dünya kalbur oldu elenir
Coşkun sular gibi gönlüm bulanır
Arzularım ben her yerde anamı

On yıl oldu kara yere yatalı
Gül benzini bu toprağa katalı
Dört kardaşı yetim koyup gideli
Hasiretlik koymaz serde anam

Küçük iken elbisemi giyittin
Kucağında seve seve büyüttün
Nenni çaldın gölgelerde uyuttun
Yine gördüm kara yerde anamı

Talibî dünyada elin dar ise
Amel kazanırsın aklın var ise
Eğer anam babam bana yar ise
Arar bulurum mahşerde anamı
(TC/30-31; ZSD/32)

-60-

Ağlayı Ağlayı

Ayağının kırılması üzerine dokuz ay yatan Talibî, Deliilyas köyünden cerrah Kır Mahmud'u çağırıyor. Mahmut Talibî'nin yanına geliyor. "Merak etme Talibî, dağ başına kış gelir, insan başına iş gelir. Feleğin sillesini mi yedin? Geçmişler olsun." diyor. Talibî Kır Mahmud'a derdini şöyle dile getiriyor:

Yine felek harbi vurdu sineme
Deldi yüreğimi dağlayı dağlayı
Ayağımı bir beygire kırdırdı
Köşede koydu ağlayı ağlayı

Dokundu feleğin acı sillesi
Kırılsın elleri düşsün kellesi
Geride var imiş topu güllesi
Cihan ağlıyor inleyi inleyi

Harap olsun yaylan güç olsun yurdun
Süzülüp gezmeyi bana çok gördün
Düşmanlara karşı dizimi kırdın
Yareler açtın yenleyi yenleyi

Yaşım küçük daha fazla büy'medim
Gönlüm cahil genç ömrüme doymadım
Şu geniş dünyaya ben mi sığmadım
Tuzağa tuttun avlayı avlayı

Kahbe felek beni gafil avladı
Ele ucuz olur elin evlâdı
Kab'etler çürüdü gönler kavladı
Üstüne sargı bağlayı bağlayı

Haftada bir yarelerim emlendi
Ağlamaktan didelerim kanlandı
Yine deli gönül coştu gamlandı
Akıp gidiyor çağlayı çağlayı

Güreşilmez imiş karlı dağınan
Dağ adamı bağlar imiş bağınan
Güz günü başladım tuzsuz yağınan
Yazı getirdim yağlayı yağlayı

Talibî dert buldu dermansız kaldı
Dost olan acıdı düşmanlar güldü
Hicranlar aktı yaralar uldu
Kemik kaldı et kavlayı kavlayı
(FY/13-14)

-61-

Gariplik

Ankara'ya ilk geldiği günlerde kendisini tanıyan olmaz. Mahzun ve garip duygular içinde şunları söyler:

Söylesem sözümden anlayan yoktur
Kulağını tutup dinleyen yoktur
Yeni geldim beni tanıyan yoktur
Arada gezerim öksüzler gibi

Bazı yeşil oldum bazı al oldum
Bazı zehir oldum bazı bal oldum
Söyleyi söyleyi gayrı lal oldum
Daha konuşamam dilsizler gibi

Sahipsiz bahçenin fidanı büy'mez
Meyvesi yetişse hırsızlar koymaz
Söylesem kimsenin kulağı duymaz
Havadan anlarım telsizler gibi

Bir rüya gördüm de seçemiyorum
Kilitli kapılar açamıyorum
Gönül havalandı uçamıyorum
Kırıldı kanadım kolsuzlar gibi

Şu gurbet ellerde fikire daldım
Şaşırdım kendimi gayet bunaldım
Evimi yalınız bıraktım geldim
Yolumu şaşırdım yolsuzlar gibi

Sakız oldum ağızlarda çiğnendim
Destan oldum dilden dile söylendim
Toprak gibi ayaklarda çiğnendim
Yer yüzünde savrulan tozlar gibi

İpek idim çalılara takıldım
Aslan oldum kedilere yıkıldım
Talibî der çiçek gibi döküldüm
Baharda açılan nevruzlar gibi
(İAD/27)

-62-
Nöbetçi Onbaşıya
İntizar eylerdi validem bana
Gör ne azap etti ah ü zar beni
Üç yıldır ayrılık narına yandım
Yaktı bu hasretlik aşikâr beni

Küheylana binsem gitmez yorulur
Kale hisar yapsam tutmaz devrilir
El attığım dallar kökten kırılır
Elbette ondurmaz intizar beni

Talibî'yim murat almam dünyada
Cezalı yazdılar beni künyede
Vilâyetim Sivas kendim Konya'da
Diyar diyar attı ruzigâr beni
(TC/10-11; TD/22)

-63-

Yol Başa Gitti

Sürmeli yarmi göreyim derken
Dağları dolandım yol boşa gitti
Garip bülbül gibi uyandım erken
Bağları dolandım gül boşa gitti

Şu yalan dünyada çoğaldı derdim
Memurlardan bana olmadı yardım
Gardiyanlık için istida verdim
Şu on beş kuruşluk pul boşa gitti

Bu Talibî Coşkun acı söz duyar
Fukaranın hatırını kim sayar
Ölünceye kadar yüreğme büyer
Babamın kazancı mal boşa gitti
(AEU/9-10; SYG/39)

-64-

Ayrılık

Seher bülbülüne seyran edelim
Girdim bahçesine gül aldı gitti
Ben fidanlar diktim gülün dermedim
Kırdı dallarını yel aldı gitti

Bir name yazdım da aynı gelmedi
Eyvah güzellerden ahdim olmadı
Yazdılar künyemi günüm kalmadı
Askerlik bağladı yol aldı gitti

Görünür Tonus'un yüce höyüğü
Başında gezerler küçük büyüğü
Kovaladım bir kınalı geyiği
Ben avında gezdim el aldı gitti

Büyüğün yüzünde ufacık taşlı
Güzeller geziyor hep altın başlı
Sıladan ayrıldım gözlerim yaşlı
Beni gurbet ele yol aldı gitti

Kulak verin Talibî'nin sözüne
Ah ettikçe yaşlar dolar gözüne
Bir gemi yaptırdım derya yüzüne
Fırtına vurdu da sel aldı gitti
(TD/18)

-65-

Yoksulluk

Gezdirir gurbet elleri
Yol ettirir bu yoksulluk
Ayrırır kavim kardaştan
El ettirir bu yoksulluk

Fukarayı kim kayırır
Her gelen yumuş buyurur
Fakirhaneden ayırır
Del'ettirir bu yoksulluk

Sabah olur yola revan
İş bulamaz gezer yavan
Aç kalır ekmeği yavan
Bal ettirir bu yoksulluk

Kahve köşesinde yatar
Bunalır yorganı satar
Hanesi burnunda tüter
Gel ettirir bu yoksulluk

Aslından bellidir beylik
Vicdanı olan eder iylik
O da sende dokuz aylık
Kul ettirir bu yoksulluk

Talibî Hakk'a güvenci
Bu zaman da çok düzenci
Altun olsa da kazancı
Pul ettirir bu yoksulluk
(EK)

-66-

Deli Gönül

Beni Ankara'ya düşürdün felek
Bulamam yatacak yer deli gönül
Yataksız yorgansız şaşırdın felek
Issız viraneye gir deli gönül

Gönül beni bu ellere getirdin
Kuru ümit ile böyle batırdın
Kilimsiz keçesiz terde yatırdın
Bana bir düzenin var deli gönül

Bir ev tuttum sıvaları dökülmüş
Çatısı yok tahtaları sökülmüş
Eğri büğrü direkleri dikilmiş
Cesaret et burda dur deli gönül

Üç penceresi var bir camı yoktur
Sağlam yeri pek az kırığı çoktur
Bardağı tabağı fincanı yoktur
Şimdi felaketi gör deli gönül

Uykum yoktur oldu gece yarısı
Kum gibi kaynıyor tahta kurusu
Seslenmiyor komşuların birisi
Burda sebat etmek zor deli gönül

Yeter kahpe felek bir nasip gönder
Yakamı bırakmaz yoksulluk mundar
Mitil yorgan ile delikli minder
Altına hasırı ser deli gönül

Talihi olmazsa ne eder bir aslan
Talibî Coşkun sen islerde paslan
Gücenerek yatma bira da yaslan
Arkanı duvara ver deli gönül
(DK)

-67-

Coştum Ağlarım

Var mı benim gibi coşkun çağlayan
Karadeniz gibi coştum ağlarım
Demir atıp gemileri eğleyen
Kenardan kenara taştım ağlarım

Gönlümü bir dala konduran yoktur
Sarp yerlerde kaldım indiren yoktur
Benim ateşimi söndüren yoktur
Aşkın ocağına düştüm ağlarım

Bu dert bana alayında üst oldu
Ele kutnu kumaş bize post oldu
Bizi koydu düşmanlara dost oldu
Bu yarin aklına şaştım ağlarım

"Sen uyanma şu gaflete dal" dedi
Ağlayarak böyle naçar kal dedi
Bir kadeh doldurdu safi bal dedi
Meğer zehir imiş içtim ağlarım

Zamane genceldi koca bulunmaz
Eliften Ebcetten hece bulunmaz
Ben gafil ölürsem koca bulunmaz
Kefeni boynuma biçtim ağlarım

Talibî der ferman yazan olmuyor
Kara yazıları bozan olmuyor
Garip mezarımı kazan olmuyor
Kendi mezarımı eştim ağlarım
(DK)

-68-

Tımar

Talibî'yi, askerken tımar yapmaya gönderirler. Bu da âşığın çok zoruna gider ve aşağıdaki şiiri yazar. Şiirden yüzbaşı haberdar olur ve çok hoşlanır. Emir verir ve onu bir daha tımara sokturmaz.

Nöbetçi onbaşı der "Yap tımarı
Suratına hazırladım şamarı
İyice temizle kara himarı
Kırbaç vurur ellerini kırarım"

"Huylandırma şu hayvanı okşala
Tımar eyle her yerini kaşağla
Gebre bastır yanlarını fırçala
Noksanını sonra senden sorarım

Kimi zati binek kimisi miri
Kiminin gövdesi hayvandan iri
Kim'ileri durur kimisi geri
Kendime göre bir hayvan ararım

Kimi eski hayvan kimisi acar
Kimi yerli malı kimisi Macar
Zinciri koparır elinden kaçar
Onun için bu tımardan bıkarım

Talibî tımarı erken koşuyor
Tımar edip hayvanını okşuyor
Topumuzu cephelere taşıyor
Ben topçuyum vazifeme bakarım
(TD/8-9)

-69-

Kara Bahtım

Şikâyet eylerim ben ahvalime
Bağlandı bir dala şu kara bahtım
Yardım etmez bana tecelli kader
Düştü dilden dile şu kara bahtım

Her zaman aşkının eser rüzgarı
Bülbül gibi ötsem ah ile zarı
Mihnet ile geçti ömrümün varı
Erişti zevale şu kara bahtım

Yüksek uçan gönül erken yorulmaz
Şu yalan ellerde halim sorulmaz
Deryanın üstüne köprü kurulmaz
Düştü akan sele şu kara bahtım

Talibî söyledi bahtıma sözü
Yüreğime düştü bir anda sızı
Böyle yana yana mahvoldu özü
Tutulur mu elle şu kara bahtım
(TC/25)

-70-

Geldim

Ey yıldırım Gazi Kemal Paşa'mız
Fedakârımız kahramana geldim
Yedi düvel içinde söylenir namın
Bir ruhsat umarım fermana geldim

Bir emir verirsen dağlar yırtılır
Elinden bunalan kuşlar kurtulur
Cihan nizam kurmuş girer tartılır
Ayarı bulunmaz bir cana geldim

Böyle hüküm vermezdi Süleymanı
Gölgesi tutuyor bütün cihanı
Nice devletlerden yücedir şanı
Şükür ihsanı bol ummana geldim

Gözeden su kaynar kırlara akar
Kesesiz gurbetlik bağrımı yakar
Lutfu bol zerre kadar bize bakar
Türkiye atası aslana geldim

Paşam kahramandır benzer şahine
Kuşlar bile varmak ister rahına
Gecenin on dördü benzer mahına
Şerefi görünen bir şana geldim

Bir altın taç edip giyindik başa
Hükmet etse geçer dağ ile taşa
Cihanın serveri bir Gazi Paşa
Sıla arzularım dermana geldim

Talibî yalvarır eyler niyazı
Sılada perişan üç körpe kuzu
Milletin aslanı kahraman Gazi
Âleme hükmeden serdara geldim
(TC/14-15)

-71-
Kaderim
Sana güvenilmez bir ters ocaksın
Göze görünmeyen keskin bıçaksın
Yüceyim zannetme daim alçaksın
Bir temiz işin yok miskin kaderim

İnsanı yanılttın yoldan çevirdin
Bir kahpelik yapan vurun devirin
Zerrece insafı olur gavurun
Katı gavurlardan azgın kaderim

Kalplere düzdürün bütün hileyi
Başlara getirin türlü belayı
Kimine zor verin kimine kolayı
Cazı karılardan kızgın kaderim

Ellerin kaderi çok iş görüyor
Tecelli uyursa talih duruyor
Şansım beni hıyar gibi doğruyor
Cellat bıçağından keskin kaderim

Ölmez eksilmez uzun yaşı var
Dünyayı eziyor azı dişi var
Akıl ermez çok aynasız işi var
Felekten bir parça düzgün kaderim

Talibî der dağ değilim oturam
Bağ değilim türlü meyve bitirem
Lokman değilim ki derman yetirem
Vücudum ölüden ezgin kaderim
(FY/23-24)

-72-

Giderim

Talibî askere giderken etrafındakilere şunları söyler:

Yine gurbette yol göründü gözüme
Daim ah ederek ağlar giderim
Hısım akrabalardan ayrılırken
Şu kara bağrımı dağlar giderim

Yanlarım pek ağrır döşeksiz yatsam
Bülbül olup vatan üstünde ötsem
Her ne kadar gurbet ellere gitsem
Gönlümü sılaya bağlar giderim

Sılanın etrafı bir çayır çimen
Geri gelip göreceğimiz güman
Şu gurbet ellere gittiğim zaman
Coşkun sular gibi çağlar giderim

Talip der boynumda çanta kayışı
Gelsin helallaşak hem konu komşu
Yarimin verdiği bergüzar poşu
Gözümün yaşını siler giderim
(TC/5-7)

-73-

Şikâyet

Kader beni bir kılınan bağladı
Güç kuvvet yetmiyor kıramıyorum
Büyüdüm küçüldüm çocuğa döndüm
Yürüyüp murada eremiyorum

Elinen oynayıp güldüğüm günler
Türlü muhabbete daldığım günler
Ceylan kovalayıp yeldiğim günler
Şimdi ayak üstü duramıyorum

Su gibi akıp da durulmaz idim
Bir hatır yıkıp da darılmaz idim
Akşamaca gezsem yorulmaz idim
Şimdi köşelerden ıramıyorum

Tamam alt'ay yattım gül rengim soldu
Havada güneşte nazarım kaldı
Köyün içi uzak bir gurbet oldu
Gidip eşi dostu göremiyorum

Görünmeden gelir gafil gadalar
Bu öğüdü doğru vermiş atalar
Konu komşu oturduğum odalar
Gönül arz eyledi varamıyorum

Mevlût Hoca saramadı vahdında
İpleri gevşetti garaz tahtında
Bir davam var Kır Mahmut'un hakkında
Üçüncü bir cerrah aramıyorum

Mahkûm gibi eğli kaldım yolumdan
Allah beni kurtar böyle zulumdan
Evvel hoşlanırdım süsten çalımdan
Şimdi saçlarımı taramıyorum

Başım fırlanıyor ayak gitmiyor
Gönlüm hükmediyor gücüm yetmiyor
Değneklerim alsam dizim tutmuyor
Şimdi ayak üstü duramıyorum

Kar çok yağdı görünmüyor kapılar
Rüzgâr değdi kar savurdu tipiler
Ayağımdan çıktı ayakkabılar
Sargılar çözüldü saramıyorum

Yürümek istedim gönül keyflendi
Çığır yok değnekler kara saplandı
Kırık sızıladı dizim toplandı
Gidemedim geri deniyorum

Talip kışı geçir baharı gözle
Derdini pek deşme yaranı gizle
Duyanlar sevinir düşmanın fazla
Kimselere haber veremiyorum
(FY/20-21)

-74-

Geriden

Talibî askerdeyken, kardeşi Mehmet Çavuş, 12.6.1943 günü, Eşekdoymaz mevkiinde birisi tarafından kalleşlikle bıçaklanarak öldürülür.

Birinci bölüğün dardır koğuşu
Neferler yatar döğüşü döğüşü
Hiç kimse dinlemez Mehmet Çavuş'u
Boynunu bükmüş de bakar geriden

Neferler çavuşa vermez amanı
Hep dökülmüş şiltelerin samanı
Tavana çekilmiş tozu dumanı
Yastıkları fırlar çıkar giderim

Başçavuş da der ki "Oturman kalkın
Koğuş temizli'ne dikkatli bakın
Zabitler gelirse görmesin sakın"
Onlar vaziyete bakar geriden

Vatana iy'hizmet yapan büyülür
Yan bakan adamın gözü oyulur
Akıll'uslu askerler de yeğilir
Talibî canını sıkar geriden
(TD/21)

-75-

Boyuna Baktım Yürürken

Boyuna baktım yürürken
Yüzüne baktım dururken
Gece ifade verirken
N'olur dirsek değmeyinen

Evrakı aldılar ele
Getirdiler karakola
Allah yardımcımız ola
Hak doğruyu sevmeyinen

Yanık benim bağrım yanık
Halk uyumuş Hak uyanık
O davacı ben de sanık
Duruşak mahkemeyinen

Suçsuz adam asılır mı
Doğru söze küsülür mü
Koyun sütten kesilir mi
Varıp bir yol sağmayınan

Dava cürmü meşhut oldu
Polisler ifade aldı
Gazel gibi benzim soldu
Sana boyun eğmeyinen

Yandım ah Emine yandım
Zehirler iştim de kandım
Zırıl'ı adam mı sandın
Manda gibi çöğmeyinen

Sözlerimi hoş etmedin
Ne sevgin var ne hürmetin
Bana bir gönül vermedin
Ele verdin yağmayınan

Ömür böyle gelip gider
Şu gül benzin solup gider
Talibî Coşkun ölüp gider
Kara bağrın döğmeyinen
(DK)

-76-

Son Bahar

Son bahar erişti kaldım gurbette
Şu gelip geçtiğim yollar ağlasın
Hasretime kavuşmadan ölürsem
Benim cenazeme eller ağlasın

Doğru söz söylesem eller kınıyor
Tahammül eylesem yürek yanıyor
Her sene dünya bir devir dönüyor
Bahtı kara gelen yıllar ağlasın

Bozarmış yaylalar kalkmış sürüler
Boydan boya ıssız kalmış korular
Hep kırılmış petekteki arılar
Toprağa dökülen ballar ağlasın

Dumanlandı dağlar tutuldu kışlar
Sular buz bağladı durdu akışlar
Tüysüz yetim gibi kaldı ağaçlar
Yaprağı dökülen dağlar ağlasın

Sular çağlamıyor çiçekler bitmez
Koyunlar meleşir yabana gitmez
Bahçeler kurumuş bülbüller ötmez
Dalından ayrılan güller ağlasın

Dumanlandı şu dağların oylumu
Orda yitirdim suna boylumu
Hep kapanmış hayvanların yaylımı
Yazılarda gezen mallar ağlasın

Talibî Coşkun der fikire daldım
Şaşırdım kendimi gayet bunaldım
Evimi yalınız bıraktım geldim
Benim gibi naçar kullar ağlasın
(TD/17-18)

-77-

Kâr Sizin Olsun

Senenin büyük bölümün gurbette geçiren talibî, senede bir defa köyüne gider, evi ve akrabasıyla görüşür yine gurbete çıkardı. Daha ziyade iş bulabilmek ümidiyle Ankara'ya uğrar. Karın tokluğuna çalışmaya dahi razıdır, ancak bütün umutları boşa çıkar. Kimse elinden tutmaz. Hüzünlenir ve şunları söyler:

Dünyaya geleli çok ziyan gördüm
Kazanın zenginler kâr sizin olsun
Talihim yar olup görmedim yardım
Çok edin malları var sizin olsun

Evvel beni bir mezada tuttunuz
Kıymetim var iken pula sattınız
Oynadınız kumar gibi uttunuz
Atın bir taraftan zar sizin olsun

Her ayda bir kat elbise giyenler
Binlerce parayı banka sayanlar
Fakirlikten gömleğini soyanlar
Yokluk bizim için var sizin olsun

Ben kendimi şu dağlardan aşırdım
Çömlek ile tuzsuz öğün pişirdim
Dağlardaki kuşburnuyu devşirdim
Bağlardaki ayva nar sizin olsun

Dünya bir terazi darası yoktur
Beyaz görünüyor karası çoktur
Derdime bir derman bulamaz doktor
İstemem dermanı fer sizin olsun

Talibî Coşkun mu alıp satacak
Bin öğütten bir nasihat tutacak
Kara toprak cümlemizi yutacak
Yatın birer birer yer sizin olsun
(İAD/29-30)

-78-

Her Şey Yeni

Güzele bakması sevap değil mi
Bazıları bana "Haram" diyorlar
Herkes sevdiğine yanar kül olur
"Aslı için yandı Kerem" diyorlar

Âşıklar gezer dolam dolam
Göremedim maşuğunu bulanı
Benim gibi yar yoluna öleni
Doktorlar derdime "Verem" diyorlar

Şehirlerde elektirikler yandı
Kafesi kirlenmiş lambalar söndü
Okka dirhem kalktı deviri döndü
Bakkallar da kilogram diyorlar

Şu milletin kahpesi var merdi var
Şu dünyanın yaylası var yurdu var
Sorun Talibî'nin nasıl derdi var
Dertliler "İyi olmaz yaran" diyorlar
(TC/28-29)

-79-

Bilemediler

Dünyanın derdini bilen tabipler
Şu benim derdimi bilemediler
Benim gibi olur bahtı garipler
Zeval erdi çare bulamadılar

Mahkemeler kılı yarar nizasız
Orda belli olur haklı ve haksız
Emine metires hem de nikahsız
Zırıl'ın elinden alamadılar

Siz buna hak verin ulu hakimler
Sırmanın yerini tutar mı simler
Ölürüm Emine büstümü mimler
Derdime yardımcı olamadılar

Tahkikatı yapın yeniden sorun
Eğer yalan isem cezamı verin
Affedin cürmümü beni hoş görün
Âşıklar dünyada gülemediler

Çok yaşasın adalete uyanlar
Harap olsun beni mahzun koyanlar
Çalışıp da hak geçmesin diyenler
Bir karpuzu doğru bilemediler

Yine bahar geldi güller erişti
Herkes sevdiğini aldı görüştü
Benim buğdayıma zibil karıştı
Bir kalbur alıp da elemediler

Diyorim ki bu dünyada nem kaldı
Çok şikâyet ettim elden ne geldi
Sümbüllü yaylamı yad eller aldı
Bir tutam otumu yolamadılar

Talibî der felek yaktı dağlattı
Düzgün yollarımı kesti bağlattı
Şu Keklik Emine beni ağlattı
Gözümün yaşını silemediler
(DK)

-80-

Çok Feryat Eyledim İşitmediler

Kafalar uyanık kalpler dinç iken
Çok feryat eyledim işitmediler
Asır hükmederken zaman genç iken
Karanlık dünyamı ışıtmadılar

Yar elden gideli dokuz yıl oldu
Bir ufacık çaydı büy'dü sel oldu
Bizi koydu düşmanlara kul oldu
Küçücükten yorup yaşatmadılar

Yarin gönlü düşmanlara az iken
Güller taze iken teller saz iken
Kalpler uyanıkken yollar düz iken
Divane gönlümü hoş etmediler

Yıllarca yalvardım nizayı kesin
Hakimler hükmedin katipler yazın
Yılan enik iken başını ezin
Büyüdükten sonra baş etmediler

Talibî yalanlar doğru söz oldu
Eli keman oldu dili saz oldu
Zemherinin kışı ona yaz oldu
Şu Zırıl Yusuf'u üşütmediler
(DK)

-81-

Zamandan Şikâyet

Ayağı kırılınca aylarca yatağa mahkum kalan Talibî, yazın gelmesini özlemle bekler ve zamandan şikayet eder.

Yıl uğursuz zaman gamlı
Kış bunalttı yaz gelmiyor
Köşelerde malul kaldım
Evvel bahar tez gelmiyor

Felek bu yıl bir dert verdi
Çarptı ayağımı kırdı
Mahcup oldum kalbim durdu
Dilime bir söz gelmiyor

Yüreğim yaka dayanmaz
Dünyaya kimse güvenmez
Ağlarım aşkım uyanmaz
Elime bir saz gelmiyor

Ne kazandım ne yitirdim
Şen günlerimi yitirdim
Allah verdi ben götürdüm
Bana belâ az gelmiyor

Benim yazar bozarım var
Dünyada bir nazarım var
Emine'yle pazarım var
Gönül yardan vaz gelmiyor

Şu güzelim bakışına
Hayran oldum nakışına
Çok yoruldum yokuşuna
Yoluna bir düz gelmiyor

Bir top gül idim dağıldım
Gülüm soldu ben eğildim
Bu oyuna ben yanıldım
Elime bir kez gelmiyor

Talip Coşkun halin n'olur
Göçün gider yerin kalır
Ölüler kefensiz gelir
Dükkanlara bez gelmiyor
(FY/21-22)

-82-

Olmuyor

Ankara'da bir iş bulup maaşı geç aldığından yakınıyor.

Aybaşı memurlar maaş alır
Sulama postası geriye kalır
İster isen patla istersen darıl
Buna da bir yazık diyen olmuyor

Memurlar maaşı peşin alıyor
Odun kömür yoktur ne deyim kışın
Bana derler (ayın onu)nu düşün
Buna da bir yazık diyen olmuyor

Talibî Coşkun der: bodra dolmadı
Veznedara vardım yüzü gülmedi
Müdür beyde İstanbul'dan gelmedi
Buna da bir yazık diyen olmuyor
(DK)

-83-

Aslı Belli Arkadaşlar Nic'oldu

Talibî askerken, Edirne Sarayiçi'nde şiirleriyle askerlerin ve subayların gönlünü fetheder. Koğuşa döndüğünde arkadaşlarının başka yerlere dağıtım olduğunu öğrenir. Bu hale çok canı sıkılır ve efkarını şu sözlerle dile getirir:

Koğuş nöbetçisi bir haber verdi
Aslı belli arkadaşlar nic'oldu
Beni burda koyup nere gittiler
O gıballı arkadaşlar nic'oldu

Nasıl dağıtmışlar bu neferleri
Memleket evlâdı hemşehrileri
Her köşede belli yatak izleri
Gurbet yollu arkadaşlar nic'oldu

Dayanamam tahammüle sabıra
Koğuş dönmüş bir karanlık kabire
Kim'alaya gitmiş kimi tabura
Hasret yollu arkadaşlar nic'oldu

Kimi derin düşünür daldırırdı
Kimi seslenir türkü kaldırırdı
Kimisi şaka yapar güldürürdü
Tatlı dilli arkadaşlar nic'oldu

Hepimiz bir bahçenin gülüyüz
Ayrı değil bir selvinin dalıyız
Ay yıldızlı al bayrağın alıyız
Çelik kollu arkadaşlar nic'oldu

Talibî der tükenmez efkârımız
Bu vatana feda olsun varımız
Şarkışla toprağı doğum yerimiz
Aslı belli arkadaşlar nic'oldu
(TD/6-7)

-84-

Eş Bulunur mu

Talibî'yi tanımayanlar, onun aslında zengin biri ve bankada çok parasının olduğunu söylerler. Talibî, bu asılsız haber üzerine şunlar söyler:

Seyahat eylesem bütün dünyayı
Acep bana bir eş bulunur mu
Herkesin kalbini hiç kimse bilmez
Arasam da dertsiz baş bulunur mu

Boyumu görenler "Nereli" derler
Derdimi bilenler "Yaralı" derler
Şahsıma bakanlar "Paralı" derler
Belki metelik var boş bulunur mu

Devlet fukaranın başına konmaz
Yavandır ekmeği hiç susuz yenmez
Her adama varıp halim şu denmez
Gönül ayran ister keş bulunur mu

Eller gibi bilemedim bir düzen
Her cefayı çeker gurbette gezen
Dediler yiğitsin çalış da kazan
Kader yardım etmez iş bulunur mu

Herkese cennettir kendi hanesi
Çoluğu çocuğu hem de anası
Yıkılırsa Talibî'nin binası
Yeniden örmeye taş bulunur mu
(DK)

-85-

Ben Söylerim Hakikati

Ben söylerim hakikati
Sözlerimde yalan olmaz
Şu dünyada bir derdim var
Buna çare bulan olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Güneş gibi şahsım olsa
Devlet gibi tahtım olsa
"Gazi" gibi bahtım olsa
Yine bana gelen olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Pınar olsam çağlar gibi
Gazel döksem bağlar gibi
Altın olsam dağlar gibi
Benden bir pul alan olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Hazne dolu akçem olsa
Türlü kumaş bohçam olsa
Yalan dünya bahçem olsa
Benden bir gül alan olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Ben n'ideyim dünyasını
Bana çaktı iğnesini
Şu kalbimin aynasını
Parlatıp da silen olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Kuş olup gezsem havayi
Arayıp bulsam yuvayı
Dünyada kuru davayı
Benim gibi çalan olmaz
Kıymetimi bilen olmaz

Talibî der ki n'olurum
Mekânı nerede bulurum
Korkarım garip ölürüm
Namazımı kılan olmaz
Mezarımı bilen olmaz
(AEU/23; BÖA/11; KTOZD/8; SD/4; SYG/24-25)

-86-
Felek Yarası
Bilemedim bilemedim
Çok ağladım gülemedim
Yalan imiş yalan dünya
Ben muradım alamadım.

Güzün bağlar sökülüyor
Güzel yaprak dökülüyor
Katlan deli gönül katlan
Başa gelen çekiliyor

Bülbül gider bağlar kalır
Duman gider dağlar kalır
Kanadı kırılan kuşlar
Benim gibi ağlar kalır

Dağlar koyaksız olur mu
Güller boyaksız olur mu
Keser vurdun kahpe felek
Adam ayaksız olur mu

Bu yara felek yarası
Dayan yiğitlik sırası
Bu dünya bir yazar bozar
Akından çoktur karası

Talibî der n'oluyorum
Güller gibi soluyorum
Aha ben de ölüyorum
Yoktur ecelin çaresi
(AEU/25; FY/6-7; ZSD/1)

-87-

Yaralarım Sızılıyor

Talibî, Gümüşdüğün köyünde bir kaza neticesinde sol bacağının kırılıp, aylarca bir köşede kalması üzerine şunları söyler:

Geceler yarı bölündü
Sahur davulu çalındı
Sağa sola dönmez oldum
Yanlarım göz göz delindi

Beklerim şafak atmıyor
Bu gün horozlar ötmüyor
Sol bacağım küt kırıldı
Haftalar geçti tutmuyor

Bu yaralar yoşur m'ola
Yorgan açsam üşür m'ola
Karanlık dünyada kaldım
Acep bir gün ışır m'ola

Gökten bir yıldız sağıldı
Boynum bacaya eğildi
Kırık yaman sızılıyor
Uyku gözümden dağıldı

Dertliler bana dert katın
Hem öksüzüm hemi yetim
Zor imiş bacak kırığı
Kurşun yarasından çetin

Sargılarım çözülüyor
Yüreciğim eziliyor
Üç gün uyku uyumadım
Yaralarım sızılıyor

Deli gönül duramadı
Muradına eremedi
Kır Mahmut'u ulaştırın
Mevlût Hoca saramadı
(FY/16)

-88-

Zengin-Fakir

Zenginlerin bir çiçeği göl olur
Fukaralar altın bulsa pul olur
Fukaranın akıllısı del'olur
Zenginlerin delileri vel'olur

Hak bazı kullara hazine verir
Çok zengin lortlar var tersine yürür
Bir fakir el açsa beş kuruş vermez
Beş dakka zevkine bin lira verir

Hayır yola gitmez bunca paralar
Bu sebepten ak olmuyor karalar
N'ideyim ellerin zenginlerini
Her tarafta çoğaldı fukaralar
(ÇS/19)

-89-

Usandım

Şehirden köyüme köyden şehire
Gidip gele gele yoldan usandım
Düştüm soğuklara kışa bahara
Dereden tepeden belden usandım

Bir zaman şehirli bir zaman köylü
Bir zaman bekârlık bir zaman evli
Bir zaman zayıftım bir zaman tavlu
Vefasız zamandan yıldan usandım

Bir zaman sakindim bir zaman hırslı
Bir zaman keyifli bir zaman yaslı
Bir zaman sefildim bir zaman süslü
Köyde gidişattan halden usandım

Bir zaman çirkindim bir zaman güzel
Bir zaman karaydım bir zaman düz al
Bir zamanlar şarkı bir zaman gazel
Söyleyi söyleyi dilden usandım

Bir zaman düzeldim bir zaman soldum
Bir zaman ağladım bir zaman güldüm
Bir zaman yitirdim bir zaman buldum
Bir zaman vefasız duldan usandım

Bir zaman göl oldum bir zaman aktım
Bir zaman kör oldum bir zaman baktım
Bir zaman da bülbül gibi şakıdım
Vefasız çiçekten gülden usandım

Bir zaman Talibî bir zaman Coşkun
Bir zaman akıllı bir zaman taşkın
Bir zamanlar yüksek bir zaman düşkün
Bir zaman yalancı kuldan usandım
(DK)

-90-

Bu Dünyada

Nefsime uymadım cinnet var diye
Abdesti tez aldım sünnet var diye
Çok ibadet ettim cennet var diye
Cehennem ve Cennet nar bu dünyada

Dünya cennet olur zengin olursan
Cehenneme döner fakir kalırsan
Hakikati budur eğer bilirsen
Asılmak kesilmek zor bu dünyada

Hakk'ın gösterdiği yola gitmeli
Yaramaz nefsini kesip atmalı
Dünyadan ahreti uzak tutmalı
Kazanırsan cennet nur bu dünyada
(ÇS/19)

-91-

Ne Uyursun

Uyan gafil yatma seher vaktinde
Güneşten nurlanır dağlar sabahtan
İlkbaharda güller maşukun ister
Bülbüller ötüşür ağlar sabahtan

Eğer düşünürsen yüreğin oynar
Aşka düşen adam yanar tutuşur
Dağ taş göz göz hem coşar kaynar
Sular Allah diye çağlar sabahtan

Her seher vaktinde ayrılır yollar
Cümle kuşlar öter zikreder diller
Al yeşil irenkten açılır güller
Ne şirin görünür bağlar sabahtan

Talibî kendine fikir ediyor
Genç ömrüm beyhude eyvah gidiyor
Değişmem dünyayı aklım yetiyor
Yüreğimden erir yağlar sabahtan
(TC/24)

-92-

Ne Lezzeti Olur Fani Dünyanın

Ne lezzeti olur fani dünyanın
"Bu dünya lezzetli" diyenler gelsin
Bal şerbeti sandım ağular içtim
Tatlı lokmaları yiyenler gelsin

Vefası yok imiş dünyaya geldim
Sorun kaderime ne murat aldım
El âlem yükseldi ben filiz kaldım
Bu dünya bir bahçe büy'yenler gelsin

Bir koyun otardım o yayılmadı
Bir külek süt sağdım o koyulmadı
Şu dünyada hatırım sayılmadı
Gidiyorum hatır sayanlar gelsin

Gençlik bir kuş imiş elden kaçırdım
Geçti fırsat ben avımı uçurdum
Yırtık elbiseyle hayat geçirdim
Ziynetli kumaşı giyinen gelsin

Eski kafalara külah konurdu
Onlar birbirini öyle tanırdı
Eski kadınlara hanım denirdi
Gayri bundan böyle bayanlar gelsin

Şu Atatürk millet için özendi
Milletin eli her şeye uzandı
Eller işin buldu para kazandı
Lirayı kasaya koyanlar gelsin

Bazıları der "Kader yardım etmiyor"
Eller gibi suyum arka gitmiyor
Bir kutu kibrite gücüm yetmiyor
Parayı bankada sayanlar gelsin

Düşün Coşkun Talip kimin kulusun
Nerde bittin hangi bağın gülüsün
Kabirim kazılsın suyum ılısın
Ezgin vücudumu yayanlar gelsin
(İAD/30-31; TC/22-23)

-93-

Ölüm

Ecelden korkmayan kullar
Şerbetini içer bir gün
Felek bir ejderha olmuş
Varır ağzın açar bir gün

Bildirmeden vurur taşı
Yedirmez ekmeği aşı
Yürekte öten can kuşu
Kanat bağlar uçar bir gün

Ne gafil olur bazısı
Ağlaşır körpe kuzusu
Ecel yanında terzisi
Kefenini biçer bir gün

Bir yandan deşilir mezar
Kimi ayıtlar kimi kazar
Ateş yanar suyu kızar
Kapısında tüter bir gün

Kaldırırlar o salını
Gider görünü görünü
Bırakır nice malını
Dünyadan vaz geçer bir gün

Korlar musalla üstüne
Sorarlar cümle dostuna
Sevap için namazına
Saf saf olup geçer bir gün

Talibî katlan cefaya
Şükür et bari Hüda'ya
Dar-ı dünyadan bekaya
Kervan olup göçer bir gün
(ZSD/31)

-94-

Hakk'a Tapan Âşıklar

Hakk'a tapan âşıklar
Ayrılmaz bu yola gider
Dünya malına tapanlar
Her biri bir kola gider

Çark-ı felek gökte döner
Rahmet melekleri iner
Her çiçeğe arı konar
Ayrı ayrı bala gider

Gönlünü enginde gezdir
Malını meydana düzdür
Altını sarrafa bozdur
Başka yerde pula gider

Sahipsize kimse bakmaz
Tarlasına suyu akmaz
Kız evlâdı ocak yakmaz
O da bir gün ele gider

Aslı yandı Kerem ile
Derde düştü verem ile
Mal kazanan haram ile
Ahırında sele gider

Talibî arar dermanı
Süremedim şu devranı
Uçtu kuşların kervanı
Her biri bir dala gider
(AEU/23-24; AKT/9, SYG/26-27)

MİLLÎ HİSLENİŞLER

-95-

Atatürk'ün Vasiyeti

Ben dünyadan gidiyorum size düştü gayretler
Hakkınızı helâl edin gözüm nuru evlatlar
Ayrılarak sunuyorum size en son hürmetler
Ey vatanım ey milletim emanetim var size

Gidiyorum Vatanımın kara bahtı ağ olsun
Tez büyüsün tepeleri yüce yüce dağ olsun
Gel ağlama garip vatan İsmet'im var sağolsun
Başınızda koruyacak fedakârım var size

Size veda ediyorum bu ömrümün sonunu
Ecel geldi gidiyorum görün matem gününü
Milletim sana emanet sağ ol İsmet İnönü
Ayrılığın en sonudur ahu zarım var size

On yedi milyon fidanı bir tarlada yetirdim
Baş ucunda bekçi oldum gece gündüz oturdum
Sizin için memlekete çok eserler getirdim
Kana kana sular için bir pınarım var size

Milletimi nazar ettim Ankara'nın dağından
Vatan için bir mum yaktım yüreğimin yağından
Size bir gül sunuyorum Çankaya'nın bağından
Saklayın bu gülü daim yadigârım var size

Vatanımı milletimi düşmanlardan korudum
Yaylasında yollarında kervan oldum yürüdüm
Aşağıdan bir yel esti taze iken eridim
Öksüz kalan yavrularım babasızlık zor size
(BÖA/3-4)

-96-

Kıbrıs'ta Rum Zulmü

Kıbrıs'ta camiye bomba attılar
Türk cemaatına zulüm ettiler
Namaz kılanlar da bana baktılar
Yazık İslâmların ibadetine

Yüreğim pek dertli sözüm ağlıyor
Ak kâğıtta kara yazım ağlıyor
Gözüm ağlamazsa sözüm ağlıyor
Bakın kafirlerin zulümatına

Bunda biz ne küsek ne de darılak
İzin verin silâhlara sarılak
..... (Eksik)
Türk'ü çıkaracak selâmetine

Bu adaya göz koyanlar delidir
Koruy'cusu Haziret-i Alidir
Tapulu senetli Türk'ün malıdır
Sığındım Allah'ın inayetine

Bu ada tüm bizim idi ezelden
Güzelliği çoktur gülden gazelden
..... (Eksik)
El koyan olmadı ıslahatına

O zaman arayıp soran yok idi
Fen aletlerini gören yok idi
Hemi de tayyare tiren yok idi
Bak eski zamanın hareketine
(KD/27)

-97-

Ata'mızın Emeği

Ata'mızın emeği çok bakın her bir cephede
Düşmanları tepeledi kanlı tınaz tepede
Mermileri bombaları doldurdular sepete
Bizi böyle yaşatırdı Ata'mızın varlığı
Hiç bir zaman unutulmaz yiğitliği erliği

Harp yerinde kanlı topraklara ayak bastığın
Kaba kaba otlar idi baş koyacak yastığın
Vatana çok emek verdin unutulmaz dostluğun
Bizi böyle yaşatırdı Ata'mızın varlığı
Hiç bir zaman unutulmaz yiğitliği erliği

İzmir muharebesinde çektiğin zahmetlerin
Gölgende şehit oldu sevgili evlatların
Hayatımız varlığımız bu senin nimetlerin
Bizi böyle yaşatırdı Ata'mızın varlığı
Hiç bir zaman unutulmaz yiğitliği erliği

Kalbimizde hiç silinmez onun altın yazısı
Dumlupınar'da nam verdi şehitlerin gazisi
Vatan uğruna can verdi cephelerde bazısı
Bizi böyle yaşatırdı Ata'mızın varlığı
Hiç bir zaman unutulmaz yiğitliği erliği
(BÖA/ 8-9)

-98-

Cumhuriyet Abidesi

Talibî, Ankara'ya geldiğinde Ulus Meydanındaki Atatürk Anıtını görüp haşmetinden etkilenir ve şunları söyler:

Yüreği vatana karşı
Aslana benzer duruşu
Milletin seni görüşü
Cumhuriyet abidesi
Sen bu yurdun başkanısın
Ulu atalar atası

Bu meydan Ulus meydanı
Kuvvetle dolu her yanı
Milletin sevgili canı
Cumhuriyet abidesi
Sen bu yurdun başkanısın
Ulu atalar atası

Nişanı takmış göksüne
Silahını almış destine
Binmiş küheylan üstüne
Cumhuriyet abidesi
Sen bu yurdun başkanısın
Ulu atalar atası
(BÖA/13)

-99-

Türkçe

Gazi Paşa dedi "Milletim uyan"
Şad olup gülmenin zamanı geldi
Gazi'dir Türklüğü meydana koyan
Türkçeyi bulmanın zamanı geldi

Tarih dokuz yüz otuz üç bu sene
Türkçe sözler lazım bunca insana
İzahat verildi her bir lisana
Her sözden olmanın zamanı geldi

Türkçe sözler kolay gelir dilime
Cumhuriyet devri geçti elime
Ne kadar kıymetli Türkçe kelime
Kadrini bilmenin zamanı geldi

Gazi'nin gölgesi cihanı tuttu
Ecnebinin malı denize battı
Sivas'tan başlıyor Erzurum hattı
Dağları delmenin zamanı geldi

Türkçesi düz yoldan niçin şaşalım
Bilmediğimiz dağı niçin aşalım
Türk evladıyız Türkçe konuşalım
Kalpleri silmenin zamanı geldi

Türkçe söylemesi ne kadar kolay
Arapça söylemek kolaydan kolay
Ustası kazana vurursa kalay
Parlatıp silmenin zamanı geldi

Her kulun dünyada hayatı başka
Fakirler viranda beyleri köşkte
Talibî düşünse geliyor aşka
Deryaya dalmanın zamanı geldi
(SK/101)

-100-
Anıtkabir'i Ziyaret
Kuvveti dağlardan aşar
Şavkısı dünyaya düşer
Gölgesinde millet yaşar
Bundan ibret alıyorum

Var mı ulu Gazi gibi
Yeni çıkan yazı gibi
Ben bir emlik kuzu gibi
Atam diye meliyorum

Sen olmasan millet batar
Koca dünya hali yatar
Düşmanlara gücü yeter
Senden dilek diliyorum

Yerde aslanlar aslanı
Gökte yıldızlar akranı
Naçar kullara ihsanı
Ben bir dilek diliyorum

Aldılar benim eşimi
Yandırdılar ateşimi
Ben ağlarım göz yaşımı
Mendil ile siliyorum

Senelerce dava çaldım
Muradımda naçar kaldım
Türk'ün aslanına geldim
Muradımı diliyorum

Talibî fikire daldı
Atasından ilham aldı
Muradım mahşere kaldı
Aha ben de ölüyorum
(DK)

-101-
Atatürk'ün Geldiği Gün
Atatürk'ün Ankara'ya
Azmedip geldiği gün
Anadolu'nun kalbine
Bunca şeref verdiği gün

Bu bir eser kaldı kimden
Binasını kurdu himden
Dünyaya dem vurdu demden
Bu temeli kurduğu gün

Burda vatan burda devlet
Ata'm diyor bunca evlat
Geçen tarihlere söylet
Atatürk'ün geldiği gün

Ankara'dır yurdun canı
Burda bitti harbin sonu
Atatürk'ün bu ilk günü
Ankara'ya geldiği gün

Bağlarına gül açıldı
Dağlarına nur saçıldı
Karalar aktan seçildi
Atatürk'ün geldiği gün

Ankaralılar hep gelin
Bu günü ziyaret edin
Bunu büyük nimet bilin
Atatürk'ün geldiği gün
(BÖA/ 12)

-102-
Aslanlar
Eski mevzi Edirne'nin üzeri
Cephelerde belli şehit mezarı
Yavrulara değmiş düşman nazarı
Bu vatan uğruna ölen aslanlar

Ezelden kazmışlar bu mevzileri
Dolmuş Edirne'nin çöl yazıları
Burada harp etmiş ana kuz'ları
Cepheleri almış o zabıtanlar

Eski harp bayrağı burda dikilmiş
Kafalar kesilmiş kanlar dökülmüş
Düşman korkusundan geri çekilmiş
Sonra bu ellerden kaçmış Yunanlar

Edirne kurtulmuş nice zulumdan
Eserleri kalmış Sultan Selim'den
Daha düşman bırakmıyor dilinden
Hiç unutmaz bunu ölüp yitenler
(TD/15)

-103-

Ne Kadar Şerefli Vatanımız Var

Çekildi ordular cepheler doldu
Her yerde açılmış meydanımız var
Düşmanın askeri yere döküldü
Şef İsmet İnönü bakanımız var

Atatürk Kemâl'in şanlı ordusu
Dünyanın ucuna duyuldu sesi
Atatürk'tür devletlerin ulusu
Yaşatır halkını devranımız var

Dağıldı dünyaya bütün duygusu
Parladı cihana nurlu şavkısı
Kalbine dolmuştur vatan sevgisi
Bu Atatürk aslanımız var

Talip Coşkun sular gibi coşuyor
Yoksulluk elinden dağlar aşıyor
Ata gölgesinde millet yaşıyor
Ne kadar şerefli vatanımız var
(TC/12)

-104-

Kahraman Türkoğlu Yıldızın Parlar

Türklerin büyük ümidi var ki
Sonradan bir sahip gelecek gör ki
Şimdi düveller görsün Atatürk'ü
Kahraman Türkoğlu yıldızın parlar
Her zaman aslansın hem göksün gürler

Ben de ne söyleyim Sultan Reşat'a
Kınalı beşikler kaldı köşede
Cumhuriyet gerek asker yaşata
Kahraman Türkoğlu yıldızın parlar
Aslandır yüreğin hem göğsün gürler

Büyüdün Türkoğlu sonra büyüdün
Çıkarttın karayı akları giydin
Karanlık kayıp oldu gözlerin aydın
Kahraman Türkoğlu yıldızın parlar
Arslandır yüreğin hem göğsün gürler

Cumhuriyet devrini var ettin yoktan
Saltanat devrini düşürdü tahttan
Milleti kurtardı hep karanlıktan
Kahraman Türkoğlu yıldızın parlar
Her zaman arslansın hem göksün gürler
(TD/11-16)

TAŞLAMA-YERGİ ŞİİRLERİ

-105-

Beddua

Keklik Emine, etrafındakilere; "Ben evli kadınım, Kendisine başkasını bulsun, beni defterinden silsin, rahat bıraksın. Yoksa elin-günün içinde onu itten rezil ederim." der. Bunu duyunca, Talibî'nin dünyası yıkılır, Emine'yi şöyle beddua eder:

Eyyup Peygambere dert veren Tanrı
Sana bir dert vere buldum diyesin
Çaresi olmayan derde düşesin
Yaramaz dertlerden yıldım diyesin

İlahi Emine'm yaran yağlana
Ağ göğsüne sargıların bağlana
Siyah saçın kızıl kana belene
Ben de bu hallere geldim diyesin

Kara kaşın kirpiklerin yolunsun
Göz göz olsun ağ gerdanın delinsin
Nüzul insin elin kolun çalınsın
Bir duvar dibinde kaldım diyesin

Küt olasın ayakların yamıla
Kör olasın o gözlerin yumula
Dert içinde sen olasın hamile
Yeter kahpe felek öldüm diyesin

Haftadan haftaya diyet yazıla
Can çekile damarların üzüle
Ağ göğsüne mor çıbanlar düzüle
Bende ettim idi buldum diyesin

Selvi dalı gibi boyun devrilsin
Yana yana yarelerin kavrulsun
Her bir derdin kankırana çevrilsin
Ne kadar sarardım soldum diyesin

Tanrı hışım ede tatlı canına
Beyaz kurtlar düşe nazik tenine
Doktorlar da varamaya yanına
Talip'ten intizar aldım diyesin
(AEU/8; SYG/12-13))

-106-
Melek misin?
Bir toplantıda elini sıkmayan bir bayana için şunları söylüyor:
Dilber aslından haber ver
Huri misin melek misin
Bu dünyayı aldatıyor
Sen o çark-ı felek misin

Ben kalbini biliyorum
Sana bakıp gülüyorum
Ben bir dilek diliyorum
Sen de bana dilek misin

Ben bir güzel bağındayım
Daha on beş çağındayım
Bu yana dön sağındayım
Yoksa sen de solak mısın

Ne çıkar böyle çalımdan
Hata mı gördün dilimden
Niçin tutmadın elimden
Parmağı yok çolak mısın

Talibî kavlinden dönmez
Derdini kimseye yanmaz
Meyvanın koruğu yenmez
Bademisin çilek misin
(FO/32-33)

-107-

Seçip de Yiğidin Merdini Bilmez

Kapısının önü tozlu yol olur
Kendi gibi bir kötüye kul olur
O sonunda bir tilkiye mal olur
Seçip de yiğidin merdini bilmez

Hasır yakışır mı tüccar yüküne
Boncuk yakışır mı elmas dengine
Cingen kızı yakışır mı zengine
Sözünün önünü ardını bilmez

Ananın yurdunu tutmaz analık
Odanın yurdunu tutmaz danalık
Çuhaya yakışmaz çuldan yamalık
Saate yakışan kordonu bilmez

Aslanın yerine kedi yatar mı
Bülbülün yanında baykuş öter mi
Ağanın yurdunu köle tutar mı
Talip der kervanı yurdunu bilmez
(AEU/15)

-108-

Sonradan Görmeler

Yayla manisine alışan kimse
Iradyo başında makam beğenmez
Ahıra çöplüğe girer yıkanır
Gider İstanbul'a hamam beğenmez

Namaz kılar bir ham softalık eder
Koğ u gıybet söyler günaha batar
Besmeleyi bilmez hocalık satar
Camilere gider imam beğenmez

Yalandan erişir bir rüya görür
Keçeden kitapta manalar bulur
O kendi kendine bir hüküm verir
Sultan Selim Sadrazam beğenmez

Kimisi insanı tongaya sarar
Gayet mağrurlanır kendini kurar
Kümeslerde yatar bir mitil serer
Şehirlerde apartıman beğenmez

Bazıların ömrü geçer boşuna
Kocada düşer nefsin peşine
Kaba kaba söyler gider hoşuna
Lügat kitabında kelam bulunmaz

İbadetin edip namaz kılmayan
Alimler sözünden hisse almayan
İki lafı konuşmasın bilmeyen
Tarihte yazılı destan beğenmez

Talibî bu işler dünya efkarı
İnsanı şımartan nefsinin zoru
Karnına doldurur haramı horu
Damgalı terazi gıram beğenmez
(AEU/13; KTOZD/6-7)

-109-
Emine'ye
Bu gün Emine'yi gördüm
Başına bürük bürünmüş
Sevdiği bir kara çingen
Gözüne şirin görünmüş

Babası der "Beni dinle"
Emine gelir mi yola
Canı candan meyil vermiş
Kara gözlü bir abdala

Emine sözüme gelse
Babasından öğüt alsa
Vallahi zoruma gitmez
Sevdiği bir adam olsa

Gözünü yıldırır bakar
Öküz gibi alını sakar
Kör Osman'ı adam sanmış
Cingeni koynuna sokar

Ne ilmi var ne yazısı
Sanki Arnavut tazısı
Emine'yi aldatmışlar
Taşlıhöyük'ün cazısı

Benim sözüm hepisine
Düşmanların tabisine
Emine kız gelin olmuş
Kör Osman'ın kapısına

Talibî Allah'ın emri
Tükensin düşmanım ömrü
Cazılar ortaya almış
Öğüt veren Deli Kumru
(DK)

DESTANLAR

-110-

Kardaş Acısı

Dört kardeşin en büyüğü olan Talibî'nin küçük kardeşi Mehmet Çavuş (1913-12 haziran 1943) Altınyayla'nın Eşekdoymaz mevkiinde hançerlenerek öldürülür. Halk, mehmed'in ardından günlerce gözyaşı döker, ağıt yakar. Elbetteki, Talibî de bu olay karşısında acısını şöyle dile getirir:

Kıran yurdunun düzüne
Düştüm kardaşın izine
Sağ göğsünden yaralanmış
Yatmış tepenin yüzüne

Yiğit olan cana kıymaz
Mevlâ'm sebebine koymaz
Kardaş uzanmış yatıyor
Murat alsın Eşekdoymaz

Eşekdoymaz küçük tepe
Görünüyor köyden sapa
Dört kardaşız öksüz büyüdük
Ne ana var ne de baba

Yatmış tepenin yüzüne
Kum dolmuş elâ gözüne
Alınan avlanan kardaş
Uymuş ellerin sözüne

Yeşil ekin her bir yanı
Yaresinden akmış kanı
Şehitler gibi yatıyor
Tam kıbleye dönmüş yönü

Görünüyor yeşil ekin
Tarladan göçünü çekin
Mehmet kardaşım çavuştur
Koluna bir nişan dikin

Havada bulut dönüyor
Göğsüne kuşlar konuyor
Kardaş suçsuz yere öldü
Yerinde ışık yanıyor

Görenler doğru söylesin
Vebal koymasın boynunda
Kardaş evlenmeden öldü
Muradı kaldı koynunda

Yanıldın kardaş yanıldın
Bir yıldız gibi sağıldın
Tunç bilekli aslan iken
Kediye nasıl boğuldun

Bir hançer almadın keskin
Düşmana olmadın küskün
Yiğit yiğide kıyar mı
Adamı öldürür miskin

Esvabını bohçalıyak
Tozlarını fırçalıyak
Bakın Hacısük takımı
Şu düşmanı parçalıyak

Yıradın kardaş yıradın
Elde kalmadı iradın
Bu dünyada bekâr öldün
Mahşere kaldı muradın
(ZSD/14-17)

-111-

Bu Nasıl Dert

Talibî'nin hanımı hasta yatınca çocuklar perişan olurlar.O vakit, Talibî şunları söyler:

Bu nasıl dert nasıl ağrı
Yırtılıyor özü bağrı
Anası hasta yatıyor
Yavruların boynu eğri

Kapımızın anahtarı
Evimizin emektarı
Bir karım var hastalandı
Sağan yoktur inekleri

Akşam olur yemek pişmez
Kapımızdan kimse geçmez
Komşular muhannet olmuş
Damdan dama ışık düşmez

Iraflar toz ile doldu
Kıyı köşe berbat oldu
Yavrularım öksüz gibi
Elleri koynunda kaldı

Battı evimin düzeni
Boş kaldı öğün kazanı
Oruç tuttuk iftarlık yok
Okundu akşam ezanı

Yoldaş yoktur yaren yoktur
Bir tas suyu veren yoktur
Hasta yalınız yatıyor
Başucunda duran yoktur

Kalbimdeki efkârları
Doldurayım defterleri
Bu ramazan böyle geçti
Yapamadık iftarları

İrafa düzer tabağı
İçinde var balkabağı
Boynu bükük öksüz gibi
Her gün ağlıyor bebeği

Anaları ağır hasta
Akça bebek avunmuyor
Küçücük yavrular yasta
Benim gönlüm sevinmiyor

Bu kuzuya meleyen yok
Höllüğünü eleyen yok
Yetim körpeleri gibi
Kundağını beleyen yok

Ağlamış uykusuz kalmış
Gözlerini yumamıyor
Anasının sütü yoktur
Boş memeyi ememiyor

Daha alt'aylık sabidir
Masumların ahbabıdır
Günahı yok sevabı yok
Açılmadık bir kapıdır

Ben kuzuyu avutamam
Uğürleyip uyutamam
Allah anasız koymasın
Öksüz kalsa büyütemem
(FY/231-32)

-112-

Ata'ya Ağıt

Düğün olsa bayram olsa donanmam
Yalan imiş bu dünyaya güvenmem
Atatürk'e ölmüş derler inanmam
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım

Şimdi değil aşka düştüm evvelden
Kara bahtım kurtulmadı zevalden
Ne hatırdan çıkar ne de hayalden
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım

Vatan öksüz millet öksüz ben öksüz
Bugün Türkler yetim kaldı Ata'sız
Senin hakkın unutulmaz şüphesiz
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım

Dumanlansın dağlar kırılsın taşlar
Yaprağını döksün bütün ağaçlar
Ağlasın bu vatan ağlasın gençler
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım

Millet öksüz kaldı uyan Ata'mız
Sevgili milletim diyen Ata'mız
Bizi böyle öksüz koyan Ata'mız
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım

Hem millet hem vatan ağlasın
Yas çekip de karaları bağlasın
Talibî Coşkun sular gibi çağlasın
Türk oğluyum öksüz kaldım ağlarım
Yas çekip de karaları bağlarım
(BÖA/2-3)

BELDELERLE İLGİLİ DESTANLAR

-113-

Pınarbaşı

Talibî, 1948 yılında Pınarbaşı'na gelir. Kendisi oraya gelmeden şöhreti gelmiştir. Halk kendisiyle sohbet eder, ona ilgisini esirgemez, üç gün misafir eder. Oradan ayrılmadan önce Pınarbaşı için söylediği şu şiirini okur:

Sular çağlar hep dereler seslenir
Yeri yayla küheylanlar beslenir
Güller şavkı verir bülbül seslenir
Üç gece eğlendim Pınarbaşı'nda

Pınarbaşı dağlık iki taraflı
Şirin bir kasaba gayet şerefli
Eşrefleri çoktur hem de insaflı
Çok gurbet dolaştım şu genç yaşımda

Aziziye idi ezelki ismi
Kalmamış esk'ağların bir kısmı
Birbirini sayar kavimi hısmı
Gençleri medeni aklı başında

Bu şehiri gezemedim bu dönüş
Kafa dengi bulamadım bir tanış
Çarşıları şirin caddesi geniş
Esnafı çalışır hep iş başında

Pınarbaşı çok kazadan ileri
Bahçeleri hoştur kokar gülleri
Ab-ı hayat gibi soğuk suları
Ne lezzet var ekmeğinde aşında

Yeri yüksek Uzunyayla'ya düşer
Gözeleri kaynar suları coşar
Bir kısmı Çerkez'dir bir kısmı Avşar
Hep çalışkan geçiminin peşinde

Pınarbaşı yayla etrafı dağlı
Taşları karadır toprağı ağlı
Uzunyayla hep bu merkeze bağlı
Nice büyük kaza köyler dışında

Yeri güzel yayla havası serin
Kazalar içinde gayette şirin
Bize de yolculuk göründü yarın
Talibî çok gezdi aşkın peşinde
(EY/17-18)

-114-

Altındağ

Çetin olur Altındağ'ın yokuşu
Yaktı beni bir güzelin bakışı
Ak elleri yapar türlü nakışı
Ne kadar da beyaz eller var burda

Altındağ mahlesi bir kara tepe
Geriden görünür şehirden sapa
Kulağında parlar bir elmas küpe
Saçı sırma gibi teller var burda

Altındağ mahlesi verebin yüzü
Ahali yorulur dayanmaz dizi
Çıkmışlar bir dağa koymuşlar düzü
Ne kadar acaip haller var burda

Telsizlere varsam sözüm tutulmaz
Kızları kocamış daha satılmaz
Senelerce böyle bekâr yatılmaz
Ne de merhametsiz dullar var burda

Kalem alıp birer birer yazamam
Keşfedip de mahle mahle gezemem
Ördek olup su üstünde yüzemem
Dibi görünmedik göller var burda

Bazıları meskenini yitirmiş
Ankara'yı vatan almış oturmuş
Niceleri taze fidan bitirmiş
Daha el değmedik güller var burda

Onun bunun sevdasına yanmayım
Bir vadim var ondan geri dönmeyim
Ha dedim Bendderesi'ne inmeyim
Parayı verirsen mallar var burda

Talip Coşkun dostlarına danışır
Daha yeni gurbetliğe alışır
Ahalisi nezaketli konuşur
Şeker gibi tatlı diller var burda
İAD/5-6)

-115-

Adana Destanı

Yaşım kırk beş Adana'yı ilk görüş
Mürşidin arabul irşada eriş
Malum ya her yerde bozulmaz kuruş
Vardır el tutacak pirin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Tanrı âşıklara versin ilhamı
Aşk ile artıyor gönlümün gamı
Ne kadar şerefli şu Ulucami
Senin vardır bir hünkârın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Bu Ulucami'yi gören bayılır
Ehl-i tarikatlar orda sayılır
Minaresi yüksek ezan duyulur
Hak'tan nazil olur nurun Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Adana'ya geldim şubat on idi
Ahbaplar görünce beni tanıdı
Sayılı fırtına soğuk gün idi
Her sene yağmıyor karın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Adana'ya geldim ayın onunda
Bir buçuk ay yattım çiftçi hanında
Büyük Saat Kulesi'nin yanında
Gözüme bir tuhaf görün Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Kuşlar öter ağaçların dalında
Güzellik var yeşilinde alında
Sene bin dokuz yüz elli yılında
Âleme bir şöhret verin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Mahsuller yetişir hem kışlı yazlı
Bülbüller ötüşür altın kafesli
Bak neler yetişir toprağı özlü
Bütün şehirlerden şirin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Zemheride çiçek açar ağaçlar
Çimenle görünmez topraklar taşlar
Burda yuva yapar her çeşit kuşlar
Bazı da var yayla yerin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Kar yağmaz baharı bahara katar
Sebzeler mahsuller en evvel yeter
Toprağı kuvvetli burda can biter
Dökülür rahmetin nurun Adana
Ben de yeni geldim sen kıyma bana

Sabahları serin bir yel değiyor
Kışın kar yerine yağmur yağıyor
Güney tarafını ırmak dövüyor
Düz ovadır senin yerin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Bağları kokuyor hep de gül reyhan
Bakanlar oluyor etrafa hayran
Bu yıl gayet coşkun akıyor Seyhan
Irmağa kenarın yakın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Yolları düz yakın olur uzaklar
Tarlalarda çiçek açar kozaklar
Fabrikalarda çalışır tezgâhlar
Senin de çok olsun varın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Adana'da vardır büyük kazalar
Yağmur yağar mahsulleri tazeler
Tarlalarda pamuk açmış kozalar
Kıymetli mahsulleri veren Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Seyhan ırmağın da coşkun akıyor
Çiçeklerin misk ü amber kokuyor
Fabrikalar türlü kumaş dokuyor
Gayet çoktur sanatkârın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Her taraftan millet bura geliyor
Tarlaları işçi ile doluyor
Kimi sağ kalıyor kimi ölüyor
Her adama kârın olmaz Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

İrençper yatağı hep çiftçi başı
Baharda çok olur yağmuru yaşı
Ne kadar kuvvetli toprağı taşı
Geniştir arazin kırın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Adana'dan çıkar pamuğun hası
Fabrikalar dokur kumaşı bezi
Her sokaktan gelir bir tezgâh sesi
Her şehirde çok tüccarın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Ne güzeldir bahçeleri parkları
Mevsimine aldanıyor çokları
Toprağında hazine anahtarı
Çoktur işçin irençperin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Toprağı yetirir her bir yemişi
Sazlığında biter şeker kamışı
Sarrafları düzer altın gümüşü
Pek çoktur zenginin sarın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Ben de garip geldim dünya yüzüne
Nazar kıldım Çukurova özüne
Allah vermiş her toprağı hazine
Her zaman bin olsun birin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Çukurova büyük bir düz arazi
Kahramanlar yurdu bir ulu yazı
Hazret-i Ali'yle Battal-ı Gazi
Şehitler mekânı yerin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Çukurova düzdür hep baştan başa
Garipler burada çeker endişe
Ahalisi nazik dayanmaz kışa
Her kese bir sevda verin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Adana'nın yeri bir no'lu özdür
Çarşıları şirin yolları düzdür
Bin dokuz yüz elli bu gelen yazdır
Görünür yeşilin alın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Kahveleri şirin billur aynalı
Çarşıları şirin asri binalı
Güzelleri gezer eli kınalı
Güllerin pek nazik narin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Buraları asri hep de üç dört kat
Daireleri güzel yolları asfalt
Bu şehri yapmış hangi üstat
Çalışkandır çok mimarın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Bahçelerde açmış güller gazeller
Yollara dökülmüş metin güzeller
Herkesi yandırır yakar üzerler
Çok saçı telli dilberin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Taksiler kamyonlar gelir her koldan
Her türlü meyveler dökülür daldan
Portakallar narlar gelir dört yoldan
Bu yıl azdır ayvan narın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Bu yıl burda imiş benim kısmetim
Bu aşkın uğruna çoktur hizmetim
Bir yol kazaları gidip gezmedim
Kılınan bağladın beni Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Benim bu konuşmam tarihi sözler
Şehrimiz zaptetti çok Fransızlar
Bütün kan ağladı gelinler kızlar
Kör olsun gözü küffarın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Çukurova yılanın şerefli yurdu
Burda çok gaziler küffarı kırdı
Fransızlar burda bir müddet durdu
Vardı bir kumandanın Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Düşmanlar burda bir müddet sürüktü
Atatürk'ün bir hamlesi görüktü
Onun heybetiyle düşmanlar korktu
Kanların dünyayı tarttı Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Fransızlar Adana'dan çekildi
Her tarafa al bayraklar dikildi
Çeteler kalmadı kıra döküldü
Ezelden kanlıdır yerin Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana

Düşkün geldim bir elimi tutmazsan
Hayatımı kumar gibi ütmezsen
Talibî Coşkun'a yardım etmezsen
Sen de benim gibi sürün Adana
Ben de yeni geldim yardım et bana
(ÇS/3-8)

-116-

Adana'da Garipler Destanı

Talibî Adana'da Karşıyaka'dan gelirken yolu Kale kapısından geçer. Orada iş bekleyen birçok işçi görür. İçlerinde Sivas'tan ve Şarkışla'dan gelenler de vardır. Onlarla tanışır. Hepsi de dertli insanlardır. Hemşehrilerinin durumuna çok üzülür ve şunları söyler:

Adana enginde yeri pek çukur
Çalışmağa gelir binlerce fakir
Kuşları ötüşür bülbüller şakır
Yazın sıcak olur yerin Adana

Kimisi kâr eder kimisi zarar
Kimi hasta yatar kimi iş arar
Kimi ölür kefenini el sarar
Pek çoktur ateşin narın Adana

Adana'ya geldim aldı bir firkat
İşsiz boş geziyor binlerce ırgat
Kiminin bağrını yakıyor gurbet
Pek çoktur ateşin narın Adana

Her taraftan gelmiş düşkün naçarlar
Fukaraya bakmaz zengin tüccarlar
Bu sene kalmamış kazançlar kârlar
Garipler düşünür derin Adana

Ya Rab sana malum milletin hali
Geçimden acizler şaşırmış yolu
Fakirden geçilmez çarşılar dolu
Sen de çok sadaka verdin Adana

Karşıyaka Adana'nın dışında
Garipler derneği Köprübaşında
Anayı babayı görür düşünde
Herkese bir efkâr verir Adana

Kale kapısında bekârlar gezer
Yabancılar dolu hep çarşı pazar
Yürekler gamlanır gönüller azar
Çoktur senin ahüzarın Adana

Adana şerefli büyük vilâyet
Ben geleli oldu birkaç cinayet
Allah'tan olmalı bize inayet
Benim derdim senden derin Adana

Her yerde var kendisini bilmeyen
Hak'tan korkup hükümetten yılmayan
Şimdi gayet azdır katil olmayan
Yüceleri yere vurur Adana
(ÇS/7-8)

-117-
İzmir

Konya'dan yürüdük İzmir'e kursa
İptida eyleyip başladık morsa
Okuduk hat nokta oturduk derse
Çok zekavet geldi bu şirin cana

Vazifemiz çoktur çalışak müdam
Olalım mesul çok büyük adam
Şu divane gönlüm çeker kaygı gam
Bilmem nasıl oldu şu fakir hane

Günlerin birinde indim çarşıya
Gemiye binip de geçtim karşıya
Her biri bir güzel çekmiş köşeye
Çalınır çalgılar saz ve kemane

İzmir güzelleri parka derilir
Kıyaktır yosmalar gören vurulur
Birine söylesem bana darılır
Derler ki "Git asker, olma divane"

İzmir'i yapmışlar ta baştan başa
Uzun çarşıları çıkılmaz başa
Konya'da ömrümü geçirdim boşa
Şad olup çıkmadım âli seyrana

Akdeniz üstünde döner gemiler
Çifte minareli meşhur camiler
Parklarda oturan nazlı hanımlar
Hayran oldum dudu dilli yarene

Talibî der gönül ayrılmaz burdan
Kalktı kurs efradı yürüdü birden
Gönül ayrılır mı şirin İzmir'den
Elveda deyerek bindik tirene
(TC/8-9; TD/25/26)

-118-

Ankara Bahçeleri

Meclis bahçesinde nar bulamadım
Kendime münasip yar bulamadım
Kanepeler dolmuş yer bulamadım
Bu sefer oturdum yolun dışına

Bahçe kalabalık gelen gidiyor
Aşağı yukarı yalan gidiyor
Herkes sevdiğini alan gidiyor
Çoğu düşmüş bir dalganın peşine

Çok güzeller gölgelere girişmiş
Hep al yeşil birine karışmış
Herkes sevdiğini almış görüşmüş
Kimi göze meftun kimi kaşına

Sularının çimenlere akışı
Ne yamandır yosmaların bakışı
Türlü çiçek ak güllerin kokuşu
Bütün yeşil dallar atmış çimene

Bir güzele işmar ettim çakmadı
Kışını kaldırıp bana bakmadı
Bir yere oturdu daha kalkmadı
Halbuki çokları düşer peşine

Dedim "Güzel sen Allah'tan bulasın
Bahçedeki güller gibi solasın
Sende benim gibi yarsız kalasın"
Dedi "Merhamet et şu genç yaşıma"

Canım pek sıkıldı kalktım oradan
Dediler "Gelişin doğru nereden"
Maliye bahçesi çıkmaz sıradan
Evvelâ oturduk havuz başına

Bu bahçenin çimenleri biçilmiş
Havuzun başında güller açılmış
Güzelleri ayrı ayrı seçilmiş
Burada bir sevda geldi başıma

Bayanlar kalkmıyor havuz başından
Havuzlar yapılmış mermer taşından
Kimi gezer sevdiğinin peşinden
Bu bahçenin zevki gider hoşuma

Dedim "Bir gül alsam güzel kokuyor"
Bahçıvanlar duydu yan yan bakıyor
Bir gül koparan geri bırakıyor
Beyhude soluyor güller boşuna

Doyamadım bu bahçenin zevkine
Hiç bir bahçe gelmez bunun fevkine
Ilgıt ılgıt sular akar avkına
Nur dökülmüş toprağına taşına

Bayanlar tentene çorap örüyor
Kanepeler karşı karşı duruyor
Herkes sevdiğini burda arıyor
Kimi bulduğunu takar peşine

Heveslendim bir bayanın boyuna
Vakıf olsam şu dilberin huyuna
Güvenilmez bu bayanın soyuna
Taşı çalar bu insanın başına

"Affedersin bayan konuşak" dedim
"Bu yana dön bir yol tanışak" dedim
"Uzak durma biraz yanaşak" dedim
Dedi "Ne düşersin benim peşime"

Kendi uzun boylu şişman karınlı
Yüzüne baktım ki kepçe burunlu
Bilmem Ermeni mi bilmem Urum mu
İy'ce baktım suratına kaşına

Bu sözü deyince ne yaman kızdı
Yüzünü azdırdı dudağın büzdü
Bana baktı alttan yukarı süzdü
Kalktı o masadan geçti karşıma

Baktım iskarpininin ökçesi sökük
Ne büyüklenirsin ey burnu çökük
Kocakarı gibi beli de bükük
Dedi ne belâ idi geldi başıma

O bahçeden çıktım geldim bir yere
Dediler ikinci maliye bura
Gölgeleri hoştur gün düşmez yere
Baktım bayanların beyaz döşüne

Vilâyet bahçesi maliye yakın
Dediler "Burada söyleme sakın
Bahçelerin ziynetine bir bakın
Fidanlar dalını atmış dışına

Şehir bahçesine gidelim yarın
Dediler "O bahçede ne kadar şirin
Amma pek pahalı varınca görün"
Dedim "Bakmam ben üçüne-beşine"

Bütün ahali buraya geliyor
Güzeller sahnede çalgı çalıyor
Çay kahve pahalı millet yılıyor
Böyle işler hep paranın başına

Şehir bahçesinden içeri girdim
Hoşuma gidecek çok şeyler gördüm
Hiç bir kimse bana etmedi yardım
Dedim "Fukaranın burda işi ne"

Garsonlar dedi "Kalk etrafı dolaş
Diğer bahçeler parasız beleş
Boşa merak edip eyleme telaş
Böyle yerlerde yorulma boşuna"

Halkevi'ne doğru gider gezerim
İtfainin bahçesinde nazarım
Böylece ömrümü boşa üzerim
Neler gelir bu sevdanın başına

İtfai bahçesi bir ufak mevki
Bir saat oturdum ne hoştur zevki
Çiçekler çimene veriyor şavkı
Gonca güller güzellere âşina

Havuzdan etrafa sular saçılır
Damla damla çimenlere serpilir
Yine gönlüm güzellere tutulur
Düşemedim bir dilberin peşine

Halkevi bahçesi uzun köşeli
Çayır çimen gonca güller döşeli
Yandı yürek bu sevdaya düşeli
Benim gönlüm güzellere âşina

Bazıları hovardayı tanıyor
Yalan gerçek bir sözüne kanıyor
Bir işaret versen geri dönüyor
Karıyı kandıran takar peşine

Herkes birer bayan almış getirir
"Param çok" diye aldatır oturur
O bayan eski diriliğini yitirir
Der "Benim emeğim gitti boşuna"

Kimisi aldatır hemen kafesler
Kendisi aç durur karıyı besler
Parayı tüketir o zaman pisler
Sonradan bir çakmak çalar dişine

Kimisi çarşıdan çıkmış geliyor
Yanına üç bayan takmış geliyor
Kimi karısından bıkmış geliyor
Oda düşmüş bekârlığın peşine

Kimi varır bir bayanın yanına
Yalan yere yemin eder canına
Boşa girer o eksiğin kanına
Zehir katar ekmeğine aşına

Kiminin elleri hıyar dolması
Kiminin yanağı tokat elması
Kimisinin tatlı tatlı gülmesi
O da gider her insanın hoşuna

Talip Coşkun doğru yürü yoluna
Bu sevdadan ne geçiyor eline
Çok söyleme hem sahip ol diline
Ağlıyorsun bak gözünün yaşına
(İAD/6-10)

-119-

Mersin

Mersin'e duldadır şu Toros dağı
Zengin bir vilâyet tüccar yatağı
Her çeşit mahsullü bahçeli bağı
Ağaçlı meyveli hem solu sağı

Mersin'in içinde elvan çarşılar
Vapur gelip iskeleyi karşılar
Şu koca vapur konakları ışılar
İçinde eğlenir zengini beyi

Binaları süslü mermer direkli
Işıkları yanar al yeşil renkli
Etrafı bahçeli beyaz konaklı
Ne kadar şerefli hem solu sağı

Yüksek durur gemilerin bacası
Gündüz gibi şavklanıyor gecesi
Mersin için kanlar döktü nicesi
Bitli Fransız'ı Yunan alçağı

Pek geniştir Çukurova ülkesi
Devriliyor Akdeniz'in dalgası
Gelip bu şehirde hava alması
Yaylalardan gelir hep balı yağı

Deniz kenarında çoktur mayalar
Orada hep tebdil olur havalar
Avcıları çoktur keklik kovalar
Yakar güzellerin pembe yanağı

Mersin şirin şehir önü denizli
Güzeller geziyor esmer benizli
Çalgılı kahveler santurlu sazlı
Camekânda durur gülü bardağı

Mersin'in içinde al yeşil bayrak
Bir yüzü bal olmuş bir yüzü kaymak
Dünyada olur mu güzele doymak
Kırmızı yanağı kiraz dudağı

Sandalları su üstünde yüzüyor
Güzeller boynuna inci diziyor
Bekârları kenar kenar geziyor
Burcu burcu kokar gülü çiçeği

Toros dağlarına duman bürünür
Adana'dan gayet uzak görünür
Mersin'e yakındır yaya yürünür
Çok olur tarlada pamuk kozağı

Mersine yakındır Toros dağları
Yazın kara giyer kışın ağları
Lezzetl'olur kaymakları yağları
Bahar ayında olmaz sıcağı
(ÇS/10-12)

-120-

Nevşehir

Ülkenin hemen hemen her tarafını gezen Talibî, günün birinde Ürgüp'e gelir. Burada kaymakam ve belediye Başkanı ilgisini esirgemez. Ürgüp'ten Nevşehir'e geçer. Halk Talibî'yi bağrına basar, hürmetler gösterir. O da kanaatlerini şöyle dile getirir:

Nevşehr'ini vasfedeyim en baştan
Binaları güzel hep beyaz taştan
Bağlara şavkısı düşer yamaçtan
Her tarafı mest ediyor insanı

Gözleri kaynıyor çoktur akarı
Mahsulleri biter gelir baharı
Göremedim böyle şirin şeheri
Her yerde söylenir şöhreti şanı

Nevşehri'ne uymaz diğer kazalar
Esnafları malın burada tazeler
Her şehirden gelir dolar mağzalar
Çarşısı Pazar dolu meydanı

Bağla bostan olmuş bütün karşılar
Herkes gider meyvesini aşılar
Hep taze yapılmış şirin çarşılar
Çoktur otelleri kahvesi hanı

Şeherin içinde bir büyük kale
Çıkıp seyran ettim hem sağa sola
Yaz gelmiş güzeller dökülmüş yola
Daha hoş oluyor bahar zamanı

Bahçeleri hoştur öter bülbüller
Dağlarında biter lâle sümbüller
Camiler ziynetli yanar kandiller
Severler ibadet ehl-i irfanı

Pazarda satılır her çeşit halı
Görünür örneği yeşili alı
Burada sarf olur her tüccar malı
Hiç hesaba gelmez alıp satanı

Haftada bir defa pazar tutulur
Her şehirden gelir mallar satılır
Kutnu kumaş birbirine katılır
Çekilir develer gelir kervanı

Mahleleri çoktur iki taraflı
Manzarası hoştur gayet şerefli
Büyük şehir hep tüccarlı sarraflı
Tembel durmaz çalışkandır insanı

Pazar günü dolar her taraf yollar
O gün mezat olur her çeşit mallar
Meydana dökülür yeşiller allar
Mahşer gibi insan dolar her yanı

Talibî kendini böyle tanıttın
Ne müşteri buldun ne de mal sattın
Damat İbrahim Paşa'yı unuttun
O yaptırmış cami ile hamamı
(EY/25-27)

-121-

Hisarcık

Hacılar'dan çıktım ikindi vakti
Acep bizim kısmet nereye kalktı
Hisarcık bağları burnuma koktu
Görünüyor yeşilleri alları

Hisarcığ'ı gördüm bir dere boyu
Bağları şerefli şirindir köyü
Ab-ı hayat gibi akıyor suyu
Bahçelerde açılıyor gülleri

Nereden gelmedir bu köyün aslı
Gençleri medeni akıllı uslu
Manzarası güzel her taraf süslü
Çayır çimen dereleri yolları

Hisarcık'ta Hacıların denginde
Kıranardı yüksek Talas enginde
Durma çalış şimdi rağbet zenginde
Sorulmuyor fukaranın halleri

Nasip kalktı geldim Kıranardı'na
Seyran ettim yaylasına yurduna
Oturmuşlar bir tepenin sırtına
Çoktur dere tepe cılga yolları

Kıranardı Hisarcığ'ın yanında
Bereket var nimetinde namında
Geze geze bura geldim sonunda
Görülüyor şöhretleri şanları

Eğer yolcu isen buradan kalkın
Endüllük köyüne bir isim takın
Uzak değil bir birine pek yakın
Hep karışık davarları malları

Reşadiye soğan sarımsak diker
Ağoskaya rençper çok tohum eker
Bunların arası on dak'ka çeker
Gayet dardır arazisi çölleri

Bazı köyler var ki ocak yakmıyor
Zenginleri fukaraya bakmıyor
Evvel bahar geçti karlar kalkmıyor
Perişan milletin bu yıl halleri

Talibî geziyor nerden nereye
Derdini yazıyor ağdan karaya
Yolum uğramadı Zincidere'ye
Ondan öte görmek olmaz kelleri
(EY/8-10)

-122-

İncesu

Talibî, Kayseri'nin İncesu kazasına geldiğinde Belediye kıraathanesinde onun için bir gece yapılır. Halk kendisinden beldeleri için bir şiir söylemesini ister. O da aşağıdaki destanı söyler.

İncesu kazadır bir dere içi
Etrafında çoktur meyve ağacı
Bunlar hemi rençper hemi de bağcı
Allah zay'etmesin emeklerini

Önüne yapmışlar suru hisarı
Kara Mustafa Paşa'nın eseri
Gayet muntazamdır çarşı pazarı
Hep taş bina gördüm konaklarını

Düz arazisi yok hep taş ahırı
Tarl'etmişler dereleri çukuru
Zenginleri çok kolluyor fakiri
Beğendim çok güzel ahlaklarını

Çokları rençperdir elde mal davar
Hep hane sahibi misafirperver
Eski bir kasaba her gören över
Ben de yedim çok nan-ekmeklerini

Bazı binaları yapılmış taze
İncesu nüfuslu büyük bir kaza
Orada çok hürmet yaptılar bize
İnsan unutur mu iy'liklerini

Rençperleri çoktur ekip biçiyor
Bir kısmı da yazın bağa göçüyor
Talibî gurbette ömrün geçiyor
Unutma kitabet yazdıklarını
(EY/22-23)

-123-
Suşehri
Suşehri'ne geldim son güz ayında
Çarşısı pazarı dere boyunda
Çok lezzet var havasında suyunda
Gövel ördek göllerin var Suşehri

Kasabanın yeri bağlı dereli
Toprağı mahsülü ağlı karalı
Gönlüm coştu bu şehiri göreli
Bahçelerde güllerin var Suşehri

Sivas'tan Zara'dan yeri engindir
Diğerlere nispet halkı zengindir
Bülbüller ötüşür güle yangındır
Nice fidan dalların var Suşehri

Şirin kasabalar bir dere içi
Uzar gider darboğazdır bir ucu
Her iki taraflı meyve ağacı
Çok meyveli dalların var Suşehri

Bu şehir yükselir gider ileri
Çalışkan ağalar efendileri
Çoktur çeşmeleri akar suları
Geniş arazin çöllerin var Suşehri

Yüksek dağları var kışı tez gelir
Karabayır'da çok yolcular kalır
Cankurtaran da çok sefalet bulur
Yüce dağlar bellerin var Suşehri

Suşehri kavuşamadı t(i)rene
Halkı tahammül eder tipi borana
Yolcular toplanır Cankurtaran'a
Böyle çetin yolların var var Suşehri

Suşehri'nden Karşıyaka geçmeli
Çiçekler derlenip güller seçmeli
Bağ ve bağçesinde kahve içeli
Kahvelerin otellerin var Suşehri
(ŞP)

-124-

İstanbul

Talibî askerliğini yaptıktan sonra iş bulmak için İstanbul'a gelir. Ancak umduğunu bulamaz ve maddi yönden sıkıntıya düşer. Günleri kararır. Parti ve Halkevi dahil nereye başvursa eli boşta kalır. Şurda-burda sefil bir durumda günleri azapla geçerken duygularına hakim olamaz ve aşağıdaki şiirini yazar. Aklına, tanıdığı Yarbay Münir Bey gelir ve gidip şiirini ona okur. Münir Bey, Talibî'ye Sirkeci sevkiyat konağından bir yer ayarlar ve günde üç öğün yemek hizmetini de karşılar. Şair daha sonra Ankara'ya dönüyor. Sonunda, İstanbul'dan aradığını bulamayan Talibî Ankara'ya döner. Sözünü ettiğimiz şiir şudur:

Seni meth ettiler görmeğe geldim
Cihanda yok imiş eşin İstanbul
Seni seven adam zengin olmalı
Parayı istersin peşin İstanbul

Acarı sattım da eski yamadım
Ben sırrımı kimselere demedim
Eller gibi kazancımı yemedim
Zehirdir ekmeğin aşın İstanbul

Çınar gibi ağaçların çürüsün
Yer yarılsın denizlerin kurusun
Duvarlardan örümcekler yürüsün
Belâya uğrasın başın İstanbul

Yollardan kesilsin demir rayların
Denize dökülsün tramvayların
Yıkılsın kalmasın o sarayların
Karışsın toprağın taşın İstanbul

Bir çok zirzop ile dolmuş tenhalar
Küheylan yerine konmuş köhneler
Kıyıya köşeye dolmuş kahpeler
Ne berbat olmuştur işin İstanbul

Aynım açılıp da yüzüm gülmedi
Kalbim gönlümde sevgi kalmadı
On günde on paran nasip olmadı
Yaptığın işleri düşün İstanbul

Düşkün vardım bir elimi tutmadın
Yaralı gönlüme dermen katmadın
Her zaman üşüttün bir ısıtmadın
Yüreğime değdi yaşın İstanbul

Kalabalığı çok ara vermezler
Doğru konuşmaya sıra vermezler
Emeğine bedel parça vermezler
Ne tamahkâr işin dışın İstanbul

Ne çoğunu gördüm ne de azını
Ne tadını gördüm ne de tuzunu
Eller gördü baharını yazını
Beni ırasladı kışın İstanbul

Talibî Coşkun yanıldın şaştın
Düz yolu bırakıp dağları aştın
Gayrı aşıkların diline düştün
Her dala dokundu peşin İstanbul
(TD/16-17

-125-
Kayseri'de Pazar
Sabahtan kalkan pazara yürüyor
Mahşer gibi kalabalık duruyor
Belediye her mala bir narh veriyor
Kayseri'de bir pazara uğradım

Her malın kendine göre narhı var
İyi kötü belli hem de farkı var
Her dükkâna gelme birer sergi var
Kayseri'de bir pazara uğradım

Uzaklardan gelip her bir meyveler
Elmalar turunçlar narlar ayvalar
Ağır yük indirin katar develer
Kayseri'de bir pazara uğradım

Para şahin derler alır avını
Salıpazarı'na yağmış kavunu
Hep düşünür geçimini evini
Kayseri'de bir pazara uğradım

Her kalem mal dökülür bir mezada
Etirafa ilan eder gazete
Gani Mevlâ'm işimizi düzelte
Kayseri'de bir pazara uğradım

Bu pazar Keçikapı'da tutulur
Maldan alda balık bile satılır
Her yerden kamyonlar şeker getirir
Kayseri'de bir pazara uğradım

Salıpazarı'nın etrafı dolu
Geriden görünür yeşili alı
Burada satılır her tüccar malı
Kayseri'de bir pazara uğradım

Pazar bütün dolmuş kavun karpuzdan
Hem ürgüpten gelmiş hemi yarpuzdan
Ne kese doldurdum ne de bir cüzdan
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimi sebze satar kimi pastırma
Çok isteyip müşteriyi küstürme
Kimi şeker satar kimi kestirme
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kayseri'de Salıpazarı vardır
Ahali sığmıyor yeri pek dardır
Kimi zarar eder kimi kârdır
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimi pekmez tenekesin devirir
Kimi kaçar kimi geri çevirir
Kimi kafasına kepçe savurur
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimi der ki "Çarş'ağası geliyor"
Hemen yakasını ele doluyor
Kimi korkusundan kaçıp soluyor
Kayseri'de bir pazara uğradım

Bu çürümüş diye meyveyi döker
Bakkallar neylesin boynunu büker
Sepetler devrilir üzümler akar
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimi horoz satar kimisi ördek
Kimi çömlek satar kimisi bardak
Kimisi ayrılmış kimisi ortak
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimisi mal yığmış mezatta satar
Kimisi geriden gözünü kırpar
Kimisi cambazdır cin gibi çarpar
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimisi oturmuş karpuz satıyor
Kimi pekmez ile kavut katıyor
Kimi rakı içmiş baygın yatıyor
Kayseri'de bir pazara uğradım

Kimi balık satar kimi kuz'eti
Kimi der gidiyor sultan mezadı
Kimisi der bu pazarlık uzadı
Kayseri'de bir pazara uğradım

Eskici Hac'ağa tanınmış bir fert
Sözünü yürütür hem mert oğlu mert
Hatırını sayar her ehli servet
Kayseri'de bir pazara uğradım

Damgalıdır hep kilolar gıramlar
Helâl kazancınan sığmaz haramlar
Bu şehirde doğruluğu görenler
Talibî der bir pazara uğradım
(EY11-13)

-126-
Bünyan
Şirin kaza imiş gördüm Bünyan'ı
Her yerde söylenir şöhreti şanı
Çoktur ehl-i servet hem hanedanı
Türlü nimetini nanını gördüm

Binaları sağlam hep çini taşlı
Sokakları gezdim iniş yokuşlu
Halılar dokunur elvan nakışlı
Mezatta satılan yerini gördüm

İçerisinde fabrika çalışır
Gençleri var hep sanatkâr alışır
Bu kasaba bir varlığa kavuşur
Çalışkan gençlerin kârını gördüm

Fabrika şefi dikkatli bakıyor
Hem kumaşı hemi bezi dokuyor
Türkiye'de yerli mallar çıkıyor
Daha belki binde birini gördüm

Şirin kasaba az Bünyan'a karşı
Ortası meydanlık etrafı çarşı
Gayette kuvvetli toprağı taşı
Arazisi güzel yerini gördüm

Bu kazayı her memleket tanırdı
Odalarda her nimetler yenirdi
İsmine de Hamidiye denirdi
Şimdi Bünyan olmuş sonunu gördüm

Talibî dünyada çok yerler gördün
Bilmiyorum nedir bu senin derdin
Gezdiğin yerleri mihenge vurdun
Nihayet dünyanın darını gördüm
(EY/20-21)

-127-

Yenişehir

Ne kadar methetsem yine az gelir
Tükenmez sözleri Yenişehir'in
Göz kamaşır ziynetine bakılmaz
Çalınır sazları Yenişehir'in

Yenişehir iki merkez arası
Her taraftan şenlenmenin sırası
Paris'e Londra'ya benzer burası
Söylenir sözleri Yenişehir'in

Yenişehir baştan başa uzuyor
Ressamlar boyuna pilan çiziyor
Güzelleri bahçelerde geziyor
Ne yosma kızları Yenişehir'in

Şimdi gülüp oynayacak zamanlar
Sahnede çalınır udlar kemanlar
Bahçeler dolusu yeşil çimenler
Er gelir yazları Yenişehir'in

Atatürk milleti güzel kolluyor
Avrupa'nın şehirleri ger'liyor
Gayet temiz şoseleri parlıyor
Bulunmaz tozları Yenişehir'in

Ankara'da Yenişehr'e girmeli
Arzulayıp Çankaya'yı görmeli
Atatürk'ün meskenine varmalı
Odur yıldızları Yenişehir'in

Yenişehir şenlenmeye başlıyor
Otobüsler boydan boya işliyor
Her taraftan büyümeye başlıyor
Çok oldu dizleri Yenişehir'in

Yenişehir Ankara'nın sağında
Yunan ile çok harp oldu dağında
Dünyanın merkezi olur sonunda
Söylenir sözleri Yenişehir'in

Gider miyim Çankaya'yı görmeden
Atatürk'e ziyarete varmadan
Bütün dayreleri halı sırmadan
Yırtıldı bezleri Yenişehir'in

Talip Coşkun dostlarına danışır
Daha yeni gurbetliğe alışır
Ahalisi nezaketle konuşur
Pek tatlı sözleri Yenişehir'in
(İAD/4-5)

-128-

Samsun Destanı

Sene bin dokuz yüz ell'iki temmuz
Ben de yeni geldim Samsun'a henüz
Bahri umman olmuş şu Karadeniz
Bir ulu deryadır özü Samsun'un

Çoktur bu şehirin şanı şerefi
Çamlıklı bağlıdır her bir etrafı
Dünya tarihinde var fotoğrafı
Dillerde söylenir sözü Samsun'un

Dağlarında biter lâle sümbüller
Bağlarında öter şeyda bülbüller
Parklarında kokar her çeşit güller
Hoş olur baharı yazı Samsun'un

Her yerden er gelir Samsun'un yazı
Kıble tarafı dağ deniz poyrazı
Sesleniyor vapurların avazı
İniler dağları düzü Samsun'un

Şenlikli şehir yok Samsun'a yeter
Mahsuller burada en evvel biter
Her tüccar malını burada satar
Ziyanı da olur bazı Samsun'un

Ağaçlar içinde çoktur çınarı
Şadırvanlar akar boldur suları
Büyük iskeledir yalı kenarı
Önünde Karadeniz'i Samsun'un

Varolsun çalışkan Samsun valisi
Pek dikkatli inzibatı polisi
Kanaatkâr garip dost ahâlisi
Temizdir milleti eli Samsun'un

Çalışkandır Belediye Başkanı
Var etmek istiyor her bir noksanı
Şirin gazinolar çok bedestanı
Temiz otelleri hanı Samsun'un

Atatürk vatana çok emek verdi
On dokuz Mayıs'ta Samsun'a girdi
Düşmandan kurtardı bu ana yurdu
Bu tarihte geldi Gazi Samsun'a

Bandolar çalınır etraf seslenir
Bayraklar dikilir şehir süslenir
Şenlikler yapılır bayram kutlanır
Şereflenir her ülkesi Samsun'un

Samsun'u şenleten Karadeniz'dir
Güzeli gösteren esmer benizdir
Çarşıları meydanları temizdir
Bulunmaz toprağı tozu Samsun'un

Samsun'un içinde elvan çarşılar
Vapur gelir iskeleyi karşılar
Şavkı vurur konaklara ışılar
Görünür ziyneti süsü Samsun'un

Tarihi binalar şirin camiler
Denizin üstünde döner gemiler
Vapurlar seslenir deniz iniler
Çoktur arazisi düzü Samsun'un

Dumanlı görünür Samsun'un dağı
Ne kadar şenlikli hem solu sağı
Zengin bir vilâyet tüccar yatağı
Her zaman çok olsun azı Samsun'un

Deniz kenarında çoktur mayalar
Orda tebdil olur her bir havalar
Avcıları çoktur keklik kovalar
Çalınır santuru sazı Samsun'un

Samsun'un içinde al yeşil bayrak
Bir yüzü bal olmuş bir yüzü kaymak
Dünyada olur mu güzele doymak
Çoktur çiçek gül nevruzu Samsun'un

Sandalları su üstünde yüzüyor
Güzeller boynuna inci diziyor
Bekârları kenar kenar geziyor
Has gülleri servinazı Samsun'un

Hoştur bahçelerde hava alması
Servi çınar ağaçlarının gölgesi
Devriliyor Karadeniz dalgası
Böyle şeref verir sesi Samsun'un

Samsun şirin şehir önü denizli
Güzeller geziyor esmer benizli
Çalgılı kahveler santurlu sazlı
Kalplerde çoktur sevdası Samsun'un

Denize dökülür ırmağı nehri
Fakirler geçinir çekilir kahrı
Bura Türkiye'nin çok işlek şehri
Her zaman bin olsun biri Samsun'un

Talibî Coşkun der çok seyyah gezdim
Vefasız dünyadan usandım bezdim
Nihayet Samsun'a bir destan yazdım
Kalpleri coşturur sözü Samsun'un
(SD/2-3)

-129-

Şen Ol Konya

Talibî Konya'dayken askerlik hizmetini yaptığı sıra, hastalanır ve Zeki Bey ona üç ay hava değişikliği raporu verir. (Bkz. Şiir No: 8). Konya'dan ayrılıp memleketine giderken şunları söyler:

Tirene bindim de gidiyom gayrı
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün
Üç yıl gezdim farımadı bu gönlüm
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Konya çarşıları iki geçeli
Hanımları gezer yüzü peçeli
Her bir etirafı bağlı bahçeli
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Karşıda görünür Sille dağları
Baharda açılır Meram bağları
Burcu burcu kokar gonca gülleri
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Konya'nın içinde yeşil minare
Yandı yüreciğim döndü fenere
Çok dolaştım ben kenardan kenara
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Aladdin de hanımların merkezi
İçinde bulunur Kürd'ü Çerkez'i
Kimi kara kaşlı kimi kırmızı
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Mescidin önünde sedir taşları
Dede bahçesinde tavus kuşları
Her bir etirafı paşa köşkleri
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün

Talibî der bende bunu söyledim
Vatanın borcunu eda eyledim
Konya'dan çıkarken bunu söyledim
Şen ol Konya senden ayrıldım bu gün
(TC/15-16; TD/26-27)

-130-
Develi-Yahyalı
Develi'nin nahiyesi Yahyalı
Bahçeleri açmış yeşili alı
Meyveyi tartıyor her ağaç dalı
Buranın en güzel fidanları var

Bağları şerefli bülbül ötüşür
O sedalar birbirine katışır
Elvan çeşit meyve orda yetişir
Çarşı pazar alıp satanları var

Kayseri'de tamam sekiz ay kaldım
Esası Fatma'dan izahat aldım
Sonra Yahyalı'ya misafir geldim
Hakikat bağları bostanları var

Kimi Develi der kimi Everek
Namını işittik biz de bir görek
Talibî n'eylesin yangın bir yürek
Daha sözümün çok noksanları var
(EY/22)

-131-
Develi
Bu Erciyes dağı gayet havalı
Kazalar içinde büyük Develi
Şu Âşık Seyranî bizden evveli
Tarihi sözleri yazanları var

Develi'ye yakın Erciyes Dağı
Rençperlerin yurdu pek azdır bağı
Zengin bir kasaba tüccar yatağı
Pek gani gönüllü adamları var

Develi denilen büyük kasaba
Erciyes'in ardı yolu pek sapa
Onlar pek meraklı dosta ahbaba
Kadir kıymet bilen insanları var

Develi tanınmış şirin bir kaza
Dağın arkasında görünmez göze
Seyahatim kaldı sonraki yaza
Seyranî'den örnek destanları var

Herkes İlbiz Pınarı'na gidiyor
Soğuk suyu hava tebdil ediyor
Toprağı kuvvetli her şey bitiyor
Meyveli sebzeli bostanları var
(EY/21-22)

-132-

Mersin Valisine Şikâyetname

Talibî, gurbetteyken geçimini çoğu zaman destanlarını bastırıp satarak sağlardı. Bunlardın içinde Erzincan depreminden, Kore Şehitlerine kadar olan ve bilhassa toplumu yakından ilgilendiren destanların satımı daha sürümlü idi. Ancak Talibî'nin "çarşı ağası" dediği belediye zabıtaları ona pek rahat vermez; destanlarının satımında zorluk çıkarırlardı.

Birgün Mersin'deyken yine böyle bir hadiseyle karşlaşır. Kore Harbi Destanını satarken belediye zabıtası âşığa engel olur. Hatta bununla da yetinmeyerek göğsünde daima gururla taşıdığı madalyayı koparır. Talibî, birkaç şahit bulup Mersin Valisine şikâyette bulunur. Memur hakkında takibat yapılır. Memur âşıktan özür diliyor. İş mahkemey sirayet etmeden, merhametli olan âşık onu bağışlıyor. Aşağıdaki şiir bunu hikâye etmektedir.

Adana'dan çıktım geldim Mersin'e
Uğradım çarş'ağasının hersine
Doğru sözlerimi anlar tersine
Bir yol konuşturmaz beni susturur

"Çarş'ağasıyım" diye kendini kurar
Pek çok vatandaşın kalbini kırar
Seyyar satıcılar ediyor zarar
Her birini bir köşeye kıstırır

Gözünü patlattı kaşını yıktı
Tablacılar kaçtı canından bıktı
Bir kısmı çarşıdan kenara çıktı
Hemi korku verir hemi küstürür

"Zabıtayım" diye kurulur gezer
Benim zannediyor hep çarşı pazar
Canı sıkıldı'na bir ceza yazar
Dükkânı kitletir levha astırır

Her esnafa bir bahane buluyor
Hemen yakasını ele doluyor
Herkesin rızkına mani oluyor
Garaz yapar bazıları ezdirir

"Destan satma" dedi kavga kabarttı
Halk içinde kendisini kubarttı
Göğsümdeki madalyayı koparttı
Ağır tazyik yapar beni susturur

Dedim "Bu destanlar zafer şavkısı
Oradaki kahramanlar sevgisi
Sende hiç yok mudur vatan duygusu
Zaman bunu tarihlere yazdırır"

Ne malul dinliyor ne de mazuru
Hatırını yıkar basar taziri
Sanki olmuş padişahın veziri
Hemi takdir eder hemi küstürür

Madalıya koptu kaldı tokası
Dediler "Bu çarş'âsının şakası"
Bir araya gelmesin iki yakası
Çehreyi masatlar yüzünü azdırır

Çarş'ağası belediye çavuşu
Bazı şalgamı yer bazı havucu
Bu suçları senden sorar savucı
Mahkemeler çok adalet gösterir.

Arz eyledim şikâyeti ihbarı
Bu suçlar sorulursa eder inkarı
Hemi halk şahittir hem köy muhtarı
Talip böyle arzuhalin yazdırır
(KTOZD/5-6)

-133-
Kayseri
Dinleyin ağalar tarif eyleyim
Kayseri şehrini namı görünür
Evliya yatağı ezelden beri
Tekkeler türbeler cami görünür

Kayseri'nin var Erciyes Palas'ı
İçinde oturur zengin ağası
Edirne Erzurum hüsn-i bahası
Ankara şehrinde namı görünür

Develer çekilir nice yüz katar
Dellallar cevheri mezatta satar
Günde bir bezirgân yükünü tutar
Bağdat'ta Mısır'da hanı görünür

Narh verilir gelen geçen kervana
Şirin çarşıları hep kârgir bina
Daima nam verir iş bu cihana
Her tarafta bir fermanı görünür

Kayseri'de çoktur kapalı çarşı
Hesaplı yapılmış hep karşı karşı
Mağzalar sarfeder türlü kumaşı
Her şehirde bezirgânı görünür

Bu yaz kal'ası var Urumhisarı
Tarihi taşlar var Selçuk eseri
Mescit medirese büyük Kayseri
Cami-yi Kebir'de Kuran'ı görünür

Kayseri um um vilâyetin başı
Hamam camileri hep mermer taşı
İstanbul ayarı İzmir'in eşi
Kars u Kağızman'da şanı görünür

Şirin mağazalar hanlar hamamlar
Hocalar hafızlar çoktur imamlar
Tüccarlar malını burda tamamlar
Her şehirde bir meydanı görünür

Kanaatkâr garip dost ahalisi
Çalışkandır vilâyeti valisi
Hep namazda camilerin dolusu
Bu şehirin bir Rahman'ı görünür.

Esnafı şaşmıyor doğru tartıyor
Kanaat üzere alıp satıyor
Bu şehirin bereketi artıyor
Din-İslâm'ın helâl kârı görünür

Bu İslam toprağı bütün dualı
Çok âşıklar gelmiş geçmiş evveli
Bir ehli dil yetiştirmiş Develi
Talibî'ye bir Seyranî görünür
(EY/2-3, TC/16-17)

-134-

Yeşilhisar

Kayseri'nin yeşilhisar kazasında halk talibî'yi bağrına basar. Ona yardım olsun diye, Halkevi salonunda bir de sanat gecesi düzenlerler. Onların bu ilgisine karşılık Talibî irticalen duygularını şöyle dile getirir.

Yeşilhisar önü dümdüz arazi
Bağları çok güzel hoştur havası
Bülbüller ötüşür verir avazı
Her tarafı çayır çimen görünür

Gayet şirin gördüm Yeşilhisar'ı
Bir hamamı vardır Acem eseri
Ne kadar işlektir çarşı pazarı
Şehirin ortası meydan görünür

Kışta bekârları dökülür ava
Yazın meyveleri çekilir eve
Etirafı dağlık önü düz ova
Erciyes karşıda duman görünür

Hep şenlikli bahçelerin arası
Bahar aylarında hoş manzarası
Zevkine bakıyor en fukarası
Ellerindeki saz keman görünür

Yeşilhisar derler ziynetli süslü
Acep Develi'den gelme mi aslı
Rençperi az halk bağlara hevesli
Her yerde bir yahşi yaman görünür

Talibî gurbete düşmüş geziyor
Gördüğü güzeller bağrın eziyor
Gezdiği yerlere destan yazıyor
Dünya gözüne bir ferman görünür

(EY/23-24)

-135-

Adana

Adana'da para kazan boş yatma
Mersin'de kimseye bir kafa tutma
Tarsus'ta bunalıp ceketi satma
Düşünüp hülyaya dalma arkadaş

Adana şehrinde kazancın ara
Mesin'e varınca bulaman para
Tarsus'ta çok kalma olun fukara
Çalış sanatından yılma arkadaş

Ceyhan'a varırsan zevke dalarsın
Paran tükenirse burnun yalarsın
Şişeyi çıkarıp yere çalarsın
Çok içip işrete dalma arkadaş

Ceyhan'ın namı var büyük kazadır
Çarşıları bütün uzun kısadır
Feke'nin adamı biraz kösedir
Gücenip kusura kalma arkadaş

Osmaniye derler şirin bir kaza
Halkı pek meraklı santura saza
Çiçekleri nazik gülleri taze
Başını sevdaya salma arkadaş

Adana'nın meşhur kazası Kozan
Orda hem hava al hem para kazan
İş yolunu almazsa handa yat uzan
Gurbette sararıp solma arkadaş

Saimbeyli hoştur gönül eğlenir
Varan misafirin burnu dağlanır
Dek durmazsa eli kolu bağlanır
Düşünüp de deli olma arkadaş

Bostanlıkta biraz alır satarsın
Sakın bir sarhoşa varır çatarsın
Kadirli'ye varma hapı yutarsın
Sonra bir çukura dolma arkadaş

Gurbete düşenin bağrı yukadır
Bazılar ömrünü böyle tükedir
Bunlar hep hayaldir sözüm şakadır
Gücenip kusura kalma arkadaş

Talip ne yitirdin neyi ararsın
Dünyada kendini boşa yorarsın
Belki de birinin kalbin kırarsın
Kimseden beddua alma arkadaş
(ÇS/13-15)

-136-

Hacılar

Yeri yüksek Erciyes'in kucağı
Havası gayet hoş olmaz sıcağı
Şerefli nahiye hem köy bucağı
Başında karın var Hacılar Köyü

Geldim nazar ettim hem sola sağa
Ahalinin kısmı çekilmiş bağa
Kıble tarafında Erciyes dağı
Havalı yerin var Hacılar Köyü

Safalı yerin var bahçeli bağlı
Hep taşı toprağı karalı ağlı
Merkez bucağıdır şehire bağlı
Etrafa yolun var Hacılar Köyü

Yerin yüksek Erciyes'in dalında
İki bin haneli kaza halinde
Her birinin bir sanat var elinde
Çalışkan ilin var Hacılar Köyü

Büyük küçük geçiminin peşinde
Sanatkâr olmuşlar hep genç yaşında
Halkı pek çalışkan tezgah başında
Hünerli elin var Hacılar Köyü

Bazısı yatmıyor erken kalkıyor
Gayret edip geçimine bakıyor
Kimisi bez kimi kumaş dokuyor
Çok emektarın var Hacılar Köyü

Bu çıkan malları herkes biliyor
Yerli mallarına örnek oluyor
Her evden bir tezgah sesi geliyor
Çok sanatkârın var Hacılar köyü

(EY/16-17)

-137-

Karadeniz Destanı

Gurbet yollarını hazar eyledim
Felek ile böyle pazar eyledim
Trabzon şehrini nazar eyledim
Sana bir destanım var Karadeniz

Trabzon'da var tarihi kaleler
Etrafında biter sümbül lâleler
Heybetli vapurlar şen iskeleler
Rıhtımlara dalga vur Karadeniz

Hep hevayî geçti gençlik çağlarım
Bu yıl sahillerde gönlüm eylerim
Sen coşar çağlarsın ben de ağlarım
Derdime bir derman bul Karadeniz

Karadeniz senin hünerlerin var
Tabanın da bir çok damarların var
Ağaçlı ormanlı kenarların var
Yetişir fidanlar dal Karadeniz

Rüzgârlar estikçe coşar çağlarsın
Demir atıp gemileri eğlersin
Geçit vermez çok yolları bağlarsın
Vapurlara dolar mal Karadeniz

Karadeniz sana yazdım destanı
Suluyorsun çok bağları bostanı
Ege denizi hem Bulgaristan'ı
Hattı hududunu bil Karadeniz

Çok büyük denizsin geniş ülken var
Ne bir ağacın ne de gölgen var
Bazı da coşarsın pek çok dalgan var
Sözümden bir ibret al Karadeniz

Karadeniz sana bakan erişir
Rüyasında Hızır ile görüşür
Marmara okyanus sana karışır
Onların bağrını del Karadeniz

Sen Karadeniz'sin kaynar coşarsın
Umman olur kenarlara taşarsın
Dünya kuruluşundan beri yaşarsın
Kıyamete kadar kal Karadeniz

Sahillere kanatların açılır
Fışkırırsın köpüklerin saçılır
Gemilerle üzerinden geçilir
Bir ulu deryasın yol Karadeniz

Karadeniz senin yüksek sesin var
Semaya benziyor mavi yüzün var
Gamlanırsın benim gibi yasın var
Her zaman ağlama gül Karadeniz

Şarktan garba doğru uzar bir başın
Kaynayıp coşmaktır her bir savaşın
Akdeniz'de vardır senin kardeşin
Karışır çok ırmak sel Karadeniz

Talibî Coşkun sen neye yakışın
Gidip büyük deryalara takışın
Dünyada neleri görür bakışın
Bana derler ehl-i dil Karadeniz
(KTOZD/4)

DUA DESTANLARI

-138-

Ya Rabbi

Talibî'nin ayağı kırılınca akşam üzeri sınıkçı Mevlût Hoca gelip sarar. Talibî; "Aman Hocam! Çok yatar mıyı? Ne zaman ayağa kalkarı." diye sorar. Hoca da; "Oğlum benim işim bitti, elimden geleni yaptım. Ne zaman kavuşacağını Cenab-ı Hak'tan başka kimse bilemez. Kemiklerin tutması Yaradan'a kalmış bir şeydir. Sen kendinden ümidini üzme. Haktaâla her şeye kadirdir. Sen ona yalvar..." der. O vakit, Talibî ellerini havaya kaldırıp Allah'a şöyle yakarıştı bulunuyor:

Kâinatın hayatını sen verdin
Karanlık dünyaya beyaz gün verdin
Balçığı adam eyledin can verdin
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Bir anide bu dünyayı oynatan
Dilsizlere lisan verüp söyleten
Dağlar yapıp taşı taşa kaynatan
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Senin ihsanındır ayet-i Kuran
Senin nazarında âlemi gören
Eyup Peygamber'e dermanı veren
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Karları eritip yaz eden Allah
Otları kurutup güz eden Allah
Suları dondurup buz eden Allah
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Hiç gözüm kalmadı dünya işinde
Boş yere gezmişim nefsim peşinde
Ağaçlar bitirdin taşın başında
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Köşelerde sakat yatar kulların
Hiç eğilmez doğru gider yolların
Eğilip de kalkan senin dalların
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi

Talip Coşkun kulun yatıyor sakat
Kırdı ayağını bir oynak kır at
Şimdi bunun için ediyom feryat
Benim ayağımı bitir Ya Rabbi
(FY/11-12)

-139-

İhsanın Boldur Ya Rabbi

Talibî, ayağının kırılması üzerinden altı ay geçmesine rağmen hâlâ durumunda bir değişiklik göremez. Bir an önce düzelmek için Allah'a şöyle dua eder:

Zerrece lutf eyle ben aciz kula
Her zaman ihsanın boldur Ya Rabbi
Yata yata yanım belim ağrıdı
Beni bir ayağa kaldır Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Aylarca yatarım ayağım kırık
Ne fotinim kaldı ne de bir çarık
Bir ağacım vardı meyvesi koruk
Sen bunu ham koyma oldur Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Ya Rabb sana malum bu cümle ahval
Senden başka yok ki tutayım bir dal
Göçeyim dünyadan emanetini al
Benim namazımı kıldır Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Alt'ay oldu yata yata usandım
Kırmaşmadım bir karara uzandım
Çilelerim dolmaz günah kazandım
Defter-i âmâlim sildir Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Benim ile yatanlar yürüdü
Bu dert beni uzun müddet sürüdü
Güve düştü hep yataklar çürüdü
Derdime bir derman buldur Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Beni naçar koyma ey Bari Hüda
Habibin aşkına sana can feda
Bu sene başıma geldi bu gada
Yüzüm güleç idi bildir Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi

Talibî Coşkun der sözüm kalmadı
Şu yalan dünyada gözüm kalmadı
Ağlayı ağlayı özüm kalmadı
Gülmeyen yüzümü güldür Ya Rabbi
Ellerim boş malûl kapına geldim
Dilek çanağını doldur Ya Rabbi
(FY/18-19)

-140-

Sen Bizi Ayırma Dinden İlahi

Ta devr-i Adem'den haki türaptan
Hepimiz halk olduk ondan İlahi
Bir katre meniden ana rahminden
Sen bizi halk ettin kandan İlahi

Biz günahkâr kuluz hem de asiyiz
Bu dünyanın emanet kolcusuyuz
Eri-geci bu yolun yolcusuyuz
Sen bizi ayırma dinden İlahi

Dört günlük dünyada zevki n'idelim
Şaşmayalım doğru yola gidelim
Allah'a yalvarıp dua edelim
Biz medet umarız senden İlahi

Balçıktan yarattı cümle insanı
Adem'e halk etti bunca ihsanı
Rehber etti Peygamber-i zişanı
İsmi Muhammed'dir mimden İlahi

Cümlemiz de bu şerbetten içeriz
Bahtımız karadır gayet naçarız
Misafiriz böyle gelir geçeriz
Selâmet gidelim handan İlahi

İşte yalan dünya hayaldir düştür
Sırat köprüsünü geçmesi güçtür
Yüzümüz karadır elimiz boştur
Nasıl gideceğiz yoldan İlahi

Nuruna ilâyık cemalim yoktur
Hurine ilâyık kemalim yoktur
Lütfuna ilayık amelim yoktur
Ben utanıyorum benden İlahi

Deprem olalı birkaç yıl oldu
Dini İslâm yurduna bin bir hal oldu
Yarattığın kullar yandı kül oldu
Çekildi canları tenden İlahi

Zelzele devam ediyor dört yıldır
Ağlatma Allah'ım sen bizi güldür
Üstümüzden karanlıkları kaldır
Bizi mahrum koyma günden İlahi

Bir anide çok canları kaybetti
Yalan oldu yerlerinde ot bitti
Onların vadesi bu yüzden yetti
Devrildi binalar himden İlahi

Bu âfatı hep Allah'tan bilmeli
Camilere dolup namaz kılmalı
Bu işin önünü böyle almalı
Biz medet umarız senden İlahi

Sözüm hitam buldu burada dursun
Ölenler mahşerde murada ersin
Kalanlara Allah sabırlar versin
Bunu diliyoruz senden İlahi

Talip Coşkun dile destan oluyor
Çok bulayım derken azdan oluyor
Bize ne olursa bizden oluyor
Her şeyi biliriz senden İlahi
(ZSD/29-31)

-141-

Yakarış

Talibî, Birgün Atatürk'ü rüyasında görüp Ankara'ya gider. Şahsına verilmek üzere yazdığı şiirleri ve mektupları yetkililere verir. Profesör Afet Hanım'la görüşür dileklerini duyurur. Bu arada Atatürk rahatsızlanır İstanbul'a gider. Talibî bir müddet onun gelmesini bekler; iyileşmesi için dualar eder. Atatürk'ün hastalığı ciddidir ve bundan kurtulamayarak 10 Kasım 1938'de vefat eder. Bunu duyan Talibî'nin bütün umutları söner. "Benim kusurum nedir Allah'ım, hiç bir dileğim kabul olmadı." diye Allah'a yakırşlarda bulunur ve şu şiirini söyler:

Münacatım budur Ulu Tanrı'ya
Nice bin kulllara şefkatlerin var
İtikatım vardır yolu doğruya
Sevdiğin kullara vahdetlerin var

Ben sana taparım doğru yol diye
Sen bana bakmazsın adi kul diye
Hazinene koyman beni pul diye
Tahtında oturan devletlerin var

Şu alnıma bir tan günü çavdırman
Ben gül olsam kullarına sevdirmen
Ağu verin tatlı lokma yedirmen
Ellere bin türlü nimetlerin var

Fakir koydun beni bir mal vermedin
Bülbül ettin beni bir gül vermedin
Zindana bıraktın bir yol vermedin
Ben aciz kuluna zulmetlerin var

Kabul etmeseydin böyle kulluğa
Gençliğim çarptırdın her yoksulluğa
Beni bırakmadın istikballiğe
Ellere bin türlü imdatların var

Bazı kullarına torba taktırır
Ham çarığa ayağını sıktırır
Bir göz evi olsa onu yıktırır
Böyle türlü türlü mihnetleri var

Saraylar yaptırır halı döşedir
Kimini bey eder kimi paşadır
Sevdiği kulları rahat yaşadır
Sevmediğin kula zulmetlerin var

Hazret-i Adem'dir bizim atamız
Ondan sonra kara toprak ötemiz
Biz günahkâr kuluz çoktur hatamız
Ya Rabbi çok şükür nimetlerin var

Tanrı bize göster doğru yolunu
Cennetteki yeşilini alını
İmandan ayırma Talip kulunu
Kâinat üstünde kanatların var
(AEU/21-22; ÇS/17-18)

-142-
Dilek
Nefsine uyup da eyleme küfür
Allah'a malumdur bizim halimiz
Fiilimiz bilir o ismi Gafur
Kabirde sorulur günahlarımız

Söyle Hak kelâmı dönder dilleri
Gidersin cennete tutma yolları
Firdevs-i alâda gonca gülleri
Nasip olup derer m'ola elimiz

Beş vakti eda et terk etme sünnet
Allah kulum desin Peygamber ümmet
Bizlere yapılmış cehennem cennet
Acep hangisine düşer yolumuz

Ecel şerbetini alıp içince
Neler görün bu cihandan göçünce
Defnedip de nice zaman geçince
Kara yerde çürür nazik belimiz

İbadet et bu dünyada dururken
Dizin tutup her işleri görürken
Melekler kabirde sual sorarken
O zaman döndersin Mevlâ'm dilimiz

Birgün olur biz kabire yatarız
Nazik teni topraklara katarız
Evvel-ahir bu cihandan gideriz
Veren kalır meskenimiz elimiz

Fayda yoktur bu dünyanın malından
Hayır kazan ne koparsa kolundan
Kurtuluş yok bu ecelin elinden
Fayda vermez altınımız pulumuz

Niçin yanılayım yolum var iken
Niçin yalvarmayım dilim var iken
Şu yalan dünyada ölüm var iken
Kurtaramaz servetimiz malımız

Ecel bizi birer birer öldürür
Toprakları bağrımıza doldurur
Ömrümüzü güller gibi soldurur
Kayıp olur yeşilimiz alımız

Talip Coşkun bir gün candan üzülür
Dili durur hem elleri büzülür
Kiminin gurbete kabri kazılır
Kim bilir ki nerde kalır ölümüz
(FY/14-15)

OLAY DESTANLARI

-143-

Deprem Destanı

1943-1944 kışında Bolu, Gerede ve Çerkeş civarında meydana gelen depremler üzerine Talibî şu destanı söylemiştir:

1944'e kadem bastı
Yine memlekete bir zulüm esti
Kökleri devirdi dalları kesti
Yıktı binaları döktü taşları

Son teşrin yirmi yedinci gece
Her taraf sallandı bir uçtan uça
Memleketin hali vardı pek güce
Zulm ile mahvoldu vatandaşları

Yer oynadı cumartesi günü
Bir anda kaybetti binlerce canı
Ne çarşı bıraktı ne kahve hanı
Ne darları koydu ne genişleri

Saat bir buçuğu yedi geçiyor
Uykudan uyanan hemen kaçıyor
Yine bugün memleketler göçüyor
Yaktı bu zelzelenin ateşleri

Tanrının afatı geliyor sakın
Uyanın yurttaşlar yataktan kalkın
Bu gün çoklarının eceli yakın
Kader böyle imiş vatandaşları

Bazısı uykuda rüya görüyor
Bütün dünya ayaklanmış yürüyor
Azırail baş ucunda duruyor
Ecel geldi veriliyor borçları

Sabah oldu havadisler duyuldu
Dağlar gibi cenazeler kayıldı
Sağ kalanlar korkusundan bayıldı
Bu dünyadan çekiliyor göçleri

Ya Rab bu canları hep sen yarattın
Her birini bir afata uğrattın
Bu yerleri Erzincan'a benzettin
Nedir kusurları nedir suçları

Zelzele bahane ecel çevirdi
Bir ürüzgâr esti sürdü savurdu
Kastambol'un kalesini devirdi
Yağmur gibi aktı çok göz yaşları

Feleğin elinden cihan sızladı
Memleketin fırsatını gözledi
Bir taşınan yedi evi düzledi
Bir anda kayboldu din kardaşları

Kalenin dibinde yedi ev bir oymak
Zelzelenin kârı canlara kıymak
Başına geleni kadere saymak
Böyle zulüm gördü garip başları

Kastanbolu'ya çok yaralar açtı
Şu taş köprüde şiddetli geçti
Bir kısmı avlandı bir kısmı kaçtı
Avulandı ekmekleri aşları

Zelzele her yeri gezdi dolandı
Yerleri sarsıttı gökler bulandı
Taşköprü köyleri çok zedelendi
Ne duvarları kaldı ne kerpiçleri

Kana battı şu Tosya'nın yolları
Soğuk vurdu hep dondurdu gülleri
Kayıp etti çok kızları dulları
Pembe yanakları hilal kaşları

Allah'a yalvarın zelzele geçsin
Şu öksüz yavrular yuvadan uçsun
Millet şaştı hangi tarafa kaçsın
Bağladı yolları hem yokuşları

Sahibi yok mallar hep bağlı kaldı
Kağnılar yollarda hep eğli kaldı
Pirinç tarlaları hep hali kaldı
Ne işleri kaldı ne de güçleri

Zelzele zamanın eşkıyaları
Yol üstüne devirdi çim kayaları
Battı şu Tosya'nın nahiyeleri
Bir asır görmedi bu savaşları

Tosya çok şirin bir kâza merkezi
Bulunur Türkmen'i Kürdü Çerkez'i
Anasız meliyor çok emlik kuzu
Yuvası yok öksüz kaldı kuşları

Zalim afat kan uykuda avladı
Kaybetti çok babayı evladı
Kalbur oldu her köyleri eledi
Ne sahibi kaldı ne kömüşleri

Karlı dağ mı şu Tosya'nın karşısı
Çok yıkılmış mahallesi çarşısı
Kaymakamı jandarma yüzbaşısı
Sizlere ağlıyor vatandaşları

Bildirdiler şu Çorum'un derdini
Felek kırdı kuzusunu kurdunu
Kan ağlattı Osmancık'ın yurdunu
Bir taraftan zemherinin kışları

Felek bunca cana nasıl kıyıyor
Kâinat gaflete dalmış uyuyor
Bu dünyayı baştan başa yayıyor
Ne düzleri koydu ne inişleri

Zelzele Çorum'u yıktı savuştu
Canları mahvoldu evleri uçtu
Onlar Hakk'ın rahmetine kavuştu
İslam evlâtları din kardaşları

Al kana boyanmış Çorum'un yolu
Ağır zây'at vermiş sokaklar dolu
Kapı ardında ölmüş babası oğlu
Belaya uğramış garip başları

Harap etmiş Osmancık'ın köyünü.
Enkazlar doldurmuş dere boyunu
Ne kuzusu kalmış ne de koyunu
Sahipsiz koydu kınalı koçları

Kırlarda kavalı çalsın çobanlar
Bütün kan ağlasın yazı yabanlar
Sahipsiz kaldı tarlalar tapanlar
Çiftçi babaları Türk kardaşları

Zelzele iz yaptı dünya yüzüne
Nara vurdu inişine düzüne
Osmancıktan geçti Mecitözü'ne
Salladı düzleri hem yamaçları

Hep yıkıldı samanlıklar odalar
Canlar yaktı ateşledi sobalar
Namaz kılan ak sakallı babalar
Secde-yi Rahmanda kaldı başları

N'oldu benim malım mülküm diyenler
Gece gündüz çift sürmeye evenler
N'oldu öksüz inek bunca hayvanlar
Malıynan battı çiftçi başları

N'ettin felek n'ettin irençperleri
Ateş oldu alnındaki terleri
Issız viran oldu harman yerleri
İşte böyle bu dünyanın işleri

N'oldu tarlalarda evlek dilenler
Çalışıp da kan terini silenler
Malı mülkü hali koyup ölenler
N'oldu yalan dünyanın telaşları

İrençperim ben bir yaban kuşuyum
Şimdi şaştım hangi dala düşeyim
Ben ağlarım bu mesleğin taşıyım
Her zaman sızlıyor yürek başları

Yürümedim şu dünyada bağlıyım
Hemi karalıyım hemi ağlıyım
Tonus'ta büyüdüm rençper oğluyum
Gurbette ak ettim siyah saçları

Bu dünyanın sonu böyle uçurum
Battı şu Osmancık yıkıldı Çorum
Ben bu köylülere fazla acırım
Emeği zar oldu hem kazançları

Bazı şehirleri kaldırdı toptan
Hafif geçti Boyabat'tan Sinop'tan
Gerze'yi de esirgemiş afattan
Böyle ucuz kurtarmış bir kaçları

Ayancık'ta pek az sızlandı ordu
Orduya depreme iki darp vurdu
Bu senede bir çok canları kırdı
Ezdi kafaları döktü saçları

Yürü kahpe felek bu sana kalmaz
Karanlık dünyada yüzümüz gülmez
Ordunun zâyatı hesaba gelmez
Ne zengini kaldı ne muhtaçları

Kimi sabi yeni doğmuş anadan
Beşiğe belenip nenni demeden
Kimi kazandığı malı yemeden
Ağulandı yemekleri aşları

Zelzele pek hafif geçti Ünye'den
Bizi usandırdı yalan dünyadan
Merzifon'u düşürmedi künyeden
Ne ihtiyar kodu ne de gençleri

Zelzele devam etti aydan aya
Kazaları batırdı boydan boya
Yaralılar taşındı köyden köye
Al kana boyandı has kumaşları

Duyuldu karalı haber Bolu'dan
Yıldırım telgraf geldi validen
Geçilmiyor yaralıdan ölüden
Bahtı kara öksüz vatandaşlara

Bolu metin şehir eski vilâyet
On iki bin oldu görülen zâyat
Ne analar kaldı nede de bir evlât
Zelzeleden ölen vatandaşları

Zelzele zulmüne uğramış Bolu
Ağır zâat vermiş çadırlar dolu
Hesaba gelmiyor yaralı ölü
Ne gövdeler kalmış ne de başları

Matem mi tutuyor dumanlı dağlar
Baykuşlar ötüyor viran mı bağlar
Evlâtlar can verir analar ağlar
Gördükçe sızlıyor yürek başları

Ocaklar kararmış tütünler tütmez
Tarlalar sürülüp ekinler bitmez
Bu afata kimsenin gücü yetmez
Bu zelzele cehennem ateşleri

N'olmuş bahçeli evler n'olmuş konaklar
N'olmuş hilal kaşlar pembe yanaklar
Ne öküzler kalmış ne de inekler
Ne cücükler kalmış ne anaçları

Zelzele her memleketi eledi
Millet koyun kuzu gibi meledi
Bolu köylerini pek zedeledi
Kervan etti çek eyledi göçleri

Köylerden yaralı hasta geliyor
Gerede ye ağıt figan doluyor
Kimi bayılıyor kimi ölüyor
Kuma battı kirpikleri kaşları

Hasta ve yaralı doluyor hanlar
Ezilmiş gövdeler akıyor kanlar
Pek ucuz gidiyor şu tatlı canlar
Her tarafa doldu mezar taşları

Bolu vilayeti kaza Gerede
Ölen yiten pek çok oldu orada
Bundan da kurtaran erdi murada
Tabiplere kaldı sıhhat işleri

Mengen'i pek yıkmış yere batırmış
Ölüleri sıra sıra yatırmış
Hısım kavim bir birini yitirmiş
Ne babası kalmış ne kardaşları

Ankara'ya geldi hasta yaralı
İyileşti bir tedavi göreli
Ölüm den kurtardı bahtı karalı
Doktorlar veriyor çok ilaçları

Gerede tüm batmış viran yatıyor
Yıkık binalarda baykuş ötüyor
Görenler ağlıyor aklı gidiyor
Gadaya uğramış vatandaşları

Bu kasaba bir ziyana boğuldu
Gelip görenlerin aklı dağıldı
Binlerce kürekle kazma yığıldı
Yağmur gibi aktı hep göz yaşları

Çankırı vilâyet Çerkeş bir kaza
Felek zulüm etti her türlü ceza
Canlar telef oldu çıkmadı yaza
Kayıp oldu birbirinin eşleri

Çok yıkılmış Çankırı'nın evleri
Bu sene bulanmış akan çayları
Kanlı mezar olmuş bazı köyleri
Ne yarenler kalmış ne yoldaşları

Çerkeş'e kuruldu beyaz çadırlar
Dolaşıyor kaymakamlar müdürler
Ne odalar kalmış ne de sedirler
Yıkılmış yuvası ölmüş kuşları

Zelzele çok zedelemiş Çerkeş'i
Bir birine katmış toprağı taşı
Çok asker zay'olmuş bir de binbaşı
Nic'oldu çalışkan vatandaşları

Çerkeş'i görenin özü doymuyor
Kalanlar korkudan uyku uy'muyor
Çok kuzular öksüz kaldı büy'müyor
Zelzele zulmünün yavrucakları

Çerkeş köylerine gidip gelenler
Ağlaşıyor ahvalleri görenler
Allah'a yalvarıp namaz kılanlar
Ne âlimler koydu ne dervişleri

Zelzelenin bir kancası takıldı
Ateşlendi cihan yandı yıkıldı
Çok camiler minareler yıkıldı
Kan ağladı nice hak âşıkları

Ankara başşehir kazası üçtür
Yalan dünya sonsuz hayaldir düştür
Yeter kahpe felek bu zulüm güçtür
Bir anda kaybetti bazı gençleri

Bu zelzele devam ediyor hâlâ
Pek hafif ziyana uğramış Bâlâ
Ey divane gönül sen durma ağla
Gözlerinden akıt kanlı yaşları

Mevlâ'm dilekleri kabul etmiyor
Başımızdan ukubetler gitmiyor
Hastaların yaraları bitmiyor
Tabipler arıyor her ilaçları

Ankara'ya yakın şu Beypazarı
Batırdı köyleri verdi hasarı
Yol üstüne deşin kanlı mezarı
Etrafına düzün kara taşları

Kayıp oldu çok analar babalar
Evlat ağlar can vermeye çabalar
Ne oldu emmi dayı hep akrabalar
Afata uğrayan vatandaşları

Kuruttu bağları kırdı dalları
Kayıp etti yeşilleri alları
Emek verip kazandığı malları
Oturup yemeden öldü çokları

Kimi şaşmış birbirine sarılmış
Kimine taş düşmüş beyni yarılmış
Kiminin üstüne duvar devrilmiş
Ne evleri kalmış ne ocakları

Bir şirin kasaba Kızılcahamam
Etrafını sarmış bir kara duman
Dillerde söylensin bu da bir zaman
Feleğin zulümü hem ateşleri

Ne demeli bunca cana kıyana
Yuka yürek demir değil dayana
Düzce'yi uğratmış bunca ziyana
Ne bağları kaldı ne ağaçları

Bu sene sarsıntı pek çok oluyor
Millet tehlikeye maruz kalıyor
Çokları korkudan düşüp ölüyor
Akl'erdiremiyor fennin işleri

Zonguldak'a vermiş gayet çok ziyan
Canların kaybı Allah'a ayan
Köylerden söküldü hep atlı yayan
Ucuz iskan ölen vatandaşları

Vapurları iskeleye dayandı
Kimisi gaflette kimi uyandı
Zelzele elinden bu cihan yandı
Sızılattı hem dağları taşları

Zonguldak'ın etirafı çevrülür
Denizleri dalga dalga devrülür
Binalar yıkılır tozlar savrulur
Çöktü duvarları hep kerpiçleri

Vapurları iskeleye dayandı
Kimisi gaflette kimi uyandı
Zelzele elinden bu cihan yandı
Sızılattı hem dağları taşları

Zelzele yürüdü geçti Ilgaz'a
Kamyonlar devrüldü inişe düze
Kasaba karıştı dumana toza
Enkaza uğrayan vatandaşları

Bu sarsıntı tebdil etti Ilgaz'ı
Yıkıldı köyleri kaldı birazı
Rapor yazdı her nahiye merkezi
Analar akıttı çok göz yaşları

Neler geldi bu kazanın başına
Karlar yağmış toprağına taşına
Irast geldi zemherinin kışına
Felek kayıp etti garip başları

Bize pek hor baktın bizi Yaradan
Bahtımızı yazdın ağdan karadan
Köy kasaba bırakmadın aradan
Soldurdun gülleri hem nakışları

Amasya köyleri oldu harabe
Cenaze taşıyor kamyon araba
Kazmalar takıldı ipek çoraba
N'oldu altınları hem gümüşleri

Felek tapan koşmuş köyleri düzler
Aklıma düştükçe yüreğim sızlar
Sürmeli gelinler gül gibi kızlar
Beyaz gerdanları sırma saçları

Çadırlar var Merzifon'un önünde
Onlar felâkete düştü sonunda
Bir parça zarar var Hacıköy'ünde
Ne kıyılar koydu ne yamaçları

Zelzeleden batmış güzel Merzifon
Ne telgıraf kalmış ne de telefon
Ölülere sarılmadı bir kefen
Hep gafil avlandı hep vatandaşları

Vadesi yetenler geri döndüler
Yerler ateş oldu bütün yandılar
Gül gibi hanımlar genç efendiler
Pembe dudakları inci dişleri

İkinci zelzele şu Tokat Erba
Sonunda benzetti bir kanlı harbe
Bir daha içtiler ağulu çorba
Ne meyhane koydu ne sarhoşları

İnsafsız zelzele seylap insafsız
Yaralı ölü çok gayet hesapsız
Bir kısmı yatıyor pek ağır kefsiz
Böyle zulüm zelzelenin işleri

Şu Vezirköprü'yü batırdı yekten
Bir haber almadım bu Karabük'ten
Çok ağır zâyatlar çıktı Ladik'ten
Böylece kayboldu din kardaşları

Vezirköprü Ladik Samsun toprağı
Kırıldı dalları düştü yaprağı
Görenlerin sızlıyor yüreği
Sel gibi çağlıyor hep göz yaşları

Sarp yerlere gittim yolum yanıldı
Talip Coşkun diye adım anıldı
Feleğin elinden boynum eğildi
Benim de derdim çok vatandaşları
Zelzele zulmüne düşen yavrular
Kara yazıları garip başları
(ZSD/17-29)

-144-

Adapazarı Depremi Destanı

Adapazarı'nda zelzele başlar
Yıkıldı konaklar döküldü taşlar
Ağladı analar aktı gözyaşlar
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Şehirin içine düştü bir talan
Bazılar kurtardı çok oldu ölen
Anaya babaya hasiret kalan
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Enkazlar altında kaldı bazısı
Biçare kulların kara yazısı
Göğsünde can verdi ana kuzusu
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Kafalar ezildi kanlar damlıyor
Doktor gelmiş yareleri emliyor
Çadırlar doluyor boş yer kalmıyor
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Binalar kalmadı göze görüken
Göçtü çarşı pazar yoktur bir dükkân
Pazar günü halk mesirede iken
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Bilinmez ki başa gelecek belâ
Ahali hep geziyordu kol kola
Birden bire zuhur etti zelzele
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Battı evler çok eşyalar halılar
Kayıp oldu bulunmadı ölüler
Keşfe geldi kaymakamlar valiler
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Zelzele başladı tam saat onda
Hiç kimse kalmadı hamamda banda
Hastalar zarlanır kırkı bir canda
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Adapazarı'na bir afet düştü
Yıkıldı binalar çok evler göçtü
O anda Kızılay yardıma koştu
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Üç yıl evvel gördük bu felâketi
Ağlattın sızlattın çok memleketi
Kesilmiyor bu arzın hareketi
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Bir figandır koptu tam öğle yakın
Yıkılan yerlere dikkatle bakın
Zalim tabiatın zulmünden sakın
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Tabiatın bize nedir garazı
Şiddetle oynadı her bir arazi
Bazılar kurtuldu kaldı birazı
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Niçin afat verin niçin kıskanın
Kadrini bilmezsin sen bu meskenin
Bununla tamam oldu mu noksanın
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı

Talip Coşkun sabır eyle ne çare
Çaresiz derde üzülme biçare
Takdire bak boyun eğme kadere
Harap oldu şirin Adapazarı
Bilinmez ki değdi kimin nazarı
(ZSD/12-14)

-145-

Zelzele ve Seylap Destanı

Talibî, bu destanı 1939 Aralığında vuku bulan Erzincan Depremi üzerine söylemiştir.

Bu bize Allah'tan bir afet geldi
Korkudan âlemin irengi soldu
Herkes evlerine giremez oldu
Yüzünü dergâha tutan ağlıyor

Dinimiz bakidir korkarız Hak'tan
Tanrı ırak etsin her münafıktan
Ya Rab sen bizi var eyledin yoktan
Yetmiş iki millet insan ağlıyor

Büsbütün sarsılan senin yerlerin
Bilinmez hikmetin çoktur sırların
Kapında ağlıyor günahkârların
Hem cehennem hemi cihan ağlıyor

Bu zelzele yıktı nice evleri
Harap etti şehirleri köyleri
Sen yardım et iki cihan serveri
Senin için ahir zaman ağlıyor

Sarsıldı kalalar çöktü duvarlar
Salladıkça binaları yuvarlar
Köylerde mahvoldu mallar davarlar
Ağıl kapısında çoban ağlıyor

Çöllerde yıkıldı katar develer
Ağaçlar dalından düştü yuvalar
O dağlar denizler yeşil ovalar
Zelzeleden yazı yaban ağlıyor

Şiddetle başladı arzu hareket
Kanaat kalmadı kalktı bereket
Bizlerde çoğaldı her bir nedamet
Günahkâr kulların noksan ağlıyor

Bir anda oynattı hareket arzı
Kudretin salladı her bir emrazı
Melekler Allah'a eder niyazı
Şehitler Kâbeler mekân ağlıyor

Zahirde görünen her bir alâmet
Batında kayboldu keşfi keramet
Başımıza geldi böyle felaket
Hemi yahşi hemi yaman ağlıyor

Dua kabul olmaz deseler amin
Bazı yalan yere ederler yemin
Hakk'ın gazabından titriyor zemin
Bütün yer gök hem asuman ağlıyor

Bir şehri boydan boya düzledi
Yüz bin canı bir toprağa gizledi
Çok yerler yarıldı cihan sızladı
Harap oldu şu Erzincan ağlıyor

Millî Şefimiz geldi Erzincan'a
Gördü harap olmuş yoktur bir hane
Bir kadın geldi ağlar yana yana
Hemi millet hemi vatan ağlıyor

Büyük bir huzura dayandı başı
Kalbinin üstüne akar göz yaşı
Üzerine doğdu devlet güneşi
Gökyüzünde mah-ı taban ağlıyor

Öksüz kaldık Sayın İsmet İnönü
Göremedim evlatların gününü
Harap ettin hayatımın sonunu
Bir ben değil cümle insan ağlıyor

Dedi "Sayın evlatlarım n'oldular"
Ağır felaket altında kaldılar
Aziz vatanın bağrını deldiler
Vatanın sahibi aslan ağlıyor

Yazık bu şehire bir zeval erdi
Bu da memleketin şerefli yurdu
Erzincan vilâyet başında ordu
Yıkılmış yerine yeksan ağlıyor

Bu şehre değmiş düşman nazarı
Ölenleri deşin garip mezarı
Ne çarşısı kalmış ne de pazarı
Her yer harap olmuş meydan ağlıyor

Camiler hafızlar büyük imamlar
Yaldızlı binalar hamlar hamamlar
O şirin mağazalar sıra dükkanlar
Zelzele batırmış bakan ağlıyor

Zelzeleden bütün yerler yayılmış
Binalar üst üstüne kayılmış
Bazıları sokaklarda bayılmış
Sağ olup yerinden kalkan ağlıyor

Binalar devrildi çöktü kapılar
Ana kucağında öldü sabiler
Türklere acıdı çok ecnebiler
İngiliz Fransız Yunan ağlıyor

Aniden duyuldu Erzincan batmış
Taşı toprağı birbirine katmış
Elli bin nüfusun vadesi yetmiş
Yıkılmış yuvalar mesken ağlıyor

Kaleler devrildi binalar kepti
Çok canlar mahvoldu kıyamet koptu
Bütün duvarlar birbirine çarptı
Yerden kalkan tozlar duman ağlıyor

Bir hareket oldu gece yarısı
Kaçıp kurtulmadı binde birisi
Sayma ile hesap olmaz gerisi
Erzincan'ı gelip gören ağlıyor

Işıklar karardı kesildi ceryan
Bazıları kaçtı anadan üryan
Kazaya uğradı kalmadı bir can
Söyleyip derdini döken ağlıyor

Geniş mahalleler uygun sokaklar
O taze gelinler n'oldu kundaklar
Kapılar kapandı battı ocaklar
Her tarafı harap viran ağlıyor

Kimisi dükkanda kimisi handa
Hepisi de mahvoldular bir anda
Kimi ölmüş kimi de yarı canda
İlaç veren tabip lokman ağlıyor

Kimi ölü kimi diri çıkıyor
Kimisi ezilmiş kanlar akıyor
Binlerce yaralı doktor bakıyor
Dertliyi gördükçe derman ağlıyor

Iradyolar her taraftan dinliyor
Can dayanmaz şu hastalar inliyor
Hademeler yaraları bağlıyor
Yaralara merhem süren ağlıyor

Ölüleri üst üstüne kaydılar
Hastaları vagonlara koydular
Ecnebiler bu ziyanı duydular
Her tarafta yoldaş yaren ağlıyor

Kim'uyku uyurdu dalmış gaflete
Kimi yemek yerdi eli sofrada
Kimisi evinde kimisi gurbette
Ölüsüne hasret kalan ağlıyor

Kimi otururdu masa başında
Kimi ticarette kendi işinde
Çoluk çocuk birbirinin peşinde
Ana kucağına yatan ağlıyor

Kimi evde öldü kimi sofada
Kimisi oturdu zevk ü sefada
Birden bire uğradılar afata
Bu afatı gören her can ağlıyor

Ey vatandaşlarımız bizi yaktınız
Bu dünyada kara imiş bahtımız
Böyle imiş kaderimiz şansınız
Yazılan tarihler ferman ağlıyor

Kimisinin pek ezilmiş kafası
Kimi ağır hasta çıkmaz nefesi
Hiç de yoktur bu dünyanın vefası
Böylesi ölümü duyan ağlıyor

Oteller kahveler hanlar kalmadı
O beyler paşalar beyler kalmadı
Çarşı pazar o meydanlar kalmadı
O bağlar bahçeler bostan ağlıyor

Vatandaşlarımız yazık n'oldular
Afat oldu bir gecede öldüler
Hemi maldan hemi candan oldular
Bütün büyük küçük yektan ağlıyor

Bu zelzele devam etti durmadı
Çok yerler batırdı aman vermedi
Karanlıkta birbirini görmedi
Işıkları sönmüş zindan ağlıyor

Böyledir mukadder böyledir takdir
Şu beyaz dünyanın karası çoktur
Tercan'da zâyatın hesabı yoktur
Eli koynunda bir bayan ağlıyor

Felek ağıladı tatlı canları
Bu sene gösterdi kara günleri
Batırdı hanları çok dükkanları
Çarşı pazar alıp satan ağlıyor

Karlar çokça yağdı eller üşüyor
Yerler sallanıyor evler uçuyor
Bazılar delirmiş dağa kaçıyor
Varıp arkasından yeten ağlıyor

Bu zelzele tuttu geldi nereden
Köy kasaba bırakmadı aradan
Binlerce nüfusü öldü zarardan
Evler harap olmuş gören ağlıyor

Çok evler yıkıldı mahvoldu Zara
Hep açıkta kaldı fakir fukara
Hayli zâyat verdi şu Koçhisar'a
Koşup yardımlara gelen ağlıyor

Tipiler savurdu kârlar tozalar
Felâkete düştü köyler kazalar
Dağlar gibi kayıldı cenazeler
Varıp ölüsünü bulan ağlıyor

Suşehri'ni bak ne hale getirmiş
Yüz elli beş ölü bin ev batırmış
Baba kardeş birbirini yitirmiş
Zelzeleden ağıt figân ağlıyor

Bir hafif zayiat olmuş Sivas'ta
Beş nüfusu ölmüş on beşi hasta
Ölenler kurtuldu kalanlar yasta
Gözünün yaşını silen ağlıyor

Kim bilir Allah'ın rızası nerede
Çokça keramet var biraz sabırda
Bir parça ziyan var Vakfikebir'de
Tercan batmış Trabuzon ağlıyor

Şu kahpe feleğin yoktur kararı
Salladı ortayı kıyı kenarı
Tokat'a uğramış hayli zararı
Sokakta boynunu büken ağlıyor

Yıkılmış bahçesi dökülmüş gülü
Onları soldurmuş Azrail yeli
Bir kısmı yaralı bir kısmı ölü
Mevcudun deftere yazan ağlıyor

Bir çok telefiyet oldu Erbaa'da
Hâli yer kalmadı hem solda sağda
Allah'a yalvardı çobanlar dağda
Yolların üstünde kervan ağlıyor

Erba'nın güzel güzel eli var
Yaylası var ördeği var gölü var
İki bin ev batmış üç bin ölü var
Oğlum kızım noldu diyen ağlıyor

Zelzele farklandı Amasiya'da
Bir arıza oldu Reşadiye'de
İkisinde telefiyet ziyade
Harabe yerleri gezen ağlıyor

Zelzele çok zelzelemiş Niksar'ı
Biraz hafif geçmiş Karahisar'ı
Böyle imiş bu yılların eseri
Bu yerlere gelip giden ağlıyor

Ya Rab kurtar başımızı belâdan
Sensin bu dünyayı böyle eleden
Bir karalı haber duydum Zile'den
Orda arkadaşım canan ağlıyor

Birden bire ırak oldu yakınlar
Bazı köylerde çok oldu sökünler
Tarlalar sahipsiz yoktur ekinler
Oraklar paslanmış tırpan ağlıyor

Ocakları söndü irençperlerin
Emeği zay oldu emektarların
Hükmü hiç kalmamış gayri yerlerin
Tarla mahzun olmuş taban ağlıyor

Bu zelzele rüya değil ayani
Göremedim zararım yok diyeni
Çarşamba'nın da var biraz ziyanı
Erzurum kazası Narman ağlıyor

Dağlar oynadı denizler coştu
Bursa'da Nilüfer ırmağı taştı
Evleri su aldı ahali kaçtı
Vazgeçip canımdan bıkan ağlıyor

Mustafakemal Paşa Bursa kazası
Bütün solmuş güllerin tazesi
Ya Rab nedir bu kulların cezası
Adana ırmağı Seyhan ağlıyor

Bu sene başladı zelzele harbi
Dünyayı oynattı kudretin darbı
Şaktan şimali cenuptan garbı
Mısır Bağdat İran Yemen ağlıyor

Zelzele başladı bir yıl evveli
İpti Kırşehir'ine verdi zevali
Son zamanda Kayseri'nin Develi
Bu memleketleri duyan ağlıyor

Bizlere gösterme böyle sıfatı
Kabul et Ya Rabbi bu münacatı
Üstümüzden kaldır büyük afatı
Bu zulmeti gören cihan ağlıyor

Ağızında kaldı diyecekleri
Boğazında kaldı yiyecekleri
Bütün boşa gitti hep emekleri
Gözyaşın ekmeğe katan ağlıyor

Gayri temizlensin kötü gezenler
Tez kendine gelsin yoldan azanlar
Cehennem dolusu kara kazanlar
Kendini ateşe yakan ağlıyor

Yıkılan yapılır ölenler gelmez
Yeniden şehirler viranlar kalmaz
Dökülen çanaklar sözünen dolmaz
Harabe yerler çok vatan ağlıyor

Bu sene çok gördüm kara düşleri
Akar gözlerimin kanlı yaşları
Size son elveda vatandaşları
Bu dünyaya gelip giden ağlıyor

Ya Rabbi sen bize eyle yardımı
Böyle zelzeleyi kimse gördü mü
Biraz da söyleyeyim kendi derdimi
Çarkıfelek gibi dönen ağlıyor

Güneşten yayılır ayransız külek
Yakandan sarılır vicdansız felek
Bin ağlasam kabul olmaz bir dilek
Gönlüm pek efkârlı kalbim ağlıyor

Zehir verin içip içip kanayım
Kibrit çalın çıra gibi yanayım
Ben derdimin hangisini yanayım
Onulmaz dertlere düşen ağlıyor

Şu genç ömrüm nasıl geçti bilmedim
Arayıp da hakikati bulmadım
Geçti ömrüm bir muradım almadı
Gayri devir döndü devran ağlıyor

Bir güle el attım uzanamadım
Kendimi toplayıp düzelemedim
Davalara düştüm kazanamadım
Dünya hayatından bıkan ağlıyor

Vefası olmayan yere güvendim
Hakikatsiz sevdalardan usandım
Keklik Emine'nin aşkına yandım
Aşk elinden yanıp tüten ağlıyor

İpek oldu elden ele üzüldü
Bade oldu bardaklarda süzüldü
Haberi yok türkülere yazıldı
Dillerde yad olur destan ağlıyor

Talibî Coşkun der olmadı vadim
Tamam otuz altı yaşıma değdim
Şarkışla'nın Tonus köyünde doğdum
Sözün nihayeti nihan ağlıyor
(ZSD/3-12)

-146-

Boz Öküz Destanı

Çepni'ye girmeye niyet eyledim
Dedim "Arkadaşım kinli boz öküz
Yorulup da bizi yolda komasın"
Ömer Çavuş dedi "Canlı boz öküz"

Öğleden evveli Tonus'dan koştuk
Uğrumuz Şarkışla yoluna düştük
Kalfaköy'ün üstün yel gibi aştık
Yönünü yokuşa döndü boz öküz

Kinli develere benzer bakışı
Mısır dablağına benzer kakışı
Boş kağnıyla çıkamıyor yokuşu
Dermanı kesilmiş cinli boz öküz

Yokuşu çıkınca gözler büyüdü
Gayri iyi gider bu bir huy idi
Ömer Çavuş hırsından yattı uyudu
Kanak'ın düzüne indi boz öküz

O gece gitmedik Kanak'ta kaldık
Çok ikram ettiler rahatta olduk
Sabahınan birçok arkadaş bulduk
Boş koy versen gider selli boz öküz

Düz yere gelirse gayet tellenir
Yokuşu çıkarken gitmez yellenir
Yavaş gider beşik gibi sallanır
Uğrüleyim seni nenni boz öküz

Yine yere yattı başın kaldırır
Beni utandırır eli güldürür
Senin bu işlerin beni öldürür
Adını koyarlar kanlı boz öküz

Akşama kadar biz vardık Cemel'e
Üstümüz toz oldu döndük hamala
Gazeteler yazsın Gazi Kemal'e
Söylesin irfanın ünlü boz öküz

Cemel'den gitmedik döndük geriye
Kalın yiğidini yolla koruya
Böylesi mal düşmesin fukaraya
Benim senden canım yandı boz öküz

Talibî der ki : bu nasıl alâmet
Ellerin için olduk melâmet
Şükür olsun eve geldik selâmet
Bize zahmet verdin şanlı boz öküz
(AKT/10)

-147-

Düğünde Kırılan Ayağına

-Hikâyeli Şiir-

Altınyayla'nın komşu köylerinden olan Gümüşdüğün köyünden Laza'nınoğlu Mehmet adlı şahıs, oğlu Ahmed'in düğününe sevip saydığı Talibî'yi de çağırır. Düğün günlerce sürer. Gelin Tahtyurt köyünden getirilecektir. Oğlan evinden bazıları Cuma günü gelin getirilmesinin göreneğe uygun olmadığını söyleyip Perşembe günü gelin almaya gitmeyi teklif ederlerse de bu fikir kabul görmez ve Cuma günü getirmeye karar verirler. Talibî Cuma günü gelin getirmeye şunları söyleyerek karşı çıkar

Şeytan düşer peşimize
Şu karışır aşımıza
Cuma günü gitmeyelim
Belâ gelir başımıza!...

Bayrağın yüce görüksün
Düğünün yaza sürüksün
Davet et Lazan'ın oğlu
Çevre köyler biriksin

Böyle seyip düğün olmaz
Kâhyaları usul bilmez
Düşün be Lazan'ınoğlu
Cuma günü gelin gelmez

Köy ufacık düğün tatsız
Yengeleri kaldı atsız
Baştan kıça haber yoktur
Bağ belirsiz meydan ıssız
(FY/3-4)

Yengeler ve gelinciler, atlarına arabalarına binerler. Düğün kervanı yola koyulur. Gelinciler yolda cirit oynayarak giderken Tahtyurt köyünden çıkan ciritçilerle karşılaşırlar. Davul-zurna, cirit havası çalar; iki taraf cirit

oynamaya başlar. Herkes iştiyakla cirit oynayanları seyreder. Talibî de pek çok yarışta birinci gelmiş olan Kırat'ın üzerinde cirit oynamaktadır. Kendisi usta bir binicidir. Halk Talibî'yi coşturur. Talibî nazara gelmekten korkar. Bir ara, seyredenlerin yanına gelip seyirciler arasında sevgilisi Keklik Emine'yi kaçıran Zırıl Yusuf'un bulunduğunu ima ederek;

Ciritçiler atlı seçin
Toplanıp karşısına geçin
Ziyan olmaz inşaallah
Ağzınızı hayra açın
Söz içinde meşhur söz var
Göz içinde değer göz var
Nazar değer arkadaşlar
İçinizde kudümsüz var

diyerek endişelerini dile getirir. Atını sürer, biraz ilerledikten sonra, önüne çıkan bir hendeğin önünden geri dönmek ister. Önüne bir hendek çıkar. Bu sırada Düşeceğini anlar ve atla birlikte düşmemek için ayaklarını üzengiden çıkarır ve o iri vücuduyla hendeğe yuvarlanır. Kıratın sağ arka ayağı, Talibî'nin sol bacak kemiklerine şiddetle çarpar, O anda yerinden sapan eyer takımıyla beraber sağa döner, kemiği ikiye katlanır, sallanmaya başlar. At, başını alıp gider. Halk hemen oraya üşüşür. Önce onu öldü sanırlar. Ağlayıp fizah ederler. Bir müddet sonra Talibî kendisine gelir. Zaten içi yanık olan âşık ayağının kırıldığını görünce, kendisini tutamaz şunları söyler:

Güzün bağlar sökülüyor
Gazel yaprak dökülüyor
Katlan deli gönül katlan
Başa gelen çekiliyor

Bu yara felek yarası
Dayan yiğitlik sırası
Bu dünya bir yazar bozar
Ağından çoktur karası

Bülbül gider bağlar kalır
Duman gider dağlar kalır
Kanadı kırılan kuşlar
Yol üstünde ağlar kalır

Dağlar koyaksız olur mu
Güller boyaksız olur mu
Keser vurdun kahpe felek
Adam ayaksız olur mu
(FY/6-7)

Yanına toplananlar, düşüş sebebini zorarlar. O, yine şiirle cevap verir.
Sabah erken kalkamamış
Bir atına bakamamış
Ben Ahmed'e güvendiydim
Kolanını çekememiş

Kır at hendeği atladı
Göğsünü geri katladı
Korktuğuma ben uğradım
Kabak başıma patladı

Arabayı eller aldı
İçine yengeler doldu
Lafınan attan düşmezdim
Kolan koptu eyer döndü

Sarsıldım doğrulamadım
Yalıdan sarılamadım
Bu oyun felekten oldu
Kimseye darılamadım

Felek bana bir köz kırptı
At ellendi eğer saptı
Yana çaldı oynak kır at
Ayağıma birden çarptı
(FY/7)

Gençler kıratı tutup getirirler. Ot oracıkta yayılmaya başlar. Talibî, yayılmakta olan ata da bir şeyler söyler:

Yayıl oynak kır at yayıl
Başına karametli bu yıl
Beni kimse kınamasın
Herkes kaderine kail

Çoktur kır atın cilvesi
Rast geldiği yolun cılgası
At oynataman ciritçiler
Bu oyun şeytan ilgası

Bu oyunun sonu pişman
Altındaki atı düşman
Ricam budur arkadaşlar
Ölüm tuzağına düşmen
(FY/8)

Talibî, çok kan kaybeder, rengi solar, tekrar bayılır. Bacağını bağlarlar, yüzüne su serperler. Talibî yavaş yavaş ayılır. Çok acılar çekmektedir. O sırada oradan geçmekte olanlar da kalabalığı merak edip talibî'nin yanına gelirler. Yanına gelenlere ve kim olduğunu merak edenlere şunları söyler:

Yürüdük kuşluk çağında
Temmuz ayının sıcağında
Gümüşdiğin küçük köydür
Büyük dağın kucağında

Bu gün yüreğim pek sızlar
Herkes fırsatımı gözler
"Uğrunuz hayırlı olsun"
Demedi Besmelesizler

Hem ırmağım hem bostanım
Hem çakalım hem aslanım
Gümüşdiğin bize yakın
Köyüm belli Tonus'tanım
(FY/8-9)

Talibî, düğün kervanının yola devam etmesini ister. Bunu da yine şiirle söyler.

Ben kaderimi sınadım
Ne şansım var ne muradım
Siz hep gidin düğüncüler
Kırıldı kolum kanadım

Ben ahdime duramadım
Muradıma eremedim
Hocama çok selam söyleyin
Ziyarete varamadım
(FY/9)

Düğüncüler, sanki bir cenaze alayı yürüyüşüyle Tahtyurtda doğru giderler. Yanında kalanlar ona basit bir sedye yapmak için sağa sola dağılıp ağaç kesmeğe giderler. Yalnız kalan âşık, uzaktan Tahtyurd'a giden düğüncülerin karartılarını görür. Üç şeye hayıflanır: Onlarla birlikte olamayışına, rakibi Zırıl Yusuf'un da düğüncülerle birlikte oluşuna ve yapayalnız kalışına, Daha fazla kendisini tutamaz ve diline şunlar gelir:

Sağlam iken düştüm derde
Eller gitti kaldım burada
Nasip olup varamadım
Hocamın köyü Tahtyurd'a

Kaza gelmez görünerek
Düşman güler sevinerek
Ayağım kırıldı kaldım
Yılan gibi sürünerek

Bülbül gider bağlar kalır
Duman gider dağlar kalır
Kanadı kırılan kuşlar
Yol üstünde ağlar kalır
(FY/9)

Arkadaşları, oracıkta Talibî'ye ilkel de olsa bir sedye yaparlar. Bellerinden kuşaklarını, sırtlarından caketlerini çıkartarak üzerine sererler. Onu incitmeden, yavaş yavaş Gümüşdüğün köyüne ulaştırırlar. Köydekiler, merakla gelinin gelmesini beklerken ayağı kırılmış Talibî'yi görürler. Talibî onlara da şöyle hitap eder.

Düğün gördüm hediyeyinen
Cirit oynadım yayınan
Sol bacağım küt kırıldı
Getirdiler sedyeyinen
(FY/10)

Talibî'yi yatırırlar. Gözeloğlan köyündeki sınıkçı (kırıkçı) Mevlût Hoca'ya haber göndirirler. Birkaç sonra düğüncüler gelini getirir. Yanındakiler, gelini görmeye giderler. Yine yalnız kalan Talibî şöyle diyerek acısını teskin etmeye çalışır:

Hasta düştüm kimsem yoktur
Ne ilaç var ne de doktor
Bana kıyma kahpe felek
Dostumda düşmanımda çoktur
(FY/10)

-148-

Gurbette Fakirlik Destanı

Emine'yi bir türlü aklından çıkaramayan Talibî, uzun müddet evlenmez. Kayseri'de bulunduğu bir sıra, Konyalı Fatma Bulut isminde bir kızla evlenir. Fatma, falcılıkla, Talibî de şiirlerini satarak para kazanırlar. Ancak kazandıkları yine de geçimlerine kafi gelmez. Aslında mutlu bir evlilikleri de yoktur. Soğuk da şiddetli geçmektedir. Ayrılmak için dört gözle baharın gelmesini beklerler. Birgün yine eve geldiğinde Fatma'nın ağladığını görür. Bu durumda, yoksulluk canına tak eden Talibî şunları söyler:

Fatma'nın gözleri elâ
Fincan ile bakar fala
Kara günler gelir geçer
Sen Mevlâ'dan dilek dile

Oturmuş fala bakıyor
Nasip nereye kalkıyor
Ayrılık göründü diye
Gözlerinden yaş akıyor

Fincanı yere devirdi
Borçlu kapıyı çevirdi
Pencerenin camı yoktur
Tipi içeri savurdu

Bu yıl tipi boran çoktur
Halimizi soran yoktur
Soğuk evde hastalandık
Bir yudum su veren yoktur

Evden eve varılmıyor
Dağlar taşlar görünmüyor
Şehirin içi buzladı
Sokaklarda yürünmüyor.

Yiğitlik olmaz tipiye
Odun bulunmaz sobaya
Para yoktur çarşı uzak
Gidilmez Keçikapı'ya

Varlık koparır demiri
Yokluk tüketir ömürü
Bir liraya satılıyor
Yarım batman taş kömürü

Ev tuttum Atpazarı'nda
Bir caddenin üzerinde
Tarihi bir yazı gördüm
Gariplerin mezarında
(EY/10-11)

-149-

Soğuk Destanı

Talibî Kayseri'deyken mevsim kıştır (Bkz. Şiir no: 141). Atpazarı mevkiinde Hasan Ağa isminde birinin evini kiralar. Evin kirası 10 liradır. Ev sahibi, bir de yardım olarak fazla sobasını veriyor. Talibî, tam rahat edeceği sıra, ev sahibi kocakarı ev kirasını bahane ederek bunlara kızar. İçeri girip sobayı devirir ve ellerinden alır gider. Bu olay, kış ortasında naçar kalan Talibî'nin içine büyür ve şunları söyler:

Pek muhannet kocakarı
Gözleri göğ kaşı sarı
Ev kirası mı istersin
Ayın başı gelsin bâri

Yalan söyler yakıştırır
Bir birine takıştırır
Aybaşı tamam olmadan
Para diye sıkıştırır

Kaç günün geçti aradan
Seni kör etsin Yaradan
Karanlık kümese girdik
Aylık isten on liradan

Koca karı bizi yaktı
Eve geldi yatsı vaktı
Zemherinin ayazında
Geldi sobamızı yıktı

Karlar dolu yağa yağa
Bakılmıyor sağa sola
Pek zalimdir kocakarı
Ziyansızdır Hasan Ağa

Tavuk korkar horozundan
Bu korkmuyor karısından
Bizi evden çıkardılar
Bu yılki kış yarısında

Soğuk evde olduk kefsiz
Bunlar gibi yok insafsız
Suçun sahibi olur mu
Kimi haklıdır kimi haksız

Talibî der pek üşüdük
Soğuklarda ev taşıdık
Sevdalanıp geze geze
Gurbet ellerde yoşuduk
(EY/15-16)

-150-
Köylü Kızları
Sizin için şehirleri gezdiğim
Birer name verin köylü kızları
Sağ olur da memlekete gelirsem
Vadinizde durun köylü kızları

Al giydiniz karaları döndünüz
Mumlar gibi yana yana söndünüz
Gül sandınız dikenlere kondunuz
Ot gibi çürüyün köylü kızları

Parçalanasınız talanlar gib
Elleri koynunda kalanlar gibi
Tozlara belenen yılanlar gibi
Saçınızı sürün köylü kızları

Bülbül olup bahçenizde ötmedim
Ateş olup bacanızda tütmedim
Yaren olup gecenizde yatmadım
Yad ellere varın köylü kızları

Yardan ayrılalı yüzüm gülmüyor
Onulmaz derdimi kimse bilmiyor
Şu Keklik Emine yola gelmiyor
Bana öğüt verin köylü kızları

Şu gurbet ellere gider gelirsem
Arayıp da yitiğimi bulursam
Vadem yeter dağ başında ölürsem
Kefenimi sarın köylü kızları

Talibî Coşkun der günün birinde
Bir rüya görmüştüm uyku serinde
Gelin görüşelim mahşer yerinde
Sualimi verin köylü kızları
(AEU/19,; SYG/115-116)

-151-
Kızlar Destanı
Düğünde bayramda ağır ziynette
Bütün kınalanır eli kızların
Halaya düzülür meşhur güzeller
Gerdandan oynuyor kolu kızların

Güzeli överler varıp görmeli
Kimi kara kaşlı kimi sürmeli
Güzelleri yavaş yavaş sarmalı
İncinmesin nazik beli kızların

Derdin nedir deyi benden sorsalar
Bölük bölük yamacıma dursalar
Birer birer dudak payı verseler
Akar yanağından balı kızların

Güzeli öğerler varıp görmeli
Kimi kara kaşlı kimi sürmeli
Güzelleri yavaş yavaş sarmalı
İncimesin nazik beli kızların

Kader güzelleri yabana atar
Kıymetini bilmez bir pula satar
Güzelin iyisi gurbete gider
Sabahtan ayrılır yolu kızların

Yaz gelince yeşil otlar biçilir
Kızlar çiğdem gibi ayrı seçilir
Domurcuk gül ak gerdanda açılır
Burcu burcu kokar gülü kızların

Kızlar kalbur olsa ben de elensem
Kızlar pınar olsa ben de sulansam
İpek olup ince bele dolansam
Ebrişimden olsam şalı kızların

Kızlar haftada bir elin kınalar
Boyu uzun beli ince sunalar
Nasıl güzel doğuruyor analar
Meğer böyle imiş yılı kızların

Ben oynasam şu kızların yayında
Kızlar aramıyor yiğit soyundan
Bir kız alamadım Tunus köyünden
Köyümüzden aktı gölü kızların

Talibî der ben sözümden caymadım
O yarin dizine yatıp uy'madım
Konuştuğum güzellere doymadım
Baldan tatlı bana dili kızların
(AEU/20-21; SYG/9-109; TC/32-33)

-152-

Uzunyayla Çeçen Kızları Destanı

Talibî, Çerkez-Çeçen köyü olan Çamurlu'da düğüne katılır. Kızlar ve erkekler karşılıklı dururlar. Düğündekiler Talibî'den bir istekte bulunurlar. "Şu karşıdaki kızların her birine bir şiir söyler misin?" derler. Âşık, onları kırmaz ve şunları söyler.

Çeçen höyüğünde bir düğün başlar
Var olsun yarenler şen olsun gençler
Kırmızı yanaklar o çatık kaşlar
Döner saçı telli sunalar bu gün

Düğüne toplanmış Çeçen kızları
Kara kaş altında elâ gözleri
Kıvırcık saçları elma yüzleri
Döner saçı telli sunalar bu gün

Naile kız baş tarafta duruyor
Naciye dertli müzika vuruyor
Keklik gibi ne gaydalı yürüyor
Döner saçı telli sunalar bu gün

Düğün olur müzikalar çalınır
Kızlar oynar ince beller salınır
Yüreceğim delik delik delinir
Döner saçı telli sunalar bu gün

Saniye kız oyuna hazırlandı
Cahillerin karşısında fırlandı
Evvel usta idi sonra torlandı
Döner saçı telli sunalar bu gün

Saadetin ak gerdanı parlıyor
Oynadıkça ak memeler terliyor
İştahlı oynu var tezden yorulur
Döner saçı telli sunalar bu gün

Medine oynarken cilveler yapar
Kaşını kaldırır gözünü kırpar
Delikanlıları bütün el çarpar
Döner saçı telli sunalar bu gün

Hep Çeçen kızları durmuş yan yana
Nazarım değmesin şu Zekihan'a
Ölmesin bu kızı doğuran ana
Döner saçı telli sunalar bu gün

Naciye müzikasın alır destine
O beyaz elleri değer göğsüne
Diğer kızlar sırasının üstüne
Döner saçı telli sunalar bu gün

Baktım Naile'nin elâ gözüne
Zülüfleri çengellenmiş yüzüne
Çerkez-Çeçen kızı hep bir düzüne
Döner saçı telli sunalar bu gün

Hasibe sonradan oyuna çıkar
Göğerçin kız karşısında yan bakar
Seyirciler gür gür tabanca sıkar
Döner saçı telli sunalar bu gün

Ben de düştüm Çamurlu'nun özüne
Günül verdim bir Çeçenin kızına
Zülüfleri çengellemiş yüzüne
Döner saçı telli sunalar bu gün

Çerkez'in Çeçen'i şu Uzunyayla
Anamdan doğalı görmedim böyle
Deseler ki bana derdini söyle
Döner saçı telli sunalar bugün

Talibî der geldim Uzunyayla'dan
Yârin aşkı beni böyle seyleden
Muradım isterim Gani Mevlâ'dan
Döner saçı telli sunalar bu gün
(AEU/18-19; EY/1-20; SYG/21-23)

-153-

Ahlâksız Kadınlar Hakkında

Talibî, gezdiği yerlerde ahlaksız kadınları rastlar ve onları şöyle hicveder:

Erkeklerin yüze gülen düşmanı
Önümüze kuyu kazan kadınlar
Belli olmaz her birinin plânı
Arkamızdan dudak büzen kadınlar

Kadınların çoktur bize çalımı
Hemi güzeli var hemi zalimi
Bu yüzdendir erkeklerin ölümü
Yüreklerimizi üzen kadınlar

Çoklarının çapkınlıkta havası
Hak indinde kabul olmaz duası
Dışı güzel içi şeytan yuvası
Talas tufan gibi azan kadınlar

Gel-git olur kadınların akılı
Hemi cömerdi var hemi pahılı
Her saçında beş yüz plân takılı
Kalplerine hile düzen kadınlar

Kadınlara fırsat vermesin Allah
Fırsat düşer ise mahveder vallah
Yüzünü azdırmış dudağı sallah
Doğru sözümüze kızan kadınlar

Çok kadınlar doğru yoldan yanılır
Kocayı kor köpeklere sağılır
Geçimi kaybolur evi dağılır
Yuvalarımızı bozan kadınlar

Kör şeytandır kadınların hocası
Doğru yola gitmez genci kocası
Dost görünür düşman olur nicesi
Ters yel gibi devre esen kadınlar

Doğru kadınları sever öperim
Peygamberin kızı diye taparım
Gücüm yetse dileğini yaparım
Tanrı size versin ihsan kadınlar

Kadınlar ters döner çark-ı felektir
Erkekleri süzen nice elektir
Bazıları var ki huri melektir
Onlardır cennette gezen kadınlar

Bazı kadın namusunu batırır
Döşeği beğenmez çula oturur
Aslan yatağına çakal yatırır
Er kıymetin bilmez öyle kadınlar

Geceleri şeytan verir dersini
Gündüzleri kimse bilmez hırsını
Daima çevirir işin tersini
Akıldan mirastan noksan kadınlar

Kadınlar keklik kuş her dala konar
Avlayıp da ele getirmek hüner
Gözümüz dökülür kalbimiz yanar
Ciğerlerimizi ezen kadınlar
(AEU/16; EY/36; FY/3031; SD/4)

-154-
Kadınlar
Kadınlar hep sevgilerin bağıdır
Bazıları dirhem yenmez ağıdır
Dost zanneder düşmanına aldanır
Kaçar gider yuvasını dağıtır

Gönül versem kızlar beni kovalar
Dileğimi kabul etmez düveler
Bunların cilvesi bizi yaşatmaz
Bıçak gibi ömrümüzü eğeler

Tanrı böyle takdir etmiş ezelden
Bulunmamış bu yolları düzelten
Çiçek gibi güzel kızlar değil mi
Ziyan verip ömrümüzü azaltan

Güzellerin peşine çok düşerdim
Karadeniz gibi kaynar coşardım
Bunların aşkına üzülmeseydim
Bu dünyada beş yüz sene yaşardım

Bana zehir oldu ele bal oldu
Bana diken oldu ele gül oldu
Beni beğenmeyen Keklik Emine
Nihayeti bir Zırıl'a mal oldu

Söz verdi de şeneltmedi koynumu
Yalancıktı bulandırdı beynimi
Şahsı güzel soğuk kanlı Emine'm
Senelerce eğri koydu boynumu

Kadınların çoğu böyle vefasız
Kalbi kara aklı noksan şüphesiz
Bazıları ince ruhlu bir çiçek
Bazıları heykel gibi vefasız

Aldatmaktır kadınların huyları
Tilki tuzağına benzer tüyleri
Bazıları var ki helâl süt emmiş
Hep bir değil içinde var iy'leri

Çok babalar usanıyor kızından
Üzülüp ölüyor her bir nazından
Hapishaneler mahkûm ile doldu
Cinayetin çoğu kadın yüzünden

Kocanın kadrini bilmez bazılar
Aile olur mu öyle cazılar
Yavrusunu öksüz gibi ağlatır
Ne yüreği acır ne de sızılar

Bazısı süslenir giyer kuşanır
Fantaziye yapar tarar düzenir
Ahmak kadın bir züppeye aldanır
Aslan gibi kocasından boşanır

Bu yüzden kalmadı dünyanın hazzı
Ağladı âşıklar kırıldı sazı
Bu dünyada ömrümüzü kısaltan
Kadınların kahrı kızların nazı

Tanrı haksız kadınları kıraydın
Birer birer cehenneme süreydin
Bizi muhtaç etmeseydin Yaradan
Bu lezzeti başka şeyden vereydin

Eski kızlar bilirdi doğru yolu
Onların kalbinde hep iman dolu
Pek vefasız şimdi zaman kızları
Aşk yerine kalbinde saman dolu
(AEU/15-16; EY/34-36; FY/28-31; SD/3-4)

-155-

Tiyatro Kızları

Talibi Kayseri'nin Yeşilhisar beldesindeyken bir tiyatro gurubuna rastlar. Kasabanın gençlerinden birkaçı –zorla da olsa- Talibî'yi tiyatroya götürürler. Program sonrasında gençler Talibî'den izlenimlerini şiirle dile getirmesini rica ederler. O da şunları söyler:

Akşam olur bir tiyatro kurulur
Kızlar oynar seyirciler vurulur
Gerdanlar açılır beller kırılır
Çalınır çalgılar oyunlar başlar

Tiyatroya gittim Yeşilhisar'da
Oyunlar başladı açıldı perde
Bu sene pek düşkün millet bu derde
Kızları gördükçe mahvolur gençler

Sahnede kemanlar sazlar vuruyor
Kızlar göbek atıp gerdan kırıyor
Seyircilere çok neş'e veriyor
Süzülür kirpikler eğilir kaşlar

Zevk için gitmeli şu tiyatroya
Keyfini düşünen bakmaz paraya
Meri keklik m'oldun kız Bediriye
Hemen gerdan kırar oyuna başlar

Fidan boylu kıraliçe bakışlı
Kırmızı benizli göğsü nakışlı
Cilveli oyunlu keklik sekişli
Seyirciler takdir eder alkışlar

Hayriye kız baştan girer oyuna
Görenler bayılır selvi boyuna
Güzellik yakışır bunun soyuna
Seyrine bayılır her vatandaşlar

Yürü Bedriye gaydalı yürü
Sana eş olamaz kızların biri
Her yerde nam almış bu tiyatoro
O ince belleri ibrişim saçlar

Diğer kızlar tiyatoro sayılmaz
Nam verip de bir şöhreti duyulmaz
Bu kızların cilvesine doyulmaz
Bu ne çapkın gözler bu ne bakışlar

Talip böyle miydi senin ilk sözün
Hava-yi nefs ile mahvoldu özün
Daha bu dünyanın zevkinde gözün
Feleğin hançeri sana da işler
(EY/24-25)

-156-

Kızlar

Birisinin dişleri var yüzünde
Birisinin çapkınlık var gözünde
Üç güzel bir pencerenin ağzında
Oradan bir elma gösterin kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar

Üç kız oturmuş süpürge bağlıyor
Giden yolcuları yoldan eğliyor
Gönlüm seviniyor kalbim ağlıyor
Sizden bir hediye isterim kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar

Sarıkız'ın tel tel olmuş saçları
Karakız'ın hilâl gibi kaşları
Pencereden bakan dudu kuşları
Sizi seher vakti seslerim kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar

Birisinin beyaz örtü başında
Birisinin kalem oynar kaşında
Biri hayâlimde biri düşümde
Benim sizde kaldı nazarım kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar

Sarıkız'ın saçına bağlanayım
Karakız'ın boynunda eğleneyim
Üçünüzün biriyle evleneyim
İnanın sözüme bekarım kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar

Ayna tuttum pencerenin içine
Şavkı düştü Sarıkız'ın saçına
Selâm söylen güzellerin üçüne
Talibî der arttı efkârım kızlar
Ben de Edirne'de askerim kızlar
(TD/10-11)

KİŞİLERLE İLGİLİ DESTANLAR

-157-
İsmet Paşa'ya
Nice düşmanları yere döşedir
Gölgesinde milletini yaşadır
Sevgilisi başvekil İsmet Paşa'dır
Bütün şenlik dedi "Paşa Merhaba"

Paşam emir verdi yapıldı yollar
Yürüdü t(i)ren de donandı eller
O yüce namını zikr eder diller
Dediler o zaman "Paşa Merhaba"

Ne şeref göründü senin hürmetin
Bizlere çok oldu lutf u izzetin
Sivas vilâyetine teşrif eyledin
Bütün şenlik dedi "Paşa Merhaba"

Doldururlar meydanlığı düzleri
Ehl-irfanın nezaketli sözleri
Birinci kısımda mektep kızları
Dediler o zaman "Paşa Merhaba"

Zabitanlar kılıncını yağladı
Kırmızı bayraktan nurlar çağladı
Durdular resmine hep saf bağladı
Bütün şenlik dedi "Paşa Merhaba"

T(ı)rampetler muzıkalar çalındı
Yarelerim göz göz oldu delindi
Âşık Talip bu bayramda bulundu
Çağırdım o zaman "Paşa Merhaba"
(SK/100)

-158-

Ahmet

Talibî askerken, önceki tertipten olan asker arkadaşları terhis olurlar. Âşık, kendisinde bir yalnız hisseder. Yeni gelenler de âşığı özellikleri bilmez ve onu kızdırırlar. Bilhassa, içlerinde Reşadiyeli Ahmet isminde birisi alaya alırlar. Talibî, daha fazla dayanamaz, onu aşağıdaki şiirle hicveder ve sonunda dilinden kurtulur. Ahmet bir daha ona ilişmez.

Yine bir emir almış Yüzbaşıdan
Elinde bakracı gelir çarşıdan
Bir bıyık oynatır güler karşıdan
Ne yaman sırtarır dişi Ahmed'in

Süzün Reşadiyeli Ahmet süzün
Belki terhis olacaksın bu güzün
Bir kaput giyinmiş boyundan uzun
Karları süpürür peşi Ahmed'in

Bir çöl devesine benzer çöğümü
Sayılmıyor parmağının boğumu
1320 dir bunun doğumu
Daha genceciktir yaşı Ahmed'in

Ahmet gördü emirberlik kursunu
Sonradan çevirdi işin tersini
Mutfakta devirdi sefer tasını
Döküldü ekmeği aşı Ahmed'in

Ahmed'ime yardım eylesin Allah
Sıdk ile diyorum bu sözü vallah
Yüzünü azdırmış dudağı sallah
Sürmelenmiş gözü kaşı Ahmed'in

Talip Coşkun elin neye ulaşır
Ettiğin çok elin ayağına dolaşır
Günde üç beş somun ile güleşir
Pehlivana benzer düşü Ahmed'in
(TD/23-24)

-159-

Zübeyr Onbaşı

Zübeyir gelir saçlıları beller
Yazar künyesini doktora yollar
Ben ısrar ettikçe başını sallar
Söz kabul eylemez örülür gider

Zübeyr tutuşur saçın cengine
Yüksek kafa tutar bakmaz enine
Berbere çağırır gelsin makine
Kestirir saçları serilir gider

Zübeyir başların olmuş polisi
Saçlardan yaptırır bir yan halısı
O zamanlar olur Konya Valisi
Bakın ne kadar da kurulur gider

Başında saz ibrişim gibi ıplar
Gördükçe Zübeyir göklere hoplar
Çarşıda pazarda yakamı toplar
Kaldırır şapkayı darılır gider

Talibî sözünde bulur lezzeti
Hiç bulunmaz mert adamın kıymeti
N'idersin dünyada saçı ziyneti
Birgün can cesetten ayrılır gider

(TD/21-22)

-160-

Sabiha Gökçen

Sabiha Gökçen de Atatürk kızı
Semada geziyor seher yıldızı
Kendi için evlat edindi Gazi
Yaramaz dillerden bir nazar olur

Uçağa biner de havada uçar
Şahine yol vermez aniden geçer
Esen ürüzgarlar önünden kaçar
O siyah bulutlar tarümar olur

Uçmaya başladı bütün Türk kuşu
Sabiha Gökçen de bunların başı
Sana alkış tutar Türk vatandaşı
Vatana çalışan kahraman olur

Yer yüzünde rüzgârlara alışan
Gökyüzünde bulutlara karışan
Devran edip vatan için çalışan
Dünyada sevgili mihriban olur

Her ana doğurmaz böyle bir kızı
Âlemi seyreder açıktır gözü
Budur Atatürk'ün sevgili kızı
İsmi unutulmaz bir zaman olur

Talibî de aşk yoluna giderse
İlham alır borçlarını öderse
Tanrı dediğimi kabul ederse
Deli gönlüm tezden şaduman olur
(DK)

-161-
İzmit Lisesi Müdürü
Konuşmak istedim ben lisenizde
Bir dilekçe verdim size Müdür Bey
Bu sebepten kaldım endişenizde
İzin vermediniz bize Müdür Bey

Verdiğin sözleri geri çevirdin
Kuru ümit ile yalan savurdun
Çok atlattın haftaları devirdin
Bunu kesecektin kısa Müdür Bey

Fazla yalvarıp el etek öpülmez
Para için kula kulluk yapılmaz
Nefse uyup doğru yoldan sapılmaz
Dalkavukluk gelmez bize Müdür Bey

Parayı zapteden senet makbuzdur
İnsanı aldatan büyük haksızdır
Kulluğa yapmak da Allah'a mahsustur
Ayet nazilinde nasa Müdür Bey

Bir senet imzasız hem pulsuz olmaz
Bu dünya âlemsiz hem elsiz olmaz
Allah büyük fakat hem kulsuz olmaz
Sırları görünmez göze Müdür Bey

Dünya fitne oldu yıllar usandı
Felek kahpe oldu kullar usandı
Boşa gidip geldim yollar usandı
Dili yok söyledim şose Müdür Bey

Evvelce va'd ettin kati söz verdin
Sonradan sen beni gayet hor gördün
Neşemi kaybettin kalbimi kırdın
Gönül denilen bir kase Müdür Bey

Felek oynar insanların ömrüyle
Kullar konuşamaz yüce tanrıyla
İzmit ili maarifin emriyle
Bende resmen geldim size Müdür Bey

Dünya birkaç çeşit karalı ağlı
Bir birine dayanmış ormanlı dağlı
İşte insanlar da birbirine bağlı
Yoksa geçinemez kimse Müdür Bey

Bu kapı senin değil devlet kapısı
Çok büyük mekteptir taştır yapısı
Derse girdi öğrencinin hepisi
Onlar da meraklı sese Müdür Bey

Bu kapıyı sen açmadın ma'rif açtı
Dürüst çalışmaya gençlik ant içti
Sen gibi müdürler çok geldi geçti
Sana da kalmaz bu lise Müdür Bey

Talibî Coşkun der tükenmez sözüm
Çok gurbetlik çektim geçkindir özüm
Okul müdürüsün çürüktür sözün
Sözü kesiyorum kısa Müdür Bey
(AEU/13-15)

KURUM VE TESİSLERLE İLGİLİ DESTANLAR

-162-

Köprü Destanı

Talibî, Zonguldak'ta gezerken büyük bir köprü görür. Ufak bir çayın üstüne bu kadar ihtişamlı köprünün yapılmasına anlam veremez. Milletin parasının israf edilmesini hoş karşılamaz ve şunları söyler:

Bir acayip köprü herkes görüyor
Arabalar hep yanyana yürüyor
Görenler etrafa haber veriyor
Altı çarşı pazar her mıntıkası

Bu sistemde bir köprü kurulmamış
Böylesi model de hiç görülmemiş
Bunu yapan ustalar yorulmamış
Bu fuzuli masraf millet parası

Bu köprü beş tarafa yol açıyor
Altı demiryolu tiren geçiyor
Demokratlar üzerinden geçiyor
Ortası birleşmiş beştir cephesi

Hayret eder bu köprüye bakanlar
Altı çarşı pazar sıra dükkânlar
Buna kuvvet vermiş Amerikanlar
Bu köprülerin bir öz tekesi

Altından akıyor bir ufak ırmak
Üstü muhafaza hep demir parmak
İyi değil dünyada kendini kurmak
Mağrur insanların çoktur hatası

Büyük köprü şehrin içini tutmuş
Çok para sarf olmuş milyonlar yutmuş
Bilmem kaç senede yapılmış bitmiş
Bu kenarda değil şehir ortası

Bu köprüye masraf kaç milyon olmuş
Beriden hazine pek zayıf kalmış
Sabık iktidarlar gaflete dalmış
Felek yargıladı o Menderes'i

Onlar yapamadı bu iktidarı
Bu milletin olamadı maderi
Böyle imiş Türkiye'nin kaderi
İnşallah iy'olur bunun ötesi

İktidarı kazandı şu demokrat
Memlekete göstermedi bir irat
Hani ya bu millet aldı mı murat
Açıktır sözleri yoktur siyasi

Demokrat seslendi halkın dilinde
Seçimler kazandı elli yılında
Aydınlık yapmadı millet yolunda
Millete giydirdi şu kara yası

Menderes çok para yedi boşaldı
Yollarına çok kurbanlar döşeldi
Devlet hazinesi bütün boşaldı
Ne altını kaldı ne antikası

Sabıklar bu size çok ayıp oldu
Yazık bu millete pek hayıf oldu
Altmış ton altın tez kayıp oldu
Nice oldu damgası hem külçesi

Menderes bu millet sana çok küstü
Kimi bed söyledi kimisi sustu
Gözünün ildiği yerlere bastı
Beyhude sarf oldu devlet bütçesi

Hep sözlerinizde yalan çıktınız
Yoksulluk yaptınız canlar yaktınız
Pahalılıkta bu milleti sıktınız
Sizde yok mu idi millet sevgisi

Geçimin kaybetti bütün ahali
Güç yetmiyor her ne alsan pahalı
İflah olmaz bu âlem beddualı
İnkisar eyledi Adem atası

Sizlere beddua etti çokları
Allah'tır ancak var eden yokları
Sahipsiz dul karı yetim hakları
Ah yerde kalır mı bu hayat bahsi

Menderes millete yükü tam kodu
Yetirmedi mahsulleri ham kodu
Sonra maddelere büyük zam kodu
Bu alanlar sattı tavayı tası

Şimdi yaslandınız Yassıada'ya
Hiç birinden size gelmez hedaye
Sizin işleriniz kaldı Hüda'ya
Ahiri yer alır Allah rızası

Bayar düşündü derine daldırdı
Kimini ağlattı kimin güldürdü
Menderes Samsun'da deniz doldurdu
Beyhude sarf oldu millet parası

Bayar'la Menderes dünyaya taptı
Milleti unuttu zevkine saptı
Milyarlar sarf etti barajlar yaptı
Karın doyurur mu suların sesi

Bir kısmı çok zengin oldu yayladı
Bir kısmı pek çok ezildi kaynadı
Onlar milletin rızkı ile oynadı
Kimsenin korkudan çıkmazdı sesi

Güç yetmez kasapta pahalı etler
Bakkallarda çoğaldı etiketler
Kalplerde kalmadı çok itikatler
Gayri yükselecek hürriyet sesi

Hükümet kasada para koymadı
Bu sebepten çok filizler büy'medi
Çokları aç kaldı karnı doymadı
Terk-i diyar etti baba yavrusu

Şimdi Yassıada'ya yaslandınız
Deli olmuştunuz tez uslandınız
Pek kurumuştunuz hep ıslandınız
Temiz hava verir denizin sesi

Orda çok gün geçer haftalar aylar
Bazı da içilir kahveler çaylar
İnzibatlar bahriyeli subaylar
Onlar tabur alay ordu kıtası

Has toprak gerek ki mahsul bitire
Hükümet gerek ki millet yetire
Bu sözlerim size olsun hatıra
Bu eser Talibî Coşkun hatırası
(İS/6-7)

-163-

Devrim Kurumu Destanı

Pek çalışkan Millî Devrim Kurumu
Görür onlar bütün eder yarımı
Hem ilerler bu milletin durumu
Vatana en büyük hizmetleri var

Devrimciler görür birçok devrimler
Türk'ün istikbali bu yüzden parlar
Hem milleti doğru yola uğurlar
Memurlarının çok gayretleri var

Gelir geçer çok devirler asırlar
Belli olur hem halılar hasırlar
Kaybolmalı kabahatler kusurlar
Bu yolda Tanrının hikmetleri var

Çok devirler döner dünya yüzünde
Gideceğiz Atatürk'ün izinde
Cazibe var bu milletin gözünde
Kalplerinde kudret kanatları var

Devrimciler bu milleti kayırır
Haklıyı haksızı seçer ayırır
Türk'ün namını dünyaya duyurur
Hakikat yolunda dikkatleri var

Turhan Bey Devrim Kurumu Başkanı
Düzeltir tamamlar her bir noksanı
İyi korumak ister umum insanı
Şenlikli günlerin sohbetleri var

Devrim Kurumunu dünya işitir
Turhan Bey bu cemiyetin başıdır
Yurtta karanlık yerleri ışıtır
Vatana millete şefkatleri var

Hikmet Bey çalışkan sekreteridir
Keskindir nüfusu taşı eridir
Devrimcilerin bir fedakârıdır
Bu yolda çalışkan emekleri var

Genel sekreteri Hikmet Tekin'dir
Millete hürmetlik cana yakındır
Şen geceler yaşatıyor metindir
Millet sevindirir hayratları var

Hikmet Bey'de çoktur ilim hisleri
Ahlakı güzeldir yoktur sisleri
Mermer anıtları güzel büs'leri
Atatürk'e ait eserleri var

Devrim gecesi şenlikli gün idi
Geri kalmaz bu milletin ümidi
Turan Bey beni Samsun'dan tanıdı
Birçok Karadeniz destanları var

Spor sarayını millet kuşattı
İçini süsletti zümrüt döşetti
Devrimcilere iyi gece yaşattı
Mehter davul zurna ziynetleri var

Spor sarayı millete açıldı
Sahneler şenlendi güller açıldı
Gençler oynadı güzeller seçildi
Zevkli oyunları sohbetleri var

Gençler hoş oynadı halaya durdu
Kemanlar sazlar makamlar vurdu
Bütün seyircilere hep neşe verdi
Güzel çalgıları sanatları var

Devrim Kurumunun fenni nazarı
Çoktur ibret alıp seyyah gezeri
Yeri ışıklarıdır cadde üzeri
Konya Sokağı'nda dayreleri var

Devrim Kurumu Ankara'da duruyor
Bu milletin ahvalini görüyor
Yapılan şenlikler neşe veriyor
Sanatkâr yetişir üstatları var

Gelir geçer aylar yıllar zamanlar
Hep fani oluyor yahşi yamanlar
Cennete devr olur ehli imanlar
Dünyada kalıyor cesetleri var

Dünyaya kalbur gibi insan geliyor
Ebedî kalan yok hep de ölüyor
Belki milyarlarca devir oluyor
Bazı adamların eserleri var

Bu sırr-ı hikmeti bilen olmamış
Ahirete gidip gelen olmamış
Ölüme bir çare bulan olmamış
Allah'ın bilinmez kudretleri var

Talip Coşkun tohumları ekmiyor
Fidan bulup bahçelee dikmiyor
İnsanlar birbirine çekmiyor
Gözleri görmez hastaları var
(KD/28-31)

-164-

Gazi Çiftliği Destanı

Gazi Çiftliği'ne yazdım destanı
Mest ediyor gülü hem gülistanı
Kapıda beslenir çifte aslanı
Bütün ahali seyrine geliyor

Her bir var hayvanat burada bakın
Yabancılar korkar varamaz yakın
Aslandan korkmayın çakaldan sakın
İnsan da hayvanın soyun arıyor

Kaplanın tüyleri ipekten düzgün
Bir aslan diz çökmüş suratı azgın
Kara canavar da maymuna kızgın
Dişini sırıtmış yaman soluyor

Aslan der ki "Gelsin göreyim kurdu
Anlasın yiğidi anlasın merdi"
Aslanlardan aslan kollayan yurdu
Yiğit ölse bile namı kalıyor

Bu halleri gördüm ben oldum hayran
Gezdim etrafını eyledim seyran
Zannettim ki düğün yahut da bayram
Dediler "Her pazar şenlik oluyor"

Havuzun başında her çeşit kuşlar
Hava tebdil eder bütün ağaçlar
Turnalar ötüşür figana başlar
Bülbüller de güle bakıp ağlıyor

Mermerden yapılmış asri binalar
Şirin gazinolar ve çayhaneler
Oyunlar başlıyor dolar sahneler
Biletini alan bara geliyor

Apartımanları yeni modalı
Kadife salonu şirin odalı
Değeri var haznelerin bedeli
Bu çiftliği bütün cihan biliyor

Her iki tarafı demir yolları
Pençe pençe açılıyor gülleri
Sürü koyunları ağır malları
Çobanları ayrı ayrı kolluyor

Tarlaları motor ile sürülür
Otları biçilir hayma vurulur
Harmanları makinayla sürülür
Çilingirler buğdayları eliyor

Gazi Çiftliği'nin incedir yol
Ahali geliyor her taraf dolu
Kimi kilim serer kimisi halı
Yolların üstüne dolan geliyor

Kimisi er gelir geriye döner
Kimi yeni gelmiş tirenden iner
Kimi yayan gelir sıcakta yanar
Kimi gölgelerde hava alıyor

Herkes bölük bölük gelir oturur
Keyfini zevkini orda yetirir
Sofra kurar rakı şarap getirir
Kimi içip içip sarhoş oluyor

Ne kadar kalaba yolların üstü
Kimi su getirir elinde desti
Kiminin koluna yapışmış dostu
Kim'elini boyununa doluyor

Kimisi yetişmez tiren tez kalkar
O kalabalıkta kim kime bakar
Kimi tuttuğunu koluna takar
Kimi yitiriyor kimi buluyor

Kimi dondurma yer kimisi pasta
Kimi gül koparır gönderir dosta
Kimisi yarini yetirmiş yasta
Kimi düşünüyor kimi gülüyor

Atatürk bu gülü elinde tuttu
Kokladı millete yadigâr etti
Bunu bir hatıra bıraktı gitti
Baba yadigarı âlem biliyor

Çiftlikten yukarı çıkayım dedim
Bir de Marmara'ya bakayım dedim
Yanıma bir güzel takayım dedim
Eller aramadan nasıl buluyor

Çiftlik'ten kalkınca biraz dolaştım
O arada bir sarhoşa bulaştım
Tam vaktinde Marmara'ya ulaştım
Burası daha hoş gönül eyliyor

Marmara denizi dalgalanıyor
Baylar gazinoda gölgeleniyor
Bir yandan ağaçlar ırgalanıyor
Karadeniz coşmuş yaman çağlıyor

Hep kızlar denize dalmış yüzüyor
Bir kısmı soyunmuş gerdan çiziyor
Bazıları ağ mermere benziyor
Sudan çıkan billur gibi parlıyor

Kimi sudan çıkmış sade çırçıplak
Turunç gibi büyük memeler topak
Yanağı gül olmuş dudağı yaprak
Bazı açılıyor bazı soluyor

Güzeller oturmuş suyun başına
Kimi şapkasını eğmiş kaşına
Hepisi de birbirinin peşine
Bunları seyretmek ne hoş oluyor

Dedim "Kızlar ben de çimsem olmaz mı
Sizlere derdimi yansam olmaz mı
O gül memelerden emsem olmaz mı"
Dedi kızlar "Bakın bu ne söylüyor"

"Affedin bayanlar bana darılman
Hoş görün sözümü bana kırılman
Bu gün efkârlıyım bana darılman
Deli gönlüm sular gibi çağlıyor"

Bunu dedim benden bir söz umdular
Hepisi de gözlerini yumdular
Piliç gibi kızlar suya tumdular
Kimi dalgıç gibi hemen dalıyor

İy'ce baktım kafaları görüktü
Ak gövdeler bir araya birikti
Bu yaykanma 3-4 saat sürüktü
Kimi çıkmış gövdesini siliyor

Gizlendim bir dalın altına yattım
Doya doya bir güzele seyrettim
Dedim "Şimdi burda avımı tuttum"
Baktım yavaş yavaş beri geliyor

Karşı vardım "Bayan gel beri" dedim
"Sensin güzellerin dilberi" dedim
"Gökte yıldızların ülkeri" dedim
"Seni gören yiğit sevdalanıyor"

Elimi uzattım tuttum elini
Koluma doladım ince belini
Hemen sordum hatırını halini
O da benim gibi efkârlanıyor

"İsmini bağışla seni tanıyım
Ölenece ben aşkına yanayım
Bir su ver elinden içip kanayım"
Dedi "Göğsümden iç pınar akıyor"

"İy'ce belle" dedi "adım Hatice"
Sana burda cevap vermem netice
Kendi uzun boylu kaşları ince
Dili tatlı bülbül gibi şakıyor

"Bayanlar içinde kıyak gezersin
Öldürürsün beni candan üzersin
Bizim Keklik Emine'ye benzersin"
Bana doğru azgın azgın bakıyor

"Emine'yi sevdin ezel mi idi
Gül mü idi yoksa gazel mi idi
Doğru söyle benden güzel mi idi
Nasıl bir kız idi kime benziyor"

"Sana benzer idi cilvesi nazı
Sana benzer idi hem kaşı gözü
Sana benzer idi kırmızı yüzü
Senin gibi gözlerini süzüyor"

"Seni gördüm Keklik Emine sandım
Bunun için senin aşkına yandım
Emine zannettim sana uzandım
Onun her endamı sana benziyor"

"Keklik Emine'nin yolları ırak
Şimdi o dalgayı burada bırak
Yine içerime düşürdün merak
Kim bilir Emine nerde geziyor"

"Beni ağlatırsın avundurmazsın
Divane gönlümü sevindirmezsin
Bir yarin var diye övündürmezsin
Bu sevdalar beni böyle üzüyor"

Bu sözü duyunca pek geldi yakın
Aman bizi kimse görmesin sakın
Bir gören olmasın etrafa bakın
Uçan kuşlar bizden hile seziyor

"Ben yalan söylemem sözüm söz" dedi
"Biraz sabırlı ol git de gez" dedi
"İster isen defterine yaz" dedi
Karşındaki mert adama benziyor

Dedim "Gideceğim beni savıştur"
Dedi "Allah bizi tekrar kavuşturur"
Dedim "Bu dünyanın en sonu boştur"
Ağladı yaş gözlerinden akıyor

Allah ısmarladık yürüdük yola
Uğurlar olsun git güle güle
İstasyona in de git tiren ile
Baktım ki bana yüreği acıyor

Akşam serininde tirene bindim
Kayaş'a varmadan Mamak'ta indim
Orayı görünce bir yayla sandım
Derelerde mor sümbüller bitiyor

Kayaş Mamak derler bir dere boyu
Ortadan akıyor bir ince suyu
Bileti kestiren Çankırı deyi
Vakit geldi şimdi tiren kalkıyor

Ahali çiftlikten Kayaş'a dönmüş
Görünce zannettim bir ordu konmuş
Kimisi dalların altına sinmiş
Kimi oturuyor kimi yatıyor

Kimi çocuk beler söyler bir ninni
Uyurken söğüde değiyor alnı
Bayanlar geliyor eli cüzdanlı
Kimi gölgelerde çocuk beliyor

Kimi sarhoş olmuş yarini arar
Kimi meraklanmış sigara sarar
Kimisi gölgede saçını tarar
Kimi kakül kimi zülüf çalıyor

Kenar kenar gezer saçı telliler
Aklımı dağıttı ince belliler
Hatır gönül bilir bazı yollular
Bazılar yolcuyu yoldan eğliyor

Kayaş'a dökülmüş göğsü elvanlar
Yaktı beni onlardaki ilvanlar
Cennetten mi çıkmış huri gılmanlar
Güzeller adama sevda veriyor

Gelirken uğradım Hatıpçayrı'na
Doyamadım güzellerin seyrine
Yine deli gönül düştü birine
Güzel diye diye ömrüm eriyor
(İAD/17-23)

-165-
Çubuk Barajı
Çubuk Barajı'na indim bir pazar
Ahalinin çoğu burada gezer
Denizin üstünde kayıklar yüzer
Kimi ileride kimi ger'liyor

Su akıyor bir derenin dolusu
Zannettim ki kara deniz yalısı
Bazıları Ankara ahalisi
Bazıları bir yabancı elliyor

Herkes pazar günü kendini süsler
Gezmeye gidiyor baylar mebuslar
Tenezzüh taksiler hem otobüsler
Bazıları yayan gidip yor'luyor

Baraj dedikleri bir uzun dere
Keyfini zevkini orada ara
Sağında görünür büyük Ankara
Yıldız gibi binaları parlıyor

Baktım birbirine ahali uygun
Kimi yaman sarhoş kimisi baygın
Kimi ses çıkarmaz duruyor süzgün
Kiminin başında şapka fırlıyor

Çubuk Barajı'na çok gider bekâr
Herkes sevdiğine boyunu büker
Yarini bulanlar kenara çıkar
Kimi kaçırıyor kimi kolluyor

Çubuk Barajı'ndan akıyor ırmak
Ne kadar hoş olur burada durmak
Vefasız bir güzele meyil vermek
İşmar etsen kafasını sallıyor

Var mı benim gibi yüzü gülmeyen
Arayıp da ayarını bulmayan
Bu dünyada bir muradını almayan
Talibi Coşkun vay naçar ölüyor
(İAD/23-25)

-166-
Kızılay
Karanlık yerleri sensin ışıtan
Zindanları aydınlatan Kızılay
Batmış ocakları görüp işiten
Seninle övünür vatan Kızılay

Kızılay'sın daim yüksekte duran
Harbe yardım edip hazırlık gören
Vatana orduya bir kuvvet veren
Düşmanın ardından yeter Kızılay

Kızılay'sın daim yüksek kalkarsın
Sönmüş ocaklara çıra yakarsın
Şehitlerin yuvasına bakarsın
Sana mağlup ölüp yitenler

Kızılay'sın Kızılhaç'tan üstünsün
Kırmızı hilâlsin gayet süslüsün
Yardım eden kara günler dostusun
Düşkünler elini tutan Kızılay

Ecnebi güvenir Kızılhaç'lara
Sen bakarsın bizdeki muhtaçlara
Işık verin hem dağlara taşlara
Dünyaya bir şafak atan Kızılay

Senin ziyan parlatıyor alları
Seninle ışıyor zafer yolları
Yas çekip de kara giyen dulları
Sen giydirdin beyaz keten Kızılay

Al kana boyanır dağlar yazılar
Cephelere şehit düşer bazılar
Çok elsiz ayaksız malul gaziler
Canını bu yola satan Kızılay

Mağripten doğar maşrığa geçersin
Kırmızı renkli nurlar saçarsın
Kilitlenmiş kapıları açarsın
Memlekete yardım eden Kızılay
(TD/27-28)

-167-

Ata'nın Ölümü

Kahpe felek tez erittin vatanın bir dağını
Evvel baharda soldurdun bahçesini bağını
Zalim ecel düşünmedin bu milletin sonunu
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Sen gidiyon eremedi bu milletin ahdına
Cihanın yüreği acır bu vatanın bahtına
Aldatıyor kahpe dünya güvenilmez şahsına
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Avrupa'nın devletleri hep geldiler taziye
Saf saf olup hep beraber baktılar cenazeye
Büyük harbin şehitleri kıyam edin Gazi'ye
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Ecnebinin devletleri Ata'mızın dostları
Ankara'da yolc'ettiler ünü büyük aslanı
Yasımızı paylaştılar her düvelin askeri
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Toplandılar büyük dostlar cenazeden tuttular
Atatürk'ün son gününü hep elveda ettiler
Büyük Millâ Şef'imize taziyeler yaptılar
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Ecnebinin askerleri merasime seçildi
Tabutunun etrafında gonca güller açıldı
Şehit Ata'nın üstüne gökten nurlar saçıldı
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Milli Şef'imiz yürüdü bütün halkın önünde
Fevzi Çakmak hem vekiller hep beraber yanında
Başvekil yaverleri hem sağında hem solunda
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

İleride mareşaller az geride subaylar
Kumandanlar heyecanla İstiklâl Marşı söyler
Bütün cihan kan ağlıyor hem şehirler hem köyler
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Bütün Millet ağlayarak merasime bakıyor
Şu bandolar çalındıkça gözyaşları akıyor
Bu firkatler bu ateşler bağrımızı yakıyor
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Yeşil bahçeler yapıldı tabutunun önüne
Türlü çiçekler döşendi hem soluna sağına
Etrafını benzettiler sanki cennet bağına
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Tabutunun başucunda meşaleler yanıyor
Tayyareler gökyüzünde figan edip dönüyor
Bütün cihan ateşlenmiş yana yana sönüyor
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Üstümüzde güneş gibi parlar idi Gazi'miz
Bulduk amma kayıp ettik daha görmez gözümüz
Hiç bir zaman unutmayız budur bizim sözümüz
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Bugün millet kara yasta al bayraklar dürüldü
Büyük küçük ağlayarak Ankara'ya derildi
Dağlar taşlar hep oynadı bütün yerler yarıldı
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Atatürk'ü kaybettik gözümüze görünmez
Sana "Dünya öldü" derler benim gönlüm inanmaz
Millet seni arzuluyor uyan desem uyanmaz
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Ankara'mız şereflendi büyük harbin sonundan
İstikbâli biz kazandık Atatürk'ün şanından
Tarihlerde yazıları şehitleri kanından
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Cenaze merasimine geldi bütün ordular
Büyük gazi şehit olmuş onu bugün gördüler
Mahşer gibi bir yer oldu bütün saf saf durdular
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Merasime hazırlandı bütün mektep kızları
Ah dedikçe kan ağlıyor anaların gözleri
Kulağımızda bir küpe Atatürk'ün sözleri
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Evvel bize yakın idin şimdi bizden ıradın
Milletinle yaşamaktı bu dünyada muradın
Üstümüze gölge idi senin kolun kanadın
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Atatürk yolc'oluyor bütün millet ağlaşır
Cenazeyi donatmışlar gören gözler kamaşır
Büyü küçük mezarının etrafını dolaşır
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Bu dünyada Ata'mızın kayıp etmek izini
Hiç bir zaman unutmayız şeker gibi sözünü
Bir yol açın tabutunu millet görsün yüzünü
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Yaratıcı kurtarıcı büyük halaskârımız
Kanlı çizmeleri giyen asıl emektarımız
Sen gideli bir karanlık zindan oldu yerimiz
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Cetlerin aslan babası ataların atası
Ezelden beri fanidir bu dünyanın ötesi
Gönlümüzün cennet bağı kalbimizin aynası
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Atatürk'ün eski adı Mustafa Kemal Paşa
Ölmüş diye bütün dünya seslendi baştan başa
Ata'nın yasını tuttu bütün cihan her köşe
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Sai gayretle kazandın Sakarya'da harbini
Elinde mavizer tüfek boğazında dürbünü
Şimdi yas ile doldurdun bu dünyanın kalbini
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda

Bu İstiklâl Savaşında yerler gökler bulandı
Yeşil otlar boz tepeler al kanlara belendi
Büyük gazi o zamanlar mevzileri dolandı
Ey büyük şanlı kahraman ey büyük ulu Ata
Milletini öksüz koydun gidiyorsun elveda
(BÖA/-4-8)

-168-

Savaş Destanı

Büzbaşı, rastladığı Talibî'nin halini hatırını ve isteği olup olmadığını sorar. O da teşşekür eder. Arkasından Emir Subayı Hamdi'nin kendisini ayak taliminde çok yorduğunu söylüyor. Binbaşı; "O zaman sen de Hamdi'yi hicvet bakalım." diye Talibî'ye izin veriyor. Yanlarında bulunan Hamdi ise; "Beni hicvedeceğine düşmanları hicvetsin." diyor. Bunun üzerine Talibî Türk'ün düşmanlarını şöyle hicvediyor:

Emir subayına ziyaretim var
Gönül arzuladı geldim rahına
Edirne 54 Topçu Alayı
Askere duhulüm karargâhına

Bu ellere düştü benim kısmetim
Dini bir uğruna geçti fırsatım
Bu vatana feda olsun hizmetim
Elimizde hazır vatan silahı

Yolumuz doğrudur var mı yanıltan
Sıdkı çalışalım can u gönülden
Hulus-ı kalb ile ikrar-ı dilden
Bize dolaşmasın düşman tuzağı

Siyasette süslü Rus'u Kazağ'ı
Çekiliyor Alaman'ın kızağı
İngiliz yollara kurmuş tuzağı
Hiç beyaz olur mu düşman siyahı

Alamanya birden ayağa kalktı
İbdi Lehistan'a parmağı taktı
Otuz milyonluk bir düveli yıktı
Zalime kalır mı mazlumun âhı

Fransız söylüyor İngiltere'ye
İtalyan askerin çeksin geriye
Sonra cendekleri dolar dereye
O akşamdan ölür görmez sabahı

Rus der ki "Romanya hazırlan harbe"
Korkarım başına takarlar torba
Sana içirirler bir kanlı çorba
Kırmızı yaparsın kara çanağı

Amerika devleti hazırlık gördü
Macaristan'a çok metanet verdi
Hindistan postunu altına serdi
O sulh masasına koydu sürahi

Alaman'a karşı koydu Fransız
Mağlup oldu tayyaresiz tirensiz
Yalnız kaldı hem yoldaşsız yarensiz
Kendi kafasını yardı çomağı

Acemler de hazır durur kıyıdan
Şimdilik ses yoktur Yunan dayıdan
Askerini milletini büyüden
Rahat duran millet yemez köteği

Urus der ki "Harp isterim boyuna
Bir gürz atacağım Çemberlayın'a
Habeş'i atalım yan oyununa
Onlar da giyinsin kanlı gömleği

Sırplar'a söyleyin meydana çıksın
Çakalı boğmasın aslana baksın
Ufak-tefek düvel aradan kalksın
Başları yemesin demir değneği

Biz Türk'üz düvellerin üstüyüz
Düşmana düşmanız dostun dostuyuz
Biz aslanız her milletin aslıyız
Bizi er yaratmış takdir İlahi

Kimi deniz ister kimisi kara
Kimi toprak ister kimisi para
Kimi gene çıkar kimisi dara
Eksik olmaz düvellerin nizahı
(KTOZD/2-3; TD/4-5)

-169-

Adana-Kahramanmaraş-Gaziantep Savunması

Fransızlar hücum verdi Maraş'a
Ahali birlikte girdi savaşa
O zaman çokları yandı ataşa
Duman aldı hep dağları taşları

Düşmanlar Maraş'a ayak bastılar
Ahaliyi öldürdüler kestiler
Türk kuvveti geldi sonra sustular
Hep birlikte ihtiyarı gençleri

O Gazi Mustafa Kemal yetişti
Fransızlar ile cenge tutuştu
Sonra düşmanlar toza karıştı
Bu yolda can verdi vatandaşları

Düşmanla çarpıştı hep erkek kadın
Zaferi kazanmak ne kadar çetin
Bu yolda can veren senin ecdadın
Böyle imiş ol takdirin işleri

Büyük savaş oldu eski bir asır
Düşmanlara kaldı hep Halep Mısır
Maraş Antep ahalisi hep cesur
Bunlar çok gördü eski savaşları

Düşmanlar Maraş'tan girdi Antep'e
Çendeklerle doldu hep dere tepe
Sonradan yolları yanıldı sapa
Başlarını yaktı kend'ataşları

Fransızlar birden Anteb'e daldı
Antep halkı muhasarada kaldı
Kahraman analar hep silah aldı
Gözlerinden aktı kanlı yaşları

Kadın erkek hep bir yaptılar cengi
Sırtında yavrusu elinde süngü
Şehirin üstüne düştü bir yangı
Zehir oldu ekmekleri aşları

Kadınlar çarpıştı hepte cem oldu
Gözyaşları yaralara em oldu
Düşman kaçtı dilekleri tam oldu
Sonra selâmete erdi başları

Ant içtiler sözlerinde durdular
Hep birlikte düşmanları kırdılar
Fransız'ı bu topraktan sürdüler
Çok zulümler gördü vatandaşları
(ÇS/8-10)

-170-
Milli İnkılap Destanı
Cemal Gürsel Büyük Devlet Başkanı
Çok büyük kumandan mürüvvetkânı
Hem milleti sever hemi vatanı
Tarihe kaydoldu en son imzası

O senin nüfusun yükselip kalkan
O senin kuvvetin su gibi akan
O Devlet Reisi yüce Başbakan
O büyük Millî Birlik Komitesi

Dünyayı ışıtan o mahi meral
Şavkısına hayran olur her kıral
Ordular başkanı yüksek general
Yürür emirleri hem kumandası

Atatürk bir idi dünya yüzünde
Çok harp etti inişinde düzünde
Cemal Gürsel Paşa onun izinde
O generalimiz büyük rütbesi

Atatürk'ün bize var vasiyeti
Dünyada büyüktür Türk haysiyeti
Bir pul kadar yoktur düşman diyeti
Ebedî yıkılmaz Türk'ün kalesi

Kanlı çizmeleri dizine çekti
Şanlı bayrakları meydana dikti
Kahraman Atatürk çok kanlar döktü
Dağları sarsıttı topların sesi

Yiğit adamların kaybolmaz izi
Analar bugüne doğurmuş bizi
İnönü Harpleri Sakarya düzü
Kimi şehit düştü kimisi gazi

Kolay mı bu işin altından kalkmak
Dostu sevindirip düşmanı yıkmak
Kara Kâzım Bekir hem Fevzi Çakmak
Onlarla kurtuldu vatan ülkesi

Asla geri kalmaz Türklerin sözü
Ecdadı kahraman yiğittir özü
Savaş kahramanı İnönü Gazi
Dillerde ezberdir tarihte yazı

Bu paşalar çok harp etti dövüştü
Sonra vatan saadete kavuştu
Hepte öldü dünyasını değişti
Bu ârada nice devirler geçti

Onlarla bitti her harbin başı
Hepte birbirinin cephe arkadaşı
Yalan olur yalan dünyanın işi
Düşünürsem akar gözümün yaşı

Bu emekli paşalarımız ne oldu
Onlar bu vatanı düşmandan aldı
Şimdi bir tek İsmet İnönü kaldı
Lozan kahramanı vatan gölgesi

1927 Mayısı
Yükselmişti Millî İnkılâp sesi
Komite başkanı devlet reisi
Büyüktür şerefi yüksektir sesi

Bir nur doğdu millî inkılâp günü
Cihana dağıldı şerefi ünü
Artık Demokırat devrinin sonu
Gayet çoktur sabıkların gayesi

Bu Millî Birliği yüksek tutarız
Hürmet eder nem izinde gideriz
Biz ordumuzla iftihar ederiz
Şu kara günlerden kurtardı bizi

Milleti kurtardı büyük ordumuz
Saadete kavuşuyor yurdumuz
Hürriyet yolunda gitmek derdimiz
Bu Cemal Gürsel'in tarihi sözü

Fedakârlığı çok millet yolunda
Namı söyleniyor halkın dilinde
Makamında hem telefon elinde
Kalbi dolu vatan millet sevgisi

Dalgalanan Türk bayrağı al idi
Hürriyet yıldızı rehber yol idi
Türk Ordusu bu vatanın kilidi
Memleketi kurtarmaktır gayesi

Gürsel ordumuzun Başkumandan'ı
Vatan serfirazı hem fedakârı
Milleti hür yaşatmaktır efkârı
Hemi ordu hemi millet babası

Varolsun kahraman muzaffer ordu
Muhafaza eder vatanı yurdu
Cephelere karşı çok kuvvet verdi
Alaylar taburlar hem de fırkası

Kolordularımız alaylarımız
Yüzbaşı binbaşı yarbaylarımız
Vatan hizmetinde subaylarımız
Talimgâh yerleri bölük mangası

Ordumun emrinde tabur alaylar
Gölgesinde yaşar şehirler köyler
Tümgeneral albay umum subaylar
O kumandanların var imtiyazı

Cemal Paşa kurdu millî birliği
Dünyaya nam verdi fedakârlığı
Unutulmaz yiğitliği erliği
Kaldırdı milletten şu kara yası

Memleketin her tarafı çevrildi
Sabık iktidarlar şaştı kıvrıldı
Görülmemiş bir iktidar devrildi
Evvel Allah ordumuzun sayesi

Demokırat işi tuttu mu mudara
O zaman kurdular örfi idare
Onlar buyun eğmediler kadere
Kalplerinde yoktu millet duygusu

Örf'idare milleti ele aldı
Demokratlar uy'du gaflete daldı
İstanbul şehiri mahşere kaldı
Şaşırdı zengini hem fukarası

Büyük karışıklık oldu arada
Örfi idare kuruldu o sırada
İstanbul ve İzmir hemi Ankara
Bozuldu bu üç şehrin idaresi

Bütün millet birbirine karıştı
Kimi katil oldu kimin barıştı
Türk ordusu tez imdada yerişti
Hep şaduman oldu Türk ahalisi

Meydanlara tel örgüler çekildi
Üç bin kişi esir olup döküldü
Hep süngülü nöbetçiler dikildi
Tedbir aldı inzibati polisi

Esir oldu binlerce genç talebe
Şu İstanbul mahşer gibi kalaba
Aradan çıkan bak şu ihtilafa
İdareyi el'almadı valisi

Talebeler şehit oldu ezildi
Onların alnına öyle yazıldı
Demokırat idaresi bozuldu
Memlekete karşı çoktur hatası

İsyan çıktı çok gençler şehit oldu
Yalan değil hep milletler şahit oldu
Demokırat düştü hem sakat oldu
Nezaret edildi bazı mebusu

Demokratlar bunu ayıp ettiler
Milleti arada seyip ettiler
Türk haysiyetini kayıp ettiler
Uğradı milletin her bedduası

Demokrata kalsa duracak idi
Milleti yiyip soracak idi
Millet birbirini kıracak idi
Dağıldı çoğunun yurdu yuvası

Türk milleti hem şehitli gazili
Celal Bayar'ın yüreği sızılı
Bastonunda Demokırat yazılı
Reisicumhurlukta daha hevesi

Celal Bayar daim kalırım sandı
Millet onun yalan sözüne kandı
Reis-i cumhurdu köşkünden indi
Ebedi kalmaktı son iddiası

Büyük isyan çıktı şu Ankara'da
Öğrenciler şehit düştü arada
Gençler esir oldu hep bir sırada
Çoklarının kayıp oldu mevtası

Hem sokaklar doldu hemi de meydan
Polis kuvvetleri bırakmaz kıyıdan
O sırada şehit düştü bir teğmen
Merasimle dikildi abidesi

Namık Gedik tezden intihar etti
Üç katlı binadan kendini attı
Ezildi gövdesi kanlara battı
Ruhu teslim etti son tedavisi

Namık Gedik dahiliye vekili
Birdenbire kayıp attı akılı
Silahlı kuvvetler süngü takılı
Kahraman Türklere ordu kıtası

Meclisin reisi Refik Koraltan
Elinizde garip kalmıştı vatan
Milletin malını hem alıp satan
Kayıp oldu hazinenin parası

Partilerin derdi seçim zorunda
Bu milletin derdi geçim zorunda
Rençperler de ekim-biçim zorunda
Ne zengini belli ne fukarası

Bayar böyle olacağın bilmedi
Kalbi zehirlendi yüzü gülmedi
Maiyet askerleri sahip olmadı
Ne imdadı vardı ne de çaresi

Celal Bayar sabıkların düşkünü
Demokrata vermiş idi aşkını
Zaptetmişti Atatürk'ün köşkünü
Ne bir hükmü kaldı ne de rütbesi

On sene bu köşkün demini sürdü
Ezelki saltanat hükmünü verdi
Sonra ıslah etti kahraman ordu
Pek çok idi sabıkların hatası

En son emri uzattılar eline
Hiç bir cevap alamadı diline
İndirdiler harbiye okuluna
Orda sakin geçti günü haftası

Menderes'i yolda yakaladılar
Kelepçe vurdular tokaladılar
Evraklar yazdılar damgaladılar
Nöbetçi emrinde yatıp kalkması

Menderes giderken yoldu tutuldu
Propaganda yapılmadan kurtuldu
Harbiye'de nezarete atıldı
Bu insan kaderi felek yarası

Orada birleşti Menderes Bayar
Her ikisi de birbirine ayar
Felek insanları her renge boyar
Şu ışık dünyanın çoktur karası

Millî Birlik karar verdi konuştu
Meclis lağvoldu kabine değişti
Paşalar hep bakanlıklara geçti
Bu gayretler hep vatan müdafaası

Gürsel bu tehlikeyi savuşturdu
Milleti saadete kavuşturdu
Bu kabineyi umum değiştirdi
O sa-i gayreti hem çalışması

Paşalar Val'oldu vilâyetlere
Hemen el koydular cinayetlere
Sen bak onlardaki dirayetlere
Devlet makamları yüksek mevkisi

Askeriyeden memur oldu her makam
Albaylar Yarbaylar Vali Kaymakam
Ordumuz düşmandan alır intikam
Kalplerinde dolu vatan sevgisi

Büyük subaylar hep memur oldular
Merkezlerde birer müddet kaldılar
Sonra eski yerlerine geldiler
Ordunun şerefi vatan namusu

Kabine değişti bir şekil oldu
Bazılar muvakkat müstakil oldu
Rütbeli paşalar hep vekil oldu
O sırada kapattılar meclisi

Ölmüştü Türkiye yeni sağıldı
Bu hareket dünyalarca anıldı
Binbaşılar kazalara dağıldı
.....(Eksik)

İddiayla uğraştılar partiler
Memleketin neşesini kırdılar
Bu millete bir bozgunluk verdiler
Halkı zarur etti seçim gayesi

Bütün millet sever Türk ordusunu
Kalplerinde taşır hem sevgisini
Türk Ocaklarını her mevkisini
Tekrar yükselecek milletin sesi
(İS/3-5)

-171-

Ata'nın Eserleri

Ağır topların sesinden bütün dağlar inledi
Kurtlar kuşlar heyecanla bu sedayı dinledi
Evlerdeki anaların kulakları çınledi
Güneş bile kurutamaz daha kanlı yerleri
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Bu millî mücadelede al bayraklar kaldırdın
Cephelere emir verdin alayları böldürdün
Düşmanların cendeğini derelere doldurdun
Gayretinle kuvvetinle feth ettin bu yerleri
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Unutulmaz millî zafer unutulmaz istiklâl
Atatürk'ün sayesinde biz kazandık istikbâl
Vatanına milletine hakkın çok eyle helâl
Aradıkta yeni bulduk biz Türk oğlu Türkler'i
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Biz Türk'üz düşmanların kanlarını içeriz
Artta kalmaz önde gider milyonları geçeriz
Bazı yerde bazı gökte kanat bağlar uçarız
Elimizde türlü sanat yaparız cevherleri
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Bakın neler icat oldu on beş yıldan bu yana
Aşk olsun bundan böyle yaşamadım diyene
Çalışıp da rahatça bir ekmeğini yiyene
Kazancında bereket var hep helaldir karları
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Şu yerler yarılsa da esk'adamlar çıksalar
Memlekette neler olmuş sağa sola baksalar
"Biz boşuna öldük" diye silkinerek kalksalar
Acep görseler ne derler yapılan eserleri
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri

Giydiğimiz yerli malı yeni çıktı modalar
Hırka giyip seviniyor köylerdeki dedeler
Asri bina yapılıyor şimdi evler odalar
Avrupa'da ün almıştır Türkiye mimarları
Hiç bir zaman unutulmaz Ata'nın eserleri
(BÖA/ 9-10)

-172-

Ankara

Harap idi Ankara'nın evveli
Şimdi binaları gayet havalı
Mest ü hayran ediyor her düveli
Can dayanmaz ne güzeldir yerleri

Bu Atatürk milletinin ulusu
Çok lütufkâr Ankara'nın valisi
Ne dikkatli inzibatı polisi
Gayet çoktur bekçileri kolları

Ne pek süslü binaları dışından
Daireler beyaz mermer taşından
Görenlerin aklı gider başından
Bahçelerde açılıyor gülleri

Odaları altın yıldız silinmez
Sokakları temiz leke bulunmaz
Dünyalara bedel satın alınmaz
Şirin çarşıları asfalt yolları

Ankara her şehirin başıdır
Namı çoktur her bir düvel işitir
Geceleri gündüz gibi ışıtır
Ne kuvvetli elektrik pilleri

Eski tarih Ankara'nın hisarı
Son yapısı Atatürk'ün eseri
Şimdi burada her düvelin nazırı
Etrafa uzar gider yolları

Bakanlıklar yedi kattan yapılır
Daireleri bütün demir kapılı
Çiftlikleri tarlaları tapulu
Gayet çoktur arazisi çölleri
(İAD/3-4)

-173-

Türk Askeri

Talibi yeni gelen acemi efrada marş talimi öğretmeye memur edilmişti. Talim yaptırdığı esnada şu beyitleri söylemiştir:

Türk'ün evlâdıyız memleket bizim
Çalışak vatana meydan diyerek
Üstümüzde nazır sevgili Gazi
Besliyor bizleri merdan diyerek

Yıkılmış yollara köprü kuralım
Düşman kapısına kilit vuralım
Talim edip harbe hazır duralım
Aksın al kanımız cihan diyerek

İsmi Hayri Bey'dir kendi Yüzbaşı
Tam üç yere tertip etti manaşı (!)
Ethem Onbaşı da muallim başı
Ağlıyor neferler yaman diyerek

Kumanda geliyor kolbaşı yürü
Kadanalar gitmez çekilir geri
Kimisi yağızdır kimisi doru
Yürüt şu hayvanı ceylan diyerek

Söyleyi söyleyi ağzım yorulur
Yüzbaşı geliyor bana darılır
Kimi attan düşer kolu kırılır
Yerde yuvarlanır aman diyerek

Sıhhiyeler koşar sırtına alır
Neferler arkadan mal gibi solur
Doktor nabızına bakınca bilir
İstirahat vermez yalan diyerek

Talip der vatana hizmet edelim
Sürüp düşmanları öne katalım
Cepheler bozulsun kurşun atalım
Ata'mız besliyor aslan diyerek
(TC/11-12; TD/22-23)

-174-

Balkan Harbi

Trakya Genel Müfettişi olan General Kâzım Dirlik, şöhretini duyduğu Âşık Talibî'yi yanına çağırtır. Üç gün evinde misafir edip, şiirlerini dinler ve çok beğenir. Ondan Balkan Harbi üzerine yeni bir destan yazmasını ister. Bunun için de bu savaşa katılmış gazilerden İsmail Çavuş'u buldurup onunla tanıştırır. İsmail Çavuş savaşta çektiği acıları bir bir Talibî'ye hikâye eder. Talibî, oldukça uzun olan aşağıdaki destanı yazar. Ancak destanın büyük bölümü kayıp olduğundan bu kadarı tespit edilebilmiştir.

Balkan Harbi çetin bir savaş idi
Cepheler görünmez her yer kış idi
Silahlar döküldü eller üşüdü
Karlara karıştı hep eldivenler
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Hastalar döküldü ilaç yetmiyor
Süngü yaraları derin bitmiyor
Karlar çok yağdı da eller tutmuyor
Yolların üstünde öldü hayvanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Urus'un askeri geldi dayandı
Şu zalim Balkanlar ona güvendi
Edirne'miz al kana boyandı
Cendek ile doldu bütün ormanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Aman Allah aman bu nasıl asır
Otuz bin askeri aldılar esir
Eski Paşalar da çok idi kusur
O zaman millete oldu isyanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Hiç kimse görmedi böyle zaferi
Kurşuna dizdiler her bir neferi
Tanrı kayıp etsin zalim küffarı
Tarihe yazıldı kanlı fermanlar
Onmasın kahrolsun zalim Balkanlar

Askere bakmamış seyip etmişler
Zafer kazanmamış kayıp etmişler
Düşmanlara karşı ayıp etmişler
Azalmış memleket diyen insanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Enver Paşa kolu geldi ulaştı
Cepheler dağıttı ateşler saçtı
Bozuldu düşmanlar geriye kaçtı
Düşmanı ileri sürdü aslanlar
Kahrolsun kayıp olsun zalim Balkanlar

Dönder ey Allah'ım kılıcı dönder
Şu sefil millete bir sahip gönder
Türkler şehit oldu gavurlar mundar
Kahrolsun kayıp olsun zalim Balkanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Kanlı savaş oldu geçti o günler
Ayaklar altında kaldı zebunlar
Tarihten silinmez o yüce şanlar
"Sahip" diye gitti o tatlı canlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Meriç coşkun akar bir kanlı ırmak
Yol mudur sahipsiz askeri kırmak
Yoncaya dolaşmış kınalı parmak
Ne etti bize yavuz düşmanlar
Kahrolsun kayıp olsun zalim Balkanlar

Tunca ırmağına köprü çattılar
Şehit kanlarını suya kattılar
Bir askeri kırk paraya sattılar
Sahip diye kan ağladı meydanlar
Kahrolsun kahrolsun zalim Balkanlar

Tunca ırmağını erken geçmeli
Meriç ırmağından bir su içmeli
Zalim Bulgarlara ateş saçmalı
Kanlı savaş oldu geçti zamanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Edirne'den gelir şehitler sesi
Cephede can verir yiğitler hası
Kaşının üstünde düşmüş al fesi
Burma bıyığına akmış al kanlar
Onmasın onmasın zalim Balkanlar

Edirne'dir şehitlerin döşeği
Bozulmuş geliyor Osmanl'uşağı
Elinde mavzeri belde kuşağı
Dini bir uğruna ölen aslanlar
Kahrolsun kayıp olsun zalim Balkanlar

Validem ara bul oğlun hangisi
Tazelensin şu bağrının yangısı
Sırtında çantası elinde süngüsü
Canını bu yolda satan yavrular
Vatan kucağına yatan yavrular
(TD/11-14)

-175-

Kıbrıs Destanı

Bin dokuz yüz yetmiş dördün yılında
Şiddetle harp oldu Kıbrıs yolunda
Söyleniyor bu dünyanın dilinde
Rumlar ile hep karıştı Yunanlar

Dokuz yüz yetmiş dört On dört Temmuz'da
Yine harp başladı şu Akdeniz'de
Kıbrıs adasında derede düzde
Bu harbin peşine düştü Yunanlar

Allah'ın nurudur Türkler'in dini
Yiğittir milleti yüksektir şanı
Unutulmaz Atatürk'ün bu ünü
Evvelce de çok savaştı Yunanlar

Alçak Yunan şu Türkler'in peşinde
Ezildiler Kurtuluş Savaşı'nda
İzmir Çanakkale harp ateşinde
Kanlı derelere doldu Yunanlar

Hiç bir millet yoktur Türk'ün ününde
Yüksek tarihinde İslâm dininde
Atatürk ordunun yine önünde
Türk'ün cesurluğunu bildi Yunanlar

Atatürk en büyük generalimiz
Fevzi Çakmak yiğit mareşalimiz
Bu ada ecdattan bizim malımız
Gençlikleri kuy'ya düştü Yunanlar

Yalan imiş yalan dünyanın sonu
Paşalarımızın söylenir ünü
Kara Kâzım Bekir İsmet İnönü
Onlar fani oldu uçtu Yunanlar

Fahri Korutürk Cumhurbaşkanımız
Pek yüksektir şerefimiz şanımız
Cesur milletimiz şen vatanımız
Yine torumuza düştü Yunanlar

Fahri Korutürk de emirler verir
Vatanı milleti pek iyi korur
Türk milleti daim ileri yürür
Cephelerde korktu kaçtı Yunanlar

Başbakan Ecevit Kıbrıs'a geçti
Barış masasında sulha yanaştı
Yunan İngiltere geriye kaçtı
Hep tersine imza verdi Yunanlar

Bülent Ecevit Türk'ün Başbakanı
Hem milleti sever hemi vatanı
Sulh için aradı her bir imkânı
Rus Bulgar hep birleşti Yunanlar

Başbakan Ecevit kararlar yazdı
Barış birliğinde plânlar çizdi
Amerika İngiliz hep geri bozdu
Barış zincirini kırdı Yunanlar

Devletler pek iyi görüşmediler
Kararlar bozuldu barışmadılar
Çoğu geri durdu karışmadılar
Yalınız müstakil kaldı Yunanlar

Semih Sancar Genelkurmay Başkanı
Sağ olsun tamamlar her bir noksanı
Kendi cesur vatan ordu aslanı
Namını işitti şaştı Yunanlar

Büyük generalimiz emir buyurdu
Türk namını dünyalara duyurdu
Kıbrıs'a büyük bir ordu ayırdı
Hep ayak altına düştü Yunanlar

Semih Sancar iki kumandan seçti
Kahraman ordumuz ta'ruza geçti
Fazıl Polat Hakkı Paşa birleşti
Harp meydanlarından kaçtı Yunanlar

Yine kan ağladı bu büyük ada
Yardımcımız olsun O Bari Hüda
İngiltere ile Amerika'da
Onlara dalkavuklaştı Yunanlar

Zaten Rumlar bize hain bakardı
Gücü yetse parmağına takardı
Kıbrıs'a birkaç bin asker çıkardı
Yeniden bir savaş açtı Yunanlar

Anlaşılamadı barış güçleri
Hep bozuktur Yunanların içleri
Kahpe kancık şu Rumların piçleri
Beyhude yere savaştı Yunanlar

Türk ordusu bu savaşa başladı
Yunan ordusunu yaktı haşladı
Hemi süngü vurdu hemi şişledi
Umum cephelerden kaçtı Yunanlar

Yunanlı uyudu uyanamadı
Kendi güçlerine güvenemedi
Kahraman Türklere dayanamadı
Yiğidi ağyara seçti Yunanlar

Yunanlı'nın barışmaktı vaadi
Canlarına bir zafer yeli değdi
Sonra başlarına bombalar yağdı
Yandı tufanına karıştı Yunanlar

Dünyaca malumdur bizim halimiz
Kaybolmaz yeşilimiz alımız
Bu ada ecdattan bizim malımız
Beyhude yere harp açtı Yunanlar

Zannetmem ki Türkler bunu unutur
Yiğitliğin bu dünyaya tanıtır
Kıbrıs göz bebeği Türk vatanıdır
Yine elimize geçti Yunanlar

Bu ada mahsullü ormanlı dağlı
Etrafı denizdir hem sollu sağlı
Kimseye verilmez Türklere bağlı
Savaştı boşa kan döktü Yunanlar

Kıbrıs Akdeniz'in bir top gülüdür
Bin beş yüz senelik Türk'ün malıdır
Bu adaya göz koyanlar delidir
Savaş cezasını giydi Yunanlar

Kıbrıs adası bir tarihi destan
Düşmanlar zaptetmek istiyor kasten
Pek hain millettir şu Yunanistan
Köylerde çok cana kıydı Yunanlar

İnsanda zerrece insaf olmaz mı
Dünyada dostluğu nimet bilmez mi
Türk bu intikamı sizden almaz mı
Kanlı gömlekleri giydi Yunanlar

Şu kâfir Urumlar kudurdu azdı
Kıbrıs köylerini silahla gezdi
Beş yüz aileyi kurşuna dizdi
Yetim yavrulara kıydı Yunanlar

Çok kanlar döküldü şu Lefkoşe'de
Türk ordusu bu adayı kuşata
Şehitlerimiz var kıyı köşede
Sabırsızlık yaptı evdi Yunanlar

Bu adada bir çok kanlar döküldü
Yunan askerinin beli büküldü
Urumlar hep kaçtı geri çekildi
Şimdi barışmayı duydu Yunanlar

Muzaffer ordumuz hücuma daldı
Altı yüz Yunan'ı hem esir aldı
Yine kahramanlık Türkler'de kaldı
Her şeyi anladı bildi Yunanlar

Gelir geçer çok devirler asırlar
Halının yurdunu tutmaz hasırlar
Ankara'ya geldi birçok esirler
Burada bir müddet kaldı Yunanlar

Kıbrıs adasının havaalanı
Kanlı harpler oldu yoktur yalanı
Hep teslim oldular geri kalanı
Kırıldı çok zâ'yat verdi Yunanlar

Kıbrıs'a dayandı büyük ordumuz
Aziz vatanımız şanlı yurdumuz
Adayı düşmandan almak derdimiz
Evvel Allah geri durdu Yunanlar

Girne şehirinde toplar seslendi
Denizler kaynadı dağlar puslandı
Düşmanlar çekildi korktu uslandı
Evvelce şeytana uydu Yunanlar

Kahraman ordumuz hücuma daldı
Magosa kalesin tez teslim aldı
Türk'ün cesurluğunu bu dünya bildi
Ayaklar altına düştü Yunanlar

Kırk bin asker şu Kıbrıs'a dayandı
Türk ordusu uyumadı uyandı
Yunanlılar İngiliz'e güvendi
Onlara da bir taraf durdu Yunanlar

Bu Kıbrıs adası kanlı adadır
Tarihlere geçmiş ismi modadır
Kulların sahibi Bari Hüda'dır
Türk'ün yiğitliğin gördü Yunanlar

Türk milleti uyumadı uyandı
Muzaffer ordumuz harbe dayandı
Beşparmak dağları kana boyandı
Çok Rumlar'ı yere serdi Yunanlar

Taarruza kalktı Türk hava jetleri
Zırhlı tümenleri hem pilotları
Zafer yıldızı hava kuvvetleri
Bombalar yağdı azaldı Yunanlar

Türkler yüksek çok devletlere baştır
Avuca alınmaz yanar ateştir
Başkan vekilimiz Rauf Denktaş'tır
Onu da anladı bildi Yunanlar

Rauf Denktaş Kıbrıs başkanı vekili
Milliyetçi Türkler yüksek akıllı
Türk'ün öz evlâdı vatanın gülü
Onu münasip gördü seçti Yunanlar

Makarios firar eyledi gitti
Şu hain Urumlar murada yetti
On iki yıl Kıbrıs'ı idare etti
Makarios sizden yıldı Yunanlar

Makarios nerde varıp görmeli
Bu işin aslını ondan sormalı
Uzun sakallıdır göğs'armalıdır
Ona pek hor baktı güldü Yunanlar

Makarios devri geldi geçti
Kıbrıs adasını bıraktı kaçtı
Belki gitti İngiltere'ye düştü
Onu da defterden sildi Yunanlar

Makaryos dillerin destanı idi
Rumların bağı bostanı idi
Kıbrıs adasının başkanı idi
O sizden usandı yıldı Yunanlar

Bakın Kıbrıs'ın son olaylarına
Pek zulüm ettiler Türk köylerine
Lanet yağdı Yunan alaylarına
Garip Türklere yanaştı Yunanlar

Kıbrıs adasının Atlılar Köyü
Cenazeyle doldu dereler boyu
Şu Urumlar içsin zehirli suyu
Kıbrıs pezevengi puştu Yunanlar

Kahpe Yunan kâfirliğini bildirdi
Atlılar Köyü'nü kana doldurdu
Elli yedi kişiyi garip öldürdü
Kudurdu dağları aştı Yunanlar

Rumlar bu işten siz ne duydunuz
Dininiz yok kör şeytana uydunuz
Bu garip canlara nasıl kıydınız
Yine yaraları açtı Yunanlar

Yunanlı Türkleri ayırır seçer
İçlerinde garip kalmışlar naçar
Sizin fırsatınız bize de geçer
Ne hak yere zâ'yat verdi Yunanlar

Urumların pek çoktur hasetleri
Adayı mal etmek tüm maksatları
Gizlediler kanlı çok cesetleri
Sahipsiz Türkleri kırdı Yunanlar

Bugün er uyandım şafak atıyor
Muratağa Köyü kana batıyor
Seksen sekiz kişi şehit yatıyor
İnsafsız Rumların puştu Yunanlar

Gittikçe kudurup Rumlar azıyor
Ölüleri sıra sıra düzüyor
Yalan değil gazeteler yazıyor
Bu işler tarihe geçti Yunanlar

Son savaşlar Muratağa Köyünde
Türk cenazeleri dere boyunda
Domuzluk var Urumların soyunda
Hep mundar geberdi şişti Yunanlar

Al kana boyandı o hilâl kaşlar
Kırmızı yanaklar ibrişim saçlar
İhtiyar babalar hem taze gençler
Cehennem narine düştü Yunanlar

Kan ile yoğruldu dereler düzler
Gözlerimiz ağlar bağrımız sızlar
Genç delikanlılar bakire kızlar
Rumlarla hep kaynaştı Yunanlar

Harpler bilinmedi aniden oldu
Hep gafil avlandı hem fani oldu
Türkler hep Kıbrıs'ın kurbanı oldu
Kahpe Urumların puştu Yunanlar

Kıbrıs Türklerinin çok fakirleri
Kader kurbanı oldu son ahırları
Doldurdular dereleri çukurları
Onlar Kıbrıs şehitleri Yunanlar

On iki sene evvel heyet kuruldu
Dünya devletleri sulha derildi
O zamanda birçok Rumlar kırıldı
Şimdi de sözünden caydı Yunanlar

Allah kuvvet versin ilerliyoruz
Yunanlılar başta yularlıyoruz
Adayı almaya kararlıyoruz
Yine torumuza düştü Yunanlar

Bu harp evvel Yunanlara duyruldu
Çoğu öldü derelerde kıvrıldı
NATO içlerinden geri ayrıldı
Kanlı gömlekleri giydi Yunanlar

Hazari de deli gönül hazari
Vatana değmesin düşman nazarı
Pek güzeldir bu adanın üzeri
Yanlış fikirlere daldı Yunanlar

Akdeniz'in bir çok dalgaları var
Ağacı ormanı gölgeleri var
Bu adanın birçok bölgeleri var
Her semtin zevkini aldı Yunanlar

Kıbrıs adasını seyredip gören
Dünya zevkin alır içinde duran
Erenköy'ü Bolu hem Gaziveren
Çok yer de eyleşti kaldı Yunanlar

Akdeniz'e yakın şu Erenköy'ü
Güzel arazisi havası suyu
Aydoğan Altıncık onlar da iyi
Geniş bu adanın üstü Yunanlar

Güzel bölgeleri hep böyle kol kol
Her yere yapılmış düzgün şose yol
Lefke Gündoğdu hem de Limasol
Kasabalar köyler gezdi Yunanlar

Geçkale Meriç Şirin Serdarlı
Bazılar bahçeli ayvalı narlı
Lefke Girne Çiçekburnu zorlu
Her köye bir plân çizdi Yunanlar

Bu ada pek güzel zevkine doyulmaz
Asker düzüp harp etmeye kıyılmaz
Kazası köyleri çoktur sayılmaz
Türk köylerini söndürdü Yunanlar

Pek çoktur Kıbrıs adasın seven
Güzel Sakarıya ile Aydoğan
Arnavutburnu'la Mehmetçiğe güven
Ayrı ayrı isim verdi Yunanlar

Gitmeyelim aşağı yukarıya
Arnavutburnu'yla hemi Sakarya
Onlar meraklı servete paraya
Bu yerleri zengin gördü Yunanlar

Geniştir Kıbrıs adasının üstü
Hemi belli değil düşmanı dostu
Halkı birbirine yapıyor kastı
Kıbrıs'ın halkını kırdı Yunanlar

Bu bölgeleri gezmeli her hafta
Görme Çiçekburnu hemi de Baf'ta
Türkler hakikatte Rumlar hilafta
Söz verdi yalan savurdu Yunanlar

Hep Türkler Kıbrıs'ı gidip göremez
Düşmanlara bir taşını veremez
Dost yurdunu gelip düşman saramaz
Türk'ün yiğitliğin gördü Yunanlar

Bu adada pek çoktur düşüp kalkan
Bütün Urumların bağrını yakan
Lefke Gaziveren hem Günebakan
Gayri gülleriniz soldu Yunanlar

Gidip bu yerleri gezmesi pek zor
Zevkâriburnu'na yakındır Aktor
Pek ileri gitme Dükme'de kal dur
Bu ada pek ilham verdi Yunanlar
(KD/4-16)

-176-

Osmanlı*

Osmanlılar Orta Asya'dan gelmiş
Bursa'nın Söğüt'te misafir kalmış
Sonra Urumlar'la savaşa dalmış
Zafer meydanları savaşları var

Bursa'nın kazası hem Söğütözü
Ertuğrul Bey ile hem Orhan Gazi
Verilmiştir ilk beylik imtiyazı
Türk'ün tarihinde imzaları var

Osman Gazi'ye ilk Beylik verildi
Bursa toprağına dünya derildi
Taçlar giyinildi tahtlar kuruldu
Osmanlı tarihi yazıları var

Osmanlılar Türkiye'ye gelmişler
Birçok Rumlar ile harbe dalmışlar
Ellerinden çok memleket almışlar
Bu sebepten yürek sızıları var

Süvariler binmiş yüksek kıratlar
Kahraman vücutlu nurlu suratlar
Kanuni Fatihler Sultan Muratlar
Savaş tarihinde yazıları var

---

* Şiirde geçen;
Dünyada kendimi beyhude yordum
Aklı karalı çok günleri gördüm
Tamam yetmiş yedi yaşıma girdim
Ak alnımın kara yazıları var
ifadelerine bakacak olursak, bu destan Talibî'nin muhtemelen son şiiridir.

O zaman çok idi harbin zorluğu
Kul kuvveti yiğitliği erliği
Kuruldu Osmanlı İmparatorluğu
Türk askeri yiğit gazileri var

Saltanat sürerdi o padişahlar
Sırmalı kaftanlar taçlar külahlar
Çakmaklı tüfekler ok yay silahlar
Pek zor kazanılmış savaşları var

Rumlarla çok savaşmış Osmanlılar
O Türk askerleri delikanlılar
O sebepten Rumlar bize kinliler
Büyük düşman olmuş bazıları var

Domuz derisi seccade post olmaz
Atasözü eski düşman dost olmaz
Bile bile haksız yere kast olmaz
Din kuvveti İslâm kuzuları var

Onlar padişahla vezir olmuşlar
Askerle beraber harbe dalmışlar
Urumlardan birçok yerler almışlar
Tarihte esaslı yazıları var

Uslan deli gönül kocaldın uslan
Yiğit ol da vatan bağrına yaslan
Yavuz Sultan Selim hem de Alpaslan
Türkiye'nin yiğit gazileri var

Türkler cesur hem kılıcı kanlıdır
Savaşlar kazanmış gayet ünlüdür
Bu yüzden düşmanlar bize kinlidir
Çok kabahatleri kusurları var

Rumlar yaptığınız size de kalmaz
Türkoğlu yiğittir savaştan yılmaz
Kolay kolay bu harbin sonu gelmez
Yunanlıların pek çok kusurları var

Dünyada kendimi beyhude yordum
Aklı karalı çok günleri gördüm
Tamam yetmiş yedi yaşıma girdim
Ak alnımın kara yazıları var

Benim ne bağım var ne de bostanım
Vilâyetim belli hem Sivas'tanım
Kıbrıs yadigârı iş bu destanım
Seyyah ozanın çok gezileri var

Dostlar dayma düşmanından sakınsın
Tedbir alsın etrafına bakınsın
Halk indinde bu destanım okusun
Kanlı Kıbrıs için yazılarım var

Talibî Coşkun sever vatanı yurdu
Her memleket bana bir ilham verdi
Bu dertli destanım sonuna erdi
Yüreğimin birçok sızıları var
(KD/17-19)

-177-
54 Topçu Alayı
Edirne 54 Topçu Alayı
Topçu fedakârı kahraman albayı
Alaylar içinde Hakkın Tuncay'ı
Vatana bin türlü hizmetlerin var

Cephelerde gördün her bir savaşı
Ey vatanperveri zafer güneşi
Çalışkan yetişti her vatandaşı
Orduya bin hizmet gayretlerin var

Binlerce yitirdin topçu neferi
Hemi hazeri de hemi seferi
Topçu Alayının bir emektarı
Çalışkan erlerin evlâtların var

Dürbün açıp hedeflerin görürsün
Nişan alıp zaviyeler verirsin
Kahramanca her cepheye yürürsün
Hak yardımcın olsun nusretlerin var

Bilmeyenler harbi kolay sanıyor
Avrupa'yı ateş almış yanıyor
Biz topçuyuz bizi dünya tanıyor
Muzaffer ordumuz kıymetlerimiz var

Asker oldu görün Talip Coşkun'u
Bu zavallı Emine'nin düşkünü
Vatana bağlamış en son aşkını
Çalış Türk oğlusun nispetlerin var
(TD/5-6)

-178-

Kahramanlık Duyguları

Talibî, 1939 yılında ihtiyat kuvveti için askere çağrılır. Subay, astsubay ve erat tarafından çok sevilmektedir. Birgün Sarayiçi'nde bütün alaya irticalen şu şiirini okur:

Bu yolda koşalım kahraman erler
Sarsılmaz yıkılmaz bize Türk derler
Din için harp etti çok peygamberler
Buna inanırız imanımız var

Çağırmışlar bizi silah başına
Tanrı kuvvet versin vatandaşına
Sıdk ile koşalım düşman peşine
Bu vatan aşkına hey'canımız var

Ben de asker oldum Trakıya'da
Cephelere doldu topçu piyade
Yer yüzünde şerefimiz ziyade
Gökte yıldızlardan akranımız var

Silah elde hazırlandı alaylar
Zafer nişanını taktı subaylar
Asker ile doldu çimenli çaylar
İntikam alacak zamanımız var

Bu yolda giy'nelim kuvvetli kisbet
Allah'ım düşmana vermesin fırsat
Kim bilir ne yola ayrılır kısmet
Bu vatan uğruna bir canımız var

Kalbimde gayret var yardımcım Allah
Kolumda kuvvet var yorulmam vallah
İmanım İslâm'dır Amentübillah
Ayetle yazılı fermanımız var

Dinimiz kuvvetli göğsümüz gürdür
Adımız andımız sözümüz birdir
Bu yolda çalışan pek fedakârdır
Atatürk göğsünde nişanımız var

Yol mudur çiziden dışarı çıkmak
Kabına sığmayan düveller ahmak
Kahraman Mareşal ol Fevzi Çakmak
Ne büyük harbiye erkânımız var

Vatan kalbimizin gonca gülüdür
Kimse uzanamaz Türk'ün malıdır
Bu vatana yan bakanlar delidir
Pençesi kuvvetli aslanımız var

Çok nam kazanır bu yolu tutanlar
Vatanda kahraman çok zabitanlar
Yunan harbindeki şehit yatanlar
Düşmanda intikam bir kanımız var

Asker oldum ben ayrıldım ilimden
Vatanın silahı düşmez elimden
Ben kahraman Türk'üm korkmam ölümden
Şehitler semtinde mezarımız var

Annem beni vatan için büyüttü
Kucağında seve seve uyuttu
Vatana millete emanet etti
Sıdk ile çalışak vicdanımız var

Bu yolda görelim vatandaşını
Küçükten keselim yılan başını
Ele vermeyelim Türk kardaşını
Dostumuzdan fazla düşmanımız var

İşte budur bir Türk oğlunun sözü
Elimde silahım alnımda yazı
Ölürsek şehidiz kalırsak gazi
İnayet Allah'tan ihsanımız var

Talibî Coşkun der hakikat sözüm
Gezsem şu vatanı yorulmaz dizim
Güvenmen düveller bu toprak bizim
Ne kadar şerefli vatanımız var
(KTOZD/1-2)

-179-

Meydan Bizimdir

Nişan aldım karşıdaki kaleyi
Bir hedefe attım elli taneyi
Gayeten şanlıdır Topçu Alayı
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Toprağımız dağı deler yel gibi
Şehit olanımız düşer gül gibi
Türk askeri kan akıtır sel gibi
Çalışak kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Askerler elinde silahın yağlar
Düşmanın askeri korkudan ağlar
Kafalar kesilir kanları çağlar
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Çalışkan yuttaşlar vatan bizimdir

Topçu askeriyiz şerefimiz var
Meydanlar içinde hedefimiz var
Vatana kuvvetli hizmetimiz var
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Çalışkan yurttaşlar vatan bizimdir

Türk şanlıdır bu cihanda seslenir
Ordumuz geçerken dağlar seslenir
Düşman bu toprağı bizden kıskanır
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Toplarımız hedeflere atılır
Dağlar seda verir kulak tutulur
Düşman askerleri öne atılır
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Nefer erken kalkar topları koşar
Yüzbaşı binbaşı hep öne düşer
Bu kuvvet var iken millet hür yaşar
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Atlar hazırlanır topçular biner
Askerlik yapmayan dünyayı neyler
Dağlar hep sarsılır topraklar kaynar
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Hücuma başladı batarıyalar
Bütün parçalandı taşlar kayalar
Bir hücuma bin düşmanı kovalar
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Mevzilere girdi büyük obüsler
Atılar mermiler dünyayı sesler
Ağlıyor düşmanlar gülüyor dos'lar
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Kahraman yurttaşlar vatan bizimdir

Talip Coşkun der ki hakikat sözüm
Gezsem şu vatanı yorulmaz dizim
Güvenmen devletler bu toprak bizim
Cehd edin kardaşlar meydan bizimdir
Çalışak kardaşlar vatan bizimdir
(DK; TC/9-10)

-180-
Makarios
Bakın şu Kıbrıs'ın kara bahtına
Makarios yakıştı mı tahtına
Yine Türkler eremedi ahtına
Şu adayı bir kurtaran olur mu

Tarihi macera Kıbrıs hayatı
Yirmi kazası var beş vilâyeti
Asayişi bozuk yok emniyeti
Böyle sahipsiz bir vatan olur mu

Makarios Kıbrıs Cumhurreisi
Fazıl Küçük onun bir yardımcısı
Türkleri korumak hep iddiası
Ne hak yere bunca ziyan olur mu

Kıbrıs'ta var büyük bir Türk alayı
Hiç bir zaman olamaz harbin kolayı
Rumlar arıyor her belâyı
Şu düşmanları bir yıkan olur mu

İlân oldu Kıbrıs Cumhuriyeti
İhtilaf istemez Türk hürriyeti
Urum Yahudi'dir ekseriyeti
Onlar gibi dinsiz şeytan olur mu

Kıbrıs'ta var Türk askeri birliği
Cephelerde yiğitliği erliği
Türkler gördü acı seferberliği
Türk askeri gibi aslan olur mu

Türkler Kıbrıs'a gönüllü gidecek
Hain Urumlar'a süngü atacak
Adayı Anavatan'a katacak
Böyle bir davalı devran olur mu

Biz altta kalmayız düşer kalkarız
Hücum eder cepheleri yıkarız
Cumhurbaşkanıydın hain Makaryos
İdaresiz adam başkan olur mu

Elli sekizde Kıbrıs'a gidildi
Kararlar yazıldı imza atıldı
Bu ada sana emanet edildi
Kavgalı nizalı mesken olur mu

Müttefik devletler karar verdiler
Birlikte Atlantik Paktı kurdular
O zaman taksimi lâyık gördüler
Bütün bizim idi kısmen olur mu

İnsan ateşler mi kendi yerini
Vatanın uğruna verir eserini
Türklere verdiler üçte birini
Tasdikli senetler yalan olur mu

İnsan yaşadığı yurdu yakar mı
Milletini birbirine takar mı
Adam vatanına hain bakar mı
Asıl çakal olan aslan olur mu

Yiğit adamların namı duyulur
Şöhreti yükselir yurdu büyülür
Bunlar hep senin milletin sayılır
Böyle bir hainlik yapan olur mu

Urumları sen kışkırttın yelledin
O Türkleri hep sahipsiz belledin
Bu adanın halkı senin milletin
Kasa anahtarı çöpten olur mu

Adaya güzellik kuşatamadın
Yollarına asfalt döşetemedin
Milletini rahat yaşatamadın
At arabacısı kaptan olur mu

Has toprak gerek ki mahsul bitire
Hükümet gerek ki millet yetire
Bu hareketlerin çirkin hatıra
Milletini pula satan olur mu

Her adam vatanın aslanı olmaz
Aslan olmayanın meskeni olmaz
Dini olmayanın vicdanı olmaz
Katırın zinciri ipten olur mu

Makarios şimdi pek yeyilirsin
Deli dolu akar hem koyulursun
Türkiye'de doğdun Türk sayılırsın
Ürgüp'te köyün var yalan olur mu

Biz Müslüman Türk'üz Mevlâ kerimdir
Türk toprağı vatanımdır yerimdir
Türkiye'de büy'dün aslın Urum'dur
Cinsin bir Yahudi bilen olur mu

Makarios aslın Urum'un oğlu
Doğduğun köy güzel ormanlı dağlı
Hem de Kayseri'nin Ürgüp'e bağlı
Batıl dinler bir gün talan olur mu

İlk tahsili Türkiye'de bitirdin
Avrupa tahsilini ele getirdin
Cumhurbaşkan'oldun tahta oturdun
Hükümsüz emrini tutan olur mu

Türkiye'de doğdun kanın Türk değil
Ruhun bir ecnebi kinin Türk değil
Aslın bir Yahudi dinin Türk değil
Böyle inat papaz ruhban olur mu

İmzaya gelmezsin söz benim diyon
Düşün bir yol sen bu işe ne diyon
Yayınlar yapıyor bunca radiyon
Bu haksız savaşlar ilân olur mu

Yine şımardınız hain Urumlar
Bütün adam olmazsınız yarımlar
Sizden sorulacak hep bu cürümler
Dört garip Türklere meydan olur mu

Yorulmayız düşmanları yorarız
Beş yüzün yerine beş bin kırarız
Urumlar bunları sizden sorarız
Zaman gelecek ki tezden olur mu

Kudurmuş Kıbrıs'ın hain Urum'u
Hepsi şu Türklerin çarık sırımı
Şanlı ordumuzun Hava Kurumu
Türk kuvveti mevcut noksan olur mu

Kıbrıs'ta başladı kanlı savaşlar
Harp başladı şiddetlendi yavaşlar
Lefkoşe'de şehit düştü yurttaşlar
Kötü Rumlar Türk'e yaman olur mu

Bin dokuz yüz altmış üçün yılında
Çok kanlar döküldü Kıbrıs yolunda
Urumlar köylerde çete halinde
Dinsiz düşmanlardan aman olur mu

Kahraman Atatürk büyük atamız
Tarihler anıyor yoktur hatamız
Kıbrıs'ta ezelden bizim adamız
Düşman ile ortak vatan olur mu

Urumlar Türk köylerine daldılar
Her biri yalandan çete oldular
Bazı yurttaşları esir aldılar
Hain Urumları kıran olur mu

Atatürk'e haber verin uyansın
Kıbrıs'ın dağları kana boyansın
O zaman kokmuş Rumlar dayansın
Aslan Türk'e bir yan bakan olur mu

Rumlar bizim torumuza düşmeyin
Türk emirleriyle yanıp pişmeyin
Oradaki dört Türk'e karşı şişmeyin
Pençemizden sağlam çıkan olur mu

Bize farzdır vatan uğruna ölmek
Şanımızdır şehit ve gazi olmak
Köhne Urumları karşımıza almak
Bozuk millet temiz insan olur mu

Zarar edersiniz kâr edemezsiniz
Dostu düşman eder yâr edemezsiniz
Urumlar utanıp ar edemezsiniz
Köpek ürdüğüne pişman olur mu

Çok kavga var bu adanın ucunda
Bizim malımızdır eri-gecinde
Büyük ada Akdeniz'in içinde
Varıp görmedikçe seyran olur mu

Bu adanın çayır çimen özü var
Mahsurlu dağları birçok düzü var
Bu sebepten her devletin gayri var
Beyhude dillere destan olur mu

Kıbrıs şehitlerini Türkler hep andı
Namazlar kılındı çelenkler kondu
Analar ağladı yürekler yandı
Vatandaşlar böyle kurban olur mu

Kıbrıs'ın Türkleri umum geldiler
Şehitlerin namazını kıldılar
Ağladılar göz yaşlarını sildiler
O taze gelinler yardan olur mu

Hastalar uçakla Kıbrıs'tan geldi
Hastahanelerde tedavi oldu
Çokları kurtardı hep şifa buldu
Doktorlar verirken yatan olur mu

Kıbrıs Türklerinin bahtı karalı
Ankara'ya geldi bir çok yaralı
Ziyarete geldi çok Ankaralı
Hastalar gülüp şaduman olur mu

Kıbrıs'tan gelen hastaları gördüm
Hepte ayrı ayrı hal hatır sordum
Kızılay'dan oldu çok büyük yardım
Bu ilaçlar derde derman olur mu

Yaralılar hastaneye yattı
Doktorlar güzelce tedavi etti
İlaçlar yapıldı yaralar bitti
Bazı da vadesi yeten olur mu
(KD/20-26)

-181-

Yassıada Destanı

Tarih Bin dokuz yüz altmış yılında
Yass'ada söylendi halkın dilinde
14 Ekim ilk mahkeme gününde
İnkılâp tarihi duruşma günü

Yassıada tarihlere taç oldun
Çok seslendin adalara baş oldun
İnkılâp devrinde bir savaş oldun
Dergiler tarihe kaydetti seni

Seni kimse bilmez idi Yass'ada
Millî inkılâpta sen oldun moda
Seni ilan etti her bir gazete
Bütün seslendirdin anavatanı

14 Ekimin ilk başlama günü
Artık Yass'ada'nın dağıldı önü
Belli olmaz bu mahkemenin sonu
Sen de seyran ettin bunca insanı

Yassı ada İstanbul ülkesinde
Yazısı Türkiye haritasında
Bu ada denizin tam ortasında
Millet akın etti mahkeme günü

Vapur İstanbul'dan rıhtıma durdu
Heybeli'den Yassı ada'ya girdi
Mahkemeyi görmek milletin derdi
Her gün ıradyolar verir haberi

Geldi vapurun tam hareket vakti
Dolmabahçe iskelesinden kalktı
Heybeli'den Yassı ada'ya çıktı
Pek kalabalıktı iskele önü

Sabıklar hep Yass'ada'ya sürüldü
Adalet divanı orda kuruldu
Evraklar okundu suçlar soruldu
İnceleyip okudular kanunu

Mahkeme başladı yandı ışıklar
Hakim huzuruna geldi düşükler
Demokrat mensubu bunca sanıklar
Büyük duruşmanın geldi zamanı

Bayar Menderes Yetkiner başta
Adalet hak arar kanun savaşta
Vatan müdafaası maznunlar suçta
Kanun ayırt eder yahşı yamanı

Yassıada bu sırada namlandı
Duruşma gününde millet gamlandı
Sanıklar şehitler geldi dinlendi
Adalet düzeldi her bir noksanı

Mahkeme inceler hak hukuk arar
Meydana çıkıyor binlerce zarar
Zabıt kâtipleri yazıyor karar
Tarih yazar adaletin azmini

Ulu mahkeme başladı bir uçtan
Bayar Menderes Koraltan üçten
Anayasa ihlali aykırı suçtan
Hakaret davası hem isyanı

Ağır Ceza Reysi kürsüye geçti
Baş müddeyumumi evrakı açtı
Diğer hakimler de hükme yanaştı
Hep hukukçu adaletin aslanı

Yass'ada dediler hakikat yassı
Mahkeme fark eder düşmanı dostu
Adalet divanı peygamber postu
Bu ulu mahkeme seslendi ünü

Yass'ada'da yargılandı sanıklar
Hep ifade verdi bağrı yanıklar
Adalette çok kalbi uyanıklar
Hekimlerimiz hep hukuk mezunu

Kürsüde duruyor büyük hakimler
Karşısında mahzun durur mahkumlar
Bir gün olur infaz olur hükümler
Adalet ipiyle tartışma günü

Yassı ada saati sekizde başlar
Heyecanla dinler hep vatandaşlar
İfade alınır sorulur suçlar
Bu vatan davası bell'olmaz sonu

Celal Bayar eski Cumhurreyisi
Şimdi oldu Yass'ada'nın dayısı
Dört yüz küsur sanıkların sayısı
Milleti yaşatmak vaadiniz hani

Her taraftan ziyaretçiler geldi
Yass'ada pek çok kalaba oldu
Binlerce koltukla sandalye doldu
Mahkemeye karşı milletin yönü

Yass'ada'da Karadeniz iniler
Deniz inledikçe yara yeniler
Bütün millet bu mahkemeyi dinler
Yedi iklim çark köşe Hindi Yemen'i

Saat sekiz ıradyolar açılır
Bütün sanıklar sorguya seçilir
Hep mahkeme huzuruna geçilir
Yaz ayları gece yatsı zamanı

Seyirciler sıra sıra düzüldü
Tetkik oldu hep evraklar süzüldü
Bir yandan da kararname yazıldı
Bu mahkeme halka verdi hey'canı

Yass'ada'da bunca mahkum sakıtlar
Mahkeme başladı geldi vakitler
Müdafaaya hazır çok avukatlar
Herkes hazırlanır duruşma günü

Refik Koraltan Bey Ala'ddin Eriş
Fuat Köprülü de kırıldı kiriş
Hazırlan sen bu mahkemede duruş
Size gelir bir gün tahliye günü

Mahkemenin iptidası bu üçlü
Uğraşıp da hakkı kazanmak güçlü
Bayar'la Menderes birinci suçlu
Sizde yok mu idi damla Türk kanı

Böyle bir mahkeme daha kurulmaz
Asırlar boyunca göze görünmez
Bu dünya yorulsa kanun yorulmaz
Talibî düşündü yazdı destanı
(İS/7-8)

-182-
Şehitler Destanı
Geri durun ben oğlumu göreyim
Yatan şehitlere kurban olayım
Çelik kollarına perçem dolayım
Çimenlere aktı kanları vay vay
Pek ucuz satıldı canları oy oy

Vatanın uğruna can verdim ana
Sütünü emdiydim ben kana kana
Dünyada hakkını helâl et bana
Çok oldu bu yolda ölenler vay vay
Sağ olsun geride kalanlar oy oy

Asker yarim gittin Kırklareli'ne
Çavuş oldu geçti manga koluna
Kaynana bir mektup yolla oğluna
Askerimi arzuluyorum vay vay
Dalın yolunu gözlüyorum oy oy

Kundaktaki bebeğini büyütsün
Büyüsün de çepkenimi giyitsin
Ağlatmasın yavruları avutsun
Yetim kalan kuzularım vay vay vay
Kara imiş yazılarım oy oy oy

Ben kocamın günlerini sayarım
Yuva yapar cücüğümü yayarım
Aklarımı karalara bağlarım
Öksüz kalan kuzularım vay vay vay
Kara imiş yazılarım oy oy oy

Çifti koşup ben tarlaya yürürüm
Seferberlik askerinin yarıyım
Yetimler anası bir dul karıyım
Öksüz kalan kuzularım vay vay vay
Kara imiş yazılarım oy oy oy
(TD/14)

-183-

Kore Harbi Şehitleri Destanı*

Sene bin dokuz yüz elli yılında
Kore Harbi bu cihanın dilinde
Bu cepheler Amerikan ilinde
Türkler harbe girdi zafer yolunda

Ordunun başında General Tahsin
Müttefik devletler ayağa kalksın
Çin ordularını ateşe yaksın
Şehitlerimizin kanları aksın

Komutan Albayla en genç Teğmenler
Alaylar yürüdü doldu meydanlar
Komünist Moskoflar mundar insanlar
İnsanlık ne bilsin öyle hayvanlar

Kumanda veriyor Türk Generali
Tacından düşesin düşman kıralı
Kimi şehit düştü kimi yaralı
Dünya yazar bozar aklı karalı

Komünist Uruslar hem de Bolşevik
En adi bir millet hem de dalkavuk
Bunlardan kıymetli bir tüysüz tavuk
Dinleri pek zayıf yüzleri soğuk

Bu harbe ne diyor İngiliz Hitler
Şu hain Urus da Çinler'i fitler
Bağrını yesin pireler bitler
Aslan mı boğacak şu uyuz itler

Erlerimiz gitti Kore harbine
Allah uğratmasın düşman darbına
Tanrı kavuştursun ana yurduna
Analar yanıyor evlat derdine

---

* Destanın ilk 48 dörtlüğü aaaa, bbbb, cccc... kafiye düzenindedir.

Karar verdi hep müttefik devletler
Bu birlikte oldu sai gayretler
Düşmanlara göğüs geren evlâtlar
Türklerde yiğitlik bütün kuvvetler

Kızıl Çinler her tarafı sardılar
Savaş meydanına geldi ordular
Allah Allah deyü harbe girdiler
İlk hücumda .bir kaç şehit verdiler
Sonra Çin'in çemberini kırdılar

Birleşmiş milletler sözünde dursun
Birlikte Urus'u Çinler'i kırsın
Açın ıradyolar havadis versin
Türk'ün yiğitliğini her millet görsün

Cepheye yürüdü şanlı Türk alayı
Şiddetli çarpıştı kahraman Tugayı
Her ana doğurmaz böyle bir subayı
İnşallah tutuğu gelir kolayı

Geride teğmenler önde yüzbaşı
Vatanperverleri zafer güneşi
Ta'ruza başladı her vatandaşı
Türk evlâtları hep din kardaşı

Kore'de harp bayrağını diktiler
Amerikan askerini geri çektiler
Kafalar kestiler kanlar döktüler
Düşmanların bellerini büktüler

Hazır durur Yirmibeşinci Tümen
Kollarda kuvvet var kalplerde iman
Düşmanlar korkuyor Türkler çok yaman
Çinler bağırıyor "Yeter el aman"

Emir geldi Türkler ta'ruza kalkın
Bu meydan savaşı süngüler takın
Düşmanın yıkılma zamanı yakın
Size yoldaş olsun nusreti Hakk'ın

Çarpışıyor Kore kahramanları
Tarihe yazıldı yiğit şanları
Ilgıt ılgıt aktı şehit kanları
Kore'de kaybettik bazı canları

Türkler savaşırken titriyor yerler
Allah muin olsun hem peygamberler
Şehitler üstüne saçıldı nurlar
Göğsünde kuduret yıldızı parlar

İleri sürdüler Urus'u Çin'i
Onların zaten yok imanı dini
Her iki taraftan döktüler kanı
Gafil durma düşman hasmını tanı

Uruslar mı oldu Çin'in atası
Kızılların çoktur burda hatası
Arşa çıktı Allah Allah sedası
Din kuvveti peygamberler nidası

Devletler toplandı ilk konferansa
Her millette bir iddia varısa
Durmayıp vuralım Çin'e Urus'a
Bütün dünya üzerine yürüse

Yardımcımız Allah şanımız sancak
Türklük şerefini güderiz ancak
Dünyayı buladan şu Urus alçak
Yeter gayri düşman silahtan el çek

Moskof'a güvendin ey kızıl küffar
Bizim güvencimiz ol ismi Gaffar
On düşmanın aslanıdır bir nefer
Kore dağlarında başladı zafer

Şerefli gayretle girdik hücuma
Kırılsın düşmanlar sen de acıma
Kanlı mendilimi verin bacıma
Ağlasın kanımı sürsün saçına

Kore'de Türk askerlerinin izi
Kan ile yoğruldu deresi düzü
Kimi şehit düştü kimisi gazi
Allah'a emanet eyledik sizi

Size kuvvet versin ol Gani Settar
Hakk'ın muradını yapar mukadder
Kore toprağında yatan şehitler
Veda olsun vatan size minnettar

Her muharebede Türkler şan verdi
Düşmanlar kırıldı hep de yan verdi
Çokları vatan uğruna can verdi
İnşallah mahvolur şu kızıl ordu

Mehmetçikler harbe girdi Kore'de
Bazıları şehit düştü arada
Sağ olanlar gelir erer murada
Ana baba yol bekliyor burada

Hep birlikte mahvetmeli Urus'u
Toprağı çok bu dünyanın yarısı
Ekmekleri yenmez gilgil darısı
Namusu düşünmez kızı karısı

Ortadan kaldırmalı Urusları
Onlar icat etti komünis'leri
Süpürüp atmalı böyle pisleri
Kırılsın dünyanın şu el bezleri

Bizim için yoktur asla farimek
Göğüs gerip vatan için yürümek
Anayasamızı daim korumak
Bize çok değil yurt için erimek

Dünyayı sızlattı şu Kore harbi
Şimali Afrika Cenubu Garbi
Sıdk ile vuralım düşmana darbı
Hem top tüfek hem süngü harbi

Kendi cesur Türk'tür sözü türküdür
Bir hamlede bin düşmanı ürkütür
Her savaşta düşmanları korkudur
Cehd edin kardaşlar Allah bakidir

Türkler harbe girdi gayet şiddetli
Heyecanlı heybetli hem de hiddetli
Ordumuz hazırdır size imdatlı
Sılada analar ağlar firkatli

Yatan şehitlere mezar kazıldı
Onların alnına böyle yazıldı
Amerikan kolordusu bozuldu
Çinlerin askeri bütün ezildi

Ne savaşlar oldu umumi harpte
Çok şehitler kaldı Şimalde Garpta
Sahipsiz evlâtlar kaldılar sarpta
Onların acısı duruyor kalpte

Asla geri kalmaz Türklerin sözü
Ecdadı kahraman yiğittir özü
Kan ile yoğruldu dünyanın yüzü
Savaş kahramanı İnönü Gazi

Ne kanlar döküldü eski harplerde
Hala çırpıntısı durur kalplerde
Süngümüzün ucu uyuz kelplerde
Tarihi destanlar durur ceplerde

Din kardeşlerimiz gitti Kore'ye
Bizim hakkımızı Mevlâ'm araya
Kanlı Dumlupınar hem Sakarıya
O zaman Yunanlılar kaçtı geriye

Yunanlılar zaptetti her bir cepheyi
Kana boyadılar Tınaztepe'yi
Sonradan düşmanlar yedi sopayı
Bazı şehit düştü devlet subayı

Bilenimiz çoktur seferberliği
Allah göstermesin öyle darlığı
Bu milletin yiğitliği erliği
Unutulmaz Atatürk'ün varlığı

Kolay mı bu işin altından kalkmak
Dostu sevindirip düşmanı çıkmak
Kara Kâzım Bekir hem Fevzi Çakmak
Onlara şayeste vatana bakmak

Atatürk'ün var bize vasiyeti
Dünyada büyüktür Türk haysiyeti
Bir pul kadar yoktur düşman diyeti
Dikkatli çalışmak Türk'ün niyeti

Kanlı çizmeleri dizine çekti
Şanlı bayrakları meydana dikti
Kahraman Atatürk çok kanlar döktü
Nice düşmanların belini büktü

Yiğit adamların kaybolmaz izi
Analar bugün için doğurmuş bizi
Allah'a emanet eyledik sizi
Tanrı hasretlere kavuştur bizi

Atalardan miras kaldı bu vatan
Cepheleri bozup silahlar tutan
Alçak Urus ettiğinden sen utan
Sensin her millete kafa tutan

Bu Paşalar çok harp etti dövüştü
Sonra vatan saadete kavuştu
Hep de öldü dünyasını değişti
Bu aradan nice devirler geçti

Onlar ile bitti her harbin başı
Hep de birbirinin cephe arkadaşı
Yalan olur yalan dünyanın işi
Düşünürsem akar gözümün yaşı

Bu emekli Paşalarım ne oldu
Onlar bu vatanı düşmandan aldı
Türk milleti büyük bir şeref buldu
Yurdumuz kurtuldu yüzümüz güldü

.....**

Her şey Allah'tandır ne desek hata
Hazret-i Adem'dir en büyük ata
Vatan için kurban giden şehitler
Bu dünyadan ayrıldınız elveda

Gelin yarim el sözüne bakmasın
Yavruları büyütsün evden çıkmasın
Bu dünyada hakkımı helâl etmem
Validemin hatırını yıkmasın
Hakkım helâl olsun alsın duamı
Yoksa mahşerece kesmem davamı
Ayrılmasın yavruları büyütsün
Dağıtmasın benim bir tek yuvamı

Her gece uyumam erken kalkarım
Er kalkar da yollarına bakarım
Sağ selâmet asker yarim gelirse
O gün ellerime kına yakarım

Kore'nin toprağı kan ile dolu
Oradaki ana kuzuları n'oldu
Yavrularımın emaneti sana
Bizim kavuşmamız mahşere kaldı

Firkatli mektubun aldım okuttum
Gözlerimden kanlı yaşlar akıttım
Mevlâ'm ruhsat verir geliyor diye
Senin yollarına kolcu bekittim
(KHŞD/2-4)

** Destanın kafiye düzeni buradan itibaren değişiyor ve aaba şeklinde mani tarzındaki kafiye sistemiyle devam ediyor.

SOSYAL KONULU DESTANLAR

- 184-

Balo

Talibî, Sivas'ta Kaymakam Ferit Bey'in himayelerinde Hilâl- i Ahmer Balosuna gider. Orada gördüklerini, şöyle hikâyeleştirir:

Gecenin birinde gittim baloya
Dinle başımıza gelen belâya
Benim ahvalimi söylen Valiye
Belki hukukumu arar burada

"İçeriye girme" dediler "sakın"
"Yapma ey be yahu şahsına bakın
Elbiseyi uydur kıravat takın"
Kıyak efendiler girer burada

Zabitan beyleri bilir derdimi
Dediler ki "Seni kimse gördü mü"
Kaymakam Ferit Bey eder yardımı
Beş dak'ka verdiler karar burada

"Buna balo derler gel bak" dediler
"Oturma ayağa tez kalk" dediler
"Beş dak'ka olmadan gel çık" dediler
Beyhude eğlenmek zarar burada

Gönüllü gönülsüz kalktım yürüdüm
Arkama bakarak ayak sürüdüm
Şu dans oyununu görsem der idim
Gönül kendisini yorar burada

Kendimi gizledim kimse bilmesin
Bu halkın içinde dava çalmasın
İlahi Kâzım Bey yüzün gülmesin
Şu benim gönlümü kırar burada

Baloya toplanmış millet Sivas'ta
Hanımlar oturmuş hep bir kıyasta
Telli yosmalar da size şayetse
Herkes güllerini derer burada

Sazantı uyandı çalınır çalgı
Buraya toplanmış Sivas'ın halkı
Yaşasın bu vatan Türklerin mülkü
Beyler bu divanı kurar burada

Kimi güle benzer kimisi gonca
Kimi uzun boylu kimisi ince
Sürmeli hanımlar dansa girince
Herkes muradına erer burada

Talibî bu işi bilmez belleme
Sümbüllü çiçekler solmaz belleme
Zevk ile yaşayan ölmez belleme
Toprak evran olmuş sorar burada
(AEU/10- 11; SYG/37- 38; TC/20- 22)

- 185-

Eczane Destanı

Talibî, bacağı kırıldıktan sonra iki yıl sargı ile gezer. Köy yerinde yeterince bakım olmadığı için kırık olan bölgede yaralar, cerahatler peyda olur. Sivas'ta Eczacı Ali Rıza Bey, ona elinden iyiliği yapar ve sonuçta Talibî sağlığına kavuşur. Bunun üzerine âşık, Ali Rıza Bey ve diğer eczaneler için şunları söyler:

Eczaneler çok faydalıdır bize
Tesirli ilaç var dertlerimize
Şifalı sular var her bir emraza
Sıhhati buldurur yurttaşlarına

Kim bilir adedi kaç bin sayılı
Şişeleri üst üstüne kayılı
Burdan ilaç alır şehirli köylü
Yardım eder zarur muhtaçlarına

Bu ilaçlar ağlayanı güldürür
Yatan hastalara sıhhat buldurur
Ciğerdeki mikropları öldürür
Güven tabiplerin fen işlerine

Eczane ruhlara büyük vefadır
İlaçları hastalara şifadır
Zamanın sıkleti cevr ü cefadır
Derman yok güllerin soluşlarına

Derdine bunalma sana bir yol var
Doktorlara güven Allah'a yalvar
Yıllarca yatan nice bin kul var
Felek ziyan vermiş genç yaşlarına

Derman aramayan dertliler ağlar
Bahçesi yıkılır gülleri solar
Şişeler içinde şu renkli sular
Bütün merhem olur göz yaşlarına

Alnımıza sinmiş kara yazılar
Bilinmez derdinen gider bazılar
Yürekte ağrılar kalpte sızılar
Şifalı ilaç var muhtaçlarına

Derdini büyütme dermanın ara
Meskenin topraktır son bahtın kara
Ne mal fayda verir ne de çok para
Ne dersin feleğin bakışlarına

Derman aramazsan derdin çok artar
Durma tedavi ol hayatın kurtar
Akıbeti ecel üstünü örter
Yatarsın mezarın kum taşlarına

İnsan oğlu nazik benziyor güle
Bir gün emeciğin hep gider yele
Doktora tedavi ol muradın dile
Düşersin dünyanın genişlerine

Derdine derman bul küsme feleğe
Ömrünü öğütüp girme eleğe
Kafada kulağa kalpte dalağa
Otur sıhhiyenin yamaçlarına

Bazıları derdini içine gizler
O senin düşmanın bırakır izler
Kan çanağı olup ağrıyan gözler
Bakın damla damla akışlarına

Eceli yeterse onmaz bir hasta
Rızığı tükenirse dolmaz bir tasta
İlaç sebep olur doktor vasıta
Güven saadetin güneşlerine

Dünyaya geliyor talihsiz ruhlar
Dert bulup dermansız ölüyor çoklar
Ottan ilaç yapan eski cerrahlar
Taptılar Lokman'ın kazançlarına

Talip Coşkun yüreğinde sızı var
Düşün bir yol dünyanın ne hazzı var
Herkesin alnında bir yazı var
Ne belâlar gelir kulun başına
(FY/226- 27)

- 186-

Zamane Destanı (Divani Destan)

Talibî, II. Dünya Savaşı devam etmekteyken Ankara'ya gider. Halk, bütün Anadolu'da olduğu gibi burada da perişan durumdadır. Şeker yoktur veya çok pahalı satılmaktadır. Ekmek karne ile verilmektedir. Bunun yanında diğer devletler, Almanya'nın gücüne karşı koyamazlar. Bütün bunları gözden geçiren Talibî, o devri şöyle hikâyeleştirir:

Ecnebîler rahat durmaz üç senedir kan döker
Alamanya çitilleri bütün kökünden söker
Beş buçuk liraya çıktı otuz kuruşluk şeker
Tatlılar hep acı dolu dirhem yenmez bu sene

Ecnebiler birbiriyle koşuyorlar yarışa
İçlerinde büyük yok ki sulh olup da barışa
Hep pahalı para ucuz lira indi kuruşa
Her ne alsan pek fiyatlı daha inmez bu sene

Senelerce yenilmedi ecnebinin kurtları
O yüzden sirayet etti bize açlık dertleri
Belediyelere doldu bütün ekmek kartları
İçimizde gizli sırlar oldu denmez bu sene

Karnesiz ekmeği vermez takdir eder fırınlar
Cüzdanlarda para dolu aç geziyor karınlar
Bazılar feleğe küsmüş gölgelerde serinler
Baba evlât bir birini hiç tanımaz bu sene

Otuz altı buçuk kuruş altı yüz gıram somun
Nimet kadrini iyi bil bu sözüme ol emin
Rızkımızı vermek için ağlıyor yer gök zemin
Baharda rahmet yağmadı yerler kanmaz bu sene

Evlerde zapt olmaz ağlar ekmek diye bebeler
Çarşılardan eve gelir düşünerek babalar
Herkes hep bir geçim için gece gündüz çabalar
Fabrikalar bağlı durur un öğünmez bu sene

Ekmekçiler karne ister evvel para sormazlar
Karnen yoksa aç bayılsan bir ekmeği vermezler
Bazıları köye kaçar şehirlerde durmazlar
Geçimini kaybedenler mal kazanmaz bu sene

Karn'elinde ekmek almak için herkes çabalar
Fırınlar pek kalabalık birbirini tepeler
Polisler sıraya dizer durmayanı sopalar
Çoklarının karnı doyup yüzü gülmez bu sene

Yüz liraya ne alırsan elden çıkar kurtulur
Bir kilo yağ satın alsan beş liraya satılır
On kuruşluk corcor pekmez yüz elliye satılır
Şeker alıp şerbet içip kimse kanmaz bu sene

Tatlıcılar hoş yapardı baklavayı böreği
Üstüne tatlı dökerdi yağlatırdı yüreği
Şimdi ne tatlıcı kaldı ne yanında çırağı
Paran olup her ne yesen cana sinmez bu sene

Şimdi elli kuruş eder baklavanın dilimi
Tepsiye bir yol uzansam hemen yakar elimi
Bu darlığı ihdas eden ecnebinin zulümü
Onlar kavgaya meraklı hem usanmaz bu sene

Yasak oldu satılmıyor hem simitler pastalar
Dükkânlarda çalışmıyor kahrediyor ustalar
Umduğunu yiyemiyor üzülüyor hastalar
Has lokmalar bulunmuyor can beslenmez bu sene

Kahveciler marka yapar gece gündüz boyuna
Garsonlar tatsız çay kor müşterinin öyüne
Bir kadeh çay on kuruş benzer hamam suyuna
Herkes hep idare eder hiç seslenmez bu sene

Beş kuruşluk şeker alsan gıram atmaz tartıya
Beş liralık meyve alsan bir şey gelmez ortaya
Açık çıplak üryan kalsan güç yetmiyor pırtıya
Fakirlerin gözü yaşı akar dinmez bu sene

İpek fiyatını geçti boyalı adi çitler
Çok esnaflar ağızbirlik hep birbirini fitler
Belediye ihbar olur herkes dükkânı kitler
.....(Eksik)

On kuruşluk dokumalar oldu ipek şitari
Yirmi beş liraya çıkar ondan bir tek entari
Ne beline kuşak bulur ne başına çemberi
Anası bol çeyiz düzüp kız donanmaz bu sene

Her kumaşı beğenmezdi incelirdi bayanlar
Şimdi keten bulamıyor has ipeği giyenler
Ayda bir manto giyip güzelleştim diyenler
Kumaşlar pek havalandı el uzanmaz bu sene

Aranmayla bulunmuyor kenarsız adi bezler
Ne bacağına don olur ne de yorganı yüzler
Ne çöreğine yağ bulur ne de aşını tuzlar
Her evde bir tütün tütüp ocak yanmaz bu sene

Sümerbank da dağıtıyor bütün yerli malını
Açık- çıplak görüyorlar ahalinin halini
Süslü entari dikiyor bazı köylü gelini
Başına pullu keteni kimse örtmez bu sene

Bir nüfusa na veriyor hemen altı metire
Yatak yorgan mitil kaldı üstünü kim yetire
Şehirliler gir içeri köylü dayı titire
Havalar hep kış gidiyor can ısınmaz bu sene

Memurlar aylık alıyor on gün bile dayanmaz
İdaresin temin edip parasına güvenmez
Elbiseyi ütületse iskarpini boyanmaz
Üstüne tuvalet verip hem süslenmez bu sene

Atmış lira maaş aslı ancak ekmek parası
İhtiyaca kâfi gelmez bir de var ev kirası
Bu zamanede yiğitlik sabretmenin sırası
Düşünenler deli olur hem uslanmaz bu sene

Memurlara aydan aya veriyorlar bir karne
Gıda maddeleri ucuz verilir her birine
Nana muhtaç fakirlerin bu gidiyor zoruna
Bazıları zayıf kalır hiç canlanmaz bu sene

Maaşçılar karne ile her şey ucuz alıyor
Zahiresi çok irençperler hazineyi buluyor
Orta halli vatandaşlar sefillikten ölüyor
Mevtasına bez bulunup kefenlenmez bu sene

Karne ile alıyorlar şekeri yüz elliye
Diğerler beş yüz elliden fiyatını belliye
Millette itimat yok ki bir birini kolluya
Doğru sözler yalan olur kims'inanmaz bu sene

Bazıları tiyatoro hem sinema erbabı
Bir elinde meze taşır bir elinde şarabı
Sokakta nara atıyor ayakta yok çorabı
Sarhoşların bağrı yanık daha sönmez bu sene

Pek pahalı sarf olmuyor meyhaneler şişesi
Kopuklar aç viran kaldı meyhaneler köşesi
Çarşı pazar bütün sönük kimsenin yok neşesi
Ahalide bir darlık var yüzler gülmez bu sene

Fantaziye hiç bozulmaz her biri bir havasta
Herkes nefsine aldanır daha gözleri dansta
Kız oynatıp çalgı çalmak tamamdır bu Sivas'ta
Bülbülleri küstürmüşler güle konmaz bu sene

On liraya satılıyor şimdi bir ölçek tahıl
Para verip buğday alanda ne mal kalır ne akıl
Köylüler hanedar idi şimdi oldular pahıl
Beri benzer odalarda sofra dönmez bu sene

Ne zahire idare eder ne malının gıdası
Elmas oldu satılıyor çürük saman lodası
İş rençperlikte kaldı geçti çalım modası
Zahire pek pahalandı sözde inmez bu sene

Bu yıl mallar zayıflıktan ipe düşer boğulur
Ne öküzü çifte gider ne ineği sağılır
Bu kıtlık böyle giderse çok yuvalar dağılır
Komşuya öndüç ekmeği kims'inanmaz bu sene

Bazıları geçimden aciz horantası bütün aç
Leğençe boş hamur yoktur bekliyor oklava saç
Satın alıp ev beslemek bu zamanda gayet güç
İrençperler çok ezildi çoğu onmaz bu sene

Sırtlarında getirdiler hep arpayı keveni
Çokları kış yarısında tükettiler samanı
Tavlu mallar zayıfladı oldu arı kovanı
Arabayla yük taşıyıp teker dönmez bu sene

Kırk liraya satılıyor samanın bir çeteni
Komşulardan saman ister hep utanı utanı
Öküzler acından öldü kaldı çifti köteni
Tarlaları hasıl olup apkınlanmaz bu sene

Bazıları tarlasına tohum bulup saçamaz
Beri benzer irençperler ekin bulup biçemez
Her seneki yağ yutanlar ayran bulup içemez
İnek koyun zayıf kaldı hem sütlenmez bu sene

Öküzlerin dermanı yok çift sürerken yatıyor
Sahibi kaldıramıyor kuyruğundan tutuyor
Hayvan candan üzülüyor bıçağı dar yetiyor
Çok tarlalar dümdüz olup tapanlanmaz bu sene

Helâl haram karıştı ekinler iyi bitmiyor
Küçükler hep asi oldu büyük sözü tutmuyor
Onun için başımızdan ukubetler gitmiyor
Büyük küçük belli değil söz dinlenmez bu sene

Şehirlerin zenginleri elektirik yakıyor
Köylülerin fakirleri karanlıktan bıkıyor
Gaz yağının bir kilosu on liraya çıkıyor
Karanlıklar kayıp olup aydınlanmaz bu sene

Bazıları hasret oldu geceleri ışığa
Karanlıkta çorb'içerken eli değmez kaşığa
Zavall'ana çocuğunu beleyemez beşiğe
Her gece bir nenni çalar hiç usanmaz bu sene

Belediye yardım eder üç ayda bir litire
Kalabalıktan ahali bir birini yitire
Gaz yağını bulamaz ki lamba yakıp otura
Her kulunun bir derdi var kimse bilmez bu sene

Herkes malını seviyor bakan yok az paraya
Fiyatları ucuzlanıp düşen yoktur araya
Hep itibar zenginlere kim bakar fukaraya
Bak ne kadar perişan var can dayanmaz bu sene

Zamanın gidişinden ne lezzet ne tat olur
Hısım kavim uzuklaşır birbirinden yad olur
Husumet ziyadeleşir muhabbet de kıt olur
Emmi dayı birbirine hiç güvenmez bu sene

Talibî der "Bu zamanda etmeliyiz idare
İşlerimiz ters gelirse savmalıyız kadere
Gece gündüz düşünüp de vurmayalım kedere
Şu talihsiz başımıza devlet konmaz bu sene
(DK)

- 187-
Dünyanın Hali
Tebdil oldu devr- i âlem
Bütün insan zarafette
Böyle yazmış levh- i kalem
Ruhlar girmiş nezarette

Gaflete daldı gafiller
Pek çoğalmıştır sefiller
Kalmadı ehl- i kâmiller
Nasihat yok cemaatte

Görünmez sırları bilmek
Hakk'ın rızasını bulmak
Nefsimize hâkim olmak
Kalplerimiz cehalette

Kuvvet buldu fen icadı
Bu zamanın mucizatı
Bunlar dünya alâmeti
Ne kazandık ahirete

Bu ilahi nazariyet
Düzelmiyor beşeriyet
Çoktur sinir asabiyet
Cahiller çok cinayette

Batın- hakkı biz ne bilek
Rehber yok ki yol bulak
Buna muğber oldu felek
Canlarımız emanette

Her mürşit hakkı göremez
Kerametine eremez
Her mümin sual veremez
Yarın yevm ü kıyamette

Razı olak yazımıza
Sabır edek azımıza
Görünmüyor gözümüze
Her biri bir kıyafette

Bu derde bir derman gerek
Ululardan ferman gerek
Ateşlenmiş yanar yürek
Kalplerimiz hararette

İnsan ölür ruhlar ölmez
Ecelin dermanı olmaz
Bu sırlar hesaba gelmez
Yıldızlar gör semavatta

Arş- ı âlâya kandil astı
Nuru bu cihanı bastı
Evvel kurbanı kim kesti
Ş'ol Mina'da Arafat'ta

Dünyadan faniye taşan
Yanılıp yolundan şaşan
Hükm- i Kur'an Azümüşşan
O rehberdir diyanette

Münacat etmez melekler
Ters döner çark- ı felekler
Kabul olmuyor dilekler
Arzuhaller izahatta

Allah'ını bilmelisin
Hem kalbini silmelisin
Temiz adam bulmalısın
Cinste kökte asalette

Ahir zaman hep insanlar
Tamam olmuyor noksanlar
Tebdil oluyor lisanlar
Arifen az nezakette

İnsanlar hep garip başlı
Kimi suçsuz kimi suçlu
Her insan Allah'a borçlu
Hak indinde kefalette

Doğru alıp satmadıkça
Atasözünü tutmadıkça
Hak tecelli etmedikçe
Dava düşmez adalette

Her âşık çekmez zahmeti
Her âlim görmez rahmeti
Çoktur dünyanın mihneti
Kavuşulmaz saadette

Hep biliriz dünya yalan
Bir fert yok ki baki kalan
Sevap alır namaz kılan
Cennet yolu ibadette

Talip sözün yâd eylesin
Allah'ına vad eylesin
Din İslâm'ı şad eylesin
Benim gönlüm kasavette
(KTOZD/7- 8)

- 188-
Zamane Destanı
Bende bülbül gibi ötmek isterim
Karşımda kırmızı bir gül olmalı
Her zaman ileri gitmek isterim
Bana karşı doğru bir yol olmalı

Parasız derdine bakmıyor doktor
Zamane inceldi düşünmek çoktur
Fakir adamlara itibar yoktur
Şimdi bu devirde çok mal olmalı

Milletin ahvali söylenir bunca
İhtiyar neylesin itibar gence
Zamane köprüsü bir kıldan ince
Elini tutacak bir dal olmalı

Çok niza oluyor karı yüzünden
Babası usanır kendi kızından
Hemen yüz çevirir doğru sözünden
İnsanlar da biraz asil olmalı

Karı der "Kocamı dilemiyorum
Yüzüne bakınca gülemiyorum"
Ben kara pekmezi bulamıyorum
Gönül de diyor ki "Sırf bal olmalı"

Memurlar diyor ki "Maaş artmıyor
Rakıya şaraba para yetmiyor
Çalarım çalarım düdük ötmüyor
Sazıma kuvvetli bir tel olmalı"

Esnaflar diyor ki "İşimiz dönse
Şu ucuz mallara bir fiyat konsa"
Parayı kazanan koşuyor dansa
Pembe yanak dudağı al olmalı

Çarşıdan geliyor yüzleri azgın
Anaya babaya gayeten kızgın
Cepte metelik yok elbise düzgün
Yanına uygun bir güzel olmalı

Göremedim şu derdim yok diyeni
Dayısına hasım olur yeğeni
Kendi akrabayın olur ziyanı
Meğer seni seven hep el olmalı

Çaresiz işlere kendini üzme
Kalbini temiz tut hiç hile düzme
Bu zamanda çalış parasız gezme
Cebinde metelik bir pul olmalı

Para şahin her adama tutulmaz
Gayretin elinden bir şey kurtulmaz
Gurbet elde kuru yerde yatılmaz
Altına serecek bir çul olmalı

Talip eli n'iden kendine bakın
Mecazı koy hakikate gel yakın
Nefsine aldanma günahtan sakın
Yiğitlik Allah'a bir kul olmalı
(EY/32- 34)

- 189-
Evsizlik
Bu yıllık da Ankara'da kışlayım
Kiralık ev aramaya başlayım
Yeter gayri şu hanları boşlayım
Altımıza serdik kara çulları

Apartımanlara bir ev sorayım
Gücüm yetmez dolgun para vereyim
Kenardaki mahalleler'arayım
Dedim belki ucuz olur evleri

Herkes birer barakaya girmişler
Çalıdan çırpıdan duvar örmüşler
Gaz tenekesinden bina kurmuşlar
Burada gördüm bu acayip halleri

Telsizlerde ev yoktur bu aralık
Aramaynan bulunmuyor kiralık
Bazı evler var ki iki paralık
Gözleri kirada yoktur kârları

Herkes bütün Ankara'ya yürümüş
Telsizleri barakalar bürümüş
Dediler "Burada kazanç varımış"
Kim kazanır paraları pulları

Bilmeyenler görsün bu Ankara'yı
Ben usandım ev arayı arayı
Bir göz eve ister on beş lirayı
Ne tamahkâr ahalisi illeri

Her taraftan işsiz adamlar gelmiş
Bazıları asri çok evler almış
Kimi tünel gibi kayayı delmiş
Ömrünü çürütür bazı evleri

Telsizlerden Yenidoğan'a girdim
Kapının önünde üç güzel gördüm
"Bir kiralık ev var mı" diye sordum
Gayet çoktur o mahlenin dulları

Bir ev gösterip "Gel beğen" dediler
"Biz sana söz verdik güven" dediler
"Bu mahalle Yenidoğan" dediler
İnişli yokuşlu ne sarp yerleri

Aklı olan Altındağ'dan ev tutmaz
Şu Bendderesi'ne hiç para yetmez
Böyle gezmekle bu şehir bitmez
Tükenir mi her bir mahalleleri

Bu mahallenin küçük kapıları var
Enginli yüksekli yapıları var
Yeniden yetişen yavrular var
İnce fidan gibi nazik belleri

Baktım bu mahlenin etrafı mera
Üst tarafı bir dağ alt yanı dere
Bazı evler harap yetmiyor para
Bulunmuyor geçinmenin yolları

Dedim "Karşı mahalleye bakayım
Yokuşu alttan yukarı çıkayım
Bir ev bulamazsam ordan kalkayım"
Ömrümde görmedim böyle yerleri

Yenidoğan'dan tam karşıya geçtim
Hatipçayırı'nın yoluna düştüm
Ordaki evleri görünce şaştım
O tarafta gördüm geniş darları

Dedim "Bunlar şaşırmışlar izini
Dinlemişler midir ata sözünü
Kaplamışlar bir verebin yüzünü
Şeneltmişler yazı yaban kırları

Yenihayat mahallesi ne verep
Bir tarafı düzgün bir yanı harap
Bunlar çok içiyor rakı ve şarap
Ne kadar çalışsa yoktur karları

Yenihayat'tan arka tarafa aştım
Kayabaşı mahallesine geçtim
Bir ucuz bulunmaz sokağa düştüm
Bu sırada ben şaşırdım yolları

Baktım Kayabaşı tepe üzeri
Yukarıda kaldı şu Atpazarı
Göçmenler kaplamış koca hisarı
Dolmuş Ankara'nın sağı solları

Dedim "Doğru şu caddeyi tutayım
Yavaş yavaş Cebeci'ye gideyim
Ev bulamazsam yazıda yatayım"
Pek pahalı kahve hem otelleri

Cebecinin daireleri kınalı
Sokakları temiz yüksek binalı
Diğer mahalleler kaç bin haneli
Gayet çoktur şoseleri yolları

Baktım Cebeci'nin yeri gayet düz
Zenginleri çoktur fukarası az
Aşağı yukarı seyrettim biraz
Görünüyor hem yeşili alları

Dediler "Eve bak kiralık bura"
Buranın aylığı tam on beş lira
Keseyi yokladım yoktur on para
Bunlar hiç bilmiyor fakir halleri

Dedim "Hacettepe'sine varayım
Ufacık taşına yüzler süreyim
Belki orada kabul olur dileğim"
Dediler o mahalle sevda yerleri

Dediler "Hacettepe'sine yalvar
Herkes orada avını avlar
Her yerden ucuzdur ordaki evler"
Onlar haz etmiyor ihtiyarları

Hamamönü'ne varsam geçmiyor nazım
Samanpazarı'nda tutulmaz sözüm
Keçiören'e gitsem yorulur dizim
Havası hoş amma uzak yerleri

Hergeleye varsam kavga kurulur
Ahalisi kızgın bana darılır
Altındağ'a çıksam dizim yorulur
Onların yoktur dizinin ferleri

İsmet Paşa pazarına konmadım
Ben derdimi güzellere yanmadım
Uzak diye ak köprüye inmedim
Burda gördüm bilmediğim yerleri

Ne pek süslü Ankara'nın yapısı
Tükenir mi mahallenin hepsi
Nerde kaldı şu Çankırı kapısı
Dediler "Orda çok pazar yerleri"

Şimdi Yenişehr'e gider ahali
Çok apartımanlar gayet pahalı
Böyle değil idi bura evveli
Şenlendi vatanın hali yerleri

Çoktur vekillerin iktisatları
Mermerden yapılı yüce katları
Burada yurdumuzun emanetleri
Çok yaşasın vatan fedakârları

Yenişehir'den Çankaya'ya çıktım
Riyaseti Cumhur Köşkü'ne baktım
Bu güzel yerleri görmekti ahdim
Burada vatanın emektarları

Apartmanları halı serilmiş
Barakalara hasır dürülmüş
Herkesin nasibi böyle verilmiş
Kimi yokluk çeker kimi varları

Zenginlerde apartıman konaklar
Barakalara baksam dolmuş sinekler
Delik tava ile kırık çanaklar
Hiç duyan olur mu ah ü zarı

Kimileri apartmanda oturur
Kimi çocuğunu çula yatırır
Yavan ekmeğini suya batırır
Kime şekva etsin yoktur zorları

Kimisinin uzun olur kısası
Köşesinde dolu para kasası
Kimisinin her gün boştur kesesi
Hiç bir bilen var mı böyle sırları

Tüccar değilim ki para saklayım
Memur değilim ki maaş bekleyim
Şansım yok ki bilet alıp saklayım
Ben n'ideyim size verdim varları

Talibî ölürsün var mı imanın
Cennete gitmeye var mı gümanın
Has gümüşten olsa apatımanın
El elinde kalır anahtarları
(İAD/11- 15)

- 190-
Bekârlık
Bekârların yüzü gülmez
Kalbinde neşesi olmaz
Karılar insafa gelmez
Ne zor imiş bu bekârlık

Sağım ıssız solum ıssız
Gece yatıyorum sessiz
Şimdi karılar insafsız
Ne zor imiş bu bekârlık

Küstüm kaderime küstüm
Ne karım var ne de dostum
Yastığı bağrıma bastım
Ne zor imiş bu bekârlık

Pek yalınız sağım solum
Açılmıyor elim kolum
Bir senedir böyle dulum
Ne zor imiş bu bekârlık

Yatağımı seren yoktur
Hizmetimi gören yoktur
Bana bir kız veren yoktur
Ne zor imiş bu bekârlık

Kız istesem gizleniyor
Dul istesem nazlanıyor
Kıyı köşe tozlanıyor
Ne zor imiş bu bekârlık

Canımın yoldaşı yoktur
Yanımın bir eşi yoktur
Koynumun bir kuşu yoktur
Ne zor imiş bu bekârlık

Semaver yanacak kaldı
Tabaklar yunacak kaldı
Evimiz bir çöplük oldu
Ne zor imiş bu bekârlık
(İAD/31)

-191-
Karı-Koca Destanı*
İbo Çavuş der ki "Avrat yaklaşak
Gönül vaz geçmiyor bir yol koklaşak
İkimiz kocadık gayri haklaşak
Felek sürdürmedi devranı bana"

Döndü Karı der ki "Geçti zamanım
Kocadım dünyadan kalktı gümanım
Şimden geri yoldaş olsun imanım
Mevlâ'dan isterim imanı bana"

İbo Çavuş der ki "Su akar bende
Göğüsüm gürlüyor kuvvet var bende
Yüz yaşıma değsem nazarım sende
Şimdi avrat vermez amanı bana"

Döndü karı der ki "Uzak git benden
Kocamaz herif ben usandım senden
Hakk'ın emaneti çekilir tenden
Ya Rab nasip eyle Kur'an'ı bana"

İbo Çavuş der ki "Kırk azgınıyam
Dul kalan avratların kızgınıyım
Eskiden ben hovarda bozgunuyum
Gelirdi kızların ceranı bana"

Döndü karı der ki "Farımaz herif
Doğru bir yoluna yürümez herif
Dipsiz pancar gibi çürümüz herif
Sonunda olursun boranı bana"

İbo Çavuş der ki "Yürek yaralı
Neler gördüm şu dünyada duralı
Kocasam da daha gönlüm çıralı
Gelir yiğitliğin gümanı bana"

* Destanın baş kısmı eksiktir.

Döndü karı der ki "Yoktur dermanın
Sen kocadın herif geçti harmanın
Emri gelir birgün ulu fermanın
Az(ı)rail vermez amanı bana

İbo Çavuş der ki "Bana kız gelir
Beş daha evlensem yine az gelir
Senin o sözlerin bana vız gelir
Gelsin güzellerin kervanı bana"

Döndü karı der ki "Bu bir söz olur
Yanar yüreciğim harman köz olur
Kocanın kıymti şimdi az olur
Felek gösterdi bu zamanı bana"

İbo Çavuş der ki "Gözüm seçemez
Kocalar da kervan olsa geçemez
Kendim kocasam da gönül kocamaz
Kızlardan isterim ceranı bana"

Döndü karı der ki "Vakit tamam oldu
Müminler ahrete ayağın aldı
Bize safa sürmek mahşere kaldı
Ya Rabbi gösterme yamanı bana"

İbo Çavuş der ki "Sırat yolunda
Durdum divanında tesbih elimde
Mevlâ'nın kelamı döner dilimde
Ya Rabbi derdimin Lokman'ı bana"

Karı, koca ile sözü denk eder
İkisi de birbirine cenk eder
Talibî dünyada bağrı hun eder
Ya Rab nasip eyle cananı bana
(AKT/10)

-192-
Bilardo
Sivas Palas'ında bir oyun gördüm
Baylar bu oyuna derilir her gün
"Bilardo" dediler ismini sordum
Ortaya bu oyun kurulur her gün

Bilardo oyunu kimden sorulur
Hem para verilir hem yorulur
Otuz kuruştan piyasa kurulur
Bir saat beyhude yorulur her gün

Elinde istaka önünde bilya
Bazıları buna olur müptelâ
Bu oyuna giren olur ukala
Kadı müftü gibi kurulur her gün

Üç tane bilyası biri daldadır
Sen çalış fendine işin yoldadır
Şu beyaz toplar da adam aldadır
Beyhude bir para verilir her gün

Aşağı yukarı söylenir sözler
Birisi vururken birisi gözler
İkiye vurmazsan yüreği sızlar
Kim ütülse gönlü kırılır her gün

Oyuncular gelir masa başına
Bazıları çok düşer bunun peşine
Saat tamam oldu emek boşuna
Der ki "Ağabeyim darılır her gün"

Bire vurur ikisini gözetir
Erkek culuk gibi boynun uzatır
Şimdi torluğu var sonra düzeltir
Varır istakaya sarılır her gün

Bilardo oyunu başlar sıradan
Efendiler oynar kaçmaz paradan
Bir yol değer bir yol geçer aradan
Çalışır çabalar yorulur her gün

Talip düşün hata var mı dilinde
Rahat dur be yahu kendi halinde
Herkesin iradesi kendi elinde
Bu oyun senden mi sorulur her gün
(SYG/18-19; TC/18-20)

-193-

Pazar Destanı

Kayseri'de gördüm bir un pazarı
Çinko ile yapılmıştır üzeri
Rençperi çok büyük şehir Kayseri
Pazarlarda piyasaya uyanlar

Düvenönü zengin mahallenin biri
Ora yakın un pazarının yeri
Kim'ileri söyler kimisi geri
Pazarlıkta eksik olmaz yalanlar

Köylüler çok geliyor un satmaya
Allah vere bu kez çavdar katmaya
Arasdacılar başladı tartmaya
Kalabalık boş durmuyor hapanlar

Bilinmez bu unlar nerde üğünür
Kimisi beğenmez kimi beğenir
Kimi ucuz gitti diye döğünür
Bazı da pişman oluyor alanlar

Kimisi un satmış para sayıyor
Kimi çuvalın üstünde uyuyor
Kimi tartılırken geri cayıyor
Bu sapıtmış diye çoktur gülenler

Arastacılar hiç bilmez mi bunu
Fabrika mı yoksa değirmen unu
Yalana çıkmasın bu işin sonu
Burada dönüyor her bir plânlar

Kimi zahmet çeker belâsı artar
Kimi kavga yapar çuvalı yırtar
Kimi der geriden dişini sırtar
Bakıp seyrediyor geri kalanlar

Evvel "Bismillah" den ağzınız açın
"Şeytana lanet" den belâdan kaçın
Haramı bırakın helâl yen için
Doğru yürür Allah'ını bilenler

İrençperler bunu ekip biçiyor
Nasibi olanlar yiyip içiyor
Besmelesiz bereketi kaçıyor
Amentüyü okun İslâm olanlar

Bir tarafta çeçler var buğday arpa
Fakirler geliyor elinde torba
Bulup yiyemiyor bir yavan çorba
Çoktur açık çıplak sefil ölenler

Burada satılır her çeşit unlar
Helâl haram oldu nimetler nanlar
Paraya bağlandı bütün vicdanlar
Devir döndü tebdil oldu insanlar

Bazıları gezer düşüne düşüne
Feleğe kahreder gitmez işine
Cümle âlem bir rızkının peşine
Şimdi dolu kaynamıyor kazanlar

Çokları kaygıdan uyku uy'muyor
Fukara ağlasa zengin duymuyor
Bir batman un alsa bir gün doymuyor
Encamı temam olmuyor noksanlar

İnsanlarda doğru hareket yoktur
Sonra nimetlerde bereket yoktur
Küçükten büyüğe itaat yoktur
Azaldı medeni temiz insanlar

Cümlenin rızkını Allah bol versin
Hayırlı bir kazanç helâl mal versin
Millete selâmet doğru yol versin
Hep gidiyor bu dünyaya gelenler
(EY/13-15)

-194-

Zengin-Fakir Destanı

Bazı zengin çok paraya düşüyor
Nasıl sarf edeyim diye şaşıyor
Zavallı fakirler dağlar aşıyor
Kimisini böyle yakar kül eder

Kmi yalınayak geziyor karda
Kimi borçlu düşmüş eli pek darda
Zenginler parayı saçıyor barda
Fakirleri yokluk yakar kül eder

Fukaranın binasını devirir
Zenginlerin dolabını çevirir
Fukarayı kuru yerde kavurur
Zenginlerin hasırını hal'eder

Böyle ters dönüyor dünyanın işi
Dünya ne karışır Hakk'ın verişi
Lira olur zenginlerin kuruşu
Fukaranın altınını pul eder

Kimini zincire bağlar koyurmaz
Kimisine bir dert verir duyurmaz
Kimisi aç ölür karnın doyurmaz
Kiminin rızkını kaymak bal eder

Kimini murada tezden yetirir
Kimini yaşatmaz yere batırır
Kimisini altın köşkte yatırır
Kimisinin döşeğini çul eder

Kimi âşık olur murada ermez
Kimini kör eder dünyayı görmez
Kimisine bir kediyi de vermez
Kimisini dünya dolu mal eder

İnsanlar ölüyor ruhlar ölmüyor
Bu dünyadan giden geri gelmiyor
Türlü hikmeti var kimse bilmiyor
Derin düşünürsen beni del'eder

Talibî Coşkun der "Ben de n'olurum
Korkarım gurbette sefil ölürüm"
Ya Rabbi her şeyi senden bilirim
Murat etse deryaları yol eder
(ÇS/20)

-195-

Heyet Odasında

Heyet odasına geldim sabahtan
"Şimdi doğru söyle bize" dediler
"Bir lira borcun var ayrılma Hak'tan
Bir şikâyetçi var size" dediler

Param olsa idi gelirdim demin
Eğer bu sözüme olursan emin
"Paran olmadı'na eyle bir yemin
Dikkat et camide vaza" dediler

Olmadı ezelden böyle bir vadim
"Borcum yoktur" diye boynumu eğdim
Muhtar yemin etti ben oldum nadim
"Hak seni defterden cıza" dediler

Dediler "Yürü git borcunu ara
Beyhude kendini düşürme dara
Acele getir ver bir lira para
Yanma bu ateşe köze" dediler

"Param yok" deyince bana darıldı
Ben yalvardıkça kendi kuruldu
Kalktı muhtar yakamızdan sarıldı
"Lakırdı söyleme" bize dediler

Zobu Kâhya birden cenge tutuştu
Leylek Kâtip tez imdada yetişti
Bütün saat köstek toza katıştı
"Yırtık şalvarı tak dize" dediler

Vurun hay ettiler kavgaya daldım
Yakamı kâhyanın elinden aldım
Ceketim yırtıldı ben gödek kaldım
"Benzedin filikli kaza" dediler

Dedim "Muhtar bu cevabın ne biçim
Kanunen bir iş gör var mı bir suçum"
Tekrar ikisi de ettiler hücum
"Yuvarlayak şunu toza" dediler

Kesilmez muhtarın sesi sedası
Sözüne sahip ol çoktur hatası
Saman pazarına döndü odası
"Bakın şu dumana toza" dediler

Muhtar dedi "Bekçi gözün ayırma
Merhamet eyleyip bunu kayırma
Sana teslim hanesine koyverme
Sürükür davası yaza" dediler

Talibî söylerken dalar derine
Ya Rab sen uydurma şeytan şerine
Muhtaç etme muhannetin birine
"Fakirlik adama ceza" dediler
(AEU/12-13;SYG/46-47)

-196-
Hastalar
Bu gün merkez hastanesine girdim
Dayanmaz yüreğim ezilir gider
Vatandaşlardan hal hatır sordum
Herkesin defteri yazılır gider

Sağ olsun doktorlar dikkatli bakar
Şu temiz odalar gül gibi kokar
Bazı dereceler yukarı çıkar
Herkesin derdi var yazılır gider

Hastalar yatakta rahat yatmıyor
Deşilmiş yaralar tezden bitmiyor
Hastaneler dolu ilaç yetmiyor
Her gün reçeteler yazılır gider

Kimi şifa buldu kimi bulmadı
Bazı hastalara şifa gelmedi
Eczanelerde bir ilaç kalmadı
Herkesin bir derdi yazılır gider

Odalar dolusu hastalar gelmiş
Nicesinin benzi gül gibi solmuş
Bazısı derdine dermanı bulmuş
Bazıları candan üzülür gider

Kimi yan ağrısı kimi belinden
Kimi nefes alamıyor solundan
Kimi ayağından kimi elinden
Kiminin sargısı çözülür gider

Kiminin ağrısı tutar başından
Kimi derde düşer küçük yaşından
Anası babası ağlar peşinden
Kimi bahtı kara yazılır gider

Tabipler veriyor hep derde ilaç
Hastalara şifa yüzleri güleç
Dertlilerse ancak tabibe muhtaç
Kimi iyi olur kimi üzülür gider

Kimisinin derdi gözden kulaktan
Kimi nefes almıyor dalaktan
Kimi şikâyetçi kahpe felekten
Onun bahtı kara yazılır gider

Hastalar doğrulur yataktan kalkar
Sıhhiyeler gelir nabzına bakar
Kiminin burnundan kanları akar
Kimisinin bağrı ezilir gider

Aşağıdan üçüncü kata çıktım
Hasta bayanların haline baktım
Orada bağrımı ateşe yaktım
Yüreğim yandı da sızılar gider

Kimi anasının sevgili kızı
Yanları delinmiş tutmuyor dizi
İncelmiş kaşları kararmış gözü
Coşkun sular gibi süzülür gider

Kiminin derdine derman bulunmuş
Kiminin gerdanı göz göz delinmiş
Kimisi ay gibi doğmuş dulunmuş
O intizar almış üzülür gider
(İAD/15-16)

YOLCULUK DESTANLARI

-197-

Kayseri'de Kış Destanı

1949 yılında kış mevsimi Kayseri'de çok şiddetli geçer. Bir yandan soğuk bir yandan da yokluk Talibî'yi canından bezdirir. Çektiği ıstırapları şöyle destanlaştırır:

Bu Erciyes çok dağların irisi
Ali Dağı belki beşte birisi
Ölçüye koymayın alçak Toros'u
Bahar geldi karlar kalkmıyor bu yıl

Duman çöktü Erciyes'in başına
Çok kar yağdı toprağına taşına
Bu yıl düştük Kayseri'nin kışına
Gönlümüzün gamı bitmiyor bu yıl

Erciyes dediğin bir ulu dağdır
Etirafı yeşil tepesi ağdır
Kayseri şehrinde canımız sağdır
Bizim nasip burdan gitmiyor bu yıl

Erciyes görünür gayet havalı
Önünde Kayseri ardı Develi
Bilmez idim bu yerleri evveli
Yarelerim azdı bitmiyor bu yıl

Her taraf bunaldı kış erken çöktü
Kurtları kuşları hep kırda döktü
Nice fukaranın belini büktü
Yakacağa para yetmiyor bu yıl

Hiç görülmemişti böyle bir zaman
Yerler deniz gibi gökler boz duman
Bir liraya çıktı bir kalbur saman
Köylüler kaygıdan yatmıyor bu yıl

Karın şiddetinden millet bunaldı
Fakirler mahvoldu ölüm çoğaldı
Gurbette ölenler hasiret kaldı
Ölülere kefen yetmiyor bu yıl

Her şey pahalandı alınmaz satın
Nimetlerle nanlar kalmadı bütün
On kuruşa çıktı bir kilo odun
Bacalarda tütün tütmüyor bu yıl

Bu yılki kış çok kapılar kitledi
Tiren durdu demir raylar çatladı
Çoğunun sılaya eli yetmedi
Yürekten gam keder gitmiyor bu yıl

Dağların başından duman kalkmıyor
Karlar eriyip de sular akmıyor
Bu sene kardaş kardaşa bakmıyor
Zenginler bir yardım etmiyor bu yıl

Soğuktan hasta oldu bütün ahali
Güç yetmiyor odun kömür pahalı
Aç kalanlar sattı heybe çuvalı
Yokluk serimizden kalkmıyor bu yıl

Ne köpekler kaldı ne de bir kedi
Kurtlar bunaldı da bir birin yedi
Bu iş yalan değil görenler dedi
Köpekler canavar yıkmıyor bu yıl

Çok yolcular azdı Lâle Beli'nde
Çok kamyonlar kaldı Ürgüp yolunda
Bin dokuz yüz kırk dokuzun yılında
Kimse böyle tarih atmıyor bu yıl

Bir kısmı din İslâm yolundan saptı
Bir kısmı dünyanın zevkine taptı
Filozof çoğaldı kıyamet koptu
Başımızdan zulüm gitmiyor bu yıl

Ya Rabbi bizdendir her bir kusurlar
Mü'min olan tedarikin hazırlar
Şimdi küçük büyüğünü tazirler
Oğul baba sözü tutmuyor bu yıl

Şimdi kulağımız kemanda sazda
Gözlerimiz daim gelinde kızda
Müslüman olanlar camide vâzda
Hocalar nasihat etmiyor bu yıl

Talibî söz söyler Allah yoluna
Varıp düşme bir nefsinin eline
Mahrum koymaz ihsan eder kuluna
Çokları nasihat tutmuyor bu yıl.
(EY/3-5)

-198-

Ankara'dan Ayrılış Destanı

Nasip kalktı bu illerden gitmeye
Memlekete güle güle gidiyom
Ankara'dan yeni bindik tirene
Bir fikire dala dala gidiyom

Yarenden yoldaştan ayrıldı yolum
O zaman kırıldı kanadım kolum
Dost elinden çıkan kırmızı gülüm
Ayrıldım da sola sola gidiyom

Görüşelim hatırımı sayanlar
Bu gün benim yolculuğumu duyanlar
Allah ısmarladık baylar bayanlar
Birer selâm ala ala gidiyom

Ahbaplar yanında sırlarım kaldı
Nice belli belli yarlerim kaldı
Cahiller elinde yerlerim kaldı
Göz yaşımı sile sile gidiyom

Gördüğüm safalar çektiğim gamlar
Bir belli gün olur sürdüğüm demler
Hatırımdan çıkmaz bu geçen günler
Unutmadım bile bile gidiyom

Solmasın koklayıp baktığım güller
Ölmesin o beyaz sıktığım eller
Böylesi hatırlar böylesi haller
Unutmadım bile bile gidiyom

Kayalar başında sazlarım kaldı
Güzeller peşinde gözlerim kaldı
Kıyıda kenarda izlerim kaldı
Yare haber sala sala gidiyom

Çok oturdum çimenlerin üstüne
Kadeh tuttum ihvanların dostuna
Hayran oldum güzellerin hüsnüne
Gözüm burda kala kala gidiyom

Talibi Coşkun der ömrüm eridi
Daha çok alacak ahdim var idi
Kampana çalındı tiren yürüdü
Şu dağları dele dele gidiyom
(İAD/31-32)

-199-

Otobüs Yolculuğu

Talibî, 1949 yılı kışını Kayseri'de geçirir. Hacılar'a giderken şoför Mehmed'in yönetimindeki otobüs, yolda kalır. O da sıkıntılarını şöyle dile getirir:

Bu sene de Mevlâ'm çok verdi kışı
Dümdüz oldu dere tepe taş başı
Kamyonun içinde on altı kişi
Hacılar yoluna düştü otobüs

İşte kaldık Hacılar'ın yolunda
Bir hüner yok şoförün elinde
Bin dokuz yüz kırk dokuzun yılında
Adın bir tarihe geçti otobüs

Gitmiyor boşuna kamyon yüz tuttu
Çalışmıyor hararetler buz tuttu
Arkadaşlar indi hep de söz tuttu
Ayazı yedikçe şişti otobüs

Motor çalışıyor teker dönüyor
Şoför yalvarıyor kimse inmiyor
İleri gitmiyor geri dönmüyor
Kışa güç yetmiyor şaştı otobüs

Kimi kazma aldı kimi küreği
Kimisinin güp güp atar yüreği
Şoför Mehmet efendinin durağı
Ufak beli benzer aştı otobüs

On dört kürekçiyi soğuk yıldırdı
Onlar ayıkladı tipi doldurdu
Bu yılki kıştan da çoğu çıldırdı
Senin yiğitliğin geçti otobüs

Geriki otobüs ileri geçti
Bizim makineye bir çığır açtı
Otobüs canlandı hem köy yanaştı
Gayri yiğitleşti uçtu otobüs

Talibî gurbete düşmüş neylesin
Bin derdi var hangisini söylesin
Allah bunaltmasın yardım eylesin
Hamdolsun bugün de geçti otobüs
(EY/7-8)

-200-
Dolaştı Dünyayı Aldı Eline
Derdimin dermanı bulunmaz m'ola
Dünyayı dolaşsam aşkın yoluna
Gezme ile murat alınmaz m'ola
Ben de baksam şu âlemin halına

Yola çıkıp bu ellerden yırayım
Seyyah gezip memleketler göreyim
Türkiye toprağını bir bir arayım
Seyredeyim aşretine eline

Büyük şehirleri gezem evvelâ
İşimi rast getir Hazret-i Mevlâ
Ben öz muradımı almadım hâlâ
Aldandım aşkımın istikbaline

Narin olur İstanbul'un kızları
Hiç bir zaman çekilmiyor nazları
Çoklarının çapkınlıkta gözleri
İnsanı yürütmez doğru yoluna

İzmir'i seyrettim ne hoş sefalı
He yeri ziynetli bir dans mahalli
Para yetmez güzelleri pahalı
Kızlar altın burma takar koluna

Türkiye'nin baş şehri Ankara'dır
Şimdi merkez hükümeti oradır
Ordaki kızların aşkı paradır
Aldanma onların çürük meyline

Bu şehirin namı dünyayı sesler
Orada mevcuttur balolar danslar
Çalgılar oyunlar millî avazlar
Dinleyenlerin yüreği deline

Adana şehrinin yeri pek engin
Mahsulü çok biter halkı da zengin
Oranın güzeli adama yangın
Onlar pek meraklı seher yeline

Konya şehirinde çoktur softalar
Dua ile geçer günler haftalar
Şehit makamında yatan mevtalar
Himmet eyle Haziret-i Mevlâna

Gezdiğim yerlerden bir hisse kaptım
Şu yalan dünyanın zevkine taptım
Üç sene Konya'da askerlik yaptım
Çok giderdim Beyşehir'in gölüne

Adana'dan çıktı geldim Tarsus'a
O şehirde gezdim çok uzun kısa
Bir kıza yalvardım vermedi buse
Yanağı benzerdi bahçe gülüne

Varamadım Silifke'ye Gülnar'a
Düşemedim şöhretlere şanlara
Selâmımı tebliğ edin onlara
Hak selâmet versin iyi kuluna

Allah ne güzellik vermiş Mersin'e
Akıl ermez ahalinin hırsına
Kulak vurun vapurların sesine
Dalga vurur denizine seline

Bursa dağlarına duman bürünür
Çayır çimen bütün yeşil görünür
Güzelleri selvi gibi uğrünür
Boyları benziyor çınar dalına

Bunca gezdim bulamadım dengimi
Yüreğimden atamadım yangımı
Mahşerece süreceğim cengimi
Bir vefasız Eminen'in yoluna

Acep gezmediğim hangi yer kaldı
Pek düşündüm aklım deryaya daldı
Gaziantep düşmana karşı geldi
Kadın erkek silah aldı eline

Çok yerler dolaştım geldim Hatay'a
Millet dua etsin büyük Ata'ya
Orda bir güzelden aldım hediye
Al kınalar yakmış nazik eline

İskenderun Antakya'ya yakındır
Bazı Fellah Araplardan sakın dur
Gönlünü yap al birini yekindir
Hemen kaçır koyma kendi haline

Uzar gider Suriye'nin yolları
Hiç tükenmez Arabistan çölleri
Anlaşılmaz Arapların dilleri
Seyretmeli Halep Mısır ehline

Varlıklı memleket şu Maraş şehri
Kışı olmaz pek tez gelir baharı
Âşık Hasan derler çekilmez kahrı
Çok kelam düzüyor tatlı diline

Zeytun dedikleri bir sarp derede
Çok fesatlık çıkartıyor arada
Kafkas(ı)ya derler bilmem nerede
Onlar kılıç kalkan alır eline

Evliyalar menziline geçmeli
Ulu ziyaretler görüp seçmeli
Bağdat şehrinde bade içmeli
Onlar sahip idi İslâm ehline

Evliya enbiya hep bir sırada
Âşıkları hak erdirsin murada
Çok türbeler Bağdat'ta Bas(ı)ra'da
Hac'olup gitmeli Kabe yoluna

Mekke Medine Kabe'nin kıblesi
Din İslâm üstüne düşer gölgesi
Hazret-i Muhammed'in türbesi
Eğri göz ile yan bakan çalına

O topraklar idi dine müptelâ
Onlar şeriatı kurdu evvelâ
Şam-ı şerif Beyrut Kudüs Kerbelâ
Kudretten nur indi iy'ler yoluna

Kâbe'nin üstüne rahmet duracak
Dinin hürmetini iy'ler görecek
Kıyametin sonu Şam'a varacak
Bak sancağın yeşiline alına

Bu şehirler gitti pek kaldı azı
Düşmana mal oldu bunca arazi
Hicaz Yemen Trab(u)lus Bingazı
Güvendiler Türkiye'nin malına

Bundan evvel bizim idi bu yerler
Şahinin yurdunu zapt etti körler
Türkiye'nin eski toprağı derler
Yakışmaz mı milleline eline

Biz ne Halep'teyiz ne Mısır'dayız
Ne kuru yerdeyiz ne hasırdayız
Şimdi yiğirminci asırdayız
Biz yetiştik cumhuriyet devrine

Bir yol düşünmeli eski halları
Seyyahlar hep yayan gezdi elleri
Şimdi her tarafta demir yolları
İncinmeden herkes gider eline

Âdem indi o Serendip Dağı'na
Lanet yağdı kör şeytanın bağına
Akıl ermez bu dünyanın sonuna
Şimdi güvenilmez insan oğluna

Âşıklar derildi hep İsfahan'a
Kerem orda bayıldı Aslıhan'a
İsfahan'dan dem vurma Ardahan'a
Yollanıp gitmeli Acem eline

Bitlis'i görüp Beyazıt'a geçem
O memleketlerin sınırı Acem
Âşık Garip derler o benim hocam
O çok yandı Şahsenem'in yoluna

Tiflis şehrini çıkaman başa
Bir ucundan bir ucu görünmez hâşâ
Acem kızlarına gözler kamaşa
Onlar altın kemer bağlar beline

Acemlerin has toprağıdır İran
Âşıkları çoktur güzele hayran
Dertli kerem süremedi bir devran
Mecnun deli oldu Leylâ yoluna

Selânik şehrini dünya hep andı
Kahraman Atatürk orada doğdu
Denizler şenlendi zırhlılar kondu
Vapurları demir attı miline

Urus'a çok bizim kahirlerimiz
Elden gitti bunca nehirlerimiz
Batum gibi şirin şehirlerimiz
Hep esir kaldı ecnebi eline

Ne şehirler gitti hep buna dair
Söylüyor tarihler yazıyor şair
Garp Trab(u)lus Tunus Cezayir
Çok harp oldu bu yerlerin uğruna

Şimali hep gezdim şimdi de şarkı
Belli olur her memleketin farkı
Kan yaylasının bahçesi parkı
Heveslendim gülüne sümbülüne

Kars'ın bu tarafında Sarıkamış
Düşman bu yerleri bizden istemiş
Kars ile Ardahan hep benin demiş
İstese de bir şey geçmez eline

Görülmedik güzeli vardır Kars'ın
Ağaları çoktur beni eversin
Aldığımı Keklik Emine görsün
Kendi ana olsun baksın geline

Kağızman kazadır bir de var Gümrü
Seyahat gezenin tükenir ömrü
Başa ne hal gelse Allah'ın emri
Cefayı çektirir bazı kuluna

Erzurum'a geldim Temmuz on idi
Düğün bayram ne şenlikli gün idi
Orda keklik gibi kızlar var idi
Çok giderdim istasyonun yoluna

Yaylaları bütün zevk ü safadır
Pınarlar soğuk sular şifadır
Ardı Palandöken önü ovadır
Aşiretler gider yayla yoluna

Bayburt'u geriden seyran eyledim
Arap taya bindim devran eyledim
Mamahatun Ilıca'yı boyladım
Baktım o yerlerin her ahvaline

Gümüşhane'de var ufak çarşılar
Halkı bağ yetirir elma aşılar
Onlar misafiri iyi karşılar
Zenginleri bakar fakir haline

Çıktım Hasankale'sinin başına
Kanlar akmış toprağına taşına
Neler geldi şehitlerin başına
Çok babalar hasret gitti oğluna

Karaköse'de çok olur dullama
Sen orayı kötü şehir belleme
Zemmedip de bir kimseyi dilleme
Ahirette ateş korlar diline

Narman'a bağlıdır Sümmanî köyü
Yayladır yerleri soğuktur suyu
Analar ağlıyor âşıklar deyu
Kimler dokunacak sazın teline

Sallanarak gelen güzel Tercanlı
Gözleri sürmeli kolu mercanlı
Yanakları ballı göğsü elvanlı
Hayran oldum suya giden geline

Erzincan'a değmiş Hakk'ın nazarı
Yıkılmış çarşısı batmış pazarı
Her tarafı dolu garip mezarı
Can dayanmaz bu şehirin halına

Felek bu şehri daim yaralar
Darbe vurur ağ bahtını karalar
Bilmiyorum kazaları nereler
Kemah Tercan yakın tiren yoluna

Derenin içinde göründü Kemah
Fakirleri sefil zengini tamah
Kadınlar ip eğirir kolunda yumak
Onlar pek çalışır geçim yoluna

Duru akar benim kanım koyulmaz
Soğukkanlı kızlar güzel sayılmaz
Divriği'nin güzeline doyulmaz
Kızlar dursun paha yetmez duluna

Tirene atladım Çetinkaya'da
Bir umudum kaldı Malatıya'da
Bu şehrin ziyneti pek ziyade
Varıp düşmeli bir ağa koluna

Diyarbakır bülbülleri şakıyor
Tezgâhları hep ibrişim dokuyor
Bu şehirden has ipekler çıkıyor
Göz kamaşır yeşiline alına

Urfa'da Arap tayları yetişir
Yaylalarda dudu kumru ötüşür
Koyun kuzu birbirine katışır
Bülbülleri konar gülün dalına

Zırıl Yusuf dayanamaz hırsıma
Emine adını yazın göğsüme
Bir gün evlenmeye varsam Dersim'e
Kürtlerden kız alanın vay haline

Geldim geçtim Elâzığ'ın yolundan
Koklamadım bahçelerin gülünden
Onlar pek bilmiyor garip halinden
Sefil düştüm hal bilmeyen eline

Kalesi gölüyle söylerler Van'ı
Çarşısı pazarı kahvesi hanı
Kalenin içinde vardır katranı
Vidin Kale'sine olmaz bahane

Bu yıl kar yağdı mı Van ile Muş'a
Avcı kurşun atar kurt ile kuşa
Onlar meraklıdır altın gümüşe
Gümüş saat kordon salar beline

Vardın'ı görmedim yamandır Iğdır
Ağrı Dağı derler büyük bir dağdır
Şu gurbet ellerde canlarım sağdır
Mektup yazın dikkat edin kuluna

Siirt'te adamı tutuyor sancı
Bütün hasta yatıyor hamamcı hancı
Sarardı soldu ihtiyarı genci
Bakın o memleketlerin haline

Ordan nasip kalktı geldim Mardin'e
İyce baktım yaylasına yurduna
Orda yandım bir güzelin derdine
Tanrı şöhret vermiş nur cemaline

Musul şehri düz ovada duruyor
Zenginliği Halep'e dem vuruyor
Katar katar celepleri türüyor
O mallar yakışır ireşber ehline

Ordan nasip kalktı düştüm yollara
Boynum eğri geldim bizim ellere
Sivas toprağında biten güllere
Bülbül olup konmadım bir dalına

Gürün'den evlensem tezden boşanır
Darende kızları kalkmaz üşenir
Kangal'ın kızları işten usanır
Erinir iğnesini almaz eline

Bir yâr için böyle gezmem bahane
Keklik Emine'yi alsam daha ne
Boynum eğri varsam Alacahan'a
Onlar gönül veriyor emsaline

Dünyayı dolaştım evlenemedim
Böyle zayıf kaldım tavlanamadım
Bir aşklı kız bulup bağlanamadım
Yaşım kadem bastı kırk bir yılına

Anadolu has toprağı Sivaslı
Ahalisi cesur akıllı uslu
İçinden pazarlı dışından süslü
Aldanmaz aldatır alır eline

Sivas'tan ayrıldım vardım Tokat'a
Yolum şaştı akıl gitti kafada
Bağları hoş herkes zevk-i sefada
Her biri saz keman almış eline

Turhal'ın kızları iyi çalışır
Her birisi yarenliğe alışır
Kimi dudak büzer kimi konuşur
Doyulmaz onların tatlı diline

Koyulhisar güzellerin öğdüler
Suşehri'nde çok ikrama boğdular
Gelin getirdiler kına üğdüler
Seyran ettim düğününe davluna

Şirin gördüm Amasıya şehrini
Orda derler Ferhat ile Şirin'i
Onlar küşat eder mahşer yerini
Kayalar devirdi aşkın yoluna

Zile'de çok olur üzüm asması
Top zülüflü güzellerin yosması
Her birisi giyer Acem basması
Kızlar altın kemer bağlar beline

Niksar kazasında satılır bardak
Esnaf tüccar hep birbirine ortak
Göllerinde yüzüyor gövel ördek
Bakın bülbüllerin şirin diline

Zara ağaları var erkek atlı
Yaylalarda inek koyun pek sütlü
Kazova'nın yaş üzümü pek tatlı
Sepet alan gider bağın yoluna

Gayet meşhur olup Sinop elması
Bahçelerde güzellerin cilvesi
Farz oldu oradan bir kız alması
Onlar kıymet verir âşık ehline

Evlenmek isteyen çok mal kazana
Şimdi kızlar girdi bin bir düzene
Vapur ile vardım ben Trabzon'a
Nazar kıldım hem sağına soluna

Deniz kenarında gördüm Lazları
Ellerinde kemanları sazları
Coşturuyor gelinleri kızları
Halay tutuşmuşlar hep eli eline

Güz mevsimi geldim Yıldızeli'nden
Kadınların orak düşmez elinden
Su istedim uzun boylu gelinden
Dedi su yok yürü kardeş yoluna

Benim gibi bu dünyayı arasan
Her tarafı birer birer tarasan
Görmediğim bir yer kaldı Horasan
O memleket rast gelmedi yoluma

Memleketim Şarkışla'dan geçmeli
Bazıları söz söylüyor saçmalı
Gemerek'e varıp derdin açmalı
Çekip gitmeli Kayseri yoluna

Kayseri adamı tongaya tutar
Aklını kayıp eder malını utar
Serçeyi boyar bülbül diye satar
Onlar pek meraklı dünya malına

Ürgüp Avanos Nevşehir böyledir
Gündüz bağı bozar pekmez kaynatır
Gece rakı içer avrat oynatır
Kınalı parmağı takar ziline

Nevşehir derler hakikat şirin
Her adam beğenmez kızları narin
Bu işleriÂşık Yahya'dan sorun
O adam meraklı sazın teline

Kayseri'nin bir kazası Everek
Nasıl memlekettir serttir Siverek
Büyük küçük birbirini döverek
En küçüğü silâh bağlar beline

Aziziye dedikleri bellidir
Uzunyayla Çerkezleri yolludur
Kızları pek nazik ince bellidir
Altun gümüş kemer bağlar beline

Ordan nasip kalktı vardım Hacin'e
Yine daldım Avşarlar'ın içine
Güvenilmez Elbistan'ın piçine
Hıyanetlik eder kendi eline

Kırşehir'in güzelini överler
Bir kıza yan baksam beni döverler
Onlar hasis parayı çok severler
Kimse bakmaz fukaranın puluna

Yozgat'tan çıkıyor güzelin hası
Çiçekli çimenli çoktur yaylası
Çapanoğlu derler ezelden asi
Beş adam ölüyor bir kız yoluna

Âşıklar siz bu sevdadan yırayın
Yâr yitirip benim gibi arayın
Diyorlar güzeli çok Aksaray'ın
Benzeyen var mı Emine geline

Dolanı dolanı gelsem Niğde'ye
Âşık olup el uzatsam badeye
Oranın halkı hep düşmüş sevdaya
Her biri bir türkü almış diline

Kerem gibi kül oldum yana yana
Çok aradım bulamadım bir suna
Güvenirdim Konya'ya Karaman'a
Belki aradığım orda buluna

Hangi taraftadır Horabat Hoşan
Öylesi yerlerin içine kaşan
Orda gelin ise cehd eyle boşan
Şükreyleyip kınalar yak eline

Çorum'da var mı ola boyuma uyar
Güzelleri cambaz gözümü boyar
Akşam nikâh olur sabahtan cayar
Haram katar helâl istikbâline

Anılmış bir vilâyettir şu Bolu
Çarşıda pazarda güzeller dolu
Yavuz zamparalar kesiyor yolu
Rakı içer hançer alır eline

Kastamonu büyük şehir sayılır
Güzeli çok gören gözler bayılır
Oradan evlenen daim soyulur
Para yetmez kızlarına duluna

Bazı köy kasaba kaldı arada
Yâr bulup da eremedim murada
Ziyana uğradı Çerkeş Gerede
Çokları karıştı tufan seline

Yeter kızlar artık beni arasın
Şu dünyada muradına eresin
Çankırı'ya evlenmeye varasın
Seyredesin ipeğine çuluna

Kırıkkale bu tarihe kavuşur
Orada meşhur fabrikalar çalışır
Cahilleri hep sanatkâr alışır
Her gün akıl verir baba oğluna

Görünüyor Haymana'nın düzleri
Yayılıyor tüccarların yozları
Cilve ile yürüyen Kürt kızları
Sunalar gelir salına salına

Sivrihisar'ın kızları el tutar
Eskişehir'de çok Arnavut Tatar
Alış veriş doğru bereket artar
Esnafları haram katmaz malına

Ayağım iz yaptı her bir kenara
Yüreğim köz yaptı döndüm fenere
Baktım Afyon'a Dumlupınar'a
Şehitler can vermiş vatan yoluna

Yandım bu illerden gelip geçeli
Kütahya şehri bağlı bahçeli
Hanımları gezer yüzü peçeli
Herkesin bir aşkı var ayaline

Manisa'nın âdetini bilemem
Sonra sana sille vurur Menemen
Gönül oradan da bir zevk alamam
Böyle garip düştün gurbet yoluna

Bazıları Aydın tarafın över
O memleketlerde bilmem ki ne var
Zeybek oyununu onlar pek sever
Efeleri şal kuşanır beline

İzmir civarına yakın Denizli
Güzelleri çoktur esmer benizli
Şenlikler yapılır santurlu sazlı
Herkes sevdiğini takar koluna

Arazisi güzel şehirdir Burdur
İçinde çalışkan insanlar vardır
Her nereye varsam gariplik zordur
Yandım bu havayî nefsin yoluna

Büyük şehirleri bir taraf seçtim
Bazı kazaları atladım geçtim
Günlerin birinde İzmit'e düştüm
Seyran ettim denizine seline

Şirin vilayettir şu Antalıya
Ahalisi pek meraklı baloya
Hürmetim var Haluk Nihat Vali'ye
Sahip olur milletine eline

Muğla vilâyeti biraz ufaktır
İçerisinde ham sofular çoktur
Ziyansız memleket halkı koçaktır
Onlar hor bakmıyor fakir ehline

Davet eylediler vardım Yalova'ya
Onlar meraklıdır pekmez halvaya
Güzel kızlar pek alışkın cilveye
Her birisi benzer yayla gülüne

İsparta'nın güzelleri süslenir
Ahalisi yabancıdan kıskanır
Güller şevki verir bülbül seslenir
Hayran oldum bahçelerin gülüne

Deniz boyu şu Samsun'un ötesi
İniş yokuş çarşıları caddesi
Dumanlı görünür Sakız adası
Gemilerin yelkenine yeline

Bu şehirler böyle hep deniz boyu
Balıkesir halkı pek kabadayı
Kurarlar masayı içerler çayı
Teklif yoktur birbirinin malına

Bafra'dan çıkıyor tütünün hası
Sebzesi mahsulü çoktur meyvesi
Çarşamba'da hoştur güzel sevmesi
Doyulmaz kızların tatlı diline

Şirin şehir görünüyor Bandırma
Sakın orda bir güzele yandırma
Bekârım diye kimseyi kandırma
Ne günahına gir ne vebaline

Giresun'a vardım gördüm ziyafet
Ahalisinde var güzel kıyafet
Lâkin kızların bazısı hıyanet
Fındık kırar çekiç alır eline

Artvin'in dağları çamlıklı bağlı
Hep taşı toprağı karalı ağlı
Halk ibadet ehli Allah'a bağlı
Onlar daha meftun İslâm yoluna

Zonguldak'ın halkı bütün cambazdır
Büyük küçük birbirinden kurnazdır
Elleri kemandır dilleri sazdır
Kopukların işi yürür yoluna

Bu şehirler yakın uzaktır Ordu
Denizli ormanlı hem önü ardı
Deli gönül beni beyhude yordu
Arzumanım ermedi kem iline

Böyle gider Karadeniz sahili
Bu yerler hep Türkiye'nin dâhili
Bize yan bakanın yoktur akılı
Biz düşmeyiz bir düşmanın koluna

Ne şerefli Çanakkale Boğazı
Sesleniyor vapurların avazı
Adalarda öter ördeği kazı
Göz kamaşır bahçelerin gülüne

Cumhuriyet devri bizi yaşatan
Çok dolaştım her kıyıdan köşeden
Tirene atladım Haydarpaşa'dan
Bu kez düştüm Tırakya yoluna

Eski seyyâhlar çok çekti belâyı
Yoruldu yollarda öldü alayı
Şimdiki gezmeler gayet kolayı
Hemen kavuşuyor baba oğluna

Bu ne güzel şeref ne güzel ziynet
Memleket içinde en güzel nimet
Şimdi yola giden çekmiyor zahmet
Tirensiz yerlerin yazık haline

Bir istasyon geldi hem allı pullu
Çok güzeli vardır buranın belli
Dudağı boyalı yanağı allı
Ne güzeller gelir demiryoluna

Tiren düdük çaldı yanaştı Çorlu
Yeri güzel istasyonu zorlu
Bağları var mı ola ayvalı narlı
Çekilen geliyor demiryoluna

Bundan böyle Tırakya toprağı
Saray için bütün çınar yaprağı
Askerliğe pet çok verdim emeği
Bazı geçerdim manga koluna

Edirne'nin ovası var düzü var
Talim ettim potinimin izi var
Silovlu'nun pek cilveli kızı var
Birini alıp takamadım koluma

Sevkıyatla Tekirdağ'a yürüdüm
Vatan sana canım feda der idim
Bu yerlerde bir ihtiyat er idim
Tüfengimi takar idim dalıma

Tekirdağ'ın yakınında Malkara
Bu alaylar korku verir Bulgar'a
Bu cepheler girdi eski Balkan'a
Yunanlar uğradı zafer yeline

Vedalaşıp ayrıldım Malkara'dan
Bu memleketi gezdim sıradan
Beni muradıma erdir Yaradan
Bir sevda ver şu Emine geline

Bizde yoktur düşmanların mirası
Bu şehirler eski hudut arası
Asker ile doldu Şeytan Deresi
Alaylar yürüdü Kırklareli'ne

Bir yandan kestim bir yana yamadım
Hiç gezmedik bir memleket komadım
Ufak kazaların vasfın demedim
Dünya destelenmez adam eline

Felek benim ak bahtımı karala
Ben ağlayım sen bir yandan yarala
Başımı vurayım hangi kırala
Çekip gideyim ecnebî eline

Avrupa'da bulabilsem bir ağa
Derdimi söylesem Sırp Karadağ'a
Alaman kızları çekildi bağa
Lâle zincir kuşattılar beline

Beyhude geçirdim gençlik zamanı
Çekilmiyor şu başımın dumanı
Bir zaman gezeyim Hindi Yemeni
Benzeyen var mı Emine geline

Revan şehri güzel güller açılır
Urusya civarı o dağlar beller
Rum elinden çağlayıp akan seller
Göz kamaşır yaylasına beline

Adama Rus güzelleri dert verir
Bir isteyen olsa ona dört verir
Cilveleri güzel pek şehvet verir
Güzel sevmek benzer arı balına

İngiliz kızları pek göbek atar
Her delikanlıya bir çalım satar
Onlar bizim Türkleri iyi tutar
Kapar avcısını alır eline

Romanya güzeli pek nazlı olur
Her biri ilvanlı bet sözlü olur
Kiraz dudaklı olur gül yüzlü olur
Her birisi benzer yayla malına

Sever miyim Yunan ile Bulgar'ı
Onların kızları bütün dul karı
Parayı göstersen derler gel beri
Bek şunların çaparına çiline

Amerika güzelleri top durur
Her birisi gerdanını öptürür
Küçücük kızlar badana yaptırır
Güvenilmez zamanenin dölüne

İtalyan kızları kaydalı oynar
Fransız kızları hoş şarkı söyler
Türklerin onlara kanı mı kaynar
Canım kurban olsun İslâm ehline

Her güzellik ecnebiye yakışır
Orda çıplak kızlar dansa kalkışır
Ak memeler birbirine tokuşur
Her birisi benzer yayla gülüne

Bir şey çıkmaz Avrupa'nın işinden
Dolaşmayım kızlarının peşinde
Anlaşılmaz hem dilinden dişinden
Düşündükçe ziyan gelir aklıma

Keklik Emine'nin gülleri kokar
Zırıl Yusuf gelir karşıma çıkar
Başka âşık olsa bu işten bıkar
Kara bahtım tez erdi zevalına

Kimse bilmez âşıkların sırrını
İlham ile görüp söyler yerini
Talibî görmedi binde birini
Dolaştı dünyayı aldı diline

Su gibi çağladım yel gibi estim
Muradım almadım şansıma küstüm
Geldim Türk toprağına ayakbastım
Baktım yurdumuzun sağı soluna

Ecnebiyi Türk'ü hesaba döksek
Her hususta Türklük bin katlı yüksek
Hepimiz memleket gayreti çeksek
İşlerimiz düzgün gider yoluna

Ben hemi söyleyim hem söyletiyim
Hemi ağlayım da hem ağlatayım
Türkiye'nin bir garip evlâdıyım
Kıyamete kadar derdim söylene

Nihayet Sivas'a düştü yolum
Ana toprağım memleketim elim
Gülünü kayıp eden garip bülbülüm
Konamadım bir fidanın dalına

Arsız deli gönül sen doğru söyle
Çok aldattın beni gezdirdin böyle
Allah nefsimizi sen ıslah eyle
Sebep halk et aşklı kuluna

Âşıklar dolanıp böyle gezmedi
Gönül yardan umudunu üzmedi
Sevdiğimi Allah bana yazmadı
Gönlümün umduğu nerde buluna

Şarkışla toprağı belli bir kaza
Orda bana yaptılar türlü ceza
Aldanma dediler Emine kıza
Taptılar Zırıl Yusuf'un malına

Dehri olsam dinlemezler sözümü
Mehşerece güldürmezler yüzümü
Ateşleyip yandırdılar özümü
Bunca zulüm olmaz Allah kuluna

Mahvettiler Aslı ile Kerem'i
Bir ettiler helâl ile haramı
Dostluk ile sarmadılar yaramı
Düşemedim bir tabibin eline

Tanrı kabul etmedi bir du(v)amı
Devir döndü geçti işin kıvamı
Hâkimler kayıp etti benim davamı
Şikâyetim kaldı Hak Resul'üne

Talibî utuldu böyle oyuna
Bu dert sürüp gidecek mi boyuna
Kabirimi kazman Tonus köyüne
Size böyle vasiyetim buluna

KARŞILAŞMALAR

-201-

Fatma Bulut- Talibi Coşkun

Talibî, 1949 yılında Kayseri'deyken Fatma adında bir kadınla evlenir. Kış o yıl şiddetli geçmektedir. Karlar yolları kapattığı için yeni bastırdığı kitabı kazalara köylere götürüp satamaz. Bu bakımdan soğuğun yanı sıra bir yandan da yoksullukla mücadele ederler. Oturup karısı ile dertleşir, daha sonra bunu şöyle şiirleştirir.

Fatma Bulut
Çok kar yağdı azgın hava
Giremedim soğuk eve
Ne tencere var ne tava
Bu gün bize yiyecek yok

Talibî
Demeyelim yavan yağlı
Giyelim karalı ağlı
Rızkımız Allah'a bağlı
Kula bir söz diyecek yok

Fatma Bulut
Kocacığım gezme avan
Çalış emeğine güven
Ben aramam yağlı yavan
Kaptan kaba koyacak yok

Talibî
"Kulhü vallahi ahat"
Yoksulluk dünyada afat
Özüm sağlam dizim sakat
Halim şudur diyecek yok

Fatma Bulut
Bu gün yedim bir simidi
Kesmem Allah'tan ümidi
Bizi yaradan kim idi
"Amenna"yı diyecek yok

Talibî
Yel yok ki karı eride
Gün yok ki yeri kuruda
Sefil düştük Kayseri'de
Bir hal hatır soracak yok

Fatma Bulut
Dünya sahipsiz dul kadın
Ne hanım olur ne hatun
Geçinmenin yolu çetin
Çıplak kaldık giyecek yok

Talibî
Eskileri çıkar yama
Üstüne gelmesin kuma
Bu sırları sakla deme
Gözümüz aç doyacak yok

Fatma Bulut
Kimisi zevk ü sefalı
Kimisi cevr ü cefalı
Güç yetmez her şey pahalı
Kocam sana diyecek yok

Talibî
Zenginlere çoktur varlık
Fakirlerde çoktur darlık
Bu da böyle seferberlik
Derdim çoktur sayacak yok

Fatma Bulut
Bulgur yok aşlık edeyim
İpim yok saçlık edeyim
Param yok başlık edeyim
Mezatta bir satacak yok

Talibî
Gel otur Fatma'm yanıma
Elini koy vicdanına
İstersen bak cüzdanıma
Avcuna bir sayacak yok

Fatma Bulut
Dünyada yüzün ağ olsun
Ahirette yerin bağ olsun
Yok ise canın sağ olsun
Derdime dert katacak yok

Talibî
Bugünler geçer dur acık
Cebimizde yok paracık
Sende var mı bir liracık
Ekmeğime katacak yok

Yalan söylüyorsam puştum
Su gibi kaymadım coştum
Kayseri'de fakir düştüm
Elimden bir tutacak yok
(EY/5-7)

-202-

Güldane Tozak- Talibî Coşkun

Güldane Tozak
Kendin bir köylüsün yoktur tahılın
Boyun uzun amma yoktur akılın
Çalı gibi bir fidana takılın
Güle yakışmasın dikenin batar

Talibî
Yiğitler yetirir bu Anadolu
Aslan yatağıdır hem sağı solu
Kokladığımız gül bahçenin gülü
Sen o gül değilsin kim alır satar

Güldane Tozak
Sular gibi akıp kürüne dolma
Dibi görünmedik deryaya dalma
Kibirin kırılsın pek mağruru olma
Sonra güzellerin bir ahı tutar

Talibî
Yüce dağ başında ceylan kollanmaz
O küheylan gayrı geri torlanmaz
Elimden tut korkma elin kirlenmez
Arzusunu alan murada yeter

Güldane Tozak
Elmasımı kirli boncuğa katmam
Saman pazarında cevahir satmam
Boş yere yalvarma elinden tutmam
Adam altınını pula katar mı

Talibî
İsterse huylansın ister darılsın
Ak göğsüne çil yılanlar sarılsın
Elimden tutmazsan elin kırılsın
İntizar almak da ölümden beter

Güldane Tozak
Şu dağların inişi var düzü var
Gölleri var ördeği var kazı var
Erkeklerin yiğidi var hası var
Doğru söyle hakikatli yar mısın

Talibî
Şu dağların yaylası var yurdu var
Koyunu var kuzusu var kurdu var
Güzellerin kahpesi var merdi var
Ben kızların merdini pek severim

Talip Coşkun kaderini sınadın
Kuşlar gibi kırıldı mı kanadın
Keklik Emine'ye benzer inadın
Senin de inadın damarın tutar
(AEU/25-26; SYG/35-36)

-203-
Behcet Kemal Çağlar'a
Ne şairsin Behcet Kemâl
Elinde bir sazın yoktur
Gel beraber bölüşelim
Meydanda bir kozun yoktur

Nedir bunca talavızın
Serçedendir kılavızın
Sen ebemin pilavısın
Hani tadın tuzun yoktur

Sen bir eme yarayaman
Bir muamma arayaman
Bu yollarda yürüyemen
Ağır basan dizin yoktur

Devre dönen bir tekersin
İnsan aldatır ekersin
Evli değil bir bekârsın
Oğlun yoktur kızın yoktur

Şeytanın var Şeddat'ın var
Onurlusun hiddetin var
Zemheriden şiddetin var
Amma karın buzun yoktur[25]

[25] Ahmet Edip UYSAL, *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. II, Ankara, 1976, s. 355.

-204-

Behcet Kemal'in Talibî'ye Cevabı

Kendin bir köylüsün yoktur tahılın
Boyun uzun ama yoktur akılın
Çalı gibi bir fidana takılın
Güle yakışmazsın dikenin batar

Talibî Coşkun yobaz bir köylü
Kudumsüz bir çiftçi hem uzun boylu
Şehirli değil hemi de köylü
Sen gibi ozanı kim alır satar

Talibî Coşkun'dur bellidir adın
Ne lezzetin vardır ne de bir tadın
Sen halk şairisin hani istidadın
Pek uzun konuşma gayrı sus yeter[26]

[26] Ahmet Edip UYSAL, a. g. m., s. 356.

-205-

Talibî-Orhan Karşılaşması

Bu karşılaşma 6.9.1974 günü Ankara'daki Ağrı kıraathanesinde yapılmıştır. Derleme, tarafımızdan 16 Haziran 2012 günü Kars'ta âşık Miskinî'den derlenmiştir.

Orhanî, 1945 yılında Kağızman'ın Kozlu köyünde doğmuştur. Asıl adı Rıfat Orhan olup ORHANÎ mahlasını kullanmıştır. Anası'nın adı Nazlı, babasının adı ise Mecnun'dur. Orhanî iki kere evlenmiştir. Birinci eşi Türkan'dan Nihat ve Vedat isminde, ikinci eşi İpek'ten de Keziban ve Ahmet isminde çocukları olmuştur. Cezaevi İnfaz ve Koruma memurluğundan emekli olduktan sonra Nazilli'ye yerleşmiş; 30 Eylül 2000 tarihinde burada vefat etmiştir.

Talibî
Bir zamanlar asa oldum
Sopadan saydılar bizi
Kulaktan kulağa girdim
Küpeden saydılar bizi

Orhan
Şişenin ağzına girdim
Tıpadan saydılar bizi
Bir zamanlar kenar gezdim
Sapadan saydılar bizi

Talibî
Bir zamanlar korkunç oldum
Ayva oldum turunç oldum
Ürünlerden pirinç oldum
Lapadan saydılar bizi

Orhan
Güldürdüler bir gül oldum
Söylettiler bülbül oldum
Kimisinden ödül aldım
Kupadan saydılar bizi

Talibî
Ben canımdan bezer olum
Kaderime küser oldum
Teber idim keser oldum
Çapadan saydılar bizi

Orhan
Merdivene çıkış oldum
Kimisine iniş oldum
Bazı yerde yokuş oldum
Rampadan saydılar bizi

Talibî
Bu aşkın tasası oldum
Sevdanın yasası oldum
Artvin'in kazası oldum
Hopa'dan saydılar bizi

Orhan
Sivas'a gölge düşürdüm
Derunumda söz pişirdim
Bazı beyleri şişirdim
Pompadan saydılar bizi

Talibî
Âşıkların hikmetiyim
Alanların ibretiyim
Ankara'nın zimmetiyim
Tapudan saydılar bizi

Orhan
Yaylaların sümbülüyüm
Hem bu bağın bülbülüyüm
Ankara'nın temeliyim
Yapıdan saydılar bizi

Talibî
Ağızlarda hitap oldum
Sayfa sayfa kitap oldum
Çifte kanatlı bab oldum
Kapıdan saydılar bizi

Orhan
Çoğunun başını ezdim
Kestim sıra sıra dizdim
Sallana sallana gezdim
Yalpadan saydılar bizi

Talibî
Tanelendim tohum oldum
Talibî'yim lokum oldum
Nargileye takım oldum
Pipodan saydılar bizi

Orhan
Orhan der kaynadım coştum
Ab-ı hayat zemzem içtim
Elendim elekten geçtim
Arpadan saydılar bizi

EK ŞİİR

-206-
Hz. Muhammed'e Medhiye
Seherde gitsem Kâbe'ye
Yolları var Muhammed'in
Azığım alsam heybeye
Çölleri var Muhammed'in

Muhammed'in yüzü nurlu
Misk ü amber kokar teri
Ümmet'için bin bir türlü
Halleri var Muhammed'in

Cemalinden nurlar akar
Dillerinden damlar şeker
Allah diye tesbih çeker
Dilleri var Muhammed'in

Dört yarenler birden yatmış
Sağı solu nura batmış
Şu Kâbe'de bir gül bitmi
Dalları var Muhammed'in

Talip nereyi gözetir
Gittikçe yolu düzetir
İki cihana uzatır
Kolları var Muhammed'in*

* Hasan Coşkun, "Bilinmeyen Yönleriyle Talibî Coşkun", *Revak 2000-2001,* Sivas, 2001, s. 241.

E. KELİMELER VE DEYİMLER

-A-

acar	: yeni
acık	: azıcık
ağızbirlik	: önceden anlaşarak bir konuda aynı şeyi söyleme
ağlı	: ağ renkli
aha	: işte
aile	: hanım eş
aklı dağılmak	: inanamamak
aklı gitmek	: delirmek
akrabayın	: akrabanın
al	: tuzak (alınan : Tuzak kurarak)
alayı	: hepsi
altından kalkmak	: üstesinden gelmek
anaç	: tavuk, hindi cinsinden yavrusu olan hayvan
anide	: anda
arada bırakmak	: ayırt etmek
Arap Peyik	: Altınyayla (Tonus) civarında bir yatır
arasda	: kapan, aynı cins maddeleri satan esnaf
arayı açmak	: sevgisi ve ilgisi azalmak
arkasını kesmek	: son vermek
avan	: başıboş, işsiz
avk	: kanal, bent
ayıklamak	: temizlemek
ayıtlamak	: ayıklamak
azdırmak	: şaşırıp kaybetmek
azmak	: ıssız yerde kaybolmak

-B-

bağrı yırtılmak	: çok ıstırap çekmek
başı dumansız	: dertsız, sıkıntısız
batırmak	: mahvetmek
batmak	: mahvolmak
bekimek	: kaynayıp sertleşmek
bekitmek	: yerleştirmek
belenmek	: karışmak, bulanmak
bellemek	: sanmak
benzer	: eh işte, şöyle böyle, zar-zor

ber, berçe : koyunların sağıldığı yer
bir çala : bir anlık
bir yol : bir defa
boyuna : durmadan, devamlı
bu sıra : şimdi, şu günlerde
bulanı bulanı : bulanı bulana
bunda : bu işte
bürük : kadınların bir yere giderken üstlerine örttükleri giyecek
büy'medim : büyümedim
büy'yen : büyüyen
büy'yenler : büyüyenler
büyülmek : 1. gönüllerde yer etmek , 2. genişlemek

-C-

celep : büyükbaş hayvan alıp satan
cendek : mundar ölü, leş
ceran : ceylan
cıbır : parasız
cılga : tarla, bağ ve yoncalık gibi yerlerin kenarındaki ince yol
cindar : cin çağırarak büyü, sihir yapmayı meslek edinmiş kişi, cinci
cingen : çingene
corcor pekmez . sıvı dut pekmezi
culuk : hindi
cücük : civciv, yavru

-Ç-

çakmak : bir şeyden anlamak
çalınmak : felç olmak
çapar : sarışın mavi veya yeşil gözlü, çilli insan
çarşı ağası : belediye zabıtası
çeç : buğday yığını
çehreyi masatlamak : suratını asmak
çek eylemek : göç için hareket etmek
çengellenmek : halkalanmak, büklüm haline gelmek
çeten : 4-5 m3'lük dört tarafı kapalı kağnı
çığır : kar üzerinde kürekle açılmış yol
çilemek : bülbül gibi "çi çi çi" diye ses çıkarıp, figan etmek
çilingir : iri delikli kalbur
çınlemek : çınlamak
çit : adi basma
çitil : filiz
çöğmek : bir yere çöküp yığılmak
çöğüm : çökme

-D-

dalda : arka
dallamak : yaprak yaprak karıştırmak
dallanmak : karıştırılmak
Darendeli gibi dolanmak : Köyleri dolaşan Darendeli çerçiler aynı zamanda pekçok halk hikâyesini ve âşık kitabını da satarak büyük bir kültür hizmetini yerine getiriyorlardı. Bu söz ile onlar telmih edilmektedir.
dava çalmak : ısrarla haklılığını aramak
Davullu Dede : Altınyayla (Tonus) civarında bir yatır
Dayre : daire, apartman dairesi
defterden cızmak : iptal etmek
dek durmak : uslu olmak, kimseyi rahatsız etmemek
demin : biraz önce
derilmek : toplanmak
devre esmek : ters yönden esmek
dilmek : bölüp ayırmak
doğru görmek : uygun bulmak
dönmek : benzemek
dönüş : sefer, defa
döşelmek : serilmek
dulda : esintisiz yer
dullama : büyükler gibi davranan küçük kız çocuğu
dulunmak : batmak (mecazen: güzelliği yok olmak)
düdülemek : "dü dü dü" diye dudağı birbirine vurarak koyun kuzu gibi hayvanları çağırmak
düğlemek : düğüm yapmak
düşmek : düşkünlüğü artmak
düşürmek : "eline düşürmek" fiilinden eksiltimli fiil
düve : iki yaşında dişi sığır
düz al : açık kızıl
düzenmek : süslenmek
düzlemek : yerle bir etmek

-E-

eğlemek : durdurmak
eğli : durmuş, hareketsiz
el koymak : işi üzerine almak
ele dolamak : yakasına yapışmak
ele girmek : eline ulaşmak
eletmek : eleme eylemini yaptırmak
em : ilaç
emecik : emekçik, emek
emirber : emir eri

emlemek : ilaç vermek, tedavi etmek
emlenmek : ilaçlanmak, tedavi edilmek
emlik kuzu : henüz emme çağında olan kuzu
eri-geci : sonunda
erişmek : ermek, manevi yönden yüce mertebeler kazanmak
esk'ağlar : eski ağalar
evlek : tarla ve bahçelerdeki her bir bölüm
evmek : acele etmek
evran : iri fakat kalın gövdeli yılan
eyleşmek : durmak, bir yeri iskân edip kalmak
ezelki : önceki
ezgin : ezilmiş, yorgun

-F-

fakir yollu : yoksulca (Gurbette fakir yollulardanım)
farımak : 1. vazgeçip terk etmek (Farıdı gönlüm farıdı), 2. yorulup usanmak (Bizim için yoktur asla farimek)
farıtmak : vaz geçirtmek, terk ettirmek (Divane gönlümü farıdamadım)
fikre dalmak : derin düşünmek (Talibî Coşkun der fikire daldım)
filikli kaz : tüyleri kabarık bir yıllık kaz (Benzedin filikli kaza dediler)
fitlemek : gizli gizli kışkırtmak (Şu hain Urus da Çinler'i fitler)

-G-

garametli : çok çile çekmiş, çileli
gaydalı : kaideli, ahenkli
gayeten : oldukça
gayette : oldukça
gebre : atların tımarı yapıldıktan sonra tozunu silmeye yarayan kıl kese
geçe : taraf, yan
gelmek : uygun düşmek, yakışmak
gen : geniş, rahatlık
ger'liyor : geriliyor
geri torlanmak : tekrar acemileşmek
geriki : gerideki
gezelemek : gezip durmak
gıballı : nitelikli
giyitmek : giydirmek
gödek : boyu kısa, güdük
gönlü bulanmak : huzursuz olmak
görmek : "iş görmek" fiilinden eksiltimli fiil
göz : oda

göze : su kaynağı
gözelenmek : göz göz yara olmak
gözer : iri delikli kalbur

-H-

habire : durmadan, sürekli, devamlı
hak'kat : hakikat
hapan : kapan (Bkz. arasda)
hay etmek : çabucak etrafa yaymak
haydin : haydi
hayma vurmak : otları yığmak
hayma : ot yığını
hedaye : hediye
helke : bakraç
hicran : cerahat
him : bina temeli
holta vurmak : belli bir yerde sağa sola yaylanarak kabadayıca yürümek
horanta : bakmakla yükümlü olunan ev halkı
höllük : çocuğun kundağında kullanılan killi toprak

-I-

ılıngaç : salıncak
ıplamak : yıpıl yıpıl parıldamak
ıralmak : uzaklaşmak
ıramak : uzak olmak
ıraslamak : rast gelmek, karşılamak

-İ-

ilahi : "Dilerim Allah'tan" anlamında olup "ilaha" şeklinde de söylenir.
ilga : terk etme, bırakma
ilvan : gösteriş, işve, eda, çalım
ipe düşmek : boynuna ip dolanmak
ipliğini boyamak : hile hazırlamak, kandırmaya hazırlanmak
ipti : önce, ilkin

-K-

kaçmak : kendisini gizlemek, kendisini göstermemek
kadana : iri at
kafa dengi : anlaşılabilen, geçim ehli
kafa tutmak : kavgadan korkmamak
kafeslemek : yakalayıp, elde etmek
kalaba : kalabalık
kalkmak : harekete geçmek

kanatlı : büyük çift kapı
kankıran : kangren
karametli : çok çile çekmiş, çileli
karayı aktan seçmek : iyiyle kötüyü, doğruyla yanlışı birbirinden ayırmak
Kastambol : Kastamonu
kaşanmak : işemek
kavga kabartmak : kavgaya sebebiyet vermek
kavut : kavrulmuş buğdayın (kavurganın) havanda düğülüp toz haline getirilmiş şekli
kayılı : üst üste yığılmış
kayılmak : üst üste yığılmak
kayırmak : yan çıkmak, taraf tutmak
kaymak : üst üste yığmak
kedere vurmak : kederlenmek, üzülmek
kefsiz : keyifsiz
kelik : eskimiş ayakkabı
kenara atmak : önemsememek, değer vermemek
kendini kurmak kibirlenmek, büyüklenmek
kepmek : yıkılmak, çökmek
kesmek : son vermek
kevek : yumuşak
keven : yazı yabanda yetişen ve yakmakta kullanılan dikenli bitki
kırılmak : topluca yok edilmek
kırmak : topyekün yok etmek
kısmak : büzmek
kıyak : düzgün giyimli ve gösterişli
kolcu : zaptiye, kolluk kuvveti
koşmak : hayvanı arabaya bağlamak
koyak : dağlardaki kuytu yer
koynuna sokmak : yatağına almak
koyurmak : salıvermek
kömüş : manda
köşkün sarayına konmak : gönüllerde yer etmek
köten : pulluk
kubartmak : kibirli hale getirmek
kudümsüz : uğursuz
kuru dava çalmak : boşuna haklılığını aramak
kurulmak : kibirlenmek, büyüklük taslamak
külek : içine süt sağılan veya yağ konulan kap
kürün : hayvanların su içtikleri oyulmuş taş veya çimentodan yapılmış tekne

-L-

leğençe : küçük leğen

-M-

meri : dişi keklik
mıraz : nokta, ben
mimlemek : yapmak, icra etmek
miri : kira
mitil : yüzü olmayan yorgan
mudara : iğreti, gevşek
muradı elden çıkmak : arzusu gerçekleşmemek

-N-

nenni çalmak : ninni söylemek
nihayeti : sonunda
nizah : niza, kavga, savaş

-O-

ocağı sönmek : evsiz kalmak
okşalamak : okşamak
otarmak : otlatmak, beslemek

-Ö-

örülmek : bildiğini yapmak
öz : dere
öznek : ağaçların dal-budak attığı yer

-P-

pahıl : çekemeyen, kıskanan
parmak üzüm : sarı renkli çekirdekli üzüm
peşi her dala dokunmak : herşeye bulaşmak, olumsuz olan her şeyden nasiplenmek
pırtı : eskimiş elbise
pislemek : mahcup duruma düşmek
poşu : baş örtüsü

-S-

sağılmak : 1. can bulmak, canlanmak, dirilmek, 2. kayıp aşağıya süzülmek
sakar : beyaz benekli kıl
sal : tabut
sallah : alt dudağı aşağı sarkık
sarmak : uymak
sarsıtmak : sarsmak, ırgalamak
savucu : savcı
sazak : keskin soğuk
sazantı : telli saz

seyip : başı boş
seyip etmek : başıboş bırakmak
seylap : sel
sıkıldı'na : sıkıldığına
sırası üste : aynı sırada, hizalı
sırım : deriden yapılmış bağ, ip
sırtarmak : sırıtmak
son teşrin : teşrin-i sani, kasım ayı
sormak : emmek, içine çekmek
sökün : topluca göç etmek
söze gelmek : söz dinlemek, denileni yapmak
sürükmek : 1. vakti uzamak, sürmek, uzamak, 2. bir zaman iskân etmek
süzünmek : durgunlaşıp süzülmek

-Ş-

şavk : şevk, parlaklık
şavkı vurmak : parlatmak, aydınlatmak
şavklanmak : parlamak, ışıldamak
şeneltmek : Neşelendirmek
Şilte : sekilerin üstüne veya yatakların altına konulan yataktan ince eşya
şitari : kumaş

-T-

talas tufan : fırtına, kasırga
tan günü çavdırmak : mutlu kılmak, bahtiyar etmek
tapanlanmak : tarlayı tapan işleminden geçirmek
tarafın çalmak : orayı aklından çıkarmamak
tavlu : şişman
tay etmek : sözünü dinletir olmak
tazir basmak : azarlamak
telek : kuş ve tavuk gibi hayvanların kanatlarından bir tel
tentene : dantel
tezmek : kaçıp uzaklaşmak
tongaya sarma : alay etmek
tor : 1. acemi, 2. ağ
tor : acemi
torlanmak : acemileşmek
torluk : acemilik
toy : turna büyüklüğünde göçmen kuş
tozak : uçan hayvanların kanatlarının telleri
tozalamak : toz halinde esmek
tozalanmak : toz haline gelmek, tozlaşmaya başlamak

tummak : suya dalmak
tutmak : 1. kaynamak, 2. bir istikamette olmak
tutulmak : yakalanmak

-U-

uğrülemek : sallamak
uğrünmek : sallanmak
uğur : gaye, hedef, hedeflenen yol
uğürlemek : sallamak
ulatmak : perçinletmek, kaynaştırmak
ulmak : çürümek, kokmak
uyku seri : uyku anı

-Ü-

ürgüp : Ürgüp'te yetişen üzümün adı
üst olmak : bastırıp üstün gelmek
ütmek : utmak, galip gelmek oyunda kazanmak, yenmek

-V-

verep : bayır

-Y-

yalı : atın yelesi
yamacına dolaşmak : daima etrafında olmak
yan bakmak : başkalarına kötü niyetli olmak
yangı : ateş
yangın : ateşli
yanlış yere mühür bastırmak : istemeden başkasını kabul etmek
yaramaz dil : dili ile kütülüğü dokunma
yarpuz : sulak yerde yetişen yalancı nane
yayında oynamak : denileni yapmak, nazına katlanmak
yaykanmak : yıkanmak
yaylamak : müreffeh yaşamak
yazı : yerleşim dışında kalan dağ, bayır, tarla vs. gibi arazi
yeğilmek : kötülüğe maruz kalmak
yekten : topyekün
yele gitmek : boşuna uğraşmak, boşa gitmek
yele yele : acele acele
yellemek : gizlice kışkırtmak
yelmek : sağa-sola koşuşturmak
yer oynamak : deprem olmak
yetmek : 1. ulaşmak , 2. dengi olmak
yılmak : usanmak
yıramak : uzaklaşmak

yoldan eğli kalmak : yola çıkamamak
yoşumak : 1. iyileşmek, sağlıklı hale gelmek, 1. Yıpranmak, yorulmak
yuka : ince
yuka yürek : yufka yürek, merhametli, hassas
yurdunu tutmak : yerini almak, birine denk olmak
yüreği geçmek : bayılacak gibi olmak
yüreğine büyümek : zoruna gitmek
yürek olmamak : insafsız olmak
yüz tutmak : inatlaşmak

-Z-

zarlanmak : ahüzar etmek, ağlayıp inlemek
zati : zata mahsus, özel
zay etmek : boşa harcamak
zay olmak : kaybolmak, ölmek
zâyat : zayiat, zarar
zelzelemek : oynatmak, ırgalamak
zevkine bakmak : hayatın tadını çıkarmak, hayattan zevk alarak yaşamak
zırıl : kaba-saba iri yarı vücutlu kişi (Pek çok şiirde Emine'nin kocası Yusuf'un sıfatı olarak kullanılmıştır.)
zibil : çer-çöp karışık buğday
zimel : kıldan örülmüş ip
zülüf çalmak : zülüf düzeltmek

KAYNAKÇA

TALİBÎ HAKKINDA YAZILMIŞ KİTAPLAR

AŞKUN, Vehbi Cem, "Talihsiz Ozanımız Talibî Garip Öldü", *Sivas Folkloru*, C.4, S. 43, Ağustos 1976, s. 9.

AYDIN, Nuri, *Kore Harbi Şehitleri Destanı*, Samsun, 1952, 4 s.

Büyük Ölüm Acısı, Ankara, Tarihsiz, 14 s.

COŞKUN, Talibî, *Dolaştı Dünyayı Aldı İline*, Sivas, 1946, 32 s.

Erciyes Yaylası, Kayseri, 1949,

GÖKBAKAR, İbrahim, *Felek Yarası*, Ankara, Tarihsiz, 32 s.

GÜLEP, Konyalı Molla Hünkârzade Sezai, *Kıbrıs Destanı*, 1974, 31 s. (I. Baskı 26.12.1963, II. Baskı 1967)

İlâveli Ankara Destanı, 1939, 32 s.

Kahramanlık Türk Ordularının Zafer Destanı, 1958, 8 s.

Konyalı Molla Hünkârzade Sezai GÜLEP, *İnkılâp Sesi*, Samsun, 1961, 8 s.

OR, Kemal, *Trakya Destanı*, Kayseri, 1948, 28 s.

OYAT, Fazıl, *Çukurova Sesleniyor*, 1950, 20 s.

OYAT, Fazıl, *Zelzele Seylap Destanı*, Ankara, 1944, 32 s.

SAPKİN, Halil, *Samsun Destanı*, Samsun, 1952, 4 s.

Sivas Halkevi, *Seher Yeli Gibi*, Sivas, 1946, 48 s.

Trabzonda Coşan Gönül, Trabzon, 1957.

Turizm Halk Şairi Talibî Coşkun, Konya, 1965.

UYSAL, Ahmet Edip, *Sivaslı Halk Ozanı Talibî Coşkun*, Ankara, 1973, 28 s. (Teksir olarak.)

YALÇIN, Sırrı, *Talibi Coşkun*, Sivas, 1935, 48 s.

TEZLER

Soner KOÇER, *Halk Şairi Talibî Coşkun Hayatı ve Şiirleri*, Ankara, 1993, IV+1262 (Basılmamış Lisans Tezi). /

Adem DEMİRBAŞ, *Âşık Talibî Coşkun'un Şiirleri*, 2000 174 s, (Basılmamış Lisans Tezi).

Suat SEYFİOĞLU, *Âşık Talibî Coşkun'un Şiirleri*, 2001, 165 s. (Basılmamış Lisans Tezi).

DİĞER KAYNAKLAR

ARISOY, M. Sunullah, *Türk Halk Şiiri Antolojisi*, Ankara, 1985, s. 310-312.

ASLANOĞLU, İbrahim, Talibî Coşkun, *Su*, S. 56, 1965, s.12-14, 22.

ASLANOĞLU, İbrahim, Talibî, *Sivas Folkloru*, S. 16, 1974, 20-23

ASLANOĞLU, İbrahim, *Her Yönden Sivas*, Sivas, 1978, s.97-98.

AŞKUN, Vehbi Cem, *Yerme ve Güldürüler*, 1973, s. 76-78

AŞKUN, Vehbi Cem, "Talihsiz Ozanımız Talibî Garip Öldü", *Sivas Folkloru*, C. IV, 8.1976, S. 43, s. 6.

ATİLLA, Osman, "Talibî Coşkun Üzerine", *Türk Folklor Araştırmaları Yıllığı 1976*, Ankara, 1977, s. 351-356.

ATSIZAYOLDAŞ, M., "Sivaslı Âşık Talibî", *Halk Bilgisi Haberleri*, S. 59, 9.1936, s. 181-183.

BAŞGÖZ, İlhan, *Türk Halk Edebiyatı Antolojisi*,

BAYRI, Mehmet Halit, *Halk Şiiri XX. Yüzyıl*, İstanbul, 1957, s. 71.

BEZİRCİ, Asım, *Dünden Bugüne Türk Şiiri*, İstanbul, 1968, s. 309.

BORATAV, Pertev Naili-Halil Nedim FIRATLI, *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi*, Ankara, 1943, s. 209.

COŞKUN, Hasan, "Bilinmeyen Yönleriyle Âşık Talibî Coşkun", *Revak*, Sivas, 2001, s. 239-241.

DEVELİ, Hayati, "Âşık Talibî Coşkun'a Dair", *Türk Folkloru*, C. V, S. 58, 5.1984, s. 26-29.

ERTEPINAR, Coşkun, "Talibî Coşkun", *Ortayayla*, , S. 1, Sivas, 1936, s. 22-23.

GÜNAY, Umay, *Türkiye'de ÂşıkTarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ankara, 19

GÜNEY, Eflatun Cem, *Halk Şiiri Antolojisi*, 1980, s. 138.

GÜLEP, Konyalı Molla Hünkârzade Sezai, *İnkılâp Sesi*, Samsun, 1961, s.2.

HALİCI, Feyzi, *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri-Güldeste*, Ankara, 1992, s. 92-99.

Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Arşivi, N.E 77.0422, N. E 77.0423

KABAKLI, Ahmet, *Türk Edebiyatı*, C. II, İstanbul, 1968, s. 512.

KALKAN, Emir, *Türk Halk Şairleri Antolojisi*, Ankara, 1991, s. 222-226.

KAYA, Doğan, *Sivas'ta Âşıklık Geleneği ve Âşık Ruhsatî*, Sivas, 1994, s. 52, 64, 77, 92, 93, 102.

KÖPRÜLÜ, Fuat, *Türk Saz Şairleri*, İstanbul, 1940, s. 732-737.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, *Saz Şiiri Antolojisi*, Ankara, 1963, s. 501-503.

MAKAL, Tahir Kutsi, *Âşıklar Şöleni*, İstanbul, 1977, s. 128.

(MAKAL), Tahir Kutsi, *Türk Halk Şiiri Antolojisi*, İstanbul, 1978, s. 181-182.

OYAT, Fazıl, *20 Halk Şairi*, İstanbul, 1948, s. 28-34.

ÖZDEMİR, Ahmet, *Cönklerden Günümüze Halk Şairlerimiz*, İstanbul, 1993, s. 191-198.

ÖZDEMİR, Ahmet, *Şarkışlalı Âşık Serdarî ve Yöre Halk Şairleri*, İstanbul, 1997, s. 148-151.

ÖZEN, Kutlu, "1970-1984 Yılları Arasında Kaybettiğimiz Sivaslı Halk Şairleri", *Türk Folkloru*, C.VI (63), 10. 1984, s. 24.

ÖZEN, Kutlu, "Halk Şairi Talibî Coşkun", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43-47, Ağustos-Aralık 1976.

ÖZKIRIMLI, Atilla, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul, 1982, C. IV, s. 1092.

POLAT, Şükrü, "Âşık Talibî Coşkun ve Suşehri", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. V, S. 117, 4.1959, s. 1885.

PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali, *Türk Halk Şiiri*, İstanbul, 1975, s. 508-513.

SAKAOĞLU, Saim, *Türk Saz Şiiri, Türk Dünyası El Kitabı*, C. III, Ankara, 1992, s. 303.

SAKAOĞLU, Saim- Turgut GÜNAY, *Halk Şiirinde Atatürk*, Erzurum, 1974, s. 93-116.

SATOĞLU, Abdullah, "Ünlü Halk Şairi Talibî Coşkun ve Keklik Emine", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 45, 10.1976, s. 14-15 (Aynı yazı: Erciyes, C. II, S. 21-22, 20.3.1980, s. 17-18.)

SEVENGİL, Refik Ahmet, *Çağımızın Halk Şairleri*, 1967, s. 319-325

Sivas Folkloru, S. 43, Ağustos 1976, s. 9, 20.

Sivas İl Yıllığı 1973, s. 183.

TECER, Ahmet Kutsi, *Sivas Halk Şairleri Bayramı*, Sivas, 1932, 8-10.

TEVETOĞLU, Fethi, "Sivaslı Âşık Talibî", *Halk Bilgisi Haberleri*, S. 59, 1936.

TUNCOR, F. Namık, "Talibî Coşkun", *Yeni Defne*, C. III, S. 26, 1983, s. 5-9.

UYSAL, Ahmet Edip, "Talibî Coşkun: Bir Halk Şairimizin Portresi", *Çele*, S.24, 1965, s. 4-10.

UYSAL, Ahmet Edip, *Sivaslı Halk Ozanı Talibî Coşkun*, (Kültür Bakanlığı, HAGEM Arşivi), Ankara, 1973, 28 s..

UYSAL, Ahmet Edip, "Kaybettiğimiz Bir Ozan: Sivaslı Talibî Coşkun", *Türk Folklor Aratırmaları*, S. 323, Haziran 1976, s. 7678-7680.

UYSAL, Ahmet Edip, "Talibî Coşkun'un Kişiliği", *Sivas Folkloru*, C. IV, S. 43, 8. 1976, s. 4.

UYSAL, Ahmet Edip, "Sivaslı Halk Ozanı Âşık Talibî'de Mizah", *I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri*, C. II, Ankara, 1976, s. 351-358.

YASAK, İbrahim, *Sivas İli*, Sivas, 1997, s. 78.

YILDIZ, Ömer Cahit, Talibî'nin Yöresel Sözcük ve Dizeleri, *Sivas Folkloru*, S. 43, 8, 1976, s. 18-19.

Yurt Ansiklopedisi, Fasikül 124, 125, 126, s. 6835-6961.

ZİGANALI, "Boz Öküz ve Sarı Traktör", *Türk Folklor Araştırmaları*, C. VIII, S. 164, 3.1963, s. 3000-3002.

NOTALAR

Şiir No: 34

YÖRESİ: ALTINYAYLA/SİVAS
Talibi COŞKUN'dan Alınmıştır.

Derleyen Notaya Alan:
Muzaffer SARISÖZEN

YÜCE DAĞ BAŞINDA PINAR GÖZÜSÜN
(NASİP OLSA YİNE GİTSEM YAYLAYA)

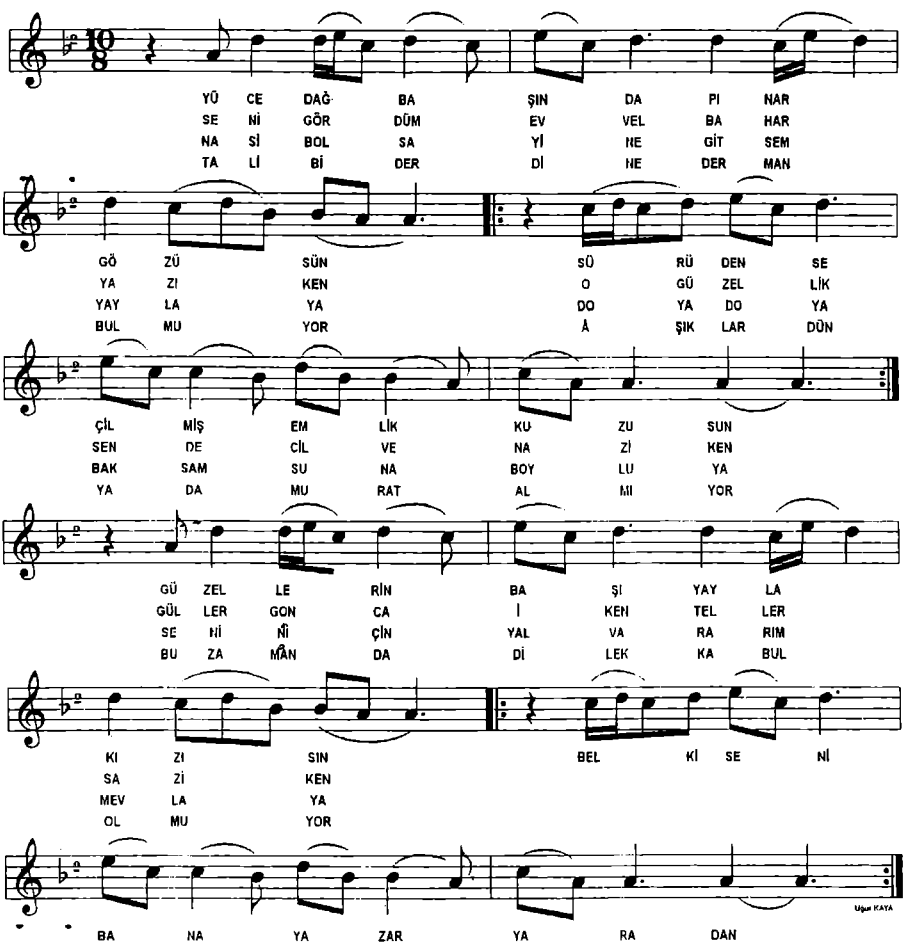

Şiir No: 85

YÖRESİ: ALTINYAYLA/SİVAS
Talibi COŞKUN'dan Alınmıştır.

Notaya Alan: Uğur KAYA
Ahmet DÖKMETAŞ

BEN SÖYLERİM HAKİKATİ

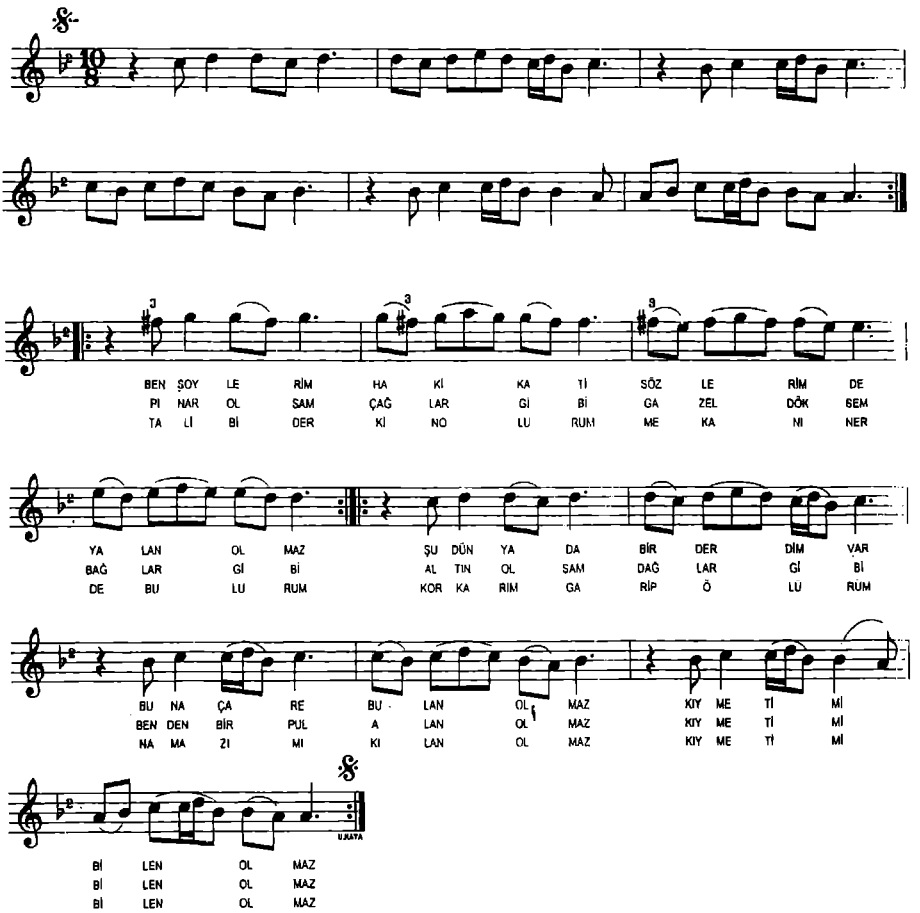

FOTOĞRAFLAR

Talibî Coşkun, Askerdeyken

Talibî Coşkun, 1931, Sivas Aşıklar Bayramı

Talibî Coşkun, 1934

Talibî Coşkun, 1946

Talibi Coşkun, 1950

Talibi Coşkun, 1973

Talibi Coşkun, 1970

Talibi Coşkun, 1970

Talibi Coşkun, Fakülte Öğrencileri ile

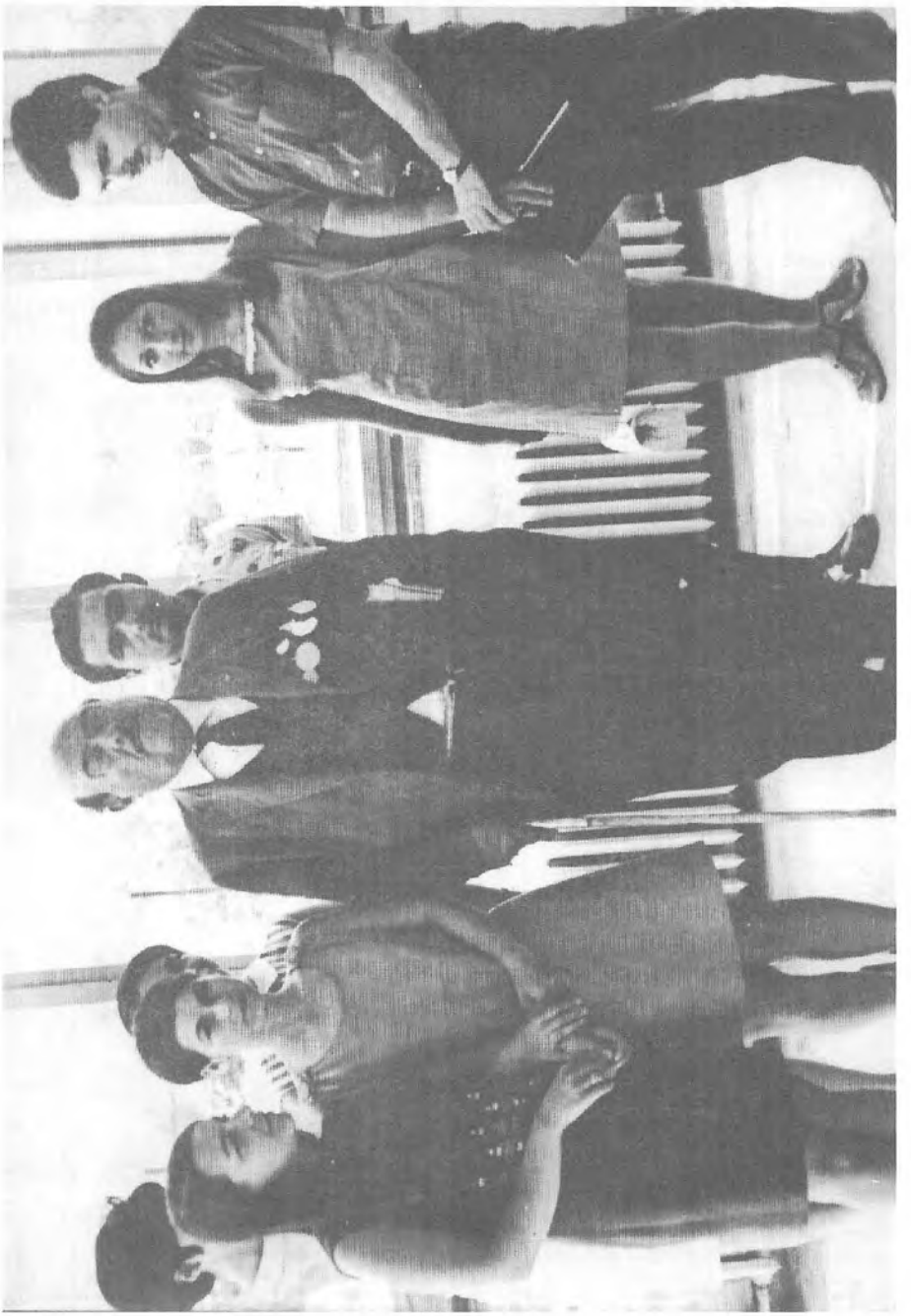

Solda Sağa : Hazım Zeyrek, İbrahim Aslanoğlu, Mustafa Birinci, Talibi Coşkun, Fuat Ağapınar, Hüseyin Kobazaoğlu, Mehmet Kaya ve Savcı Ekrem Bey (Sivas, 1961)

Talibi Coşkun'u İlk Anma Programı / Altınyayla, 2004

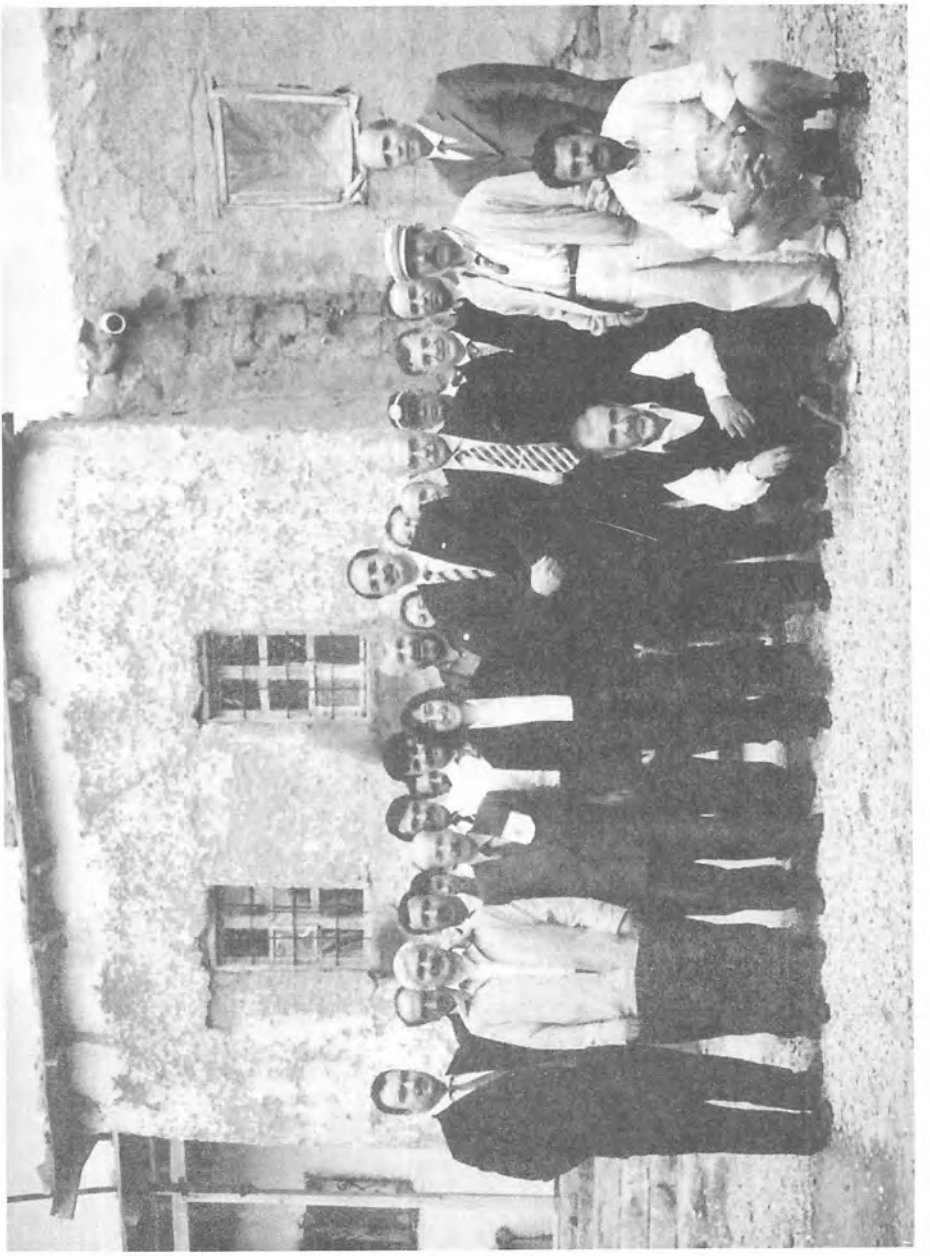

Talibî Coşkun'un Ankara Karşıyaka Mezarlığındaki kabri
(Ada G-8'de, No: 343)

Yüce dağ başında pınar gözüsün
Sürüden seçilmiş emlik kuzusun
Güzellerin başı yayla kızısın
Belki seni bana yazar Yaradan

*

Nasip olsa yine gitsem yaylaya
Doya doya baksam suna boyluya
Senin için yalvarırım Mevlâ'ya
Belki seni bana yazar Yaradan

*

Talibî derdine derman bulmuyor
Âşıklar dünyada murat almıyor
Bu zamanda dilek kabul olmuyor
Belki seni bana yazar Yaradan

ISBN 978-605-5564-15-5